

60

Viața noastră

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 60 • Octombrie 2023

Cei mai buni părinți sunt promovați la statutul de bunici.

Revista „Viata noastra”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Alexandrina PASCAL 3 <i>Vârsta este darul care numai Dumnezeu îl poate da</i>	Sfântul Paisie Aghioritul 31 <i>Cel ce se îngrijește de părinții săi la bătrânețe primește mare binecuvântare de la Dumnezeu</i>	Maria BUDESCU 67 <i>Selecție de poezii: Dascăli în poezia românească</i>	Nicolae IONESCU 118 <i>Sfânta Mare Muceniță Chiriachi – Ocrotitoarea Episcopiei Hușilor</i>
1 Octombrie - Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice - Mesaje 5 <i>Nicolaie MIHAI, Dumitru BOROȘ, Giorgică BĂDĂRĂU, Consiliul Director al C.A.R.P. „Elena Cuza”</i>	Gabriela DRĂGAN 32 <i>Îmbătrânirea populației la scară globală este mai rapidă dar și mai îngrijorătoare ca oricând</i>	Carolina BOROȘ 69 <i>Crâmpiele de viață</i>	Pavel PAVELESCU 121 <i>Exmatriculatul...</i>
Nicolaie MIHAI 8 <i>Mesaj „Nunta de Aur”</i>	Petruș ANDREI 34 <i>Poezii</i>	Irina NECHIFOR 70 <i>Mica croitoreasă</i>	Elena Mândru 122 <i>Întâlnire de suflet (Reportaj)</i>
Roxana MIRON-FERARU 9 <i>Nunta de Aur - un simbol în pericol de dispariție ?</i>	Ioan IDRICEANU 35 <i>O zi specială...</i>	Simona MIHĂILĂ 72 <i>Legendele Bârladului: Bâlciumul la Bârlad, înainte de '90</i>	Sorin CROITORU 123 <i>Sfinții lui Dumnezeu</i>
Jenică RUSU 10 <i>„O viață aurită de dragoste!”</i>	Emilia CĂTĂNOAIE 38 <i>Satul Pogana – „Picior de Paris”</i>	Lăcrămioara-Iolandina IVAN 77 <i>În grădina raiului</i>	Florian PRICOP 124 <i>Prezențe bărlădene în dulcele târg al leșilor</i>
Ionuț CRIVĂȚ 11 <i>Un altfel de 1 Octombrie!</i>	Răzvan-Andrei ACOSTIOAIE 39 <i>Bătrâni, bătrânețe, speranță</i>	Constantin CHIPER 81 <i>Pagini de istorie</i>	Florian PRICOP 126 <i>Medalie dedicată unui personaj peste care se așterne uitarea</i>
Lucia MUNTEANU 12 <i>A fi bătrân</i>	Mihaela NICULESCU 41 <i>Jânel Dingu, ultimul ceasornicar de școală veche din Bârlad</i>	Jenică RUSU 88 <i>Peneș Curcanul „un steag viu” pentru toți românii!</i>	Virgil VESEL 128 <i>Cum putem reduce efectele încălzirii globale</i>
Gabriela Elena AIONIȚOAI 13 <i>De ce să ne iubim seniorii</i>	Ada Mioara TIMOFTE 44 <i>Pledoarie pentru dreptul la... măreție</i>	Silviu MAN 90 <i>Povești din... cătănie</i>	Luca MIHAI 130 <i>„Omul se va uita la față, dar Dumnezeu, la inimă” (I Regi 16, 7)</i>
Livia ANDREI 14 <i>Incocență, voluptate, înțelepciune</i>	Ada Mioara TIMOFTE 47 <i>Dumitru Dorin Prunariu – un om de poveste</i>	Ada Mioara TIMOFTE 92 <i>În căutarea inimii frânte</i>	Daniela Tudorița TEODORU 131 <i>Ce vremuri, ce timpuri!...</i>
Ecaterina TELETIN 15 <i>Bătrânețea - triumful vieții</i>	Dan SANDU 49 <i>Cântec de prieten Heraldului Petre Isachi</i>	Mihai BATOG-BUJENIȚĂ 94 <i>Proză scurtă</i>	Gheorghe LEU 132 <i>Sonete</i>
Carmen FRĂȚIMAN 17 <i>Lipsă de viziune</i>	Ionel DORIN 51 <i>Poezii</i>	Alexandrina PASCAL 97 <i>Bună sămânța, iscusit grădinarul!!!</i>	Ion DOBRIN 133 <i>Umoristice</i>
Jenică RUSU 18 <i>Îngrijirea părinților înaintați în vârstă!</i>	Petruș ANDREI 52 <i>Poezii</i>	Lucia MUNTEANU 99 <i>Noutăți literare</i>	Vasile LARCO 134 <i>Selecție de epigrame</i>
Dumitru DIMA 20 <i>Fă bine cât poți de mult...</i>	Mircea TRIFU / Eugen DEUTSCH 54 <i>Parodiile toamnei</i>	Alexandrina PASCAL 100 <i>Un senior între credință și pasiune: Gala Galaction</i>	Maximilian OPAIȚ, Vasile LARCO 135 <i>Epigrame</i>
Cleopatra RAVARU 21 <i>Bătrâni în criză</i>	Ada Mioara TIMOFTE 56 <i>Nu vă supărați, iubire, ce vârstă aveți?</i>	Gheorghe POSTELNICU 103 <i>Scriitorul Vasile Voiculescu la apusul vieții</i>	Laurențiu GHIȚĂ 136 <i>Epigrame</i>
Andrei-Nicolaie MIHAI 22 <i>Câteva gânduri despre cele de pe urmă ale omului</i>	Ion DOBRIN 58 <i>Trăind printre eroi</i>	Mihai BATOG-BUJENIȚĂ 105 <i>Dimitrie Cantemir</i>	Gheorghe NICULESCU 137 <i>Să râdem cu...</i>
Neculai ROTARU 25 <i>Persoanele de vârstă a treia în fața vulnerabilității zilnice</i>	Lucia MUNTEANU 60 <i>Minutul de cugetare</i>	Albert GRĂDINARU 109 <i>Ciprian Porumbescu - geniul tragic al muzicii românești</i>	Aristotel PILIPĂUȚEANU 138 <i>Măteasca fantezie</i>
Monica BUȚU 28 <i>Bătrânețea – suma tuturor vârstelor</i>	Cătălin ILIE 61 <i>Preotul Iconom Stavrofor Constantin Cartas</i>	Ion TODOR 111 <i>Cronica unui sat de pe Valea Sebeșului</i>	Vasile LARCO 139 <i>Sonete</i>
Andra PARFENE 29 <i>Visul unei dimineți de vară</i>	Maria BUDESCU 65 <i>In memoriam...</i>	Mihai BOCANCEA, Ionuț-Mihai NACU 113 <i>Satele comunei Todirești de astăzi</i>	Serghei COLOȘENCO 140 <i>Rebus</i>
Eugen DEUTSCH 30 <i>Poezii</i>			

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Serghei COLOȘENCO, Petruș ANDREI, Ion DOBRIN, Cosmin-Emil MIHAI, Nicolaie MIHAI

Consiliul Director al Asociației C.A.R.P.:

Veronel AIONIȚOAI, Vasile CHELARU, Nicolaie MIHAI, Tincuța SIBERESCU, Veruța TĂNASE

Foto: Sorin Gheorghiiță BOCAN

Tehnoredactare: Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. A PENSIONARILOR „Elena Cuza”
Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

Prof. Alexandrina PASCAL

VÂRSTA ESTE DARUL CARE NUMAI DUMNEZEU ÎL POATE DA

Moto

„Generațiile se succed fără să se întrebe
dacă drepturile scad sau cresc, numai prin
prezența lor”. – Tudor Arghezi

Înțelepciunea este o calitate pe care omul o dobândește odată cu vârsta, în urma experiențelor trăite, și nimeni nu este scutit de aceste încercări.

Generațiile se succed și este firesc ca drumul omenirii spre progres să fie determinat de felul în care sunt înțelese relațiile socio-umane între generații. Seniorii dăruiesc tinerilor rodul muncii și al minții lor, apoi tinerii își vor asuma aceeași misiune în viață (cel puțin, așa ar fi firesc!). Dar evoluția cu prioritate a tehnicii digitale, în defavoarea laturii umaniste, a dus la o înțelegere greșită a valorilor sociale și umane. Dacă nu au beneficiat de o instruire care să-i facă să pătrundă logica vieții, tinerii ar trebui măcar să gândească practic, să aprofundeze esența cuvântului **valoare**. Din multitudinea de sinonime care i s-ar potrive enumerăm câteva: bun, trainic, durabil. Seniorii de azi sunt cei care au creat valori durabile, apoi le-au transmis, așa cum spune poetul Tudor Arghezi, „urmașilor stăpâni” (Testament).

Lozinca fluturată azi, „Lucrul bine făcut”, nu prea are susținere, este emblematică mai mult pentru trecut. Să nu uităm cu câtă dăruire și responsabilitate se făcea totul: mobila – trainică, pentru trei generații; un electrocasnic era funcționabil zeci de ani (azi doar cât este în garanție); confecțiile și lucrurile artizanale le purtai o viață.

Iar pe plan social, dacă tânărul trebuia să ia o hotărâre, întotdeauna se sfătuia cu un vârstnic. Nu degeaba exista „sfatul bătrânilor”, considerat izvor

de înțelepciune. Și marele voievod Ștefan cel Mare, în vremuri de restriște, se sfătuia „la ceas de taină”, cu sftnici care aveau părul nins de vreme.

Zeul Timpului nu are popas, vremuri noi, oameni noi și un nou mod de a gândi.

Există o categorie de oameni care, din păcate, sunt situați în cele mai înalte foruri politice și sociale, dar cu o mentalitate care nu numai că îi dezonorează, dar îi și descalifică din punct de vedere uman, fiindcă ei afirmă că „bătrânii trăiesc prea mult”. Oare ei nu gândesc că nu s-au născut în eprubetă, au părinți și bunici, au mame în corpul cărora s-au întrupat pentru a veni pe lume, mame ale căror brațe i-au legănat și sânii lor le-au dat elixirul vieții – laptele de mamă?

Mai au și bunici care i-au iubit și le-au oferit o copilărie fericită, iar ei, drept recunoștință, îi condamnă la umilință.

Resemnați, bătrânii, în marea lor bunătate, îi iartă, dar nu-i iartă Dumnezeu. Acești farisei au mintea atât de întunecată încât nu realizează cât de repede trece timpul și pentru ei, mâine li s-ar putea spune și lor că au trăit prea mult, numai că în cazul lor se mai cere o completare: „mult și degeaba”.

Derapajul de la etica umană este în momentul de față un adevăr care ar trebui să declanșeze un semnal de alarmă socială, dar cu condiția de a auzi cine trebuie să audă, fiindcă, obiectiv vorbind, omenia se dobândește nu doar prin zestrea genetică, omul învață să fie om prin instrucție (la școală) și prin educație (în

familie). Dar acești doi factori cu funcții formative și informative nu-și mai au locul convenit în societate.

Atât timp cât nucleul familial nu mai există și copiii ajung să fie crescuți de bunici sau alte rude, iar în școli autoritatea cadrului didactic este limitată, generația care se ridică are multe de pierdut.

Seniorii poartă în suflet o comoară care le dă echilibru și speranță, este CREDINȚA. Dar tineretul, din prea mult modernism, este atras mai mult de mijloacele mass media. Și atunci ne întrebăm, ce fundamentare logică să-și facă tânărul, dacă află din presă părerea unei farmacistice care a lucrat în structura guvernamentală și are puterea de a decide soarta pensionarilor prin deciziile privitoare la accesul medicamentelor, dar ea, prin hotărârile luate, îi afectează pe pensionari și declară că pensionarii „tot mor de ceva”!

Nimeni să nu uite, timpul este amic și inamic, tinerii de azi vor fi seniorii de mâine!

Seniorii, în marea lor înțelepciune, se mulțumesc cu ce au: credință, răbdare, și multă toleranță față de cei care încă mai au timp să înțeleagă ce este omenia.

Dar se pare că legea firii este guvernată de Pronia Cerească care veghează ca sămânța omeniei să nu piară, ba dimpotrivă, chiar să găsească locul unde să prindă rădăcini. Un astfel de loc binecuvântat este Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, o asociație unde seniorii găsesc respectul care li se cuvine. Pe lângă ajutoarele materiale de care se bucură membrii, să nu le uităm pe cele „de suflet”. Sunt multe, dar două merită evidențiate.

- În primul rând NUNTA DE AUR, cea mai fastuoasă sărbătoare a celor care au avut puterea morală și dragostea de a conviețui împreună – la bine și la rău – jumătate de secol.

Din 2010, când la președinția Asociației a fost numit domnul magistrat pensionar Nicolaie Mihai, această festivitate a fost sărbătorită an de an, cu mult entuziasm, în parteneriat cu Primăria Bârlad, Episcopia Hușilor și cu Protopopiatul Bârlad. Evenimentul se bucură de fastul convenit cu slujbă creștinească, la Biserica „Sfântul Ilie” și apoi petrecere la restaurantul „Royal”, iar „mirii de aur” sunt întâmpinați cu flori și cu tradiționalul „dar” de nuntă.

Anul acesta festivitatea se desfășoară în data de 28 septembrie 2023.

- Cea de a doua bucurie oferită pensionarilor este realizată prin strădania și cu contribuția financiară a conlucrătorilor Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, revista VIAȚA NOASTRĂ.

Ultimul număr este și el „senior”, a ajuns deja la numărul 60 și este dedicat omagierii persoanelor de vârstă a treia, sărbătoare recunoscută oficial la 1 octombrie.

Tinerii ar înțelege mesajul vieții dacă preocupările lor ar avea o deschidere mai mare spre lectură. Și dacă ar pătrunde ceea ce citesc. Dau un exemplu, o maximă

a lui **Tudor Mușatescu**: „Să nu uite tinerii că mustul se transformă în vin, numai cu ajutorul butoaielor vechi”.

Sau răspunsul dat, într-o emisiune televizată, de un senior cu o vârstă binecuvântată, artistul **Horia Moculescu**, care bombardat de un tânăr reporter cu aluzii necuviincioase referitoare la vârsta sa, a dat o replică remarcabilă, exprimată elegant dar în fond usturătoare: „cui nu-i place vârsta mea, să n-o ajungă”.

Da, suntem seniori, părul ni s-a albit, dar **Edgar Allen Poe** a ajuns la concluzia că „Pletele albe sunt arhive ale trecutului” și se știe că doar arhivele păstrează valori.

MESAJUL VÂRSTNICILOR, exprimat în limbaj poetic de un senior al liricii, **Mihai Beniuc**, este cea mai frumoasă urare pe care o pot adresa seniorii tinerilor cărora le predăm ștafeta:

„Orice-aș zice, tânăr nu-s
Dar țin steagul încă sus.
Vrei să-l iei? Pe cetățuie
la poștește, de te suie”.

Mihai Beniuc – „Orice aș zice, tânăr nu-s”

P.S. Tinere, dacă citești acest material, ia aminte și vezi povața. Sunt versurile lui Mihai Beniuc, dar subscrie, cu tot sufletul, și...

autorul editorialului

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL BĂRLAD

ASOCIAȚIEA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BĂRLAD

Episcopia HUȘILOR
Protopopiatul BĂRLAD

Nunta de Aur 2023
28 septembrie

Ceremonialul religios - ora 14.00 la Biserica „Sf. Ilie” din Bârlad.
Adunarea festivă - începând cu ora 17.00 la Salonul „Royal” din Bârlad.

Inscrierile cuplurilor din Municipiul Bârlad - la sediul Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad
în perioada 12 Iulie - 15 septembrie 2023. Cei care vor să participe trebuie să aibă domiciliul stabil în Bârlad și să prezinte următoarele documente:

- Cuplurile membre ale Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad -
- carnet de membru al fiecărui sot, copii xerox după certificatul de căsătorie, B.I. sau C.I.;
- să fie cu datoritiile la zi (cotizație, contribuție de deces, rate, etc.)
- Cuplurile nemembre -
- copii xerox după certificatul de căsătorie, B.I. sau C.I.

Precizăm că se vor solicita relații la Oficiul Stării Civile al Municipiului Bârlad după depunerea actelor solicitate.

Detalii puteți obține la telefon
0742 357 690

1 octombrie - ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE
1 octombrie - ACOPERĂMÂNTUL MAICII DOMNULUI
8 octombrie - 69 DE ANI DE LA REORGANIZAREA ASOCIAȚIEI
CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BĂRLAD

Dragii noștri seniori,

magistrat (pens.) **Nicolaie MIHAI**,
Președintele Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

Din anul 1948, ziua de 1 octombrie, este în fiecare an, pentru toate statele lumii, Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice – ocazie fericită de a felicita și a transmite toate urările noastre de bine tuturor persoanelor vârstnice care citesc revista noastră, membri sau nemembri, pensionari sau nepensionari, salariați, colaboratori sau simpatizanți. Bucuria noastră este deplină, deoarece acesta este cel de-al 60-lea număr al îndrăgitei noastre reviste.

Nu știm sigur dacă cei care au instituit sărbătorirea acestei zile **încă** mai au cele mai cinstite gânduri pentru persoanele vârstnice, dar noi nu vom pierde nici o ocazie de a celebra și onora vârsta senectuții și a înțelepciunii. Această zi ne oferă prilejul de a ne exprima recunoștința și respectul față de cei în slujba cărora, ca asociație, ne aflăm; această zi ne reamintește cât de valoroși sunt oamenii, indiferent de vârsta lor; această zi reprezintă și încununarea eforturilor noastre de peste an, prin care încercăm să oferim membrilor noștri și nu numai, cele mai bune servicii și soluții în aceste momente de criză.

Cu toate că pentru unii pare greu de înțeles, trebuie să înțelegem cu toții că numai cinstindu-ne bătrânii, ne cinstim pe noi înșine și asigurăm viitorul națiunii noastre. Vârsnicii sunt comoară neprețuită,

bogăție de experiență, izvor de cunoaștere și leac de mângâiere sufletească – și nu poveri sociale, așa cum sunt văzuți astăzi de societatea consumeristă care parcă și-a pierdut sufletul, sensul și rațiunea de a fi.

Bunicilor și părinților noștri, unchilor și mătușilor noștri, învățătorilor și profesorilor noștri le datorăm ceea ce suntem. Ne-au învățat și încă ne învață iubirea de Dumnezeu și de adevăr, demnitatea și curajul, munca și sârguință, respectul, răbdarea și speranța. Ne-au învățat și încă ne învață să ne iubim satul, țara, semenii, tradiția, cultura, valorile și credința. Ne-au învățat binele, ne-au avertizat în legătură cu răul, ne-au ocrotit pașii și viața și încă o mai fac. Ne-au ocrotit și ne-au crescut. Ei sunt cei care și astăzi ne oferă mângâiere, siguranță, încredere.

Le mulțumim tuturor și le urăm un sincer și călduros la mulți ani și mângâiere de la Dumnezeu, Căruia îi mulțumim că încă mai avem pe cei vârstnici lângă noi, ca niște stâlpi ai cunoașterii, credinței și nădejzii! Când de pe pământ va dispărea respectul pentru bătrâni și pentru bătrânețe, pesemne că atunci se va termina și lumea. Noi ne vom sili ca acest lucru să se întâmple cât mai târziu posibil! La mulți ani, tuturor persoanelor vârstnice! Așa să ne ajute Dumnezeu!

Gândurile mele se îndreaptă, în aceste zile, către înțelepții cu păr de argint din viața noastră. Către bunicii și părinții fără de care nu am fi fost oamenii împliniți de acum. Către cei care ne-așteaptă neclintiți precum stâncile, săptămâni la rând, luni, uneori chiar și ani, doar ca să ne mai vadă o clipă.

Avem nevoie de stânci în drumul nostru nesigur și imprevizibil. Pentru a ne rezema atunci când obosim și când ne pierdem reperele.

Avem nevoie să luăm de la ei, de la bunii noștri căliți de încercări, forța de a răzbi prin vremurile tulburi, așa cum au făcut-o la rândul lor.

Vă mulțumesc, în numele bârlădenilor pentru că datorită dumneavoastră încă mai avem în viața noastră modele de rezistență, de bunătate, de bun-simț.

Cu recunoștință, avocat **Dumitru BOROȘ**, primarul Municipiului Bârlad

La mulți ani, seniori, la mulți ani generațiilor!

Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice este marcată anual în data de 1 Octombrie pentru a promova drepturile persoanelor de vârstă a treia prin încurajarea de a participa activ la viața economică, politică, socială și culturală, dar și pentru promovarea unei imagini pozitive a îmbătrânirii, lipsită de discriminare, prin incluziune socială.

Din păcate, în ultimii ani, în ceea ce îi privește pe vârstnicii României, parcă totul merge împotriva lor. Sărăcia care s-a cronicizat în ultimii ani, pandemia care a spulberat vieți și a șubrezit considerabil sănătatea oamenilor, un război la granița țării au contribuit la această stare de fapt.

Pe lângă toate acestea, populația lumii îmbătrânește. Nu mai este o observație ci o certitudine evidentă susținută de studii de specialitate. Fiecare țară din lume se confruntă cu o creștere a numărului de persoane în vârstă. Îmbătrânirea populației este pe cale să devină una dintre cele mai semnificative transformări sociale ale secolului al XXI-lea, cu implicații pentru aproape toate sectoarele societății, inclusiv piețele muncii și piețele financiare, cererea de bunuri și servicii, cum ar fi locuințe, transport și protecție socială, precum și structurile familiale și legăturile intergeneraționale.

Secretarul general al ONU, domnul António Guterres, atrăgea atenția anul trecut, de Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, asupra „rezilienței celor peste un miliard de femei și bărbați în vârstă într-o lume în schimbare rapidă”, spunând că „ultimii ani au fost martorii unor revolte dramatice – iar persoanele în vârstă s-au aflat adesea în epicentrul crizelor, vulnerabile la o serie de provocări, cum a fost cea a pandemiei de COVID 19, agravarea crizei climatice, proliferarea conflictelor și creșterea sărăciei”. Cu toate acestea, în fața acestor amenințări, persoanele în vârstă „ne-au inspirat cu rezistența lor remarcabilă”, sublinia domnia sa. Și asta este tot o certitudine evidentă.

Generații vin și trec, contează doar ceea ce ele lasă în urmă și ce au clădit în viață, urmașilor fiindu-le pildă de învățătură, moralitate, demnitate, pentru ca la rândul lor să aibă cui și pentru ce să ureze la mulți ani, în fiecare an, de 1 Octombrie!

Ec. Giorgică Bădărău,
Președintele Federației Naționale „OMENIA”
a C.A.R.P.-urilor din România

FARMECUL SĂRBĂTORILOR ÎN FAMILIE

(Sonet)

De-atâția ani, istoria ne-nvață
Să prețuim mereu învățătorii
Și pe părinții noștri, creatorii
Destinului ce ne-a fost dat în viață.

Și-acum, în toamna vieții, protectorii
Deschid la casă, ușa cea din față,
Spre-a oferi urmașilor povață,
Ca pe un dar, în pragul sărbătorii.

Sărută mâna la părinți și spune
La fiecare-n parte-o vorbă bună,
Că prea au suferit, și-acuma, poate,

Se roagă pentru toți de sănătate,
Să fim la masa mare împreună,
Pentru-a cinsti a lor înțelepciune!

Maximilian OPAIȚ

Stimate doamne, stimați domni, dragi membri ai Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, dragi bârlădeni,

Ziua de 1 octombrie, desemnată ca Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, ne îndeamnă să îndreptăm gândurile către oamenii din jurul nostru, cărora se cuvine să le atașăm un nimb al recunoștinței.

Admirația și respectul pentru vârstnici nu trebuie să rămână o propoziție sublimă și fără sens, căci dâșii le-au obținut de-a lungul timpului, prin îndeplinirea cu sârguință a îndatoririlor sociale și familiale.

Vârstnicii constituie repere morale trainice, care au trudit și suferit în perioade tulburi ale istoriei noastre și pentru care nici prezentul nu este deloc liniștit.

În semn de prețuire, Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, cu susținerea și colaborarea Primăriei Municipiului Bârlad, Consiliului Local Bârlad și a Episcopiei Hușilor, organizează o întrunire religioasă și socială, dedicată cuplurilor care au împlinit sau împlinesc 50 de ani de căsnicie în anul 2023.

Evenimentul nu reprezintă doar o manifestare socială, religioasă, ci este un îndemn la exprimarea recunoștinței și orientarea privirii către cei care merită respect și admirație. Este necesar, din când în când, să ne desprindem din vârtoarea zilnică și să oferim momente de bucurie seniorilor noștri.

Conștienți fiind că nimeni nu este întrebat dacă dorește bătrânețea, ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD continuă organizarea de acțiuni și măsuri de sprijinire a celor care au nevoie.

Și pentru că la ceas aniversar se transmit gânduri bune, le adresăm și noi, cu prietenie și solidaritate. La mulți ani!

CONSILIUL DIRECTOR AL ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR
„ELENA CUZA” BÂRLAD

**Veronel
AIONIȚOAI
Consilier**

**Veruța
TĂNASE
Consilier**

**Nicolaie
MIHAI
Președinte**

**Tincuța
SIBERESCU
Consilier**

**Vasile
CHELARU
Consilier**

Cununia de Aur, iubire și recunoștință

Dragii noștri,

Ne aflăm astăzi aici, în acest loc binecuvântat, în această frumoasă biserică, cu hramul „Sfântul Ilie”, pentru a onora pe acei membri ai noștri care astăzi celebrează „Nunta de aur”, dar și pentru a mulțumi lui Dumnezeu și a ne arăta recunoștința față de Cel care pe toate le împlinește și care binecuvântează tot lucrul cel bun și folositor pentru mântuirea omului.

Pe toți cei care împliniți 50 de ani de căsnicie, cu urcușurile și coborâșurile pe care aceștia le-au presupus, vă felicităm și vă aplaudăm: sunteți pentru noi toți o sursă de inspirație, speranță și credință în mai bine!

Scopul suprem al căsniciei este mântuirea reciprocă. Toți cei care vă aflați astăzi aici, sărbătorind a 50 aniversare a nunții dumneavoastră, v-ați dovedit iubirea, curajul și răbdarea. Acest moment este cu atât mai important cu cât căsătoria este nu doar un acord recunoscut de legile societății, ci cu mult mai presus decât aceasta: este Taina lui Dumnezeu – o taină cu valoare veșnică: unindu-ne cu persoana iubită, ne unim în același timp cu Dumnezeu.

Spunea cineva că într-o căsnicie, ca aceasta să reziste, trebuie neapărat să fie prezente nu două, ci trei persoane: soțul, soția și Hristos! El este pacea, iubirea, blândețea, răbdarea, curajul, smerenia și speranța noastră, putința noastră reală de a reuși. Pe Dânsul îl rugăm și astăzi – așa cum ar fi trebuit în tot timpul și locul să o facem – să vegheze necontenit asupra căsniciei dumneavoastră, a copiilor și nepoților dumneavoastră și a noastră a tuturor, conducându-ne necontenit către gândul cel bun și către toată fapta cea mântuitoare. Domnul să vă dăruiască în continuare ani frumoși și binecuvântați, bucurie, lumină și pace în casele dumneavoastră și mântuirea sufletelor noastre! Amin. La mulți ani!

**magistrat (pens.) Nicolai MIHAI,
Președintele C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad**

Roxana MIRON-FERARU

Un simbol în pericol de dispariție?

Experiența căsătoriei de o viață, aniversarea căsniciei „de aur” rămâne un simbol al trimfului familiei în contextul actual în care instituția familiei e pe cale să se dezmembreze, lovită din multiple direcții. Simbol închinat iubirii și stabilității, „Nunta de aur” este marcată în majoritatea comunităților locale cu emoție și încântare. De la an la an, numărul cuplurilor sărbătorite scade ușor, în principal din motive de ordin medical; peste câțiva ani, însă, motivele care vor sta la baza scăderii drastice a numărului de parteneri care sărbătoresc 50 de ani de căsătorie vor fi, predominant, de natură socială: declinul familiei tradiționale, care se reflectă în creșterea alarmantă a numărului familiilor destrămate, redimensionarea conceptului de „familie”, ascensiunea tiparelor de conviețuire fără forme legale, redefinirea rolurilor familiale, lipsa copiilor etc. În ritmul în care avansează promovarea studiilor, a argumentelor, inițiativelor legislative și mișcărilor sociale înfățișând societatea viitorului ce nu mai are nevoie de căsătorie, celebrarea a 50 ani de căsnicie va deveni un fenomen mic, atât ca număr, cât și ca importanță.

Dezinstituționalizarea familiei, din ce în ce mai accentuată în toate mediile publice, se bazează pe fundamentarea căsătoriei ca instituție demodată, irelevantă și lipsită de importanță socială. Trusturi media, asociații și fundații, anumite structuri politice, dar și reprezentanți ai învățământului, cercetării, mediului de business și-au dat mâna pentru a susține, și în țara noastră, eliminarea căsătoriei în favoarea unor parteneriate contractuale care resping, vehement, aspectele esențiale ale căsătoriei tradiționale – heterosexualitatea, monogamia, procreerea. Devine absolut hilar să folosim sintagma „căsătorie tradițională”, în condițiile în care căsătoria, în forma în care o cunoaștem de la înaintașii noștri, este o instituție în mod natural fundamentală societăților noastre, sursă a ordinii sociale și a civilizației.

Încă mai avem modele de bunici care își cresc nepoții, în spiritul religiei creștin-ortodoxe și a normelor sociale impuse de decență și respect, așa cum, la polul opus, se amplifică acel curent al bunicilor care contabilizează trei-patru divorțuri și care învață să activeze pe rețelele sociale, pentru a-și căuta „marea dragoste”. Exponenții acestor familii dezbinat, dezechilibrate și fragmentate nu vor trăi niciodată bucuria „nunții de aur”, nu vor înțelege fidelitatea și armonia unei vieți trăite în iubire și respect, așa cum nu vor putea transmite generațiilor viitoare devotamentul față de valorile tradiționale ale căsătoriei. Toate acestea vor deveni, în viitorul nu tocmai îndepărtat, niște repere nostalgice, iar amintirea cuplurilor care au trecut, împreună, peste greutățile vieții timp de o jumătate de secol va arăta ca desprinsă dintr-o altă realitate.

„Nunta de aur” este un simbol în pericol de dispariție ce poate fi protejat, ca un prim pas, prin forța conștiinței individuale. Stabilitatea în viața de cuplu, impunerea unor obiective de familie pe termen mediu și lung, prezența copiilor și a nepoților sunt elementele care dau sens existenței omului, îi conferă încredere în sine, stimulează activitatea profesională și armonizează viața spirituală. Simbolul „nunții de aur” este legat, indisolubil, de valorizarea căsătoriei ca structură socială principală a societății, de menținerea valorilor tradiționale care trebuie să guverneze, în continuare, relațiile interpersonale și să consolideze întreaga ordine socială a sistemului din care facem parte. Bogăția spirituală, înțelepciunea, empatia și înțelegerea din sânul familiilor care sărbătoresc 50 de ani de căsnicie sunt surse de inspirație și motive de binecuvântare a comunităților noastre, atât de zdruncinate de modelele familiale „moderne”, din ce în ce mai agresive în lupta lor contra naturii.

Jenică RUSU

„O viață aurită de dragoste!” – Nunta de Aur –

Ce frumos este evenimentul public „NUNTA DE AUR”, organizat de Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, din anul 2010, la nivelul orașului Bârlad, și nu numai, prin care domnul președinte magistrat Nicolaie Mihai în colaborare cu instituțiile statului și religioase îi sărbătoresc pe părinții și bunicii noștri care împlinesc anual 50 ani de la data căsătoriei, evenimentul fiind de așa natură organizat încât și rudele dumnealor apropiate, nepoții și copiii acestora, să se bucure împreună de fericirea lor, toate generațiile unite într-un frumos buchet al recunoștinței către ei și față de Dumnezeu.

Anual, Asociația Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad, prin domnul președinte magistrat Nicolaie Mihai, începând cu anul 2010, sub conducerea domnului președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, are bucuria de a anunța organizarea evenimentului special numit „NUNTA DE AUR”, cu susținerea și colaborarea Primăriei Municipiului Bârlad, Consiliului Local Bârlad și a Episcopiei Hușilor.

Această întrunire religioasă și socială este dedicată cuplurilor care au împlinit sau împlinesc 50 de ani de căsnicie. Scopul acestei ceremonii este de a aduce o recunoaștere publică specială din partea noastră, a rudelor și a comunității, onorând aceste cupluri care au trăit și s-au iubit împreună de-a lungul unei jumătăți de secol, la bine, dar și prin greutățile pe care cu sacrificiu, iubire și înțelegere le-au trecut cu ajutorul lui Dumnezeu.

Această întâlnire emoționantă oferă o oportunitate deosebită pentru cuplurile căsătorite să se reunească și să celebreze împreună 50 de ani de viață și iubire.

Domnul președinte, magistrat Nicolaie Mihai, a gândit și pus în practică de așa natură organizarea acestui eveniment astfel încât invitația se extinde și către copiii și nepoții adulți, care pot fi alături de părinții și bunicii lor pentru a le arăta aprecierea și respectul cuvenit pentru frumoasa lor călătorie de viață.

Pentru a celebra această ocazie deosebită se organizează o slujbă de recunoștință și binecuvântare, de regulă, în Biserica „Sfântul Ilie” din Bârlad, unde slujitor al Domnului este părintele Vasile Lăiu, ocazie în care cu toții, sărbătoriți și toate rudele acestora, sunt întâmpinați cu toată dragostea de către personalul angajat al Casei și membrii Consiliului Director al Asociației, în anul 2023 de domnul președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, domnii consilieri: magistrat pensionar Aionitoaie Veronel, cms șef. de poliție (rez.) Chelaru Vasile, doamnele consilieri: tehnician proiectant Tănase Veruța, economist

Siberescu Tincuța, iar ceremonia este oficiată de un sobor de preoți din cadrul Episcopiei Hușilor, reprezentată de Preasfințitul Părintele Episcop Ignatie, ocazie în care se înalță rugăciuni pentru ei la bunul Dumnezeu și sunt binecuvântați duhovnicește.

După slujba religioasă de mulțumire urmează Adunarea Festivă la frumosul Salon Royal din Bârlad, unde cuplurile căsătorite au ocazia să se bucure de un program festiv și de a petrece timp împreună, într-o atmosferă plină de bucurie și amintiri, fiecare cuplu participant primind aprecieri publice din partea conducerii Asociației Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad, Primăriei Municipiului Bârlad și a multor oficialități, diplome, cadouri, medalii și multe aplauze din partea tuturor.

Mai trebuie menționat faptul că evenimentul „NUNTA DE AUR”, inițiat, așa cum am amintit mai sus, încă din anul 2010, de domnul președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, este realizat pentru binele comun al bârlădenilor, scopul fiind să aducă oamenii mai aproape de Dumnezeu și să întărească familia într-un sfânt buchet de recunoștință către Dumnezeu, ca un cadou social plăcut pentru vârstnici, în luna octombrie, având în vedere Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice (1 octombrie), Sărbătoarea Sfântă a Acoperământului Maicii Domnului (1 octombrie) și împlinirea a 69 de ani de la Reorganizarea Asociației Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad (8 octombrie).

Acest articol este unul informativ, dar cu siguranță în următorul număr al revistei „Viața Noastră” veți putea citi în amănunt cât de frumos s-a desfășurat și evenimentul „Nunta de Aur” 2023, câteva fotografii de la eveniment, întrucât mai multe, de fapt sute, vor fi postate pe pagina de socializare Facebook - Asociația Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad, iar toate momentele deosebite vor putea fi vizionate pe canalul youtube al Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, unde specialiștii în audio-vizual din cadrul Departamentului Media al Asociației Casa de Ajutor Reciproc „Elena Cuza” Bârlad, coordonați de domnul director în relații și comunicare, profesor Cosmin Emil Mihai, își dau silința pentru surprinderea unor momente frumoase, care să rămână cu mult drag în inimile celor ce-și iubesc părinții și bunicii, la celebrarea a 50 ani de la data căsătoriei.

Doamne, binecuvântează-ne părinții și bunicii cu sănătate, ajută-ne și pe noi să-i iubim cu aceeași dragoste și sacrificiu așa cum și ei ne-au iubit și s-au sacrificat pentru noi!

Ionuț CRIVĂȚ,
Redactor șef Revista „OMENIA”

Un altfel de 1 Octombrie!

Suntem în anul 2023. Dar, trăim, în secolul XXI, vremuri mai tulburi, corupte și mai sângeroase ca în evul mediu. Război, înarmare, încălcarea drepturilor omului, sânge și suferință și, mai presus de toate, sfânta și netulburata ignoranță. Citatul care urmează a fost scris de Victor Hugo și așezat ca testament pentru generațiile următoare în capul lucrării sale monumentale - *Les Misérables*.

Iată ce spunea marele scriitor vizionar: „Atâta vreme cât va exista, din pricina legilor și a moravurilor, un blestem social, care creează în chip artificial, în plină civilizație, adevărate iaduri, agravând cu o fatalitate omenească destinul, care e de esență divină; atâta vreme cât cele trei probleme ale secolului: înjosirea omului prin exploatare, decăderea femeii prin foame, atrofierea copilului prin puterea întunericului, nu vor fi rezolvate; atâta vreme cât în anume pături constrângerile sociale vor fi cu puțință; cu alte cuvinte, și într-un sens mai larg, atâta vreme cât pe pământ vor dăinui ignoranța și mizeria – cărți de felul celei de față nu vor fi zadarnice.” (Hauteville-House, 1 ianuarie 1862) Parcă e scris ieri acest text, sau mai grav, mâine.

Nu departe de noi, nu în vreo țară sud-africană sau în vreo dictatură feroce, zeci de bătrâni, ani la rând – câți au reușit să supraviețuiască – au fost înfometaji, bătuți, înjosiți, exterminați prin suferință, repet nu într-o țară din lumea a treia. Ci, aici, în România, în plină civilizație și progres, la câțiva kilometri de capitala noastră europeană. Ce inteligență artificială, inovații științifice, bitcoin-uri... ev mediu, asta scrie pe România unde sub ochii noștri se petrec atrocități pe bani mulți și spinările încovoiate ale bătrânilor cazați, mai degrabă „gazați” în adevărate lagăre ale suferinței numite pompos centre rezidențiale de odihnă, tratament și mai știu eu ce. Pe plan mondial, forfota e mult mai mare. În tot acest timp, cât noi ne ocupăm cu exterminarea bătrânilor, popoarele lumii se întâlnesc ca să-și ascute săbiile, fabricile de armament duduie la putere maximă, cuvântul de ordine este înarmarea globală. În tot acest timp se moare de inaniție, de sete și de foame, celebra fotografie cu copilașul din Sudan pândit de vulturi care așteaptă să piară ca să-l înfulece este actuală ca acum fix 30 de ani când a fost făcută. Și tot în acest timp, lumea petrece, merge în concedii, de parcă nimic nu s-ar întâmpla. Mai au loc și vârstnicii în toată această ecuație modernă?

În sesiunea Organizației Națiunilor Unite din februarie 1991, s-a stabilit ca ziua de 1 octombrie să fie Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, iar la 16 decembrie 1991, Adunarea Generală a ONU a adoptat, prin Rezoluția 46/91, „Principiile Națiunilor Unite pentru persoanele în vârstă, destinate a le permite să trăiască mai bine în anii câștigați”.

Viata noastra

După atâția ani de reglementări și rezoluții, cât din promovarea și apărarea drepturile seniorilor sunt respectate la nivel mondial, dar și în țara noastră? Dacă ar fi să luăm pe puncte principiile Rezoluției, la capitolul **Independență**, se precizează: „Persoanele în vârstă ar trebui să aibă acces la hrană adecvată, apă, adăpost, îmbrăcăminte și îngrijire medicală prin furnizarea de venituri, sprijin familial și comunitar și autoajutorare.” „Persoanele în vârstă ar trebui să poată trăi în medii sigure și adaptabile preferințelor personale și capacităților în schimbare.” „Persoanele în vârstă ar trebui să poată locui la domiciliu cât mai mult timp posibil”;

Iar la capitolul **Participare**: „Persoanele în vârstă ar trebui să rămână integrate în societate, să participe activ la formularea și implementarea politicilor care le afectează în mod direct bunăstarea și să-și împărtășească cunoștințele și abilitățile cu generațiile mai tinere”;

La **Îngrijire**: „Persoanele în vârstă ar trebui să beneficieze de îngrijire și protecție în familie și în comunitate în conformitate cu sistemul de valori culturale al fiecărei societăți.” „Persoanele în vârstă ar trebui să aibă acces la asistență medicală pentru a le ajuta să mențină sau să recâștige nivelul optim de bunăstare fizică, mentală și emoțională și pentru a preveni sau a întârzia debutul bolii.” „Persoanele în vârstă ar trebui să se poată bucura de drepturile omului și libertățile fundamentale atunci când locuiesc în orice adăpost, îngrijire sau unitate de tratament, inclusiv respectarea deplină pentru demnitatea, convingerile, nevoile și intimitatea lor și pentru dreptul de a lua decizii cu privire la îngrijirea și calitatea lor. din viețile lor”;

Și, încheiem cu capitolul **Demnitate**: „Persoanele în vârstă ar trebui să poată trăi în demnitate și securitate și să fie libere de exploatare și abuz fizic sau psihic” sau „Persoanele în vârstă ar trebui să fie tratate echitabil, indiferent de vârstă, sex, origine rasială sau etnică, dizabilitate sau alt statut și să fie evaluate independent de contribuția lor economică”.

Unde persoanele în vârstă au acces la hrană adecvată, apă, adăpost, îmbrăcăminte și îngrijire medicală prin furnizarea de venituri? În lumea super civilizată, probabil și poate nici acolo. Nu mai vorbim de țările subdezvoltate unde hrana este un lux. Sunt vârstnicii integrați în societate, beneficiază ei de îngrijire și protecție în familie și în comunitate, trăiesc persoanele vârstnice în demnitate și securitate, libere de exploatare și abuz fizic sau psihic? Întrebări firești, la peste 30 de ani de la stabilirea unei zile internaționale a vârstnicilor de pretutindeni.

Prof. **Lucia MUNTEANU**

A fi bătrân

Cuvântul „bătrân” definit ca o persoană înaintată în vârstă are un impact, în general, negativ asupra oamenilor, de cele mai multe ori fiind asociat cu adjective ca suferind, neputincios, nevolnic, uneori chiar senil.

Nu despre aceste semnificații ale cuvintelor „bătrân”, „bătrânețe” vreau să vorbesc în aceste rânduri. Fiind o persoană optimistă, mă gândesc că acest cuvânt nu înseamnă neapărat un număr mare de ani. Poți fi tânăr, ca număr de ani, dar bătrân prin atitudine pesimistă în fața încercărilor vieții.

În opinia mea, bătrân înseamnă experiență de viață. Din toate întâmplările vieții, fie fericite, fie nefericite, omul înțelept se alege cu o lecție de viață.

Din evenimentele fericite ne încercăm cu energie pozitivă, acestea fiind adevărate tonice pentru sufletul oricărui om.

Din întâmplările nefaste ieșim mai puternici, mai oțeliți, încercând ca în viitor, să evităm, pe cât posibil, ceea ce ne-a amărât sufletul.

De-a lungul vieții, un om învață, învață mereu. Învață să facă față unor situații neprevăzute, învață să fie tolerant, să fie uman. Și cel mai important efect al

lecțiilor de viață este acela de a le transmite urmașilor din înțelepciunea acumulată. Asociez, deci, cuvântul „bătrân” cu înțelepciune. Învățăm pe parcursul anilor să fim puternici, curajoși, întreprinzători, să schimbăm ceea ce putem schimba, dar și să acceptăm ceea ce nu putem schimba.

Privilegiul de a ajunge la vârsta senectuții nu îl are oricine, iar cei care am ajuns deja la această vârstă să-i mulțumim lui Dumnezeu și să ne rugăm să ne dea putere să ne bucurăm de fiecare clipă, să ne bucurăm de ceea ce am realizat, în viața aceasta repede de trecătoare, să ne bucurăm de tot ceea ce avem și, mai ales, să ne bucurăm de cei dragi. Să ne bucurăm de ceea ce lăsăm în urma noastră, de urmașii noștri, pentru că noi suntem „rădăcinile”, iar ei continuatorii existenței noastre pe acest pământ.

Se spune că un om are datoria, în această viață, să facă o casă, să planteze un pom și să facă un copil. Dacă reușim aceste lucruri înseamnă că ne-am făcut datoria față de noi înșine și față de Creator.

Dar dacă reușim să facem mai mult, asta nu poate decât să ne bucure; de aceea fericesc familiile cu mai mulți copii. Acolo este adevărata bogăție!

Familia căminarului Gheorghe Eminovici a avut unsprezece copii, dintre care noi „ne-am ales cu domnul Eminescu”, marele prozator Mihail Sadoveanu a avut unsprezece copii... Ce familii bogate! Semnatarea acestor rânduri se trage dintr-o familie cu nouă copii și cea mai vie amintire pe care o păstrez este aceea când ne întâlneam la ziua aniversară a părinților noștri, la o masă festivă, copiii părinților noștri, nepoții și strănepoții, care depășeam treizeci..., iar ei, bătrânii noștri, în capul mesei.

Fiind copii mulți, desigur că le era greu părinților noștri, dar niciodată, nici măcar în gândul cel mai ascuns, nu le-am reproșat ceva. Ce să le reproșăm?! ... că nu ne-au dat vile și mașini?!... Ne-au dat ce au avut ei mai de preț, învățăturile cu care au răzbătut în viață: cinstea, cultul muncii, prețuirea înaintașilor, iubirea de moșie, de neam, învățături pe care, la rându-ne, le-am transmis copiilor noștri.

Nu ne-am uitat niciodată rădăcinile și sper, ca la rândul lor, copiii noștri să păstreze ce au primit mai de preț de la noi. În felul acesta, neamul românesc va dăinui.

Gabriela Elena AIONIȚOAI

De ce să ne iubim seniorii

Mulți dintre cei ajunși la vârsta a treia se întrebă ce ar trebui să facă de acum înainte? Ei știu că până acum au învățat, au muncit, au crescut copii, s-au distrat, iar acum se întrebă ce ar putea face ca viața lor să fie mai bună și chiar mai frumoasă decât până acum?

Din păcate, astăzi trăim într-o cultură a fragmentării și a izolării sociale. S-au construit tot felul de sisteme menite să ne facă viața mai ușoară, numai că acestea au luat de pe umerii omului responsabilitățile care îi erau sursă de conștiință de sine și prilej de apropiere de oameni și care conduceau inevitabil, la mai multă compasiune, înțelegere, respect și apreciere pentru ceilalți.

Dacă înainte aveam un mai bun simț al realității, acum întreaga umanitate are o problemă morală față de seniori.

Se pune preț doar pe tinerețe, viteză, confort, divertisment și satisfacție imediată, iar pentru seniori rămân stereotipurile negative.

Toată această așa zisă „cultură” ne afectează pe toți: **pe cei tineri** – pentru că sunt îngroziți de bătrânețe și capătă o percepție greșită despre înaintarea în vârstă și despre seniori, nu se mai bucură de aceștia și de valoarea lor, nu îi respectă sau uită de ei; iar **pe seniori** pentru că resimt și ei povara stereotipurilor negative, uită de aspectele pozitive și își pierd conștiința propriei valori, ceea ce le afectează percepția de sine, echilibrul emoțional și sănătatea.

Dacă înainte te aflai într-un grup de oameni de vârste diferite, îl căutai pe cel mai în vârstă să vorbești cu el, să discuți anumite subiecte și să afli diverse lucruri; astăzi, din păcate, într-un grup de oameni de vârste diferite, seniorul este rareori privit și rareori i se vorbește.

Cu trecerea anilor, seniorii sunt nevoiți să încetinească ritmul, însă ritmul mai lent este, de fapt, ritmul natural al vieții.

De la seniori, exact acest lucru trebuie să îl învețe toți cei care vin din urmă.

Faptul că lucrurile sunt făcute mai lent, nu înseamnă inactivitate, ci poate fi: contemplare, reflecție, introspecție, creație, reconectare la sine și la adevărurile noastre interioare.

Faptul că toate lucrurile încep să fie făcute mai încet, înseamnă de cele mai multe ori odihnă, căreia de

„Vârsta nu are realitate decât în lumea fizică.

Esența ființei umane rezistă la trecerea timpului.

Viața noastră interioară este eternă, ceea ce înseamnă că spiritul nostru rămâne la fel de tânăr și de energic ca atunci când eram în floarea vârstei.”

(Gabriel García Márquez, *Dragoste în vremea holerei*).

multă vreme nu i se mai acordă importanța cuvenită.

Încetinirea ritmului ajută, de fapt, la clarificarea priorităților, la a înțelege ce este mai ușor și ce este cu adevărat important în viață (de la obiecte și activități, până la oameni și angajamente) și clarifică valorile, alegerile și deciziile.

Seniorii știu că atunci când încetinești ritmul ai mai mult timp, mai multă înțelepciune, ai prieteni mai bine aleși și mai adevărați, chiar dacă nu ai bani puși deoparte.

Seniorii știu deja, că atunci când pierzi din energia fizică, câștigi energie mentală și sufletească, care are mai multă valoare.

Abia la vârsta a treia începi să înțelegi ce e cu adevărat bine pentru tine. Pui mai mare preț pe sănătatea ta, pe starea ta de bine și îți cunoști resursele de care ai nevoie pentru a fi cu adevărat prezent în viața ta – atât pentru cei dragi, cât și pentru tine.

Seniorii știu că doar atunci când încetinești ritmul începi să te cunoști mai bine, atât pe tine, cât și pe ceilalți.

Abia atunci te lași inspirat, dar nu influențat de ceilalți, eliberat de presiunea judecății celor din jur, atunci ești autentic și îți urmezi pasiunile.

Poate pierzi din forță sau din memorie, dar câștigi înțelepciune. Cauți să fii mai mult interesat decât interesant.

Doar încetinind ritmul începi să trăiești cu intenția de a-ți pune energia în slujba lucrurilor importante și cu sens.

Spunea cineva că „**Dumnezeu nu se uită după premii și distincții, ci după răni și cicatrici. Rănila și cicatricile – acolo intră în joc sufletul nostru**”.

Așa că seniorii, atunci când încetinesc ritmul, de fapt își cresc sufletul, sunt cât mai autentici. Ei au înțeles că nu trebuie să mai fie perfecți, ci cât mai întregi posibil.

Iar noi, ceilalți, avem de reînvățat ceva: de ce să ne iubim seniorii!

Inocență, voluptate, înțelepciune

Livia ANDREI

Niciodată nu mi-am dorit să am altă vârstă decât cea pe care am trăit-o în acel moment al vieții.

În copilărie m-am bucurat de jocuri, de inocența fiecărei clipe, chiar dacă uneori lucrurile nu erau roz. Jocurile copilăriei: șotronul, coarda, mingea sau de-a ascunsă, ne umpleau timpul și ne bucuram din plin de ele.

În adolescență am trăit m-am bucurat din plin de sentimentul prieteniei. Prietenii de atunci dăinuiesc și astăzi, iar întâlnirile cu ei sunt adevărate sărbători ale sufletului.

A urmat tinerețea pe care am savurat-o cu voluptatea iubirii. După iubirile adolescente și nevinovate, a urmat iubirea trainică și nemuritoare care rămâne în inimă pentru totdeauna. Roadele iubirii și ale trăinicieii familiei au fost copiii, care, la rândul lor, ne-au dăruit nepoți și strănepoți.

Așa că, am ajuns la vârsta înțelepciunii, înconjurați de jocurile copilăriei ale celor mici și de iubirile adolescente ale celor mai mărișori.

Vârsta aceasta, cu toate impedimentele ei, trebuie s-o trăim frumos, să trecem peste durerile de oase, peste lipsurile materiale, peste supărările pe care ni le fac neprietenii și să ne bucurăm de fiecare an, de fiecare zi, de fiecare clipă pe care ne-a dăruit-o Bunul Dumnezeu.

De ce e vârsta înțelepciunii? Pentru că, după o lungă experiență de viață, știm că totul trece, că trecătoare sunt necazurile, că trecătoare este și viața însăși.

Ne doare ceva? Ei și ce? Luăm niște pastile și ne trece.

Obosim mai mult și mai repede? Ei și ce? Ne

odihnim și ne trece.

N-avem bani destui? Ei și ce? Cheltuim cât avem.

Dacă suntem chibzuiți, putem „să împăcăm și capra și varza”. Nu trebuie să facem o tragedie din orice, trebuie doar să trăim și să ne bucurăm când copiii sau nepoții ne trec pragul ca să ne vadă cum mai stăm și, dacă vin rar (spre deloc), să nu fim supărați, pentru că tot ei vor regreta că n-au venit mai des, că nu au dat telefoane mereu, abia atunci când n-or mai avea la cine veni. Trebuie să înțelegem că, în ziua de azi, ei muncesc mai mult, că nu au timp și prea târziu își vor da seama că viața trece pe lângă ei sau ei trec pe lângă viață și se pomenesc la vârsta înțelepciunii fără a se fi bucurat de voluptatea iubirii și de frumusețea vârstei lor.

La bătrânețe, povara experienței este atât de mare, încât ne tremură picioarele, căci greșelile făcute la bătrânețe sunt mult mai grave, pentru că nu mai pot fi reparate pe pământ.

Un contemporan al nostru, scriitorul aforistic Vasile Ghica vine cu o completare: *În materie de bătrânețe, iubirea rămâne principalul antioxidant, pe care chiar o cred, iar a ști cum să îmbătrânești este o capodoperă a înțelepciunii, și unul din cele mai dificile capitoare din marea artă de a trăi.* (Henri Amiel), pe când Madeleine L'Engle ne amintește că *„Marele avantaj în a îmbătrâni este că nu pierzi toate celelalte vârste prin care ai trecut.”*

„Vârsta nu înseamnă cât de bătrân ești, ci cât de bătrân te simți”, conchide Gabriel García Márquez.

lar eu închei:

Nu regreta că îmbătrânești. Este un privilegiu refuzat multor oameni.

Sănătate seniorilor și viață cât mai lungă!

BĂTRÂNEȚEA - TRIUMFUL VIEȚII

Prof. **Ecaterina TELETIN**

În familia de cuvinte, adjectivul „bătrân” este folosit pentru a defini o serie de stări a vârstnicilor. Bătrân – starea unei persoane care a înaintat în vârstă; din bătrâni – când descriem un obiect sau un obicei vechi, sau a unei persoane în vârstă, sau ceva de demult. Bătrânul, bătrânețe - descrie stare unei persoane, bătrâncios – ceva care te impresionează sau îmbătrânesc – expresia folosită după 60 de ani, de unde și versul „Îmbătrânesc și-mi pare rău” sau „Bătrânețea haine grele.”

În sate se folosește mai mult termenul de „moșneag” și „babă”. Președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc A Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad spune că „bătrânii noștri” este un „cuvânt plin de maiestozitate”. Când spunem că am îmbătrânit, simțim o stare dulce-amară a recunoașterii stării actuale. Pe de o parte, bucuria că am atins o vârstă rezonabilă, că mă bucur de viață, că știu să folosesc orice moment pentru a o face plăcută în continuare și amară pentru că nu mai am puterea fizică de a mă implica în activități practice ca altădată. Dar cum pot, mă implic ferindu-mă să cad într-o melancolie hibernală. Îmi găsesc de treabă permanent, îmi mențin creierul în activitate citind, urmărind documentare științifice, descoperiri medicale, notând pe cât posibil noutățile: istorice, politice, științifice despre care nu am învățat la școală.

Rățiunea m-a învățat să nu-mi număr anii după ridurile de pe față și nici să mă plâng când părul din aurii a devenit argintiu. Am întâlnit în lecturile mele o frază care are un mare tâlc: „Nu există zi fără lumină, stup fără miere, vară fără flori, iarnă fără îngheț și tinerețe fără bătrânețe.” E în firea lucrurilor să îmbătrânești. E ușoară? E grea bătrânețea? Depinde cum te pregătești pentru ea!

După cum nu există iubire fără durere și fără teamă, foc fără flacără și căldură, nu există bătrânețe fără durere, singurătate, lipsuri, izolare de cei dragi, suferință fizică și sufletească. Ca să ajungi la vârsta mea este un adevărat „triumf al vieții”, mai ales că am trăit niște timpuri vitrege iar personal, am avut încercări tragice care m-ar fi putut dărâma psihic. „Viața este o clipă pământească” și fiecare trăitor duce cu el o zestre a timpului trăit, a istoricului familiei, a mediului local social economic în care a viețuit.

Am considerat întotdeauna că cele mai importante bucurii ale vieții sunt: sănătatea, bucuria de a fi mulțumit cu puțin, măiestria de a te bucura de lucruri simple și

a face sărbătoare din orice reușită. Ți trebuie foarte puțin să fi fericit. Nu mă gândesc la vârstă. Ea e o cifră în buletin. Completează o statistică. Eu mă simt tânără și admir pe cei de vârsta mea care știu să-și petreacă viața cu folos.

Este o vorbă din bătrâni pe care o folosesc uneori când sunt în discuții despre timpul în care trăim: „Să faci Rai din ce ai!” sau „Pasărea să zboare pe aripile ei!” Numai gândind în acest mod, încercând să te bazezi pe forțele tale, neașteptând ajutorul celor din jur, poți fi împăcat și mulțumit. De le cei din jur așteptăm respect și un salut politic.

„Să fi bătrân e o aventură”, spunea Marcus Cicero iar noi trebuie să avem curajul să trăim cu bucuria că am ajuns la bătrânețe. Leșirea la pensie, pentru multe persoane, e un prag greu de trecut. În ce mă privește, nu am avut nici o suferință. Am planificat timpul de a gospodări locuința, am mers în excursie, la tratament, am lucrat, am citit și atunci ca și acum nu am timp fără ocupație. Când rămâi singur, soțul decedat, copiii la slujbe în alte localități, te bucuri așteptându-i, te întristezi când pleacă, le pregătești mici atenții și te încarci cu energia lor, cu bucuria bucuriei lor, și uite-așa trec anii și te bucuri că nu te-au uitat. Ți urează „Mulți ani” la sărbători, în cazul meu primesc urări de la foști elevi, invitații la întâlnirile de promoții.

De curând, am fost la întâlnirea de promoție a absolvenților din 1973, când și-au luat „la revedere, școală dragă!” de la colegi și profesori. Absolvenții, la 70 de ani, au vorbit despre realizările lor, despre copii și nepoți, dar, din păcate, și despre colegii și despre profesorii lor trecuți în eternitate.

Am fost mândră că am putut participa împreună cu doi colegi, depănând amintiri din excursii, întâlnirile din internat, dar și mai bucuroasă la întrevvedere cu locuitorii orașului. Dar viața merge înainte, indiferent de vreme și de vremuri. Că e pace, război, secetă sau geruri cumplite, foc sau inundații, generația mea le-a trăit pe toate și ajungi la ideea că „timpul este o încăpăținată iluzie” – Albert Einstein, iar noi din experiență știm că timpul le rezolvă pe toate. Suntem conștienți că bătrânețea face parte dintr-un ciclu, așa cum anotimpurile fac parte dintr-un ciclu, că fiecare e cu semnificația lui, că mai sunt uneori bulversate de convulsii, de evoluții geologice ale Terrei.

Oamenii se adaptează sau nu, sunt învinși nu

de cerbicia universală ci de propriile limite sau de neputință, de unde și aforismul: „Dacă tinerețea ar ști, dacă bătrânețea ar putea?!”

Tinerețea este mai știutoare pentru că trăim într-o perioadă de dezvoltare tehnică la care generațiile de vârsta mea nu au avut acces, iar acum este nevoie de cunoștințe solide pentru a face față cu cei tineri. Sunt totuși persoane vârstnice care folosesc tehnici noi de comunicare, de scriere, tehnici noi în gospodărie folosind aparate sofisticate, ușurând mult munca gospodinelor. Sunt receptivă la nou și admir persoanele care s-au adaptat ușor.

Mă bucură participarea tinerilor la olimpiade, concursuri internaționale de tehnică, robotică, artă, sport, depășind uneori limitele, mai ale în sport. E trist că se pune accentul mai mult pe elite, mulți tineri rămânând analfabeți, neavând știință de carte care să le deschidă niște orizonturi de muncă, rămânând în sat fără nici un fel de pregătire practică. Mulți dispun de niște condiții excelente de învățat, locuri de practicat meseriile învățate și se pare că există un interes mai mare pentru școală, analizând numărul mare de înscrieri în învățământul liceal și superior, însă psihiatrii constată că nu sunt la fel de fericiți, de sănătoși, considerându-se neîmpliniți pe plan profesional, renunțând ușor la anii de studiu sau de muncă pentru care au fost pregătiți.

Unii dintre tineri, din dorința de a se specializa, de a face față obligațiilor, nu au timp de ei, de familie și copii dacă îi au. Uneori îi abandonează sau îi neglijează. Alții întârzie să-și întemeieze o familie.

Stresul, bolile creierului și ale inimii sunt tot mai frecvente la tineri și atunci e explicabil de ce subțiră bătrâni uitați de copiii lor. Pentru bătrâni, s-au instituit tratamente plătite parțial sau gratuit, bilete în stațiuni balneare sau centre de recuperare, unii lucrând în funcție de capacitatea fizică și intelectuală.

Urmăresc profesori universitari trecuți de 80-90 de ani care predau sau conduc doctorate. La zilele medicale de la Moinești, invitații din țară și străinătate au demonstrat, prin operațiile făcute, prin comunicările științifice însoțite de filme, prin mânăuirea aparatului moderne cu care este înzestrat spitalul, că în această comuniune de tineri și bătrâni toți au de învățat. Răbdarea, chibzuința, știința de carte, altruismul, dorința de a da mai departe din experiența vârstnicilor e benefică tuturor.

Bătrânețea e o stare. O trăim mai ușor sau mai greu, în funcție de cum ne-am pregătit-o, numai că nu decurg toate așa cum ne propunem noi; cauze sau motive sunt. Unele care chiar depind de noi, altele de cei de lângă noi, dacă știm sau nu să colaborăm, dacă avem arta de a tolera și de a accepta și de a lăsa pe altă dată ceea ce ne supără.

Acum să ne gândim că un grec ARGHIR ANA STASIOS, profesor universitar la Universitatea din Atena, a propus ca delegat la Adunarea ONU ca ziua de 1 octombrie să fie decretată ca Zi Internațională a Persoanelor Vârstnice. Încă din 1991, luna decembrie,

delegatul s-a gândit că vârstnicii trebuie cinstiți și binecuvântați pentru ceea ce au realizat în decursul vieții, că sunt pilde pentru copiii și semenii lor, că trebuie îngrijiți și sprijiniți să-și trăiască bătrânețea, în condiții normale, în familie sau așezăminte sociale și de ocrotire, organizate de stat și biserică.

În biserici, în această zi de fac slujbe, se binecuvântează sărbătoarea și se invocă ajutorul Maicii Domnului pentru sănătatea și bunăstarea bătrânilor. Deși bătrânețea este o etapă a vieții, sunt totuși păreri că bătrânețea e o boală. În satele noastre sunt familii la care mai răsună în vacanță glasuri de copii. Nepoți care vin pentru o perioadă la bunici, alții stau permanent în grija lor, părinții fiind plecați în străinătate. Unii au capacitatea de a-și întreține gospodăria, alții așteaptă uitându-se în zare, singuri pe o bancă la poartă să vină unul din feciori sau fiice sau nepoți să-i vadă. Și trec nopți, zile, anotimpuri și ani când, neputincioși, sunt ajutați de vecini, în cel mai bun caz de voluntari sau unii oameni inimoși, care la inițiativa unui preot găesc fonduri pentru a-i vizita și a le îndulci zilele cu câte un pachet, consultații, medicamente, curățenie în casă și în curte.

În toată Moldova e un obicei să se organizeze „Ziua fiilor satului” sau „La casa bunicii”. Cu ocazia acestor sărbători, de regulă la ziua hramului bisericii sau a satului, sunt convocați locuitorii care au plecat din sat la muncă în alte localități, pensionari sau tineri în activitate cu funcții în diferite instituții. Cu această ocazie se fac cunoscute realizările comunei, se dau nume școlilor, caselor de cultură, se fac slujbe la monumentele eroilor căzuți pe front, se dezvelesc busturi ale oamenilor de știință, actorilor, scriitorilor, poezilor și celor care au pus pe harta țării sau a lumii numele satelor necunoscute multor români. Exemplu comuna Dănești, azi Emil Racoviță, județul Vaslui se mândrește cu trei academicieni: Emil Racoviță, Emil Condurache și Grete Popa sau satul Idrici, comuna Viișoara cu frații Bagdasar sau Mușata, un sat component Vasluiului cu Anastasie Fătu, om de știință care a înființat grădina botanică din Iași, prima din țară și a doua din Europa, ca număr de taxoni și suprafață, academicianul C.D. Zeletin - cetățean de onoare al municipiului Bârlad (1999), membru al Academiei de Studii Medicale și Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie.

Odată cu aceste sărbători sunt puse în evidență gospodăriile care fac cinste satului, organizând muzee sătești, cu țesături, cusături și obiecte care au folosit în gospodărie, locuri în care se organizează șezători, reamintind tinerilor specificul mâncărilor, obiceiurilor și tradițiilor păstrate cu sfințenie. Lângă Iași, a fost premiată, cu titlul de Tezaur Popular Viu, o țesătoare care toată viața și-a petrecut-o țesând covoare, ștergare, prostiri și carpete cu motive specifice zonei, primind admirații la toate expozițiile la care eu fost expuse. Motivele naționale de pe aceste țesături se folosesc la prezentările de moda.

Bătrânii sunt comori binecuvântate de care nu

trebuie să privăm noile generații. Experiența lor de viață, înțelepciunea, dragostea de țară, de pământul strămoșesc, apărând cu viața lor pământul românesc, acest lucru trebuie amintit cu orice ocazie. În pământurile în care și-au găsit sfârșitul mulți tineri în război apar „maci roșii”. Așa ne spunea bunicul. Se întorcea cu fața la Răsărit și își făcea Sfânta Cruce și continua: „În acest pământ sacru zace floarea țării, cei care au apărat granițele cu pieptul deschis în fața gloanțelor, echipați în cămăși de in sau cânepă, în opinci sau cu talpa goală. Ar trebui să învățăm mai multă istorie, să știm prin ce greutăți au trecut bunicii noștri odată cu țara. Câți dușmani au pângărit țara aceasta bogată, oameni harnici și câți „prieteni” au dorit să fie al lor sau măcar puțin să rupă din ea!”

Mă întreb și vă întreb de ce parcă nu ne mai înțelegem noi între noi? Când este gâlceavă în familie nimic nu merge bine. Nu se vede nici un progres. Așa e și cu țara. Și mai vrem respect de la alții din afară?

Nu pot încheia aceste câteva rânduri fără a relata câteva din activitățile pe care Consiliul Director, sub conducerea domnului președinte Nicolaie Mihai a organizat evenimente pentru sărbătorirea: veteranilor de război, aniversarea colaboratorilor în adunări festive, iar cei care nu s-au putut deplasa la sediu au fost vizitați la domiciliu. Pentru petrecerea timpului liber s-au organizat activități în care s-au prezentat cărți ale autorilor membrii ai Casei și nu numai, invitați din centre universitare, medici, clerici, muzeografi, s-au organizat expoziții de pictură, excursii, vizite la alte filiale din țară. Respectul față de vârstnici este manifestat și

de personalul care deservește membrii la ghișeele de împrumut, casierii sau atelierile Asociației.

Toată lumea care lucrează la Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad are răbdarea să lămurească probleme de sănătate, juridice sau de altă natură. De ziua vârstnicilor, în colaborare cu primăria locală, Episcopia Hușilor și Protopopiatul Bârlad organizează Nunta de Aur pentru cuplurile care au împlinit 50 de ani de la căsătorie. Pentru această sărbătoare, personalul Casei este mobilizat și pregătit din timp să organizeze un eveniment de neuitat pentru cupluri și invitați.

Mă bucur că sunt contemporană cu cei care conduc Asociația, pot compara modul de funcționare a acestora privind sănătatea și petrecerea timpului liber a membrilor purtând carnetul de membru de peste 30 de ani.

Pentru atenția cu care suntem tratați de personalul și conducerea Casei, mulțumesc personal și în numele colegilor participanți la activitățile social culturale organizate de către Consiliul Director. Felicitări și la anul să fim mai puternici pentru a înfrunta vremea și vremurile! Inspirați în organizarea de activități plăcute și utile! Prosperitate familiilor dumneavoastră! Să ne cultivăm una dintre cele mai importante virtuți – răbdarea – sperând că mâine va fi mai bine!

Urez colegilor, prietenilor și tuturor cititorilor și nu numai multă sănătate! Și nu uitați că „îmbătrânirea este un obicei prost pentru care un om ocupat nu are timp de ea”. A spus-o un filozof, nu eu!

Lipsă de viziune

Încă de mici suntem învățați să luptăm. Nimic nu stă atârnat precum poamele în Grădina Raiului și chiar dacă ar sta, oamenii tot s-ar lupta să culeagă poama din vârf. Iar asta nu pentru că este mai bună, ci pentru că este din vârf.

Schimbăm partide, schimbăm guverne, modificăm legi, luptăm, tovarăși, pentru o viață mai bună! Luptăm cu noi, luptăm cu familia, luptăm cu țara, cu lumea, cu universul, iar unii dintre noi luptă cu Dumnezeu. Dar viața este tot mai dură, tovarăși.

Ce este de făcut?
Ce este de făcut?
Ce este de făcut?
Să ne dăm cu ruj!
Ura!!! Să ne dăm cu ruj!
Asta ne-ar schimba viața?! NU... dar ne-ar da senzația că am făcut ceva pentru noi.

Post-scriptum: „O femeie care se dă cu ruj e cochetă, un bărbat care se dă cu ruj e vizionar”, citat din *Dicționarul european de basme*.

Carmen FRĂȚIMAN

Îngrijirea părinților înaintați în vârstă!

Jenică RUSU

Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, sărbătorită în fiecare an pe 1 octombrie, ne oferă o oportunitate specială de a reflecta asupra importanței și valorii părinților și bunicilor noștri pe măsură ce îmbătrânesc.

Părinții, adeseori și bunicii, sunt cei care în general au avut grijă de noi în copilărie, chiar și în adolescență astfel că este datoria noastră să răspundem cu dragoste, prețuire, considerație și respect în timp ce intră în etapele finale ale vieții, care aduc inevitabil la scăderea puterilor fizice și apariția multor boli. Cu toate problemele care pot apărea, copiii și nepoții adulți ai celor înaintați în vârstă nu ar trebui să vadă anii bătrâneții ca o etapă de izolare pentru aceștia, în casă sau într-un azil de bătrâni, excepție făcând cazurile de agravare a sănătății, unde se impune ajutor medical specializat, ci ca pe o oportunitate prețioasă și plină de frumusețe pe care le-o pot oferi părinților și chiar bunicilor alături de ei.

Una dintre cele mai importante aspecte ale fericirii la bătrânețe este menținerea și cultivarea legăturilor sociale. Participarea la activități comunitare, petrecerea timpului cu prietenii și familia, implicarea în voluntariat sau participarea în grupuri de interes comun oferă oportunități de interacțiune socială, de împărtășire a experiențelor și de creștere a rețelei de sprijin emoțional, dar și fizic.

La acest capitol al implicării membrilor în activități interactive, Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad se dovedește a fi pe primul loc la nivelul întregului județ Vaslui și cu siguranță ocupă un loc fruntaș la nivelul țării, membrii Asociației noastre, evident cei care doresc, fiind implicați cu multă prețuire de către domnul președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, în activități sociale cum ar fi: lansări de carte, spectacole susținute pentru și cu sprijinul membrilor, aniversări, drumeții, excursii, dezbaterii, colocvii, evenimente religioase și sociale și multe altele.

Cu toate acestea Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, prin tot ceea ce face, caută să conștientizeze și copiii și nepoții celor în vârstă cu privire la faptul că dragostea față de părinți trebuie să fie bazată pe o legătură profundă și necondiționată, astfel că, pe măsură ce îmbătrânesc, părinții noștri pot

întâmpina diverse provocări și o sănătate fragilă, așa că este important să le oferim iubire și susținere, să fim prezenți în viața lor și să le arătăm că ne pasă. Petrecerea timpului cu ei, ascultându-le povestirile, având grijă de nevoile lor și fiind alături de ei în momentele dificile, demonstrează iubirea și aprecierea noastră.

Este vital să ne arătăm prețuirea și recunoștința pentru tot ceea ce părinții noștri au făcut pentru noi de-a lungul vieții. Ei au investit timp, energie și resurse în creșterea și educarea noastră. Arătându-le aprecierea și recunoștința noastră, le oferim validarea emoțională și recunoașterea meritată pentru sacrificiile lor. Gesturi mici, cum ar fi un cuvânt de mulțumire, o notă de apreciere sau un gest de generozitate, pot avea un impact profund în inima părinților noștri.

Atitudinea noastră față de ei joacă un rol crucial chiar și în fericirea noastră. În ciuda provocărilor pe care le pot aduce anii bătrâneții, adoptarea unei atitudini pozitive poate avea un impact semnificativ. Focalizarea asupra aspectelor pozitive, recunoașterea și aprecierea micilor bucurii și a momentelor de recunoștință, precum și cultivarea unei perspective optimiste pot aduce mai multă fericire și satisfacție în viața de zi cu zi tuturor, dar cu atât mai mult celor care ne-au fost părinți sau bunici dragi.

Pe măsură ce părinții noștri îmbătrânesc, este esențial să fim atenți la nevoile lor și să ne adaptăm comportamentul și comunicarea în funcție de schimbările prin care trec. Empatia și evitarea judecării ne permit să înțelegem perspectiva lor și să ne adaptăm în mod corespunzător. Respectul se manifestă prin tratarea lor cu demnitate și respectarea alegerilor și

deciziilor lor.

La anii bătrâneții, pot avea nevoie de sprijin suplimentar în diferite aspecte ale vieții lor. Fiind acolo pentru ei, oferindu-le sprijin emoțional și logistic, îi ajutăm să se simtă în siguranță și susținuți.

Pentru a fi mai fericiți la bătrânețe, este important să le menținem o viață activă și implicată. Activitățile fizice regulate, precum plimbările, exercițiile de mobilitate sau practicarea unui sport adaptat vârstei lor, contribuie la bunăstarea fizică și mentală. De ce pentru câteva zile nu i-am lua alături de noi în concediul familiei?! Oare nu ar trebui să fie un motiv de mândrie și al copiilor/ nepoților adulți de a merge împreună cu ei în concediu așa cum și ei au mers cu noi, în loc să-i trimitem singuri prin nu știu ce stațiune?! Oare nu stau destul singuri, fără noi?!

De asemenea, implicarea în activități creative, cum ar fi pictura, scrisul, gătitul sau lucrul manual, poate aduce o satisfacție imensă și poate stimula mintea. De aceea, ar trebui să-i întrebăm dacă au avut în anii tinereții o dorință de a face ceva dar au renunțat la acel lucru pentru noi. Și, dacă da, atunci să le oferim și această bucurie. Lectura, participarea la cursuri sau workshop-uri, explorarea unor subiecte noi sau transmiterea învățăturilor și valorilor către generațiile mai tinere sunt modalități în care îi putem implica să prin care putem stimula mintea, de a-i menține implicați în comunitate și poți contribui la dezvoltarea și înțelepciunea colectivă. Este important să ne implicăm și să fim responsabili în asigurarea confortului și bunăstării lor.

Iubirea copiilor față de părinții și bunicii, aflați la anii bătrâneții, constă în abilitatea de a le cultiva

necondiționat fericirea în sufletul lor și prin legăturile sociale, atitudinea pozitivă, implicarea activă în viețile lor. Înțelegând și apreciind valorile și bucuriile unice ale acestei etape, copii, adulți și bătrâni putem experimenta o fericire profundă și o satisfacție pe măsură.

Deși poate exista tendința de a vedea îmbătrânirea ca pe o perioadă de declin, este important să recunoaștem și să sărbătorim frumusețea și potențialul fericirii în această etapă a vieții alături de părinții și bunicii noștri.

De Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, de fapt, în fiecare zi, dar cu atât mai mult în zile care au o anumită semnificație personală și publică aparte pentru cei înaintați în vârstă, trebuie să ne amintim de importanța iubirii, prețuirii, considerației și respectului față de părinții noștri, pe măsură ce îmbătrânesc. Aceste valori ne permit să construim relații durabile și să oferim sprijinul necesar în această etapă a vieții lor. Arătându-le dragostea și respectul, le putem aduce bucurie și confort în ultimele etape ale vieții și să ne simțim împliniți în rolul nostru de copii devotați și responsabili.

Sărbătorind părinții noștri și recunoscând contribuția lor în viața noastră, creăm un legământ puternic și durabil de iubire și respect generație după generație, care pot urma exemplul bun și frumos. Să prețuim și să sărbătorim contribuția și înțelepciunea lor, oferindu-le sprijinul, iubirea și respectul pe care le merită.

La mulți ani tuturor iubiților părinți!

La mulți ani tuturor dragilor bunici!

Dumitru DIMA

**Fă bine cât poți de mult și vorbește despre asta
cât poți de puțin.
Nimeni nu este inutil în această lume dacă alină
povara ce atârnă pe umerii semenilor săi!**

„Marile speranțe” de Charles Dickens

Bătrânețea este perioada omului spiritual în care majoritatea vârstnicilor trăiesc în dialog cu Divinitatea și, uneori, primesc răspunsuri prin revelație și nu prin propria conștiință. Având înțelepciunea vieții, vârstnicul reprezintă o valoare socială prin model și influența benefică asupra celorlalți.

Oamenilor bătrâni le trebuie oferit în mod permanent posibilități de alegere, alături de convingerea că dețin responsabilități proprii. Chiar dacă în stadiul de trecere, adică de la 65 la 70 de ani, apare pensionarea, cele mai multe persoane care parcurg acest interval de viață au încă rezerve fizice și intelectuale, experiență profesională și aptitudini pentru domeniile în care au lucrat mulți ani.

Bătrânii pot trăi un sentiment de împlinire al vieții lor prin ceilalți, astfel s-a observat dorința puternică de a ajunge în rolul de bunici, să-și vadă și să-și crească nepoții, uneori fiind mai legați de nepoți decât au fost de propriii copii.

Nimic nu e mai frumos decât să împarți bucuria cu cei care au nevoie de ajutor.

Vreau să reamintesc că prima zi a lunii Octombrie este un bun prilej de a transmite membrilor pensionari ai asociației noastre și tuturor persoanelor vârstnice tot **RESPECTUL, DRAGOSTEA ȘI PREȚUIREA** noastră pentru vasta lor experiență de viață pe care ne-au demonstrat-o în aceste vremuri care au afectat atât tinerii cât și persoanele de vârstă a treia.

Prin exercițiul financiar al Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad, se urmărește buna aplicare a normelor legale prin care se stabilesc acordarea de ajutoare, beneficii și servicii sociale, stabilite în Statutul de funcționare a asociației prin analizarea rezultatelor obținute astfel;

În perioada **01-01-2023-31.07.2023** s-au putut acorda **AJUTOARE NERAMBURSABILE** unui număr de **3.319 MEMBRI**, în valoare de **670.129 lei**, după cum urmează:

- Ajutoare de deces485 membri.....452.889 lei;
- Cota parte tratament 31 membri2.810 lei;
- Ajutoare prin Ancheta socială 8 membri 1.220 lei;
- Ajutoare Sărbători Pascale 2023 1.782 membri..... 178.200 lei;
- Ajutoare activități culturale 122 membri.....4.160 lei;
- Ajutoare material reviste 800 buc. 21.600 lei;
- Ajutoare ziua Casei 58 membri5.800 lei;
- Ajutoare pentru procurat ochelari 24 membri..... 1.200 lei;
- Ajutoare cf. Statut art.15 alin.i 9 membri2.250 lei;

De asemenea, au beneficiat de FACILITĂȚI, prin prestarea unor servicii, un număr de 3.904 MEMBRI, în valoare de 90.902 lei, după cum urmează:

- Stomatologie 52 membri 8.780 lei;
- Kinetoterapie 1.042 membri 16.348 lei;
- Croitorie 212 membri 1.080 lei;
- Frizerie2.598 membri 64.694 lei;

Bucură-ți-vă de zile, de fiecare zi, așa cum vine ea, de oameni, așa cum sunt ei!

Trecutul ne-a învățat să apreciem prezentul și, de aceea, nu trebuie să ne îngrijorăm de viitor. **VIITORUL este o enigmă** așa cum spunea și regretatul academician **Constantin Bălăceanu Stolnici**, în ultimul său interviu.

Respectă-i pe cei în vârstă, gândindu-te că în curând vei fi și tu unul dintre ei.

Pe această cale, doresc să transmit tuturor seniorilor cele mai bune gânduri, împreună cu **respectul, admirația și recunoștința** mea pentru înțelepciunea, corectitudinea și contribuția dumneavoastră în rolul de membri și colaboratori ai asociației noastre, pentru ca împreună să ne bucurăm de liniște și pace, de **ZIUA** noastră cea mai frumoasă!

La mulți ani cu prețuire!

Bătrâni în criză

Cleopatra RAVARU
Consilier D.G.S.A.P.C. Vaslui

Despre generația vârstnică se poate vorbi mult și oricând. De fapt, generația vârstnică ne-ar putea vorbi mult și oricând – în cele mai numeroase ocazii alege să o facă, privat/public, dacă și noi alegem să ascultăm...

Povestește, ori atunci când se lasă înserarea – basme pentru nepoței, ori la biserică – transmițând valorile creștine, ori în spațiul social larg – prin mass-media, direct (exprimându-și gândurile) sau pe ocolite („se spune despre ei, bătrânii”, „li se întâmplă lor, bătrânilor”).

Sunt acuzați, nu prea rar, din nefericire, de către cei limitați intelectual/moral, întotdeauna mai tineri, că „le plătim pensiile”, că „sunt prea mulți pentru a fi susținuți de actuala forță de muncă”, ori că „sistemul medical e împovărat de cheltuielile necesare îngrijirii lor”. Sunt apreciați, mai des, din fericire, pentru că sunt „ante-mergătorii” noștri, exponenții trecutului, artizanii prezentului, garanția unui univers valoric viitor.

Indiferent, însă, de opinii, întrebarea esențială rămâne: „Cum venim în întâmpinarea nevoilor bătrânilor noștri?”.

*

După ce cancelarul Nehammer s-a opus intrării României în spațiul Schengen, condamându-ne la pierderi anuale de 10 miliarde de euro, un politician austriac și-a exprimat părerile de rău că românii nu pot circula liber, deoarece este nevoie de 30.000 de îngrijitoare pentru bătrânii lor – cu alte cuvinte, rațiunile economice îi dictau opinia, nu logica bunului-simț, ce ar fi trebuit să refuze motivul stupid invocat de cancelar – migrația.

Afirmații de acest gen sunt jignitoare, inducând ideea că românii doar pentru asta sunt meniți: să îngrijească persoane în Italia și Austria, să culeagă sparanghel în Germania și căpșuni în Spania, dar și să

cerșească în Franța, ori să fie traficați sexual în Europa etc. (activități prin care suntem etichetați, definiți ca popor). De parcă românii chiar sunt „cetățeni europeni de mână a doua” și nu există interesul statelor „civilizate” ca România să prospere și să le egalizeze din punct de vedere economic – cine, altfel, le-ar mai îngriji persoanele vârstnice? Cine le-ar mai culege, ca în pandemie, sparanghelul? Cine...? Însă, dacă pomenești de „invazia” consecutivă a anumitor categorii populaționale, devii discriminatoriu; dacă menționezi interesele comerciale ale unor țări opozante, devii adept al vreunei teorii conspiraționiste de care nu ducem lipsă!

*

Referindu-ne strict la îngrijitorii bătrânilor, realitatea ne demonstrează că avem nevoie de ei în propria țară, că aceștia ar trebui atestați în calitate de profesioniști ai îngrijirii la domiciliu, angajați cu contracte în regulă și plătiți cu salarii decente, care să-i stimuleze să rămână în România, ca o alternativă a azilelor (atât de puține, mai ales când nu sunt „de groază”).

Pentru că cine își uită bătrânii, își uită rădăcinile! Iar bătrânii aceștia sunt bunicii, părinții, unchii și mătușile noastre!

Bătrânii în criză sunt toți cei abandonați de rude, care mor singuri și lipsiți de demnitate, după o viață muncită pentru a-și crește și educa urmașii!

Ei merită respect, dragoste și îngrijire de calitate, nu umilințe și dispreț!

Iar „ziua” lor trebuie să fie în fiecare zi!

Câteva gânduri despre cele de pe urmă ale omului

Andrei-Nicolaie MIHAI

Motto: „Nu există bătrânețe. Există numai tinerețe, numai forță, numai zbor. Aceștia sunt anii pe care i-a făcut Dumnezeu așa, după socotelile Lui. Dar, oricare ar fi vârsta, nu este nici un obstacol să nu îți aripile întinse. O tinerețe, dacă nu-i structurată și cu ceva bătrânețe, e în primejdie. Și dacă există o nuanță de bătrânețe la tinerețe, va exista și tinerețe la bătrânețe: „Si jeunesse savait, si vieillesse pouvait!” Părintele Arsenie Papacioc

Mulți oameni se tem de bătrânețe. O neagă, le repugnă. Tot mai mulți bătrâni își crează intenționat un sistem de disonanță cognitivă, încercând a părea mai tineri. Cei mai mulți din aceștia confundă spiritul tinereții cu puerilitatea naivă a minții puține. Cad în ridicol și iluzoriu. Refuză realitatea, ignoră bolnăvicios evidența. Cad într-o continuă și foarte subțire prefăcătorie, în fapt, o viață obositoare. Minciuna, autoamăgirea obosesc și usucă sufletul, sleiesc omul ca nimic altceva.

De ce o fac oare? Nu puțini dintr-un duh de (auto) trădare. De frică, din neasumare; alții din oportunism. Bătrânețea este urâtă astăzi atât de cei tineri, cât și de cei care au inventat o zi internațională pentru aceasta. Bineînțeles că, urând bătrânețea, aceștia urăsc și bătrânii – cel puțin pe aceia care cad în neputință trupească. Aceasta este jertfa de sânge în era consumeristă: pe de o parte bătrânii – care trebuiesc eradicați, pe de o parte copiii – care trebuiesc îndobitociți și îndoctrinați. Arhitecții consumerismului urăsc înțelepciunea, conștiința de sine, libertatea și liberul arbitru: pentru aceștia, bătrânii sunt cea mai mare amenințare, ei sunt aceia care pot mișca și educa pe cei tineri într-un adevăr. Tocmai de aceea, au inventat (falsul) conflict între generații. Acest conflict nu a existat niciodată de la începutul lumii până la apariția iluminismului și, mai apoi, a primei revoluții ateist-comuniste din istorie: revoluția franceză. Nivelarea și învingerea supremă a omului: revoluția tehnologică! „Trăim într-un veac al științei și credem că totul se rezolvă prin știință. Vă spun eu, un om care a stat pe

microscop: nu prin știință, nu prin laborator, ci prin credință. A studia ceea ce Dumnezeu a creat, este o rugăciune. A căuta să modifice sau să distrugi ceea ce El a creat, este cel mai mare păcat, avându-și originea în neascultare.” (George Manu, profesor emerit, Martir în temnițele comuniste, deschizător de drumuri în fizica nucleară)

Bineînțeles, înțelepciunea nu vine neapărat la pachet cu bătrânețea, ci în virtutea liberului arbitru, aceasta ține și de voința și efortul omului în a o dobândi. Vârsta nu e una cu înțelepciunea, de vreme ce există

bătrâni care dau în mintea copiilor și copii înțelepți, bătrâncioși. Dar bătrânețea, chiar prin sine și prin greutățile și neputințele pe care le implică, mijlocește, ca nimic altceva, către înțelepciune. Cele mai multe necazuri ale bătrânului sunt moștenirea nesăbuiței de la tinerețe...

De mic copil am iubit bătrânețea și bătrânii! Cine n-a iubit „Bunicul” lui Delavrancea? Copiii sunt sămânța lumii, bătrânii sunt cei care o sădesc și o cresc.

„Dacă tinerețea ar ști... și bătrânețea ar putea!” Părintele Arsenie Papacioc Această minunată și binecuvântată relație de interdependență! A nu îți iubi bătrânii și înaintașii e rezultatul celei mai crude lipse de recunoștință; a nu îți iubi propria bătrânețe e rezultatul anulării propriei existențe, a unei vieți trăite superficial, întru negare – negarea propriei persoane, a propriei identități!

Desigur, există criză, neputință, durere și poate chiar și tristețe într-o bătrânețe. Dar, trăind bătrânețea corect, ne asigurăm calea în veșnicie, iar trecutul se va vindeca de la sine. Slavă Domnului pentru cei care au

atins și ating bătrânețea, cei mai mulți dintre noi se pare că nu o vom ajunge. Cicero spunea: „suntem nebuni de vreme ce dorim să ajungem la adânci bătrâneți, dar bombănim când ajungem bătrâni.”

Bătrânețea poate fi o perioada extraordinară, dacă luăm în calcul avantajele pe care le aduce cu sine: timpul liber, posibilitatea de apropiere de Dumnezeu, de a desfășura activități plăcute, de a călători, de a rememora momente fericite, de a te dedica unor cauze dragi. Dacă am ajuns vârsta senectuții, atunci ar trebui să ne arătăm recunoștința față de Dumnezeu care ne-a ținut în viață până la aceasta vârstă la care mulți și-ar dori a ajunge. Nu ar trebui să ne preocupe în mod excesiv bătrânețea, cât **sensul vieții!**

Ființa nevoită, tributară curentului consumist/utilitarist, vede în suferință, în boală, în nevoie, un efort prea mare de a le rezolva, considerând a fi unul nerentabil a fi înfăptuit; pe când ființa dăruită știe că în orice suferință se află în primul rând Hristos, care chemându-ne, El cere mila noastră, dar și susținând neobosit și cu deosebită gingășie pe cel în suferință chiar în palma Sa – aceasta nu este o metaforă – căci de cine este mai aproape Hristos, decât de văduvă, de orfan, de bolnav, de cel năpăstuit?

Cel mai adesea, oamenii nu vor să accepte adevărul, deoarece acesta îi sperie sau deranjează. Adevărul ne face însă liberi, nu fricoși. Nu de puține ori, din frică ajungem la credință și chiar la Dumnezeu; mai ales, în fața bolii și a morții. Adevărul ne oferă Șansa Libertății, prin oferirea ocaziei de a lua o hotărâre în cunoștință de cauză. Tuturor ne este frică. Diferența este în ce alegem a ne „odihni” această frică: în Dumnezeu sau... în altceva sau altcineva decât Dumnezeu. Adevărul este dătător de viață, minciuna dătătoare de moarte. De aceea, cel care repinge adevărul, în fapt urăște Viața, nu este (încă) pregătit pentru ea sau pur și simplu nici nu și-o dorește.

Cei tineri cred că ei nu vor îmbătrâni, că vor rămâne permanent în starea aceasta, lucru care generează la unii dintre ei lipsă de respect față de cei vârstnici, dar și față de ei înșiși, față de propriul corp și propria minte. Omul neagă propria bătrânețe și moarte, se teme de necunoscut, de „dincolo”. Adevărul este că cel ce se teme de moarte este acela care în fapt nu a trăit, a ales lipsa Vieții în viața sa. Viața sa a fost o înșiruire de patimi și autosatisfaceri carnale, trupești (uneori acestea iau forme chiar și... „culturale”). Pe cât se apropie de Dătătorul Vieții, își dă seama că nu găsește Viața întru sine. Și atunci încearcă, laș și illogic, să fugă înapoi; sau cade în deznădejde. Nu trebuie!

Omul cât are suflare de viața întru sine, orice este posibil! Cu o suspinare sinceră își poate spăla întreg trecutul, iar Duhul Sfânt îi poate repara întreaga ființă și irosire, în mai puțin de o clipă. Dragii mei, ne așteaptă veșnicia: îndrăzniți! Nimeni nu se poate vindeca afară de acela care găsește în el dispoziția de a ierta; ca mai apoi să își poată cere iertare.

Ne e teamă, că ne știm păcătoși. Dar, sensul vieții este mântuirea, că pe fiecare dintre noi de dorește Dumnezeu, în mod total, absolut! Nu doar pentru mântuire, ci chiar pentru sfințire și îndumnezeire! Nu există unul dintre noi pe care Dumnezeu să nu-l dorească mântuit, indiferent cât de abominabile ar fi păcatele noastre! Toți suntem păcătoși, toți am greșit – deci nu e de mirare că ne este frică! Există frică și există neliniștea cea bună. Nu toată frica este rea, cum nici toată bucuria este bună. Se zice în popor că numai „prostului nu-i este frică”, dar chiar și Scriptura ne învață că „frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii” și că „cei fără minte disprețuiesc înțelepciunea și stăpânirea de sine.” Bineînțeles, oricine are șansa întoarcerii și mântuirii. Dar, trebuie să ținem strâns cu dinții de Adevăr. Nu e un lucru demn de mirare: oricum, acest lucru ni se cerea oricum, fiecărui dintre noi, ca și creștini ortodocși sau și mai simplu spus: ca oameni care vor să se mântuiască.

Bătrânețea este considerată – și pe bună dreptate – „vârsta de aur”. E vârsta cernerii, a căderii măștilor, e vârsta evaluărilor și a înțelepciunii. Dacă la vârsta alegerilor (tinerețea) nu am vorbit cu Domnul, s-o facem măcar acum. Dacă o vom face cu sinceritate, vom recâștiga timpul pierdut într-o clipă. Să nu lăsăm pe mai târziu, căci tineri sau bătrâni, nu știm dacă vom mai prinde. Să îi strigăm lui Dumnezeu acum, lăsând în urmă lumea cu vanitatea și aroganța ei, minciunile și deșertăciunile ei!

Adevărul de credință este baza și temelia vieții omului (raportarea la Dumnezeu), așa cum dragostea de Dumnezeu este baza iubirii de aproapele (după cuvântul Sfântului Maxim Mărturisitorul).

Nu fascinația cunoașterii și plecarea în fața cunoștințelor laborioase, ademenitoare sau moda înțelepciunii lumii acesteia care „este nebunie înaintea lui Dumnezeu”¹ 1 Corinteni, 2, 19 sau căderea în fața lor dintr-un sentiment de inferioritate sau din slavă deșartă, ci discernerea duhurilor – vederea realității, nu a aparenței. Nu disprețuind, dar transfigurând prin Hristos întru ortodoxie totul – adică vederea realității; și acceptarea ei. Ortodoxia este firea neînșelată a lucrurilor, realitatea cea adevărată, singura, cea care nu va cădea niciodată, ridicarea voalului. Timpul e scurt, așa că haideti! „Nu a spune, ci a mișca înseamnă a ajunge!” **Părintele Arsenie Papacioc**

Părintele Dumitru Stăniloae spunea: „Bătrânețea este experiență bogată, dar experiența mărginirii puterilor omenești, a insuficiențelor lumii, privită în ea însăși. Prin aceasta, bătrânețea e vedere a unui alt plan al existenței decât cel al lumii. Ea trăiește în vecinătatea misterului. E preocupată de el. Însăși viața omenească și toată existența îi pare ca mister. Ea se gândește mai mult la Dumnezeu, își pune toată nădejdea în mila Lui. Ea înțelege rostul lumii și al vieții pământești, dar ca rost de cale spre viața de dincolo de timp. Cele făcute și suferite în viață ni se arată de folos, dar numai dacă ele

au slujit înobilării noastre, care ne deschide veșnicia fericită. O viață sterilă în cele bune, scutită de suferințe, ne va condamna la o veșnică uscăciune. Bătrânețea poate fi de folos și în acest caz, făcându-l pe om să se schimbe, măcar la sfârșitul vieții și învățându-i pe alții să pornească mai curând pe calea celor bune.”

Astel vom câștiga cununa cea bucuroasă a lacrimilor prin care, devenind cu adevărat conștienți de sine, vom vedea pe Dumnezeu, devenind în așa fel și mai conștienți de sine – și, astfel, văzând și mai bine pe Domnul, și tot așa, ca într-o nesfârșită îmbrățișare în Duhul Sfânt. Nimic nu poate împlini pe om, doar Dumnezeu, deoarece doar prin El putem deveni cu adevărat Persoană! Singuri, departe de El, nu ne aflăm decât într-o continuă și fatidică descompunere ființială. Suntem unici și irepetabili – numai această descoperire este de ajuns că înțelegem că am fost creați liberi, cu putere de alegere. Așa cum putem alege să ne depărtăm de Domnul, tot la fel putem alege a ne reîntoarce. Dacă trăiești și citești aceste rânduri, ai această șansă, indiferent cine ești și ce ai făcut! Dumnezeu, care a rânduit preoți (și nu îngeri), așteaptă

într-o biserică ortodoxă, pocăința și spovedania ta. Astfel te vei umple și tu cu bucurie, curaj și nădejde. Nu îți va mai fi frică nici de viață, nici de moarte – precum erau și străbunii noștri. Dar și mai mult decât atât: doar fiind tu însuși – unic și irepetabil, în Hristos – vei deveni prezență vindecătoare și motiv de bucurie, speranță și curaj pentru ceilalți. Și, odată cu ridicarea ta, vei zgudui tot iadul și puterea răului din întreaga lume!

Omule: vezi ce putere ai?

„Bătrânul care stă de vorbă cu Dumnezeu, le primește pe toate cu bucurie. Este curat în privire și în gesturi. Este și înțelept tot timpul. Poate că nu-i întâmplător ca termenul „călugăr” vine din grecescul **kalos** - frumos, bun și **gheron** - bătrân, de vreme ce bătrânul este chipul omului ca plinătate. Cine se apropie de astfel de persoane simte cu ușurință o plăcută senzație de căldură, mângâiere și o putere binefăcătoare. Acești oameni au adunat atât de multe lucruri în ei, încât orice gest de care dau dovadă este semnul bunului simț, al rânduirii și al frumosului.” (Adrian Cocoșilă)

Ce frumoasă-i bătrânețea

Bătrânețea este o taină pentru cel ce o înțelege
Prin ea Dumnezeu nălbește sufletul de făr'delege.
Ce frumoasă-i bătrânețea, plină e de amintiri,
Ea ne curățește mintea de mulțimi de poticniri.
Ce frumoasă-i bătrânețea, cu ce o voi compara,
Căci în ea aduni recolta faptelor din viața ta,
Care le-ai lucrat în viață cât putere ai avut,
Vezi acum acele clipe întru care ai stătut,
Și în care tu în viață trebuia ca să lucrezi
Clipe pentru care acuma tu te-nspăimântezi.
Ce frumoasă-i bătrânețea, bucură-te, dar, de ea,
Și mai pune-ți în desagă fapte bune, ce-i putea.
Bătrânețea este o taină și-ți aduce încercări:
Suferință, neputință și în trupul tău dureri,
Care te vor ajuta când de-aicea vei pleca.
Și-atunci te vei bucura; Dumnezeu te va ierta.
Toate acestea-s pentru tine curățire sufletească;
Iar când mori, ți-aduc ție Împărăție Cerească.
Și atunci mă-ntreb pe mine: unde-mi este tinerețea?
Unde-mi este a mea putere, unde-mi este frumusețea?
Mi-a stat timpul, mi-au stat anii...; s-au dus, nu-i mai găsesc.
Tinerețea și-a-ntors fața, iar puterile-mi slăbesc.
Să le cumpăr înc-o dată nu se poate așa ceva,
Căci prețul vieții noastre nu se poate cumpăra.
De aceea s-avem grijă, până tinerețe avem
Sus în cer s-avem comoara, mântuire să lucrăm.

Monahul Iordan de la Mănăstirea Sihăstria Tarcăului

Persoanele de vârstă a treia în fața vulnerabilității zilnice

G.l.bg.(rtr) **Neculai ROTARU**

Persoanele de vârstă a treia reprezintă o generație care a avut ceva de spus în viața economico-socială a României înainte de așa-zisa Revoluție din decembrie 1989.

Privind retrospectiv, vedem multe și diversele întreprinderi industriale ale căror produse situa țara noastră între țările care exportau peste 70% din ce realizau în diverse țări ale lumii, situate aproape pe toate continentele. Da la utilaje privind extracția și prelucrarea petrolului, la autocamioane sau tractoare pentru agricultură, de la mobila de înaltă calitate la produsele de mare finețe ale industriei ușoare românești și multe altele, toate aduceau un nume și un renume României, iar cei care munceau în întreprinderile românești erau tocmai aceste persoane de vârstă a treia. Prin munca lor, au făcut ca România să ajungă în postura de a nu mai fi datoare la Banca Mondială, dar să și aibă de recuperat, datorită exportului produselor românești, numeroase sume de dolari.

Astăzi, această generație privește, cu durere în suflet, cum toate marile realizări ale sale s-au evaporat pur și simplu, industria fiind văduvită de toate întreprinderile existente până la 1989, rând pe rând, aceste întreprinderi dispărând de pe harta țării, iar România, dintr-o țară fără datorii, a ajuns o țară îndatorată cu peste 50% din valoarea P.I.B.-lui. Această întorsură nefastă pentru România nu are cum să nu afecteze sentimente, trăiri și chiar sănătatea unei astfel de generații care a adus fala industriei românești. Ca o imagine în oglindă, și agricultura românească a ajuns într-o stare deplorabilă, țăranul român nemaivând posibilitatea să-și cultive pământul cu utilaje moderne, fapt ce face să observăm, că munca la țară a dat înapoi cu circa 50-60 de ani.

Astăzi, peste toate sentimentele de regret pentru ce au fost cei din generația a treia și supărarea pentru că din munca lor de o viață nu a mai rămas aproape nimic, din cauza dificultăților create de diverși factori, cum sunt cele de sănătate sau cele socio-economice, sau de calitatea vieții, desigur, vulnerabilitatea persoanelor de vârstă a treia se amplifică. Această vulnerabilitate ar putea fi atenuată doar prin politici naționale, care să se bazeze pe responsabilitate și implicare în luarea unor decizii eficiente de la nivelul comunităților locale până la nivel guvernamental. În ultima perioadă, ca

urmare a degradării speranțelor de viață și a unor probleme socio-economice tot mai complicate cu care se confruntă economia națională, îmbătrânirea populației reprezintă o problemă socială deosebit de importantă și, în același timp, deosebit de complexă. Primordial, în contextul în care și tendințele scăderii demografice a populației se accentuează, prognozele pentru deceniile următoare trebuie să sporească motivele de îngrijorare și să grăbească preocuparea pentru găsirea unor soluții care să asigure păstrarea condițiilor de demnitate a persoanelor de vârstă a treia. Cu atât mai mult, se impune găsirea acestor soluții, cu cât astăzi suntem martorii unei crize economico-sociale care face ca zilnic să ne aflăm în fața unor măsuri de austeritate, cum sunt: creșterea prețurilor la servicii și alimente, în condițiile în care pensiile rămân aceleași; pandemia care a creat urmări grave de sănătate multor persoane, iar programele de sănătate care să rezolve probleme pe acest plan se lasă destul de mult așteptate; corupția în societate care este la un nivel înalt, ceea ce duce la blocarea finalizării diferitelor programe benefice pentru întreaga populație a țării; exodul populației tinere către vest care creează noi și dificile obligații pentru persoanele vârstnice, privind rezolvarea unor probleme familiale etc.

În aceste condiții, într-o societate responsabilă pentru viața generației vârstnice, rezolvarea tuturor problemelor care duc la vulnerabilitatea acestora presupune, în primul rând, următoarele: determinarea nevoilor prioritare ale persoanelor vârstnice și care sunt căile de acțiune pentru acoperirea lor; stabilirea unui raport real între obligațiile societății și cele ale familiei, privind persoanele vârstnice; ce ar trebui întreprins ca persoanele vârstnice să se integreze în diferite programe și măsuri luate în sensul protecției lor; stabilirea responsabilităților către instituții și persoane, în raport cu factorii care provoacă diferite vulnerabilități persoanelor vârstnice și calificarea acestora din punct de vedere socio-profesional.

Termenul de vulnerabilitate a persoanelor vârstnice se folosește în limbajul medical de peste 20 de ani și aceasta poate fi: din punct de vedere al sănătății, din punct de vedere social, din punct de vedere economic, din punct de vedere al rezistenței fizice etc.

Desigur, odată cu înaintarea în vârstă, apare și o

îmbătrânire biologică din cauza modificărilor care apar la organele corpului uman și care duc la deteriorarea funcțiilor acestora. Această îmbătrânire biologică mai poate fi determinată și de o îmbătrânire pe plan psihic, care duce la apariția disperării în legătură cu modul în care va decurge viața până la momentul final. Deoarece se găsesc cu greu soluții de a evita îmbătrânirea biologică, rămâne ca singură variantă perceperea realității și lupta cu sine pentru evitarea disperării în gândire și trăirea zilnică a vieții. Cu cât factorul psihologic este mai puțin performant, cu atât gândurile și spaima că, la un moment dat, pot apărea evenimente grave în viața sa, se accentuează și, atunci, unul, care este hotărât să lupte, poate evita momentele de panică și îngrijorare, iar această atitudine se regăsește doar la cei care au o anumită experiență de viață, de realizare a relațiilor de socializare cu cei din jur și chiar de situația materială, la un moment dat.

Vulnerabilitatea vine și de la faptul că, uneori, bătrânii sunt tratați cu un oarecare dispreț, ca argument fiind „neutilitatea” lor în plan social, deși, în realitate, aceștia, prin experiența de viață pe care o au, constituie, de fapt, o valoare socială. Astfel, la îmbătrânirea biologică și psihologică, se adaugă și o îmbătrânire socială, pe care, de regulă, cei din jurul lor o asociază cu o boală caracterizată prin lipsa de discernământ, cu dependență de alții, cu bolile psihice ș.a.

Din acest punct de vedere, vor suferi mai puțin și vor avea șansa atenuării sau întâzierii efectelor îmbătrânirii cei care au dorința și acționează pe linia de a rămâne activi în viața socială, chiar dacă, uneori, trebuie să fie ajutați în asigurarea nevoilor lor. Cu alte cuvinte, totul depinde de felul în care cei în vârstă percep fenomenul îmbătrânirii, au dorința de a rămâne activi, în viața socială și participă cu curaj la schimbul socio-economic.

Aportul statului la întârzierea efectelor îmbătrânirii ar trebui să fie procentual, cel puțin egal cu aportul individualului și al celor din familie, și asta, pentru că statul are la dispoziție mijloace, resurse și personal calificat care pot contribui la această întârziere sau reducere.

Astfel, dacă ne referim la Sistemul asigurărilor sociale, putem spune că este factorul principal care poate să contribuie pe această linie, știut fiind că acesta gestionează probleme importante din viața vârstnicilor, cum sunt starea de sănătate, domeniul pensiilor, căile de trimitere la sanatorii etc.

Din păcate, astăzi în România, sistemul sanitar nu este suficient de dezvoltat pentru a acoperi nevoile pe care le are în general populația și, mai ales, persoanele vârstnice.

Dacă starea de sănătate se poate cuantifica prin dimensiunea fizică, dimensiunea emoțională, dimensiunea socială și dimensiunea ocupațională, la ora actuală, în România, toate aceste elemente nu sunt cercetate și analizate pe baza unor studii aprofundate

pentru a se cuantifica în realitate și a se interveni cu decizii oportune și eficiente. Sporadicile încercări ale unor iubitori de cercetare nu pot înlocui institute și instituții care ar putea rezolva problema complet și eficient, inclusiv în ceea ce privește emiterea unor legi în domeniu. Astăzi, ne mulțumim cu Legea 220/2011 care modifică și completează Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății și care prevede o serie de drepturi prin care vârstnicilor să li se asigure starea de sănătate, dar care, în practică, acestea nu își găsesc corespondențe.

Având în vedere că veniturile, alături de sănătatea vârstnicului, constituie un factor major de influențare a vieții acestuia, constatăm că Sistemul unitar de pensii (pensia pentru limită de vârstă, pensia anticipată, pensia anticipată parțial, pensia de invaliditate și pensia de urmaș) din România, nu asigură, în medie, o viață decentă vârstnicilor, deoarece, în cele mai multe cazuri, pensiile nu fac decât să ajute vârstnicul să își ducă traiul de pe o zi pe alta.

Referitor la Serviciile de asistență socială din România, în special cele oferite persoanelor de vârstă a treia, nu sunt suficient de dezvoltate în raport cu nevoile reale ale societății. Din cele două componente, respectiv instituționalizarea și îngrijirea la domiciliu nici una nu este la nivelul anilor în care ne aflăm, fiind puțin mai dezvoltată metoda instituționalizării, deși cea mai avantajoasă pentru un vârstnic ar fi îngrijirea la domiciliu. Întotdeauna este mai benefică aducerea serviciilor la locuința vârstnicului, și nu invers. Instituționalizarea are avantajul profesionalismului personalului de deservire și a dotărilor din spațiile de cazare, dar instituționalizarea trebuie făcută cu respectarea legii, a eticii și a moralei. Ultimele evenimente negative petrecute în zilele de bătrâni, arată până unde duce lipsa moralei, a eticii și a nerespectării legilor.

Pentru a nu se mai întâmpla astfel de cazuri, în afara instituțiilor abilitate ale statului, care trebuie să cerceteze și să ia măsuri în consecință, un rol important îl pot avea și organizațiile non-guvernamentale, chemate din ce în ce mai mult să răspundă nevoilor publicului și, în special, celor vârstnici. Numai eforturile cumulate ale tuturor factorilor responsabili pot duce la satisfacerea nevoilor persoanelor vârstnice, nevoi care pot fi categorisite astfel: nevoi fiziologice, nevoi de siguranță, nevoia de a avea încredere în sine, nevoia de dragoste și apartenență la comunitate, precum și nevoia de autorealizare.

O metodă mai puțin folosită de diferite instituții sau organizații non-guvernamentale, dar care are o eficiență deosebită în stabilirea realităților din zona persoanelor vârstnice, o constituie interviul pe bază de chestionar. Menit să scoată adevărul la suprafață, chestionarul trebuie să cuprindă întrebări referitoare la: nivelul veniturilor în raport cu nevoile personale; calitatea și cantitatea alimentației; gradul

de acces la serviciile medicale; modul de procurare a medicamentelor prescrise de medic pentru afecțiunea de care suferă; activitățile din timpul liber; stadiul relațiilor cu familia; propuneri pentru îmbunătățirea condițiilor de trai etc. Analizând toate răspunsurile și grupându-le pe categorii, se vor putea trage concluziile corecte, privind nivelul ridicat sau scăzut al condițiilor de trai, pentru cei vârstnici, în respectiva locație și se vor lua deciziile potrivite pentru corectarea neajunsurilor.

Un exemplu de întrebări, referitoare la veniturile lunare ale unei persoane vârstnice, poate fi următorul:

Întrebare: Cum apreciați veniturile dumneavoastră, în raport cu necesitățile?

Răspunsuri pe următoarele probleme:

1. Îmi ajung numai pentru strictul necesar.
2. Nu îmi ajung pentru strictul necesar.
3. Îmi ajung numai pentru un trai decent.
4. Reușesc să cumpăr și alte lucruri mai scumpe, dar cu eforturi.
5. Reușesc să am tot ce îmi trebuie, fără eforturi deosebite.

Referitor la relațiile cu familia, acestea pot fi de diferite feluri, dar cel mai frecvent vom întâlni situația în care familia dorește să locuiască separat, dar cât mai aproape de persoana vârstnică.

Persoanele cu o sănătate precară sunt mai vulnerabile și mai dependente, manifestând astfel mult mai pregnant nevoia de a rămâne cu familiile lor. Cu toate acestea, nu este rară situația când într-o familie generațiile diferite să aibă dificultăți în a se adapta noilor roluri induse de vârstă. Este de menționat că există în general patru modele de familii: familii armonioase cu posibilități materiale, familii armonioase fără posibilități materiale, familii dizarmonice și persoane fără familie. În primele două situații, familia ajută în mod susținut ruda vârstnică să aibă un trai cât mai bun și să-și mențină autonomia o perioadă cât mai lungă. Familia dizarmonică împinge persoana vârstnică spre dependență, din motive sociale, dacă nu cumva, prin violențe și abuzuri determină și afecțiuni medicale

invalidante. Lipsa familiei este un factor precipitant al vulnerabilității și dependenței.

Făcând o comparație privind relația cu familia a celor aflați la domiciliu și a celor aflați în instituție, cei aflați la domiciliu au o relație mai bună cu familia decât cei aflați în instituție. Unele persoane aflate în instituție sunt abandonate de către familie. De asemenea, cei instituționalizați pierd mai ușor relațiile cu prietenii, cu comunitatea, pe când cei aflați în familie au șansa menținerii acestor relații.

Pentru îndeplinirea activităților la care persoanele vârstnice întâmpină dificultăți, cei aflați la domiciliu sunt ajutați de copii, rude sau, în unele cazuri, de vecini, cei din instituții sunt ajutați de personalul de îngrijire. În ceea ce privește gradul de mulțumire față de ajutorul pe care îl primesc în realizarea activităților, se constată că, cei aflați la domiciliu sunt mai mulțumiți decât cei din instituții. Aceasta se poate explica și prin faptul că, multe persoane instituționalizate consideră instituționalizarea ca o obligație a societății, nu ca un ajutor oferit într-o situație dată.

Vulnerabilitatea persoanelor vârstnice este dată, în general, de condițiile materiale precare și de sentimentul singurătății. Așadar, vulnerabilitatea este un fenomen care nu trebuie tratat după ce acesta s-a produs, ci trebuie prevenit, printr-o serie de metode și un mod de viață care începe încă din tinerețe.

În concluzie, este o datorie morală a familiei și a comunității, a societății în general, de a crea și de a menține anumite condiții pentru oamenii care au ajuns la o vârstă înaintată, dar această datorie este deopotrivă și una de răsplătire a contribuției generației precedente la sporirea zestrei materiale și spirituale de care se bucură generația prezentă.

Modul în care generațiile mai tinere reușesc să organizeze cadrul social și instituțional pentru vârstnicii de azi poate fi un model al unui viitor cadru de integrare socială a acestor generații, vorba proverbului „*Cum îți faci așternutul, așa vei dormi!*”.

Bătrânețea – suma tuturor vârstelor

Prof. **Monica BUȚU**

Școala Gimnazială „Gh. Tătărescu” Tg-Jiu

Motto: „Greul cel mai greu, mai mare fi-
va capătul de cale.”

Lucian Blaga

Încep acest parcurs printr-o istorisire a Părintelui Gheorghe Calciu cu privire la autoritatea pe care bătrânii o aveau în trecut:

Într-un sat în care fuseseră omorâți toți bătrânii, un singur tânăr n-a vrut să-șiucidă tatăl. Când au venit turcii în sat, au spus că-i taie pe toți, dacă nu li se dă „funia de nisip”. Adică le-au cerut imposibilul. Toți s-au speriat și nu știau ce să facă. Atunci feciorul a mers la tată și l-a întrebat ce să facă. Iar bătrânul i-a răspuns: „Spune-le să trimită o bucată de funie, s-o avem ca model!” Așa, prin înțelepciunea bătrânului, au scăpat de turci.

Bătrânețea este un proces firesc, dar nu și obligatoriu. Nu toți oamenii ajung la bătrânețe și, mai ales, la bătrânețe cinstită, conform cuvintelor Sfântului Ioan Casian că nu căruntețea aduce frumusețe bătrânului, ci purtarea bineplăcută lui Dumnezeu de la tinerețe până la această vârstă.

Bunicii asigură legătura dintre generații. Cu ajutorul bunicilor, copiii înțeleg noțiunea de familie extinsă, înțeleg puntea dintre trecut și viitor, dintre mentalități diferite.

Bunul început și pregătirea pentru viață a oricărui creștin s-au făcut de către o mamă bună, o bunică asemenea Sfintei Macrina, bunica Sfântului Vasile cel Mare și Emiliei, mama lui, Nonnei, mama Sfântului Grigorie Teologul, Monicăi, mama Fericitului Augustin.

Pedagogia lor venea din credința și învățătura creștină: „Creșteți pe copii în învățătura și în povăța Domnului” (Efeseni 6, 4). În acest sens, au rezonanță cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: „Dați-mi o generație de mame bune creștine și voi schimba fața lumii”.

În poezia „Micul orfan”, Sfântul Ioan Iacob menționează rolul bunicii în creșterea lui nu doar trupească, ci și duhovnicească. Bunica îl ducea după ea la biserică, îl învăța să aprindă lumânări la mormântul mamei, iar serile, cu picioarele ei bolnave, îngenunchea împreună cu el la icoane, așa împlinind cuvintele scripturistice: „Stai în tovărășia celor bătrâni și cu cel înțelept te unește.” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah 6, 35)

Din această perspectivă, copilul educat frumos în lumina moralei creștine va ști să-și cinstască părinții în conformitate cu porunca a V-a din Decalog. Sugestivă în acest sens este următoarea poezie:

Pildă

Stă biserica bătrână undeva pe-un vârf de deal;
Când e veselă, când tristă – după zilele de muncă,
sărbătorile din an.
Azi, bătrânii se îmbracă, clopotul prelung îi cheamă,
Cu mișcări alene urcă spre bisericuța mamă.
Se închină, -ngenunchează la icoane sfințitoare,
Aprind candelă cu suflet, de lumini pâlپاitoare.
În cădelnițe tămâia de la ușă îi îmbie,
Untdelemnul din pahare le vestește mântuire.
Un bătrân, ieșind în prispă, cu pași mici se depărtează
Și spre cimitir se-ndreaptă, cu durere lăcrimează.
El privește cruci plecate și de toți își amintește,
Dar nu plânge pentru aceștia, ci pe sine se jelește.
Este singur și se simte și mai greu la bătrânețe,
Căci copilul nu mai vine nici măcar să-l viziteze.
Greu s-apleacă, îngenunchează la părinții de sub cruce
Și se vede și el astfel, dar copilul său nu-l plânge.
Ochii-n gene ostenite i se-nchid în rugăciune
Și în gând, Hristos îi spune: lată, am venit la tine!
Vino și Mă-mbrățișează și îmbracă bucuria;
De acum vom fi alături, vei cunoaște veșnicia!
Și atunci bătrânul simte cum genunchii se-nclеștează
Și-n îngenuncherea rece, doar de cruce se agață...
Liturghia se sfârșește și bătrânii merg spre casă,
Doar un suflet nu mai este printre ei, dar îi veghează.
În odăjdii vechi, un preot, alb de ani ca toți sătenii,
Îl găsește lângă cruce pe bătrânul, luat din mâinile durerii.
Peste ani, fiul ce tatăl n-a venit să-și viziteze
A avut aceeași soartă – parcă pildă să ne-nvețe. (...)

Un bun creștin va avea milă și de bătrânii cuprinși de neputință și sărăcie, căci „anii noștri s-au socotit ca pâna unui păianjen; zilele anilor noștri sunt șaptezeci de ani, iar de vor fi în putere optzeci de ani și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere.” (Psalmi 89, 10-11)

Drumul spre bătrânețe nu poate fi separat de calea spre biserică, spre sărbătoarea permanentă a ființei.

Atunci nimeni nu va mai fi „gârbov”, iar legătura cu sfinții va fi vie și vom înțelege deplin sensul cuvintelor:

„Pe umerii sfinților se sprijină cerul
și toate durerile noastre.
Suntem atât de mici,
dar niciodată singuri.”

Sursa: r3media.ro

Visul unei dimineți de vară

Andra PARFENE

elevă Liceul „Mihail Kogălniceanu” Vaslui

Aceste rânduri au fost scrise în memoria bunicului meu, plecat brusc într-o dimineață tăcută, dar și pentru toți bunicii care înalță visuri alături de nepoții lor.

Cât de special este să-ți aduci aminte de viața în ne-timp și de persoanele care au erau cu tine înainte să fi fost inventată clipa...Diminețile verilor trecute, ce s-au pierdut una într-alta undeva printre straturile de flori din grădina bunicilor, sunt amintiri esențiale, fragmente ale omului ce vreau să devin. Căci nimic nu este mai prețios decât simplitatea acelor dimineți. Principiul era simplu și se aplica fiecărui început de zi. Deschizi ochii și deja este prea multă lumină în cameră, sari repede din pat, te uiți pe furiș la mobilă, la alte trei uși, te strecoari dintr-o cameră în alta, vezi că toți încă dorm și surâzi doar pentru tine, căci ai reușit să învingi, pentru a nu știu câta oară, un somn prelungit, inutil. Leși desculță în fața casei, într-o pereche de pijamale simple și te bucuri de adierea răcoasă a vântului și de liniște. Dar nu zăbovești mult, alta îți este misiunea.

Întâlnirea cu bunicul era mereu în același loc, acest detaliu a contribuit la farmecul acelor dimineți. În altă cameră stătea dânsul, o cameră ce era propria noastră lume, nu aparținea universului de „afară” sau de „înăuntru”. Era doar camera noastră și nu știu dacă ar mai putea cineva să înțeleagă cât de mult a însemnat (și încă înseamnă) acel loc pentru mine. Eu îi știu secretul. Și bunicul i l-a știut și cred că l-a înțeles chiar mai bine decât voi putea să o fac eu vreodată. Pentru că el era înzestrat cu înțelepciunea iubirii, iar eu eram copilul ce voia să cunoască totul cât mai grabnic posibil.

Televizorul dictează câteva știri banale, buletinul meteo nu spune nimic nou ce nu puteai deja ghici doar privind mai multe minute întinsul cerului. Horoscopul ascultat pe trei canale diferite se contrazice, amândoi încă îl ascultăm cu atenție și încercăm să găsim speranța din spatele fiecărui cuvânt. Privind în urmă, îmi dau seama că niciul nu credeam în zodii, pe cât credeam unul în celălalt și în binele ce se poate ascunde în spatele celui mai neașteptat lucru. Prima lecție pe care m-a învățat-o bunicul nu a avut cuvinte. Doar mi-a arătat cum să găsească lumina fiecărei zilei, indiferent de forma în care s-ar înfățișa dinaintea mea. Iar recunoștința mea pentru omul ce mi-a dezvăluit această nouă latură a cunoașterii este deplină.

Te mai ridici din când în când, deschizi dulapul de deasupra patului și cu degetele începi să cauți vreun secret dulce. Niciodată nu știi ce-ai putea găsi printre rafturile și ușițele de lemn, dar cert era că mereu vei descoperi ceva. Într-o zi erau bomboane, în alta jeleuri

cu arome ciudate, dar prea bune, în alta biscuiți, uneori găseai caramelle în toată camera, iar în zilele cele mai norocoase, erau de toate. Însă nu conta dulciurile așa cum conta căutarea lor. Bunicul mă privește și surâde, uneori adoarme el, uneori mai ațipesc și eu lângă dânsul, dar ne amintim că dimineața este lungă și mai avem câteva mici ritualuri de împlinit. Dacă luam într-o dimineață câteva bomboane în pumn, le înșiram pe pat și le numărăm: una pentru mine, una pentru tine, acum două pentru mine și două pentru tine. Dar numărătoarea mea nu prea conta niciodată, pentru că mereu îmi ascundea și alte dulciuri prin buzunare. Strâng ambalajele lui, apoi pe ale mele, găsească bomboane ascunse de el pentru mine și îl mustru surâzând. Mă întrebă de prietenii de acasă, de școală, de pasiuni, de cărți și de viitor. Mă ascultă într-atât de încântat și de entuziast, dintotdeauna am simțit că dinaintea lui îi pot mărturisi orice și că mă va înțelege și susține fără a mai adăuga niciun alt cuvânt împotriva. Nu am cum să nu mă întreb de unde a găsit în toate diminețile acea emoție aparte din spatele zâmbetelor sale largi, sincere și prea bine cunoscute. Bunicul meu a zâmbit dintotdeauna din întreaga sa ființă. Tot el mi-a învățat suflul să zâmbească. Aceasta a fost a doua lecție.

La capătul patului este o cutie dreptunghiulară. Dacă o ridici prea repede, poți auzi cum răsună dinăuntru ecoul unor piese ce cad și se ciocnesc între ele. Unul îndepărtează plapuma, altul aduce cutia și o deschide. Diminețile ne jucăm și table. Îmi plăcea jocul, era mai intrigant decât oricare altul. Nu aș putea uita vreodată

piesele sale rotunde așezate câte două, trei sau cinci pe triunghiuri roșii sau negre și cele două zaruri care dictau mișcările. Când zăboveam la mutările complicate și riscante, bunicul îmi arăta, cu degetul său mic, o cale originală de a muta piesele, astfel încât să fiu în avantaj și la mutările ce aveau să mai urmeze. Râdea când vedea zaruri duble, îmi spunea povești cum ar fi putut el să le fărâșească foarte simplu, în favoarea lui, și nu mai simțeam când se termina un joc și începea următorul. A treia lecție pe care mi-am însușit-o de la dânsul a fost atenția cu care trebuia să privesc cursul vieții mele. Când urmăream piesele și le împingeam ușor formându-mi fel de fel de metode de a mi le apăra, înțelegeam că la fel funcționează și oamenii. Ne trasăm în minte propriul destin și facem orice ne stă în puteri pentru a-l urma, suntem gata să sacrificăm piese, să facem mutări riscante, totul în numele unui viitor câștig. Ce voiam să câștig eu? Împlinirea. Însă toate acele dimineți au fost chiar mai mult decât mi-aș fi putut dori. Căci ele au fost ca o a doua viață, plină de semnificații, fără un început

sau vreun sfârșit prea clar conturat.

Visul unei dimineți de vară se poate frânge brusc. Oamenii sunt personaje temporare în marea piesă de teatru a vieții. Când vine momentul tragic al despărțirii, ai vrea să elimini prin lacrimi noul gol format în tine. Însă cum să știi să plânga, când întreaga ta copilărie ai fost învățată să râzi și să îmbrățișezi zilele. Când vine momentul tragic al despărțirii, te trezești într-o nouă realitate, unde din ne-timp ai ajuns într-un timp ciudat, cu reguli la fel de ciudate. Și ai trei lecții valoroase în spate, dar de ce să mai continui să le aplici când tocmai persoana atât valoroasă care ți le-a predat a trebuit să plece? Cu ce consolare rămâi când dimineața devine amiază și visul nu mai e vis? Ce faci, căci vara s-a terminat cu prea mult timp în urmă, iar toamna doar anunță venirea unei ierni lungi. Dar undeva în colțul sufletului, vezi un zâmbet la fel de atemporal ca înainte, iar dintr-un cotlon al minții auzi „șase-șase, următoare mutare”. Și în acel moment, știi că o să continui.

DE SENECTUTE

Nu m-am gândit nicicând la senectute
Pe când sorbeam din cupe foarte pline
Senzații și trăiri diamantine.
Dar astăzi o pornesc pe alte rute.

Serveam mereu gustări extrem de fine
Cu încercări cumva necunoscute
Și întâmplări ce au rămas doar vrute,
Credeam că-n viitor va fi mai bine.

Cum timpul se întoarce prin vulturi
Iar ce a fost nicicum nu mai revine
Mă-ncearcă neplăcutele derute,

Dar mă gândesc că marile destine
Atuncea când ajung la senectute
Gândesc la înălțimile divine.

INSPIRAT DE ISPIRESCU

Copil fiind, citeam mereu povești
Și-aceea ce vorbea de tinerețe
Spunea că nu există bătrânețe,
Ci doar elanuri înspre căi cerești.

Pe-atunci fiind în fragedă junețe
Visam plăceri aproape nebunești
Ce mie îmi păreau de fapt firești
Căci nu știam că-n lume e tristețe.

Dar orice basm ce e nemuritor
Ajunge pân' la urmă în final
Chiar dacă este într-un vast décor.

Așa că, retrăind al meu debut,
Gândesc la viitorul „terminal”
Ca la un nou și magic început.

CARUSELUL ANOTIMPURILOR

De veacuri orice an începe iarna
Atuncea când natura-i înghețată,
Dar în curând răsună tare goarna
Chemând zăpezile ce-au fost odată.

Curând de tot apare primăvara
Că pentru an înseamnă tinerețe;
Un cântec pur ne-oferă azi chitara
Și-un zâmbet e prezent pe-oricare față.

Ne copleșește însă iute vara
Și am ajuns chiar la maturitate;
Ne-alintă-acum cu viersui cald vioara
Stârnind în orice om vitalitate.

Nu vom scăpa, o știm, de toamnă.
Aceasta-i – din păcate – legea vieții,
Dar de avem la brațul nostru-o doamnă
Vom trece și de pragul bătrâneții.

Se simte, totuși, un parfum de roză
Plecând în zbor pe aripi de lumină
Și toți râvnim la o apoteoză
Pe undeva în magia Grădină.

Eugen DEUTSCH

Cel ce se îngrijește de părinții săi la bătrânețe primește mare binecuvântare de la Dumnezeu

Văd că necazurile pe care le au mulți mireni, de multe ori se datorează faptului că părinții lor sunt amărâți din pricina lor. Familiile se chinuiesc, deoarece nu îngrijesc pe bătrânii lor. Atunci când pe biata bătrână sau pe sărmanul bătrân îi duc și îi părăsesc la azil, le mai iau încă și averea și nu-i lasă să se bucure de nepoței lor, ci îi fac să moară cu durere în suflet, ce binecuvântare vor mai primi apoi copiii lor?

Astăzi, o femeie bătrână mi-a spus că are patru băieți căsătoriți care locuiesc în același cartier, dar nu-i poate vedea deoarece odată le-a sfătuit pe nurorile ei, zicându-le: Să aveți dragoste între voi și să mergeți la biserică. Auzind ele acestea, s-au înfuriat peste măsură și i-au spus: Să nu mai calci vreodată în casele noastre!. De cinci ani nu-și mai văzuse copiii și pentru aceasta plângea mereu sărmana. Fă rugăciune, Părinte, mi-a spus, căci am și nepotei, pe care aș vrea să-i văd măcar în vis. Ei, ce fel de pricopseală vor face copiii ei?

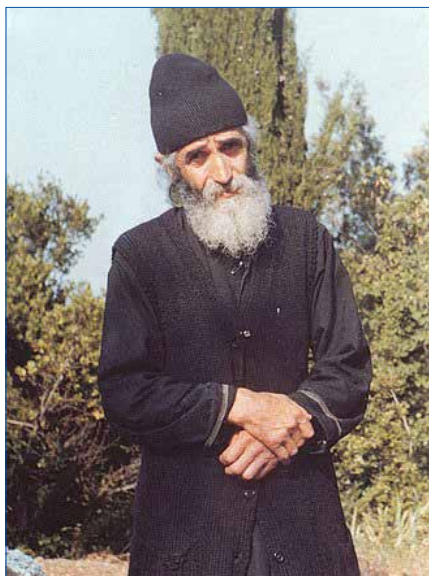
Și, deși bunica este pentru familie o mare binecuvântare, acești oameni nu înțeleg lucrul acesta. De obicei, bărbatul este cel care cade primul la pat și îl îngrijește femeia lui. După ce moare bărbatul, este foarte bine ca s-o ia copiii pe mama lor la ei acasă, pentru a purta grijă de nepoței și a nu se simți nefolositoare. În felul acesta și ea se odihnește, dar și soții sunt ajutați. Pentru că mama, din pricina mulțimii treburilor ei, nu apucă să le dea copiilor ei afecțiunea și dragostea ce le sunt absolut necesare. Așadar, pe acestea le dă bunica, deoarece vârsta aceasta este vârsta dragostei și a afecțiunii. Și uită-te, atunci când copilul face pozne, bunica îl alintă, în timp ce mama lui îl ceartă. Astfel, prin grija bunicii și mama își face treburile ei, iar copiii au parte de mângâiere și dragoste, dar și bunica se odihnește prin dragostea nepoților.

Cel ce îngrijește de părinții săi primește mare binecuvântare de la Dumnezeu. Într-o zi, un tânăr familist mi-a spus: Părinte, mă gândesc ca la casa pe care vreau s-o construiesc să fac la parter două apartamente pentru părinții și socrii mei. Știți cât de mult m-a mișcat aceasta! Câte binecuvântări nu i-am dat!

Mă mir cum de nu înțeleg aceasta soții tineri. Cu

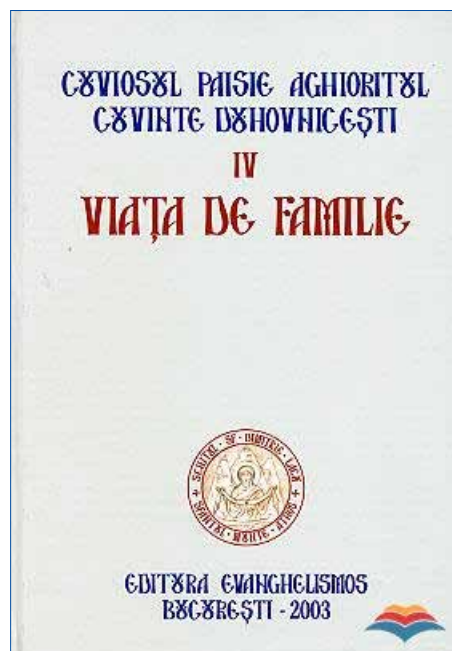
câteva zile mai înainte, a venit aici o femeie și mi-a spus: Mama mea, Părinte, are hemiplegie. M-am săturat, opt ani de zile s-o tot întorc de pe o parte pe alta. Auzi, fata să vorbească astfel despre mama ei?! Da, îi spun, este foarte simplu. Voi face rugăciuni ca să zaci tu opt ani de hemiplegie, iar mama ta să se facă bine ca să te îngrijească. Nu, nu, Părinte! strigă aceea. Atunci cel puțin patru ani, îi spun. Nu ți-e rușine? Ce este mai de preferat? Să fie cineva sănătos, să nu-l doară nimic, să slujească unui bolnav, să aibă și răsplată de la Dumnezeu sau să sufere, să nu-și poată întoarce piciorul, să se smerească și să te roage «Adu-mi plosca!», «întoarce-mă pe dreapta!», «întoarce-mă pe cealaltă parte!». Când a auzit acestea, și-a mai revenit puțin.

Dacă s-ar pune copiii în situația părinților lor care au îmbătrânit, sau dacă nora s-ar pune în situația soacrei ei și s-ar gândi: Voi îmbătrâni și voi deveni și eu într-o zi soacră. Oare îmi va plăcea ca nora mea să nu-mi dea nici o atenție?, atunci nu vor exista astfel de probleme.

Sfântul Paisie Aghioritul
(25 iulie 1924 – 12 iulie 1994)

(Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești*, Vol. IV - *Viața de familie*, Editura Evanghелиsmos, București, 2003, pp. 150-152)

Îmbătrânirea populației la scară globală este mai rapidă dar și mai îngrijorătoare ca oricând

Gabriela DRĂGAN
prof. univ. dr.

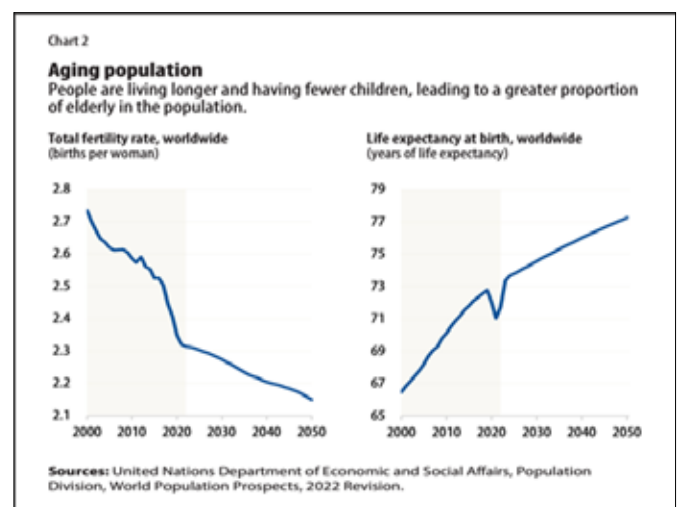
La 15 noiembrie 2022, populația lumii a depășit pragul de 8 miliarde persoane, trecerea de la 7 miliarde la 8 miliarde realizându-se în doar 12 ani. Chiar în condițiile unui ritm de creștere descrescător, populația lumii va continua să crească (chiar dacă nu la fel de rapid), atingând pragul de 9 miliarde înainte de anul 2040. Cu toate acestea, conform unui studiu recent realizat la Universitatea Harvard (Bloom, Zucker, 2023), îmbătrânirea accelerată a populației reprezintă o tendință mult mai îngrijorătoare decât creșterea demografică.

Pe fondul scăderii fertilității¹ și a creșterii longevității, îmbătrânirea populației este cea mai evidentă tendință demografică la nivel global, cu efecte imediate asupra economiei prin creșterea costurilor de îngrijire a sănătății și a celor cu securitatea socială.

Evoluțiile la nivel demografic au fost foarte rapide. După al doilea război mondial, când au fost înființate cele două organizații internaționale, Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația Mondială a Sănătății (OMS), erau de șapte ori mai mulți copii sub 15 ani decât persoane de 65 de ani și peste; conform prognozelor, până în 2050 aceste grupuri vor avea însă aproximativ aceeași dimensiune (Ataguba, Bloom și Scott 2021). După 1970, **rata totală de fertilitate** (TFR)

la nivel global a scăzut semnificativ, marcând trecerea de la generația baby-boomerilor² la generația X. TFR mondial, care era atunci de aproximativ 4.5, a scăzut permanent, la 3.2 în 1990 și 2.5 în 2020. Conform rapoartelor ONU (2020), în prezent aproape jumătate din populația globului trăiește în țări în care rata fertilității este sub 2.1, ceea ce indică tendința nu doar reducerii populației în acele țări dar și îmbătrânirea acesteia. Conform estimărilor UN, rata fertilității la nivel global va continua să scadă de la 2,5 născuți vii per femeie, la 2,2 în 2050 și 1,9 în 2100, inclusiv în țări în care în prezent se înregistrează rate încă ridicate³. Trebuie însă făcută precizarea că rata fertilității ascunde diferențe foarte mari între țări, tendința reducerii populației fiind mult mai accentuată în țările dezvoltate față de țările în dezvoltare. Pe de altă parte, speranța de viață globală a crescut de la 34 de ani în 1913, la 72 de ani în 2022 și se așteaptă să continue pe această traiectorie pe termen lung. (Bloom 2020). Ca atare, pe fondul acestor evoluții, structura de vârstă a populației s-a schimbat radical de-a lungul anilor, așa cum se arată graficul de mai jos, tendința de îmbătrânire a populației urmând să se accentueze.

Modificările demografice variază considerabil în funcție de țări/regiuni geografice dar și de nivelul

veniturilor. Creșterea populației, pe fondul unei fertilități mari, este ridicată în rândul țărilor cu venituri mici (precum este cazul Africii, de pildă) și disproporționat de scăzută în țările cu venituri medii și (mai ales) mari, precum e cazul Europei.

În cadrul **Uniunii Europene (UE)**, fenomenul îmbătrânirii populației se manifestă și mai pregnant. Progresele în domeniul medical au dus la scăderea ratelor de mortalitate și la creșterea longevității, în vreme ce reducerea fertilității s-a reflectat asupra modificării structurii demografice. Implicațiile asupra pieței muncii dar și asupra sistemelor de protecție socială și de pensii sunt evidente. În 2020, rata fertilității în UE era de 1.5, sub nivelul ratei de înlocuire, ceea ce va duce la reducerea populației și a persoanelor active, în paralel cu creșterea ponderii vârstnicilor. Până în 2050, conform prognozelor, populația UE-27 va scădea de la 446.8 milioane la începutul anului 2019, la 441.9 milioane în 2050 (Eurostat, 2020). În același timp, numărul persoanelor în vârstă (65 ani și peste) va crește de la 90.5 milioane, la începutul anului 2019, la 129,8 milioane până în 2050. În cadrul acestui grup, se estimează că numărul persoanelor foarte în vârstă (în vârstă de 85 de ani sau mai mult) se va dubla de la 12,5 milioane în 2019 la 26,8 milioane până în 2050. În același timp, numărul centenarilor (persoane cu vârsta de 100 de ani sau mai mult) este proiectat să crească până în 2050 de la 96 600 în 2019 la aproape jumătate de milion (484 000). Aceste evoluții fac ca ponderea populației în vârstă de muncă să scadă, în timp ce ponderea persoanelor care ies la pensie să fie în continuă creștere, tendință accentuată pe măsură ce generația „baby-boomer” (generația născută în perioada exploziei demografice postbelice) atinge vârsta de pensionare. Acest lucru va conduce, la rândul său, la creșterea sarcinii suportate de persoanele în vârstă de muncă în ceea ce privește acoperirea cheltuielilor sociale necesare pentru populația îmbătrânită și pentru o serie de servicii asociate. Graficul următor ne arată că cea mai îmbătrânită țară de pe glob este

Japonia, cu aproape 30% din populația totală formată din persoane de 65 de ani și peste, în vreme ce în UE procentul este de circa 20%.

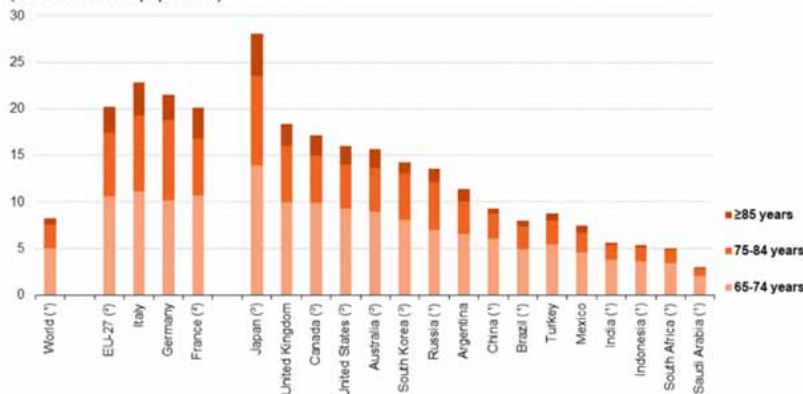
Pentru a evidenția relația de dependență dintre dimensiunea populației vârstnice și cea a populației apte de muncă se calculează **rata de dependență a persoanelor vârstnice** (numărul de persoane cu vârsta de 65 și peste la 100 de persoane în vârstă de muncă, respectiv persoanele cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani). În cazul Japoniei, de pildă, rata de dependență a persoanelor vârstnice a atins deja nivelul de 47% în 2015 (adică 47 de persoane în vârstă de 65 de ani și peste pentru 100 de persoane în vârstă de muncă) și se preconizează că va fi de 76% până în 2075. În UE-27, conform Eurostat (2017), se estimează că rata de dependență a persoanelor vârstnice aproape se va dubla, de la 29,3 % în 2016 la 52,3 % până în 2075. În unele state UE procesul va fi mult mai rapid, circa 2/3 din statele membre vor avea rate de peste 50%. Grecia și Italia, care au deja rate de dependență mari (între 35 și 38), vor depăși 70% până în 2075.

Îmbătrânirea populației reprezintă o realitate inevitabilă cu implicații semnificative pentru economie și societate, inclusiv pe piața muncii și în sistemul de pensii. Abordarea acestei provocări necesită însă eforturi concertate din partea guvernelor, a sectorului privat și a societății în ansamblul său pentru a asigura o tranziție lină către o realitate complet diferită de cea în care trăim astăzi. Pe de altă parte, consecințele potențiale ale inacțiunii sunt dramatice: scăderea accelerată a populației active va pune sub semnul întrebării nu doar sustenabilitatea sistemelor de pensii, ci și modul în care vor funcționa sistemele medicale și de protecție socială din cauza lipsei de resurse umane, financiare. Chiar dacă tendințele sunt cele prezentate anterior, nu suntem în fața unui destin implacabil. Schimbările demografice sunt procese evolutive, nu revoluționare. Ele implică schimbări graduale, treptate, adaptare și ajustare la noile condiții și cerințe, ceea ce oferă o fereastră de oportunitate, destul de largă, pentru acțiune. Va fi sau nu corespunzător folosită, perioada următoare ne va oferi un răspuns.

Note:

¹ **Rata fertilității** reprezintă numărul mediu de copii născuți de femei în timpul anilor reproductivi. Pentru ca populația dintr-o anumită zonă să rămână stabilă, este necesară o rată totală a fertilității de 2.1 (presupunând că nu au loc imigrări sau emigrări). Pe de altă parte, rata fertilității nu trebuie confundată cu **rata natalității**, definită ca numărul de născuți vii la 1.000 de femei față de populația totală. Pentru creșterea populației, cel mai important factor este rata totală de fertilitate. O **rata totală de fertilitate** egală cu 2.1 este cunoscută și ca rata de înlocuire, însemnând

People aged ≥65 years, by age class, 2019
(% share of total population)

Note: all data for the EU-27, EU Member States, the United Kingdom and Turkey are as of 1 January, world and other G20 members are mid-year data.

(*) 2015.

(*) Provisional.

(*) 2018.

Source: Eurostat (online data code: demo_pjangroup), United Nations Statistics Division (Demographic Statistics Database) and United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, World Population Prospects 2019

că, dacă această rată este peste 2.1, populația va crește, dacă este sub 2.1, ea va scădea. Evident, aceste evoluții vor fi influențate și de alți factori precum piramida vârstelor, nivelul emigrării și cel al imigrării.

² Termenul de „baby-boomer” este preluat din limba engleză și se referă la o persoană născută între anii 1946-1970.

³ De pildă, în Africa sub-sahariană, rata totală a fertilității va scădea de la 4,6 născuți vii per femeie astăzi, la 3,1 în 2050 și 2,1 în 2100.

REFERINȚE

Ataguba, J. E., D. E. Bloom, and A. J. Scott. 2021. „A Global Institution for an Aging World.” *Project Syndicate*, October 3.

Bloom, D. E. 2020. „Population 2020.” *Finance and Development* 57 (1).

Bloom, D.E., Zucker L.M.. 2023, „Aging is the real population bomb”, IMF, June 2023, <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/Series/Analytical-Series/aging-is-the-real-population-bomb-bloom-zucker>

Eurostat. 2017. Structura și îmbătrânirea populației, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/ro&oldid=365047#Tendin.C8.9Be_trecute_.

C8.99i_viitoare_de_.C3.AEmb.C4.83tr.C3.A2nire_a_popula.C8.9Biei_din_UE

Eurostat. 2020. Ageing Europe – looking at the lives of older people in the EU, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Ageing_Europe_-_looking_at_the_lives_of_older_people_in_the_EU

Ratha D., E. J. Kim, S. Plaza, E. J. Riordan, and V. Chandra. 2022. „A War in a Pandemic: Implications of the Russian Invasion of Ukraine and the COVID-19 crisis on Global Governance of Migration and Remittance Flows.” *Migration and Development Brief 36*, KNOMAD–World Bank, Washington, DC.

UN, *Population Division of the United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA), World Fertility and Family Planning 2020, January 2020*, https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/family/Ten_key_messages%20for%20WFFP2020_highlights.pdf

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA), Population Division. 2022. „World Population Prospects 2022: Summary of Results.” New York.

World Health Organization. 2020. „WHO Fact Sheet: Physical Activity.” Geneva.

Cânt pentru seniori

Cu reverență vă salut, seniori,
Că pentru noi sunteți luminători
Și vă vedem ca pe învingători.

Voi ați luptat să construiți o țară
Ca limba și credința să nu piară,
Să nu ne facem neamul de ocară.

Ați suferit ades și nedreptăți
Și chiar de-ați fost târați prin judecăți
N-ați renunțat la verticalități.

Dar, din păcate, lumea e nedreaptă
Și-n loc să fie și ea înțeleaptă,
E lacomă de glorie deșartă.

Că ies în frunte numai nonvalori
Și-n tot ceea ce fac sunt amatori
În timp ce voi sunteți nemuritori.

Pe unde voi ați răsădit pădure,
Vin alții cu netrebnică secure
S-o radă din pământ și să v-o fure.

În fața voastră însă ne-nchinăm
Că de la voi avem ce să-nvățăm
Și noi, ca voi, cândva să luminăm.

Cântec pentru senioare

Senioare, crizanteme sau mitrițe,
Permiteți să vă dau întâietate,
Ați fost iubite și îmbrățișate
De când purtați la școală coronițe.

Aveați șosete, bluze și rochițe
Și gulerașe albe apretate,
În păr de aur pamblici așezate
Părând atunci buchet de romanițe.

Ați înflorit deodată domnișoare
Cu mult mai mult decât încântătoare
Și-n nopți cu lună umbre luminoase.

În fiecare văd câte o doamnă,
Mai dragă decât florile de toamnă,
Bunici acuma însă tot frumoase.

Petruș ANDREI

Ioan IDRICEANU

O zi specială...

„O societate care nu își prețuiește persoanele în vârstă își neagă rădăcinile și își periclitează viitorul.”

Nelson Mandela

Ziua internațională a persoanelor vârstnice este sărbătorită anual, la 1 octombrie, cu scopul de a promova drepturile acestora, prin încurajarea de a participa activ la viața economică, politică, socială și culturală, dar și pentru promovarea unei imagini pozitive a îmbătrânirii.

Instituită la 14 decembrie 1990, în cadrul adunării generale a Organizației Națiunilor Unite (ONU), această zi, dedicată a persoanelor vârstnice, este un prilej de a valida valoarea pe care persoanele vârstnice o au în viața noastră. Este o zi specială, în care îi sărbătorim pe cei care poartă pe chip înțelepciune și lumină, jucând de-a lungul vieții roluri esențiale în societate, indiferent de provocările istoriei.

Fenomenul îmbătrânirii populației implică necesitatea acordării unei atenții sporite nevoilor speciale și problemelor cu care se confruntă persoanele în vârstă, în special în ceea ce privește riscul sărăciei și excluziunii sociale. În țara noastră, persoanele vârstnice sunt beneficiare ale măsurilor de protecție socială susținute de sistemul de asigurări sociale care acoperă riscul de bătrânețe prin pensii și de măsurile de asistență socială pentru situații de dificultate sau vulnerabilitate individuală, ca dizabilitatea, situațiile de dependență, sărăcia și alte situații. Persoanele în vârstă dependente beneficiază de servicii sociale de îngrijire și asistență acordate la domiciliu, în centre de zi și centre rezidențiale - cămine pentru persoane vârstnice.

Pentru a veni în ajutorul acestor categorii de persoane au fost înființate asociații și cu sprijinul unor fundații de la noi din țară, prin mobilizare voluntară, acestea contribuie la îmbunătățirea calității vieții persoanelor vârstnice, la conștientizarea și responsabilizarea membrilor societății civile, instituțiilor publice, la schimbarea percepției, atitudinii și comportamentului societății asupra persoanelor de vârstă a treia. Aceste asociații și fundații îndeamnă la respect, grijă și sprijin pentru seniori. Seniorii sunt o resursă valoroasă de cunoștințe, înțelepciune povești și sfaturi. Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice, este o ocazie importantă să ne amintim de cei care ne-au oferit atât de mult și de a conștientiza nevoile, dar și potențialul seniorilor.

Cu ocazia acestei zile, pentru generația mai

tână este un privilegiu și o bucurie să avem în preajmă vârstnici, fie că este vorba de membri de familie, prieteni sau doar simpli cunoscuți. Ei inspiră la perseverență și strădanie, avertizându-ne în legătură cu situațiile nefaste pe care, din lipsă de experiență, nu reușim întotdeauna să le anticipăm. Ne îndreptăm către ei pentru sfaturi, ori de câte ori putem, datorându-le respect și considerație pentru ceea ce au construit pentru noi, cu înțelepciune și temeinicie. La nivel european, sărbătoarea are menirea de a sensibiliza opinia publică și autoritățile țărilor membre asupra faptului că speranța de viață a cetățenilor europeni este în continuă creștere și că, în același timp, aceștia îmbătrânesc în condiții mai bune de sănătate, oportunități pe care societatea ar trebui să le valorifice.

Planul de acțiune privind îmbătrânirea este adaptat de Uniunea Europeană conform statisticilor tendințelor demografice actuale, punându-se accentul pe îmbătrânirea activă, prin care persoanele vârstnice sunt încurajate să rămână, cât mai mult timp posibil, în câmpul muncii pentru a-și împărtăși bogata experiență profesională și de viață, să joace în continuare un rol activ în societate, în comunitate și în propria familie, să ducă o viață cât mai sănătoasă și împlinită. În plus, într-o societate în care numărul persoanelor vârstnice este în creștere continuă, îmbătrânirea activă este direct corelată cu solidaritatea dintre generații.

Fiecare ființă umană se naște, crește și în mod inevitabil îmbătrânește. Așa cum va fi într-o zi, pentru fiecare dintre noi, va veni ziua când și noi, la rândul nostru, dacă vom fi sănătoși, vom fi destul de bătrâni. Un lucru deosebit de important este faptul că, față de vârstnici trebuie să ne comportăm frumos și cu multă răbdare, așa cum ne dorim să se comporte și alții cu noi la o vârstă înaintată. Cu vârstnicii noștri, cei pe care-i vedem și-i întâlnim pe drum, în autobuz, în metrou, trebuie să avem un comportament adecvat, să le arătăm tot respectul necesar. De ziua lor este bine să ne amintim de toți vârstnicii noștri, să-i sunăm pentru a-i întreba de sănătate, iar pe cei care-i vom întâlni, să încercăm să le acordăm mult respect, să-i facem să se simtă iubiți și importanți. Astfel, putem oferi și le putem asigura, chiar dacă numai pentru o zi, un zâmbet pe chipul lor.

Această zi aleasă pentru vârstnici, la început de octombrie, coincide cu o sărbătoare religioasă ortodoxă binecunoscută și anume: Acoperământul Maicii Domnului și a fost propusă de către un profesor de la universitatea din Atena în cadrul sesiunii ONU și stabilită oficial la această dată. Ziua de 1 octombrie este sărbătoarea rânduită de Biserică în amintirea arătării Maicii Domnului în biserica din Vlaherne. Pe 1 octombrie 911, se facea priveghere în această biserică, pentru salvarea cetății care era asediată. La ora patru dimineața, Maica Domnului s-a arătat înaintea poporului, stând în văzduh și rugându-se cu lacrimi. Sfântul Acoperământ era ținut în mâini deasupra capetelor credincioșilor. În jurul ei se aflau apostolii, sfinții și mucenicii. Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos, care era de față, a zis către ucenicul său iubit, Epifanie: „O vezi, frate, pe Împărăteasa și Doamna tuturor cum se roagă pentru întreaga lume?” Iar Epifanie a zis: „O văd, Parinte, și mă minunez!”. După arătarea Maicii Domnului, primejdia a fost îndepărtată, iar orașul a fost cruțat de suferință și de vărsare de sânge.

Acesta este evenimentul pe care îl prăznuiește Biserica astăzi, să ne amintim că prin nevoiță și rugăciune, putem primi și noi, în greutățile vieții noastre, neîncetatul ajutor al Maicii Domnului. Acoperământul Preacuratei și Prea-binecuvântatei Fecioare, ca o pavăză, ne ferește să nu fim în primejdii. Maica Domnului deschide inimile oamenilor atunci când aceștia îi adresează gândurile și cererile lor, când își pun toată nădejdea în ajutorul necondiționat al Fecioarei Maria, care este totodată mamă a tuturor.

Am în amintirea mea o poveste despre un domn pensionar văduv, simpatic și inteligent, pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă, când mă aflam într-o stațiune cu soția. Acesta, fiind fotograf, s-a oferit să ne facă niște fotografii, să le avem ca amintire. Eu îmi uitasem aparatul de fotografiat acasă. Dispozitivul meu fotografic era unul clasic, Smena, deoarece așa era pe atunci, încă nu apăruseră cele digitale. Dumnealui avea un aparat de fotografiat clasic, dar net superior celui pe care îl aveam eu. Domnul Nicu, fiindcă așa se numea,

mi-a trimis prin poștă, în plic, fotografiile făcute cu autograf pe spate. De atunci, ne-am împrietenit și am ținut legătura telefonic și prin e-mail, mai târziu, când s-a introdus internetul. Dumnealui îi plăcea să fie la curent cu tot ce era interesant pe internet și îmi trimitea tot felul de chestii interesante legate de frumusețile naturii, sănătate, istorie, care îmi captivau atenția, iar eu îi trimiteam la rândul meu ceea ce consideram că l-ar interesa. În felul acesta am ținut legătura și ne mai povesteam câte ceva la telefon.

Domnul Nicu era din București.

Locuia într-un apartament de trei camere, avea două fete, una plecată în străinătate și alta căsătorită în București, dar nu locuia cu dumnealui, avea familia ei. Spunea că se înțelege bine cu fetele. Cea din București îl vizita săptămânal uneori. Lui îi plăcea să meargă la munte cu prietenii, dar într-un an și-a fracturat glezna, a stat imobilizat la pat câteva luni și a rămas cu dureri permanente la acel picior, ceea ce l-a făcut să meargă cât mai puțin pe jos și să nu mai plece în excursii. Mereu îmi spunea că acel accident l-a marcat deoarece nu mai era vioi și activ cum era înainte. A făcut destule tratamente, dar fără rezultate spectaculoase. La începutul anului 2019, s-a întors fiica lui din străinătate. Aceasta va locui împreună cu tatăl ei deoarece nu avea locuință. Dumnealui i-a făcut ei acte pe apartament încă din timpul când trăia soția dânsului.

Toate bune și frumoase până a început pandemia în 2020, când dumnealui a căpătat o răceală, avea o tuse deranjantă. Atunci, fiica dumnealui, care locuia cu dânsul, i-a propus să îl ducă la un spital ca precauție să fie protejat de virus, dar în realitate aranjase să-l ducă la un azil. Atunci, în acea perioadă, l-am sunat, dar nu mi-a mai răspuns la telefon. Vorbisem cu dumnealui de ziua sa și de Anul Nou, după care nu mi-a mai răspuns la telefon o perioadă. Am zis că cine știe ce s-a întâmplat. După câteva luni, prin toamna anului 2020, mi-a răspuns la telefon, a zis că l-a adus fiica sa la acel spital pentru vârstnici, să fie mai protejat, mi-a spus că mai e cu un domn în cameră și dumnealui tot în vârstă, că e bine acolo, are tot ce trebuie, fiind sfătuit că e mai în siguranță acolo decât acasă. A zis că nu are decât să se conformeze fiindcă i se vrea binele. După ceva timp l-am mai sunat, dar nu mi-a mai răspuns niciodată. Am tot sunat dar nici un răspuns.

De aici se pot trage concluziile acestei întâmplări nefericite din ultima parte a vieții acestui senior care a fost un domn, având un comportament ireproșabil cu familia sa și cu cei din jur, fie ei cunoștințe apropiate sau îndepărtate, iar atunci când avea nevoie de sprijin la bătrânețe a fost dus din locuința sa, să-și trăiască în azil ultimii ani din viață, având două fete totuși, nefiind

singur pe lume.

În apropierea zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice Asociația C.A.R.P. „Elena Cuza” din Bârlad organizează un program festiv în cinstea cuplurilor ce au împlinit 50 de ani de la căsătorie. În acest an, la „Nunta de Aur”, aceste longevive cupluri au parte de o ceremonie religioasă de recunoștință și binecuvântare, iar după aceasta, urmează programul festiv. Această zi, care va fi sărbătorită în avans pe 28 septembrie anul acesta, oferă plăcutul prilej de a transmite cele mai frumoase gânduri și mulțumiri, expresia sincerelor sentimente de apreciere tuturor seniorilor, membrilor și colaboratorilor, urări de sănătate, liniște sufletească, ani îndelungați, împliniri și o viață mai bună.

Ziua de 1 octombrie trebuie să fie o zi specială nu doar pentru seniorii noștri, ci pentru noi toți, cei care trebuie să le arătăm respectul, prețuirea pentru eforturile și realizările lor. De ziua lor, dorim seniorilor

din toată inima multă sănătate, o viață mai bună și împreună cu generațiile ce ne urmează, să dăm ani vieții, și, mai ales, viață anilor!

Proverbele altora...

arabe:

Bătrânețea are o sută de boli.
Când șarpele îmbătrânește, până și broasca se așază pe el.
Leul bătrân ajunge de râsul câinilor.
Nu iei nici o hotărâre înțeleaptă fără un om bătrân.
Omul bătrân este ca soarele pe cer.

belgian:

Cu cât mai bătrân este țapul, cu atât mai tari îi sunt coarnele.

englezesc:

Tineretea este o beție fără vin, iar bătrânețea este un vin fără beție.

franțuzesc:

Abuzul tinereții se plătește la bătrânețe.

germane:

Pomii cei mai bătrâni au fructele cele mai dulci.
Trei lucruri intră într-o casă fără să fie anunțate: datoriile, bătrânețea și moartea.

guatemalez:

Oricine este bătrân în adâncul inimii sale.

italian:

La sfinții bătrâni nu se mai aprinde nici o lumânare.

Proverbele noastre românești...

Bătrânețe, haine grele.
Boii bătrâni fac brazda dreaptă.
Ce înveți la tinerețe, aceea știi la bătrânețe.
Cine învață la tinerețe se odihnește la bătrânețe.
Cine nu are un bătrân să și-l cumpere.
Cinstește pe cei bătrâni, căci poți ajunge și tu bătrân.
Dă-mi, Doamne, puterea tânărului și mintea bătrânului.
Juni cartofori, bătrâni cerșetori.
Prieteni noi să-ți faci, dar de cei bătrâni să nu te lași.
Să cinstești pe cei bătrâni și de sfat să le mulțumești.
Seamănă la tinerețe ca să ai ce culege la bătrânețe.
Și moșului îi plac toate, dar să le roadă nu poate.

Despre bătrânețe în proverbe!

Culese de **Lăcrămioara-Iolanda IVAN**

Satul Pogana – „Picioar de Paris”

Prof. Emilia CĂTĂNOAIE

Această expresie aparține bunicului meu, țăranul simplu, harnic și drept, Grigore Stupu, născut în anii 1880 și care a trăit până la 86 de ani. Imaginea satului, prin ochii bunicului, era una sfântă. Când stătea cu noi, nepoții, la taifas, ne povestea cu o plăcere deosebită despre sat ca despre un loc de care nu se putea despărți vreodată, ne vorbea despre Pogana ca despre un loc miraculos și binecuvântat de Dumnezeu. De câte ori îl întrebam cum era satul în copilăria și tinerețea sa, el ne răspundea:

„Măi copii, satul nostru era un sat frumos, aș spune chiar cel mai frumos sat. Casele erau toate văruițe cu albastru, gardurile erau împletite din nuiete de salcie sau salcâm, curțile oamenilor erau curate și pline de păsări, vite, oi, porci, cai, boi și altele. Era un sat viu, se auzeau cirezile pe imaș, oile pe dealuri, oamenii munceau împreună, se înțelegeau bine, își botezau unii altora copiii, se înrudeau pentru a trăi mai frumos, pe marginile gardurilor erau fel de fel de pomi fructiferi, iar pe ulițele satului era iarbă, flori și mușețel. Unde vedeți voi aici, acest median, în fața școlii și primăriei și lângă casa noastră, se țineau horele satului, unde cânta cu vioara moș Anton Baraboi și unde fetele veneau cu mamele, fiindcă pe atunci era moda furatului fetelor de către iubiții acestora”.

Ne-am întrebat și noi de unde știa bunicul de Paris, dar imediat ne-a venit și răspunsul. El participase la Primul Război Mondial și, cu siguranță, auzise de Paris ca fiind, pe vremea aceea, cel mai frumos oraș din Europa. Așa vedea el satul, un mic Paris, fiindcă era aproape de Bârlad și, în acele vremuri, mulți oameni din zonă își doreau să locuiască în Pogana, fiindcă pe atunci transportul era pe jos sau, în cel mai bun caz, cu căruța. Era o mare afacere ca vreo persoană din Puiești sau Gherghești să-și cumpere casă în Pogana sau tinerele fete vedeau măritișul cu un flăcău din Pogana ca pe o mare realizare, fiind un sat liniștit, cu oameni harnici și aproape de oraș.

Îmi aduc aminte că, în

perioada anilor 1942-1946, am locuit cu familia în casa bunicului, pentru că, tatăl meu, Gheorghe Măzăreanu, învățătorul satului era pe front. Nu pot uita ziua când au intrat rușii în sat. Eram cu surorile mele la harbuzăria bunicului, undeva prin Țarnă, și, când am auzit acel zgomot imens, am luat-o la fugă scăpând harbujii din mâini și nici nu știu cum am ajuns acasă. Mama ne-a luat și ne-a dus în beci exact când s-au auzit pe cerul satului două avioane care se urmăreau și unul a căzut pe șes, într-o bubuitură pe care nu am uitat-o nici azi, la 80 de ani de-atunci. A doua zi, au intrat pe poartă niște militari cu niște căști mari pe cap și era și o femeie cu ei. Femeia aceea a zis ceva într-o limbă ciudată, apoi a luat două găște din curte i le-a dat unui sodat mai mic de statură, apoi au plecat cu toții fără să ne facă vreun rău.

Bunicul, care atunci avea 66 de ani, a asistat la această scenă de pe colțul prispei, apoi ne-a zis că sunt soldați ruși și, de obicei, nu au nimic cu civilii atâta timp cât se supun. În câteva zile nu s-au mai auzit bubuituri și liniștea s-a așternut peste sat, iar prin toamna aceea au început să sosească acasă mulți dintre cei plecați pe front. Bucuria cea mai mare a fost atunci când ne-am trezit într-o dimineață și se auzeau șoapte în bucătărie, și noi, copiii ne-am repezit să vedem cine vorbea și-atunci l-am văzut pe tata, îmbrăcat militar, stând pe un scaun și vorbind cu mama și bunicul. Era liber, își făcuse datoria, și acum venise să-și ducă la îndeplinire altă misiune, și anume, aceea de a învăța copiii. Din

octombrie, parcă, a început școala și satul și-a continuat viața ca odinioară, cu bune și mai puțin bune, ca peste tot de când e lumea asta.

Casa bunicului există și azi, părul din fața casei este tot acolo, în casă este prezent și azi mirosul acela de „lemn și veșnicie”, doar oamenii din trecut, acei oameni gospodari, prietenoși și veseli, care se-ntorceau vara și toamna de la câmp cântând și chiuind, mulți nu mai sunt. Mulți s-au dus. Fiecare unde l-a îndrumat „drumul”, așa după cum i-a fost dat de Dumnezeu.

Bătrâni, bătrânețe, speranță

Preot Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI

Societatea contemporană, axată pe productivitate, aduce zilnic un elogiul tinereții. Oriunde te uiți, e plin de reclame la clinici și tratamente estetice, pastile minune care ascund vârsta sau chiar promit minuni. Ei bine, într-o astfel de societate, raporturile de putere se schimbă, iar bătrânii își pierd statutul de oameni cu experiență, cu un depozit de cunoștințe, numai bune de împărtășit tinerelor generații. Chiar dacă și-ar dori ca urmașii lor să nu mai repete aceleași greșeli, să nu treacă prin aceleași greutăți, arareori se întâmplă să fie ascultați. Dacă generațiile anterioare apreciau și utilizau înțelepciunea bătrânilor, societatea modernă privește cu neîncredere utilitatea lor, dezvoltând o cultură a tinereții, în care persoana vârstnică își găsește mai puțin locul, iar societatea modernă, deși generează bătrânețe, tinde să o respingă și să o izoleze. Prestigiul social al vârstei a treia a devenit oarecum de domeniul nostalgicului, iar atitudinea față de bătrâni se exprimă mai degrabă prin compasiune decât prin respect, ceea ce atrage inevitabil ruptura societății de tradiția care a întemeiat-o. Astăzi, știm toți că trăim într-o societate a rebutării, unde bătrânii nu mai sunt în centru. Obișnuit, omului bătrân nu i se mai dă atenția și considerația de odinioară, El este socotit adeseori ca ceva superfluu, ca ceva scos din uz și, de aceea, este trecut cu vederea, este neglijat și, uneori, chiar desconsiderat de către cei tineri și de către cei adulți.

Cu neputințele lor, adesea iritante pentru mereu-mult-prea-ocupatul om modern, dornic să nu irosească nicio secundă din prea-plinul plăcerilor vieții, bătrânii noștri sunt lângă noi, aici și acum. Imagine vie a istoriei pe care au trăit-o, întipărită adânc în palmele și ridurile lor, se văd nevoiți să trăiască într-o societate care a pierdut cu totul noțiunea de a cere sfat bătrânilor, de a se împărtăși din înțelepciunea și experiența lor. În ciuda faptului că „suntem ai celor de ieri”, ne disprețuim bătrânii ca fiind inutili. Locul bătrânilor de azi? Pentru unii - la azil; pentru alții - abandonați pe străzi sau în alte locuri publice. Ce fac ei acolo? Cerșesc iubire și milă. Cine sunt și ce reprezintă de fapt acești bătrâni? Ei sunt suma inteligenței și înțelepciunii la acel moment al societății umane. Bibliotecile de pe această planetă au adunat în ele miliarde de volume de știință, cultură și spiritualitate, dar acești bătrâni, pe lângă valorile civilizației umane, poartă în ei și darul lui Dumnezeu

- viața. Litera este moartă, cuvântul este viu, căci credința vine din auzite (Rom. 10, 17). Ce nu poartă în ea o carte și poartă un bătrân este iubirea de Dumnezeu și de semenii. Cu toate că știm cu toții proverbul despre valoarea bătrânilor care ar trebui cumpărați, dacă nu-i ai, foarte rar vedem societăți sau firme care să valorifice înțelepciunea, tactul și calmul cu care un vârstnic ar putea coordona sau verifica activitatea făcută în grabă de tineri. Experiența vârstnicilor nu este folosită nici la nivel mic, familial, pentru că, deși bătrânii știu foarte bine cum să facă lucrurile, tinerii nu mai au timp și forță să-i asculte și nici răbdare să aștepte coacerea unor lucruri sănătoase. Ne întorcem din nou cu gândul la infantilizarea societății, despre care vorbeam odinioară, prin care oamenii, chiar și la vârste înaintate, se poartă ca niște adolescenți fără discernământ.

Pentru mulți dintre puternicii clipei, bătrânețea este înfricoșătoare, nu din pricina neputințelor apărute, ci este înfricoșătoare anume prin faptul că este un vestitor, un mesager venit din veșnicie care ne spune: „E timpul! Pregătește-te!”. Și cu toate acestea, dincolo de totala noastră nepregătire pentru a muri, dincolo de mitul tinereții veșnice pe care mass-media îl promovează feroce, bătrânețea este un timp al devenirii, ce va să vină peste fiecare dintre noi, așezând pe coordonate cu totul noi, adesea nebănuite, întreaga raportare la noi înșine, la cei dragi, la sensuri ce se vor redefini în lumina apropierei de... marea trecere. „Viitorul și trecutul sunt a filei două fețe, vede-n capăt începutul cine știe să le-nvețe”; afirma Mihai Eminescu în celebra-i Glossă. Bătrânețea ne apare astfel absolut necesară ca timp al pocăinței, al lacrimilor, al rugăciunii și al transmiterii de experiență. O punte de continuitate între trecut, prezent și veșnicie. Bătrânii sunt izvoare ale înțelepciunii, bătrânețea fiind privită ca o vârstă a înțelepciunii. Astfel de idei regăsim la Iov 12, 12, care întreabă retoric „Oare nu la bătrâni sălășluiește înțelepciunea și priceperea nu merge mână în mână cu vârsta înaintată?” și în cartea Pildele lui Solomon 16, 31, unde ni se spune că „Bătrânețea este o cunună strălucită; ea se află mergând pe calea cuvioșiei”. Generațiile tinere nu trebuie să treacă cu vederea adevărata comuniune din Biserică între diferite generații: copii, tineri, adulți, vârstnici. Întreaga comunitate creștină este una în drum spre unica Împărăție a lui Dumnezeu.

Ruperea comuniunii între generații este străină spiritualității ortodoxe. În acest sens, Sfântul Ambrozie al Mediolanului scria în *Comentariul la Evanghelia după Luca*: „În copilărie există un fel de bătrânețe respectabilă în purtări, iar la bătrânețe o copilărie nevinovată”

Bătrânilor li se cuvine cinste și respect pentru ceea ce înseamnă ei pentru cei mai tineri, pentru că prin viața lor culturală și spirituală sunt un model pentru generațiile următoare. De altfel, există mențiuni scripturistice și în acest sens în care se arată cum trebuie să fie purtarea tinerilor față de bătrâni: una dintre poruncile Decalogului spune că: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeuul tău ți-l va da ție” (Ieșirea 20, 12). Sfântul Ambrozie al Mediolanului subliniază de ce este atât de important să-i cinștim pe părinți: „Dacă ne vom gândi ce au făcut pentru noi părinții noștri, vom rămâne uimiți de nemăsuratele noastre datorii” (Ala Rusnac, Cugetări duhovnicești – din înțelepciunea sfinților, vol. I, Editura Epigraf, Chișinău, 2009, p. 77). Din acest fapt se poate deduce neîndoielnic că aceștia erau ocrotiți și binecuvântați de Dumnezeu, căci „Înainte celui cărunt să te scoli, să cinstești fața bătrânului și să te temi de Domnul Dumnezeuul tău. Eu sunt Domnul Dumnezeuul vostru” (Levitic 19, 32).

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2023 drept *Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice*, având în vedere faptul că, în nicio perioadă a istoriei, în Europa nu a existat o populație mai îmbătrânită, nu doar în comunitățile rurale, ci și în cele urbane. Biserica s-a preocupat încă din perioada apostolică de persoanele vârstnice, considerându-le nu o povară, ci un adevărat izvor de binecuvântare. Ceea ce învățăm noi este ceea ce am primit de la „Domnul Dumnezeuul părinților noștri, Dumnezeuul lui Avraam, Dumnezeuul lui Isaac și Dumnezeuul lui Iacov” (Ieșirea 3, 15). Binecuvântarea lui Dumnezeu prin cei vârstnici față de generația tânără este concretizată, la modul cel mai autentic, prin participarea lor la buna creștere a tinerilor, ei sădind în aceștia semințele ivite din „rădăcina înțelepciunii care nu are pieire” (Cartea

înțelepciunii lui Solomon 3, 15). Prezența lor este o mare resursă. Este suficient să ne gândim la rolul determinant pe care l-au avut în păstrarea și în transmiterea credinței tinerilor în țările aflate sub regimurile atee și autoritare. Și la ceea ce continuă să facă atâția bunici pentru a transmite nepoților credința. În societățile secularizate din multe țări, actualele generații de părinți nu au, cei mai mulți, acea formare creștină și acea credință vie, pe care în schimb bunicii pot s-o transmită nepoților lor. Ei sunt inelul indispensabil pentru a educa la credință pe cei mici și pe cei tineri. Viața persoanelor în vârstă ajută să se facă lumină pe scara valorilor umane; ne ajută să vedem continuitatea generațiilor și dovedește în mod minunat interdependența poporului lui Dumnezeu. De fapt, Biserica este locul în care diferitele generații sunt chemate să împărtășească planul de iubire al lui Dumnezeu, printr-un raport de schimb reciproc de daruri cu care fiecare este îmbogățit prin harul Duhului Sfânt. Un schimb în care persoanele în vârstă poartă valori religioase și morale care reprezintă un bogat patrimoniu spiritual pentru viața comunităților creștine, a familiilor și a lumii.

Trebuie să ne obișnuim să-i includem în orizonturile vieții noastre și să-i considerăm, nu în manieră episodică, drept una din componentele vitale ale comunităților noastre. Ei nu sunt numai persoane pe care suntem chemați să le asistăm și să le protejăm pentru a păstra viața lor, ci pot să fie actori ai unei pastorații evanghelizatoare, martori privilegiați ai iubirii fidele a lui Dumnezeu. Corijarea actualei reprezentări negative a bătrâneții este o angajare culturală și educativă care revine tuturor generațiilor. Există o responsabilitate față de bătrânii de astăzi care trebuie ajutați să culeagă sensul vârstei lor, apreciindu-i resursele și învingând ispita refuzului, a autoizolării, a resemnării la un sentiment de inutilitate, a disperării. Și există o responsabilitate față de generațiile viitoare: aceea de a pregăti un context uman, social și spiritual în care fiecare persoană să poată trăi cu demnitate și din plin această etapă a vieții.

Este foarte important să plasăm bătrânețea într-un plan exact cu al lui Dumnezeu care este iubire, trăind-o ca pe o etapă a drumului prin care Hristos ne conduce spre casa Tatălui (cf. *In 14,2*). Numai în lumina credinței, întăriți de speranța care nu deziluzionează (cf. *Rom 5,5*), vom fi de fapt capabili să o trăim ca dar și ca misiune, într-o manieră cu adevărat creștină. Este secretul tinereții spiritului, care se poate cultiva în ciuda trecerii anilor. Prezența multor bătrâni în lumea contemporană este de fapt un dar, o bogăție umană și spirituală nouă, un semn al timpurilor care, dacă este înțeles și primit pe deplin, îl poate ajuta pe omul de astăzi să-și regăsească sensul vieții, care merge mult dincolo de semnificațiile contingente care-i sunt atribuite de piață, de stat și de mentalitatea dominantă.

Jănel Dingu, ultimul ceasornicar de școală veche din Bârlad

Mihaela NICULESCU

Jănel Dingu este ultimul ceasornicar de școală veche din Bârlad, pentru care niciun ceas mecanic nu mai are secrete. Posesorii de ceasuri sau pendule mecanice, elvețiene, japoneze, sau rusești, încă vin la 'nea Jan, ca să le repună în funcțiune. Au încredere în experiența lui de o jumătate de secol și știu că întotdeauna a reușit să descopere hibecele ornicelor defecte și să găsească piesele potrivite pentru a le reda ticăitul corect.

Jănel Dingu este ceasornicar din tată în fiu. Străbunicul sau, Vasile Dingu, avea atelier la Bârlad prin anii 1900, iar el a învățat meserie de la bunicul său dinspre tată, Constantin Dingu, cel care de fapt l-a crescut și i-a făcut un rost în viață.

„Am fost crescut de bunicii mei, după ce părinții mei au divorțat. Bunicul dinspre tată m-a înfiat și m-a educat. El m-a sfătuit că ar fi bine să îmi câștig existența din ceasornicărie. I-am urmat sfatul și am făcut bine. Am putut să trăiesc decent, chiar foarte decent din această meserie. Se trăia din aceasta

meserie, nu ca acum. Pe timpuri, oamenii aveau un cult pentru ceasuri, erau la modă. Ceasurile erau un accesoriu important, chiar bijuterii, pentru că multe erau din aur sau argint, purtate la mână, la gât sau la buzunar, cu lanț. Astăzi, lumea se trezește cu alarma telefonului și poartă ceasuri ieftine, electronice, fără personalitate. Din păcate, puțini își mai permit să aibă un ceas mecanic, cu durabilitate și exactitate mari. Se pare că vremea ceasurilor mecanice a cam apus și odată cu ea, și a ceasornicarilor meseriași. Sunt cam ultimul mohican... „, a povestit Jănel Dingu.

Bunicul său, Constantin Dingu, avea carte de meșter, o condiție esențială pentru a avea ucenici. Jănel Dingu a decis să urmeze Școala profesională de ceasornicărie de la Arad, pe care a absolvit-o în 1973.

Acolo învăța noțiunile teoretice, iar acasă, la Bârlad, le punea în practică, în atelierul bunicului său, ca ucenic. Constantin Dingu a avut trei ateliere de reparat ceasuri de masă, de mână și pendule mecanice. Primul era situat pe strada Ștefan cel Mare, aproape de Biserica Vovidenia, al doilea era amenajat pe strada Fagului, în zona Halei centrale, al

treilea, vizavi de Biblioteca „Stroe Belloescu”. În acest ultim atelier a învățat meserie tânărul Jănel Dingu.

„Am avut privilegiul să învăț meserie de la bunicul meu. A fost o plăcere. În atelierul lui veneau mulți clienți. Aproape toată lumea de la oraș avea ceasuri mecanice, iar atunci când se defectau, veneau la noi să le reparăm. Cei mai bogați aveau ceasuri scumpe, elvețiene sau japoneze. Am reparat ceasuri Doxa, Atlantic, Genova, Longines, Patek Philippe, Schaffhausen, dar și rusești, care erau destul de bune, mai ieftine ce-i drept, Pobeda, Slava sau Raketa. Cele mai scumpe și exacte nu au mai intrat în România din 1946 până la Revoluție. Unii clienți au moștenit ceasuri scumpe sau pendule valoroase, alții aveau ceasuri cumpărate de ei, în special medicii. Se câștiga bine din această meserie, niciun ceasornicar nu murea de foame. Acum e cam greu. Ceasuri mecanice nu prea mai sunt, așa că mai pun un telescop, o baterie, reparar un ceas mecanic, de regulă ieftin. Vremurile s-au schimbat. Se cam termină cu breasla asta, pe care am slujit-o 50 de ani.”, ne-a mai spus Jănel Dingu.

Vechiul ceasornicar bârlădean păstrează cu sfințenie o carte rară, scrisă de Ioan Rațiu, un mare meșter al anilor '30

Jănel Dingu a moștenit de la bunicul său o carte de meserii, tipărită în 1938 la Cluj și scrisă de bijutierul și ceasornicarul de elită Ioan Rațiu. Cartea intitulată „Tehnica și arta ceasornicarilor, giuvaergiilor, țintuitorilor, gravurilor și opticienilor” este mai mult decât o carte de meserii.

„Cartea de căpătâi după care m-am ghidat a fost o carte veche, pe care bunicul meu a reușit s-o achiziționeze și pe care am păstrat-o ca pe ochii din cap. În 1968 i s-au oferit bunicului 22.000 de lei ca să o vândă. Nu a acceptat. Nu s-au tipărit decât 100 de exemplare și în '68 nu mai erau decât trei, printre care și cea a bunicului Constantin. E o carte complexă, scrisă

de un mare specialist, un meșter, artist ceasornicar și bijutier, Ioan Rațiu. Cartea asta conține informații prețioase despre meseriile de bijutier, țintuitor (cel care montează pietrele bijuteriilor) și ceasornicar. Dar, de asemenea, conține și noțiuni despre cum să ții un jurnal de casă, despre inventar, nota de primire, model pentru certificat de liberare din serviciu, de convenție de muncă, date despre contabilitate și administrative, valabile în timpurile de odinioară. În această carte se prezintă și tezaurul Cloșca cu puii de aur, date importante despre economia țării. Știați că în 1913 un leu era echivalentul a 15 dolari? Ardealul era sub dominație austro-ungară și leul era mai puternic un pic decât coroana austriacă. Toate aceste date sunt consemnate în această carte valoroasă. Chiar dacă nimeni din familia noastră nu se va mai ocupa de ceasornicarie, cartea va rămâne moștenire nepoților mei și ai surorii mele, și ea fost ceasornicar.”, a mai adăugat Jănel Dingu.

Pe lângă această valoroasă carte și pozele vechi, amintiri de neuitat din atelierul lui și ale bunicului său, 'nea Jan lasă nepoților și câteva pendule aflate în stare bună de funcționare, reparate și recondiționate chiar de el. Din când în când, simte nevoia să asculte sunetul minunat al pendulelor. Le programează pe toate să cânte simultan și ascultă fascinat, a câta oară... , muzica lor cu rezonanță aparte.

Cea mai valoroasă pendulă este una elvețiană, marca Kienzle. Are 150 de ani și a achiziționat-o de la un ceferist din Chișinău, care a fost deportat. Pe lângă aceste pendule, Jănel Dingu mai are o minicolecție de ceasuri de mână, în special rusești, dar și alte ceasuri păstrate în atelierul sau de reparații, unde, din când în când, se mai ocupă de câte un ornic adus de cunoștințe.

Sculele, masa, piesele, sunt amintiri de neuitat ale unei vieți frumoase de ceasornicar. Uitându-se în urmă, 'nea Jan constată că, la fel ca și în cazul altor meseriași, respectul față de ceasornicari nu mai e cel de odinioară.

Răbdarea și calmul, principalele calități ale unui ceasornicar bun

„Clienții care veneau în atelierul ceasornicarului aveau un respect aparte. Erau politicoși, vorbeau despre problemele lor, despre cele ale țării, ale orașului, era o legătură apropiată, dar în același timp plină de respect. Ceasornicarii, de regulă, erau oameni liniștiți și calmi. Ceasornicarul bun trebuie să fie răbdător, să aibă experiență și cunoștințe de specialitate. Și un lucru foarte important, să fie pasionat de meserie. Ceasornicarul trebuie să aibă precizie, ca și ceasul și niciodată să nu spună clienților că nu are piese de schimb, ci trebuie să le caute pentru ca în final să repare ceasul. E o meserie care necesită multă migală, de aceea trebuie să fii calm, să nu îți tremure mâna, să acționezi precis. Eu unul, și bunicul la fel, nu am băut niciodată. Nu am avut probleme cu concentrarea sau cu tremuratul mâinii. Dar revin la ce am spus înainte, fără dragoste de meserie nu faci performanță ca ceasornicar. Am 69 de ani, dar încă simt plăcere atunci când cineva mă provoacă cerându-mi să repar o pendulă sau un ceas mecanic, care, aparent nu mai poate fi resuscitat.”, ne-a mai împărtășit ‘nea Jan.

După o viață de muncă, în care a reparat mii de ceasuri, Jănel Dingu are o pensie de nimic – 839 de lei, aproape cât pensia socială. Din 1974 până în 1985 a lucrat la Cooperativa „Prestarea”. Salariul primit de la cooperativă era foarte mic și se micșora de la an la an.

A început să lucreze pe cont propriu, considerând că e mai avantajos. Norocul lui a fost că a reușit să închirieze terenul pe care l-a primit bunicul său în compensație pentru demolarea atelierului din strada Republicii.

A rămas în continuare pasionat de ceasuri și la fel

de fascinat ca în tinerețe de ceasurile elvețiene.

„Am avut pe mână mii de ceasuri, scumpe și foarte scumpe. Cele mai bune mi s-au părut cele elvețiene, urmate de cele japoneze. În România nu a existat niciodată o fabrică de ceasuri mecanice de mână. Și cea de ceasuri de masă de la Arad, singura din țară, s-a desființat. Ca și cea de la București, unde se asamblau din piese chinezești ceasurile Orex. În anii 1930 exista în România, la Cluj, o fabrică pentru capace de ceasornic și brățări de ceas din platină, aur, argint, crom sau nichel. Proprietari erau Hodor și Makove. Ceasurile mecanice rămân adevăratele ceasuri. Cele de acum, cumpărate cu 20 de lei, nu se numesc ceasuri, sunt niște obiecte care îți arată ora aproximativ, dar pentru mine ceasurile adevărate sunt cele mecanice, care au viață, ticăitul lor fiind ca bătaia inimii.”, a punctat Jănel Dingu.

Pledoarie pentru dreptul la... măreție

Ada Mioara TIMOFTE

Mărturisesc că acest titlu m-a urmărit multe zile!

Aveam explicația acestui substantiv în minte, totuși, am ales să consult dicționarul limbii române (ii sunt recunoscătoare unui om tare drag inimii mele care, deși are o cultură fabuloasă, utilizează cele mai noi dicționare explicative, dar și DOOM-ul), care îl definește ca fiind: „Faptul de a fi măreț; ansamblu de calități care trezesc admirație și respect”.

Mi-am dat seama atunci de ce subconștientul meu tocmai acest titlu a ales.

Dumitru Dorin Prunariu nu are nevoie de nicio prezentare! Faptele lui sunt o fabuloasă carte de vizită recunoscută și apreciată la adevărata valoare în țară și în întreaga lume. Am avut curiozitatea să întreb inteligența artificială ce părere are despre Dumitru Dorin Prunariu.

Am fost foarte plăcut surprinsă când am văzut răspunsul plin de... sentimente!

„Dumitru Prunariu este un astronaut român și a fost

primul și singurul cosmonaut român care a ajuns în spațiu. A participat la misiunea spațială Soyuz 40 în mai 1981, când a petrecut aproximativ o săptămână în spațiu la bordul stației orbitale Salyut 6. Este un erou național și un exemplu de excelență în domeniul aviației și al explorării spațiale.

Din informațiile disponibile, Dumitru Prunariu este recunoscut ca fiind un om remarcabil, un exemplu de perseverență și excelență în cariera sa. El este cunoscut pentru calitățile sale profesionale, dăruirea și pasiunea pentru aviație și explorarea spațială. Ca prim astronaut român, a adus mândrie și inspirație în țara sa și în lumea întreagă. În general, este privit ca un om deosebit și respectat

pentru contribuțiile sale semnificative în domeniul spațial.”

Recunosc că îl apreciez enorm pe singurul nostru cosmonaut. Dar eu l-am văzut cât de dedicat este piticilor pe care îi întâlnește fizic sau online.

Nu cred să fi refuzat vreodată orice oportunitate de

a dăruii valoare.

Dar, mai frumos decât a spus-o o minte artificială, fără suflet, nu sunt sigură că o pot face eu.

Dar de ce să primească titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Bârlad?

Ce beneficii are Bârladul sau, neaș spus, ce ne iese nouă dacă îi dăm acestui om titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Bârlad?

Celor care vor susține această numire, vor fi cunoscuți ca cei care au făcut parte din echipa care a decis că merităm ca Bârladul să fie unul dintre primele opt orașe din țară care își asociază numele cu al acestui mare și, cel puțin până acum, unic român.

Cei care vor beneficia cu adevărat sunt piticii geniali care cresc curioși și pregătiți să devoreze prezența acestui om mareț.

Anul trecut, la o întâlnire cu elevii Școlii Episcop Iacov Antonovici, am vorbit despre Dumitru Dorin Prunariu.

Mai mulți copii au spus că nu au ei șansa să îl întâlnească.

Datorită colaborării pe care am avut-o cu el, am putut să îi trimit un mesaj pe whatsapp și să îl întreb dacă poate intra într-o întâlnire cu elevii.

Din fericire, l-am prins pe culoarele unei televiziuni, după un interviu.

A stat de vorba cu acei copii minute în șir, iar aceștia l-au ascultat, în liniște, sorbindu-i fiecare cuvânt!

Un alt exemplu este cel al elevului Dragoș-Gabriel Csepel, de la aceeași școală, care a obținut premiul I la concursul de creație „Călătorie printre stele”, dedicat singurului cosmonaut roman, la aniversarea a 40 de ani de la zborul acestuia.

Fascinația zborului, Mitul Lui Icar, fascinația pentru misterele cosmosului ne captivează de milenii.

Este esențial să valorificăm bunătatea și blândețea și modestia acestui fabulos om, singurul român care a mângâiat Universul pe creștet, pentru ca să le demonstrăm copiilor că, da, zborul în Cosmos este posibil, pentru

oricare dintre cei care sunt dispuși să muncească pentru asta.

Iar faptul că Dumitru Dorin Prunariu este mereu deschis să comunice, să îi inspire, să îi motiveze tocmai pe acești visători în care este și speranța noastră, este lucrul cel mai valoros pe care îl putem valorifica.

Și este cu atât mai important cu cât Dumitru Dorin Prunariu și-a făcut o misiune personală din valorificarea potențialului infinit al minților copiilor.

Dumitru Dorin Prunariu împlinește anul acesta 71 de ani, pe 27 septembrie!

Cu atât mai prețioasă este fiecare clipă în care un copil îl poate întâlni fizic, poate să îi adreseze întrebări omului – și cosmonautului Dumitru Dorin Prunariu.

Dumitru Dorin Prunariu spune adesea că Universul nu este limita. Că doar imaginația personală ne poate pune limite.

Un copil care îl întâlnește poate să înceapă să viseze, inspirat fiind cum niciun alt om nu poate să o facă.

Tocmai datorită faptului că, în România, este unic.

Indiferent de domeniul pe care îl alege un copil, Dumitru Dorin Prunariu, prin exemplul personal de voință, cu certitudine îl motivează să pornească fără teamă către realizarea visului său.

Am o nepoțică de doar 9 anișori care își dorește să devină cosmonaut, după ce l-a văzut pe Dumitru Dorin Prunariu, într-un interviu și i-am povestit despre el! Știe deja că este important să învețe foarte bine și să muncească foarte mult, dar vrea să facă asta.

Sămânța a fost plantată!

Exact această abilitate fabuloasă o are Dumitru Dorin Prunariu.

De Dumitru Dorin Prunariu se trage mereu!

Astăzi, încă mai este printre noi, în putere, asumat și responsabil în toate activitățile pe care le are.

Puțini sunt cei care știu câtă muncă și câte sacrificii se află în spatele fiecărei activități pe care singurul roman care a mângâiat Universul pe creștet, le-a făcut și le face.

Pentru ca să răspundă la cât mai multe dintre solicitările primite din întreaga lume, Dumitru Dorin Prunariu se pregătește continuu să fie perfect informat în toate domeniile cu care are tangență.

Astfel încât, de la știință și tehnică, de la impactul social până la politică și geopolitică, cosmonautul nostru muncește continuu.

Lucrurile acestea sunt ascunse în spatele reflectoarelor care par că îi așează viața într-o lumină strălucitoare.

Cu ani în urmă, fiul cel mare, Cătălin, i-a spus tatălui său că ajunge acasă cât să își schimbe hainele din geamantan.

Singur, departe de familie, face față unor provocări pe care doar un om aflat în aceeași situație, le poate înțelege.

Din toată inima le doresc tuturor copiilor să mai poată să se bucure de acest om fabulos 20 – 30 de ani.

Consider, însă, că am face o mare nedreptate, copiilor de acum, să le luăm șansa la o întâlnire cu un mare om.

Copii care au dreptul să viseze cu ochii deschiși și să înceapă să își planuiască viitorul, având un model remarcabil.

Este essential să sădiți în copiii, nepoții noștri, sămânța măreției însăși – printr-un exemplu măret.

La 17 ani, adolescentul Prunariu, la o expoziție de aeronave, s-a întâlnit cu propriul destin: Henri Coandă!

Acesta i-a spus adolescentului aflat în căutarea măreției: „E frumos să visezi, dar și mai frumos este să îți vezi visul împlinit”!

Dumitru Dorin Prunariu și-a văzut visul împlinit!

Putem noi să ardem visul unui copil?

Am vorbit despre măreție și am demonstrat – fără să fie nevoie, pentru că este un fapt de notorietate – că Dumitru Dorin Prunariu este un om măreț.

Bârladul este orașul meu natal, este locul despre care povestesc peste tot în lume, dar asociindu-l cu zone potențial mai cunoscute, cum ar fi Iașiul – centru universitar și cultural al României.

Asocierea Bârladului cu numele singurului cosmonaut român este una onorantă.

Este important să precizez că avem șansa să valorificăm disponibilitatea pe care o are Dumitru Dorin Prunariu de a promova Bârladul și pe elevii de acum, viitorii oameni de știință ai țării.

Depinde doar de noi să valorificăm acest potențial.

Mai mult decât atât, Dumitru Dorin Prunariu, nu va cere niciodată de la comunitate nici bilete de autobuz, nici pământ în Bârlad, nici alte beneficii de care se bucură un cetățean de onoare.

Cei care beneficiază de pe urma acestei asocieri cu numele lui Dumitru Dorin Prunariu suntem noi, bârlădenii.

În plus, vom fi a 8-a localitate din țară care îi va dăru singurului cosmonaut român, titlul de cetățean de onoare, pe lângă București, Brașov, Pucioasa, Cluj Napoca, Mediaș, Giroc, Timișoara.

Dumitru Dorin Prunariu – ambasadorul Bârladului!

Bârladul, după cum știm, a fost, cândva, inima regiunii de jos a Moldovei.

Istoria acestui târgușor este una extrem de zbuciumată și, după părerea mea, încă nu i s-a făcut dreptate cu măsura în care merită acest lucru.

Cotropit, ars din temelii, nedreptățit de politica modernă, își păstrează, cu demnitate și onoare, fruntea sus, deasupra vremurilor.

Ca pe o ființă, îmi strâng cu gândul orașelul în brațe și sunt tare mândră de el.

Îmi doresc să fac mereu mai mult pentru Bârlad și voi continua să o fac tot restul vieții mele.

Asocierea Bârladului nostru – unic prin istoria sa – cu cea a numelui lui Dumitru Dorin Prunariu – unic în țara noastră prin ceea ce a realizat, este onorantă de ambele părți.

Rămâne ca dumneavoastră să decideți cât de onorantă este!

Ada Mioara TIMOFTE

Dumitru Dorin Prunariu – un om de poveste

„Eroul nu este mai curajos decât un om obișnuit, dar este curajos cinci minute mai mult.”

Ralph Waldo Emerson

Avem momente în viață pe care este important să le valorificăm la potențial maxim, pentru că sunt unice.

Unul dintre acestea este prezența la Bârlad a singurului cosmonaut român, Dumitru Dorin Prunariu.

Președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, domnul magistrat pensionar Nicolaie Mihai, l-a invitat în orașul nostru cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice. Ocazie perfectă să îl rog frumos să ne arate puțin din omul care este.

Mioara Timofte: Care este cel mai frumos loc de pe Pământ și de ce?

Dumitru Prunariu: Acasă. Aici mă simt cel mai

confortabil, liniștit și în siguranță.

MT: Cine v-a marcat existența/destinul și cum?

Dumitru Prunariu: Părinții mei. M-au susținut întotdeauna, au investit în mine și sora mea, au fost exemplul profesional și comportamental pentru mine.

MT: Care este cea mai mare dorință a dumneavoastră și de ce?

Dumitru Prunariu: În această perioadă de degradare a educației, a culturii, a administrației și leadership-ului la multe niveluri, de agresiune a inculturii și măsurilor arbitrare în probleme majore, nu îmi mai doresc decât să îmi fie toată familia sănătoasă și să reușim să trecem cu bine prin toate acestea, inclusiv prin hazardele create de om sau naturale prin care trecem cu toții.

MT: Care a fost cea mai mare provocare a vieții dumneavoastră și cum ați depășit-o?

Dumitru Prunariu: Normal că cea mai mare provocare a vieții mele a fost să ajung în spațiul cosmic, să mă pregătesc insistent și temeinic pentru aceasta și să-mi reprezint adecvat țara și națiunea ca prim cosmonaut român.

MT: Din perspectiva dumneavoastră, există „nu pot”, „nu știu”?

Dumitru Prunariu: Trebuie să fiu realist și să spun că există și „nu pot” și „nu știu”. Este omenesc să existe așa ceva. Important este să înțelegi ce și cât poți face pentru a încerca să depășești aceste limitări. Degeaba vreau să sar zece metri în înălțime că nu pot fizic. Degeaba vreau să memorez un roman întreg că la vârsta mea nu mă mai ajută memoria, de exemplu.

MT: Poate cineva să ne spună „tu nu poți să faci asta”?

Dumitru Prunariu: Sigur că poate să îmi spună cineva că nu pot să fac ceva. Datoria mea este ca, dacă am determinarea necesară, să îi dovedesc că pot să fac.

MT: Care simțiți că este misiunea vieții dumneavoastră și de ce?

Dumitru Prunariu: Înțelegând care este experiența mea profesională și umană acumulată până acum, volumul de informații

ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BÂRLAD
Împreună suntem mai puternici!

Teatrul "Victor Ion Popa" Bârlad

„Îmi doresc mereu să fiu mentor pentru un alt doilea român care să ajungă în spațiul cosmic.”
Dumitru Dorin Prunariu

ASTĂZI CREĂM VIITORUL

Un OM, un EROU, un SIMBOL, DUMITRU DORIN PRUNARIU, singurul român care a mângâiat Universul pe creștet, vine la Bârlad să ne împărtășească poveștile sale captivante din spațiu și să ne dăruiască perspective valoroase despre cum putem contribui la construirea unui viitor mai bun.

Asociația C.A.R.P. Elena Cuza Bârlad vă invită la acest eveniment remarcabil, organizat cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice și a împlinirii a 69 de ani de la reorganizarea Asociației.
Duminică, 17 septembrie 2023, la ora 11:00, la Teatrul Victor Ion Popa Bârlad

profesionale acumulat, consider că una din misiunile mele esențiale este de a transmite aceste informații tinerei generații, de a stimula tinerii să abordeze domenii de activitate îndrăznețe legate de cercetare și știință, de implicare în activități cu mare impact în viitor.

MT: Vă simțiți vreodată obosit și cum vă motivați?

Dumitru Prunariu: Sunt om, nu sunt robot. În general dorm șase ore pe noapte. Am zile în care sunt extrem de solicitat. E normal ca uneori să mă simt și obosit. Responsibilitatea pe care o simt pentru multe astfel de activități mă mobilizează însă.

MT: Ce vă doriți pentru copiii și tinerii de acum și de ce?

Dumitru Prunariu: Tare mi-aș dori ca tinerii și copiii de acum să fie făcuți mai conștienți de necesitatea de a citi, de a se documenta, dar nu superficial, în diverse domenii, de a fi conștienți de tentațiile nefaste din jurul lor și consecințele acestora și să le evite.

MT: Ce înseamnă pentru dumneavoastră prima zi de școală, bineînțeles din trei perspective: elev, tată, bunic?

Dumitru Prunariu: Desigur un moment emoționant. Îmi amintesc cu câtă conștiinciozitate ne pregătea mama pe mine și pe sora mea pentru acest moment, îmbrăcăminte impecabilă, flori pentru profesori, ghiozdanul care urma să se umple cu manualele care ne erau distribuite gratuit la școală, distribuitul în bancă de către învățătoare sau diriginte în funcție de numeroase criterii determinate anterior. Ca părinte am avut aceleași emoții văzând copii avansând în ani, cu griji deja pentru viitorul lor, iar ca bunic privesc retrospectiv cum și-au desăvârșit generațiile noastre anterioare educația, compar sistemele de învățământ, mă îngrijorează atâta libertate acordată

acum programei de învățământ și copiilor (în multe sensuri e bună, dar... Să nu îi tratăm totuși pe copii ca având capacitate de analiză și decizii ca a adulților, că putem înregistra eșecuri răsunătoare).

MT: Ce carte v-a impresionat cel mai mult și de ce?

Dumitru Prunariu: Probabil „Marțianul”. E un SF cu note foarte realiste și reprezintă un posibil viitor pentru expedițiile umane în sistemul planetar. E apropiată de domeniul meu de activitate.

MT: Ce film v-a impresionat cel mai mult și de ce?

Dumitru Prunariu: Cel mai nou și impresionant film vizionat este LIBERTATE de Tudor Giurgiu. Este vorba de un episod al „Revoluției” din 1989, cu evenimente puternice și o încărcătură umană și în sens pozitiv și negativ deosebită. Am trăit acea perioadă ca ofițer în aviația militară, poate de aceea impresia lăsată de film este și mai puternică.

Astronautul român are foarte multe abilități. Una dintre acestea este aceea de povestitor.

Oamenii de știință au demonstrat faptul că apreciem 7% din cuvintele pe care le auzim, 38% tonul pe care îl folosește interlocutorul și 55% din felul în care ne simțim atunci când ni se comunică ceva.

Sunt recunoscătoare președintelui Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza”, dl. Nicolai Mihai, dar și micii armate de oameni pe care o coordonează pentru ca noi, bărlădenii, să ne putem bucura de evenimente deosebite în orașul nostru.

Fiecare întâlnire, fie chiar și prin intermediul internetului, cu Dumitru Prunariu este de natură să sădească semințe.

*„Nu judeca fiecare zi după recolta ce ai recoltat,
ci după semințele pe care le-ai plantat.”*

Robert Louis Stevenson

Dan SANDU

Cântec de prieten Heraldului Petre Isachi

Motto: „Am plecat de la credința
că noi înșine suntem o carte pe care o
citește Cineva.”

Și, pentru că tot vorbim vrute și nevrute despre criticii literari porniți pe drumul pavat cu cele mai bune intenții, adesea per pedes, ca să vâneze și să altoiască ponoasele lumii, eu socotesc că fratele meu mai mare viețuiește ținut într-un hambar de chiabur (dușman al poporului, băi tovarăși!) burdușit cu țuhali de bucoavne interzise, date la topit, crezându-se, pe bună dreptate, un fel de **CINEVA** medieval vestitor de comedii publice și scrie de-i dărdăie masa sub pisi-ul său binecuvântat, vădit competent, blindat într-o superbă cultură adusă la zi (de-a făcut bătături pe retină!), că n-au dușmanii timp să-l mai și-njure. Pentru că spune **Petre Isachi**: „...demonul critic impune tiranic, autorului, o **asceză** specifică – austeritate extremă – nu atât prin volumul uriaș de muncă intelectuală, de lectură sisifică (se știe, ca să scrii o pagină trebuie să citești, reții, **înțelegi** și apoi să interpretezi cel puțin 100), cât prin eroismul intelectual, lupta cu demonul îndoielii și al zădărniceii, **rezistența la compromis**, la discursul de complezență, coliziunea de interese, la arta de a garanta judecățile estetice și la forța interioară, de a nu te pătrunde de utopia că ai putea instaura un veto critic/cultural sau ai putea schimba ordinea literaturii.” Tot el, cocoșat până la disperare pe ținutul himerelor sale eterne, dă-n bobi culturali cu sfială nedisimulat-academică (poate..., poate...!) și șugușă îndoieli/ certitudini cu cai verzi pe pereți, ipotecați, mai apoi, la hipodromul înclifțaților corect și solemn de pe **13 Plus**, via-nfundată, numărul șters... Așa l-am cunoscut, așa a rămas: aplecat peste păcatele altora, cu bucuria celui care decapitează cărți ce nu se scriu niciodată. Brav colac de salvare pentru... preaurâciosul gâde - „**scrisul, pat procustian al spiritului**”... capabil „**săucidă însăși viața**”! Și mai strigă apăsător și tare **Cugetătorul** : „**Fuga după citate, compilații, pastişe, abuzul de extrase, lexicoane, enciclopedii, dicționare etc. întregeste ideea că o carte nu trebuie făcută cu alte cărți, cu biblioteci, cu transcrieri insipide, sterile, inutile... ...Fără talent, autorul-lexicon nu valorează nimic. A face literatură doar cu ce s-a făcut este unul din păcatele scriitorilor contemporani**”. Așa știe să se uite **P. I.** chiorăș la câte un

pârlit de *Neicanimenea pretinsliterat*, atenționându-i, astfel, și pre mulți alții să se lase de scris și să se-apeuce de judo. Ce s-ar fi făcut altceva dacă n-ar fi fost critic literar...? Cred c-ar fi fost... „*hoț de cai*”, vorba lu' *Nea Fane*;

„*poem rănit pe jumătate*”;

„*bordeiele noastre de suflet*”;

„*icoane pupate furiș*”;

„*patria tomitană*” a bunului meu prieten Ovidiu;

„*o noapte strivită-ntr-o pleoapă*”...

Blând și sigur pe intuițiile sale ascunse și, totuși, la vedere, el nu vituperează cu „plumbul” „muiet” în otrava din mărăguna nihilismului preconcept și asta-l cuminecă... Se gândește mereu, cu secretă speranță, la cărțile în veci nenăscute, ca la un samizdat îndoielnic. (Ducă-se pe pustii!) Nu pot să nu-l părăsc,(ca orice sursă care informează și care se respectă!), c-a fost bun prieten și cu *Eugen Budău* care declara, fără pistol la tâmplă, și cu mâna pe inimă: „*Modest, harnic, profund, Petre Isachi manifestă în apogeul vârstei mari disponibilități în critica literară, percepută dintr-o latură pregnant estetică... ..abordează, în egală măsură, textul clasic eminescian și pe cel modern, arghezian sau voiculescian, cu fervoarea estetului îndrăgostit definitiv de uneltele sale, aspirând el însuși spre o clasicizare a expresiei. Apropierea... de poezia postmodernă, relevă, în plus, disponibilitățile variate, extinse ale demersului critic, capacitatea de a privi fenomenul literar îndeobște în mod elastic, sensibil și inspirat, deopotrivă, rod al unor lecturi fundamentale, cărora le-a inoculat propria dispoziție creatoare.*” ... Numai că adulatorii (probabil!), profitorii de circumstanță (probabil!) îi cerșesc prietenia cu zâmbete șirete, de chelner. Și el crede, săracu'...! Și mai dă un rând...! ... Îl văd cam trist, cam abătut, uneori... Ghicesc imediat! Precis a fost băgat în vreun juriu cu ștaif așa, ca din întâmplare... Sau, la vreo hopa-mitică de zurliu autorlăc improvizat ad-hoc, ușor ditirambic, tot ca din întâmplare, va fi silit (à contre-coeur!) să pună lauri pe buci de foloșpoacă literară... Ba nu! Mai mult ca sigur, l-au poreclit, cu repetiție, „*recenzor*”! Și-atunci, mai poate să-mi vorbească el, gânditorul rigorist,

despre „**libertatea de spirit, libertatea de apreciere, de gândire și de imaginație**”? ... A fi un un critic strălucit înseamnă, volens-nolens, să contabilizezi bâlbele altora... Așa că bodrogănește în sânia sa interioară și se jură că nu fură nici măcar atunci când se preface că îmbrățișează prezumtivi ciumpalaci literari, precucios îmbulziți la dezmațul literaturii române. Ca mai pe urmă să vorovim noi mult și fără rost, ca să ne-aflăm în treabă, c-o bere neatinsă, în față, despre bâlciul deșertăciunilor, zilnic, despre cum cizmarii (nici măcar culturnici!) dau lecții de estetică filologilor, despre înlocuirea valorilor, nu despre inversarea lor (măcar!) etc.... Adică, neant și anatemă, alergare de vânt, rugină pe suflet. Și cum să nu te spintece „Papeacă” în son de „mângâieri” drăgăstoase?: „*Aista-i dat dracului! Lască-i arătăm noi lui...!*” Dar ce zic eu...? Ca să fii ratat, **trebuie să ai, musai, ceva de ratat!** Și ei știu asta și-i doare! Și el le știe durerea! Pentru că-i pe cont propriu! Așa că-și scoate la meza ce are mai de preț, destinul, cu pasul neclătinat al celui ce se-ndreaptă hotărât spre-un eșafod neștiut, iluzoriu, să știrbească toaipa gâdelui de trei parale, să se-arate-n medeanul singurătății sale inconfundabile, cu har însemnat și plin de-o secretă hambiție. Umbă si(n)gur prin ceața slovelor răstignite pe cumpeni de fântâni literare, se-mpărtășește cucernic cu prescura psalmilor închipuiți tot de el, mai anțărt... Gavor, stavrofor, herald blând, și el oficiind într-un fel de *Talibanie a Cuvântului*, anunță victorii mai mult sau mai puțin închipuite, se crede cineva (și pe bune!) în vrăvuiala incertitudinilor estetice, primește ghionți nemeritați, pe la spate, șișuri sâmcelate, negociind (pe cât se poate!) și plătind cinstit și lăutărește!... Adică, cecitatea unora versus clarviziunea celui devastat de bucuria *prietenilor* neașteptate, culcușite în bunătatea zâmbetului său mereu generos... Din câte-l știu, face eforturi disperate să disprețuiască voluptatea răului din om, veșnic pusă pe tăgadă, arzândă într-un infern perpetuu alimentat de ambiția trufiei și a vanității slinoase. Pentru că singularitatea sa nonconformistă nu poate închipui epigoni și va impune în conștiința contemporanilor (care mai citesc!) și a viitorimii (țintuite pe „tabletă”) o voce critică, vertebrată inconfundabil și sortită unicității fără de cusur. Iar nu greșesc, dacă mai zic: și nu-i da, Doamne, Omului cât poate duce: creația văzută ca „stare de grație” și nu ca „nobilă inutilitate”, tenacitatea filolosofului depozitar de brave lecturi, capabilitatea autorului (re)confirmată cu fiecare ispravă tipografică, imaginația, flerul, cultura psihologului dublat de un talent indiscutabil, înțelepția nativă care-l oprește să nu deraieze sufletește, informația exhaustivă, migala pe literă, imaginația sociologului rutinat, migrația de idei, scrisul nuanțat, dens/elegant, rătăcirea donquijotescă a triumfului spiritual, șchiopătul ca fără de sine, inevitabil, la ceas de prăbușiri metafizice, hohotul de plâns al *Inimii* nepreaduse la „potică”! Uneori, omeneasca *Inimă* a regelui *Midas*! Te miră și te minună sinceritatea debordantă a *clarvăzătorului*

„renascentist”, înhămat benevol la veșnica reconstrucție a hardughiei poreclite gândire estetică, plusând/pulsând în sfera de atracție a imaginarului propus ca materie primă într-un perpetuum modus nascendi. El însuși purtător de varii înfățișări ale nefericitului homo sapiens asistând neputincios și dezarmat la *Facerea Lumii*: „**am creat o mașină imperfectă, de produs interpretări perfecte**”. Asistăm, așadar, la formidabile incursiuni în proiecția alchimică a actului de creație ce ne propun, cu mărînimia învingătorului, luciditatea atent circumspectă a spiritului critic pe „**câmpul tactic**” al „**plurității viziunilor, al înțeleșurilor multiple...**” la auziți: „**...Spiritul critic analitic, antidogmatic, antitraditionalist, anticonformist etc produce, prin însăși esența sa, noi interpretări în serie infinită și devine astfel un adversar ireductibil al sensului unic, rigid și definitiv al operei literare.**” Truda scrisului, așadar, percepută ca o criză proiectată în „marea de amar” a existențialismului, în subteranele/catacombele căruia scriitorul se (de)construiește pe sine, jupuind de șapte piei realitatea obiectivă infidel-răutăcioasă, supusă exorcizării, „atent la semnele vremii”, devoalând sau îngropând lumina în lumină și spaima oglinzilor în strigoi de oglinzi. Și, dacă-l întrebi pe el, **Preacinstitul Herald**, de ce rămâne mai mereu singur printre cuvinte, îți va răspunde dezarmant de simplu și de naiv: *scriem pentru că nu se poate altmintrelea*. Altfel spus, ... „**Criticul întruchipează sclavia celui ce crede în Ceva. Mai precis, crede în arte, adică într-un utopic climat axiologic, ce nu poate fi desprins de un real suficient sieși, autotelic.**” *Scrie, scrie, Maître! Scrie vârtos! Și nu te mai tot gândi doar la ei.... Pentru că... „Impostura nu poate fi alungată nici măcar din Rai”....*

.....
Comparând și acordând calificative, lui *Dumitru Fărcaș* i-ar fi grăit un ghiuj mai hătru, (a)mestecând cuvintele: „*Măi Mitruț, dragu’moșului! Cânti tu frumos, ce-i drept, dar tătâne-tu, pe când trăia și ne veselea, după ce lăsa taragoata de la gură, ea mai răsuna o jumătate de ceas...*” Extraordinar! Cam așa și pe la noi... După ce oficiază **Dom’ Petrică** și-nchină-n cinstea bravului eveniment (neaoș literar, vezi bine!), reverberația spuselor sale cu maximă credință de la înălțimea respectului față de actul auctorial autentic domină momente bune spațiul abstract consacrat orfeveriei de moment, în timp ce o paralizie cu „moliciune” de tuci cetluiește și amuțește, de uimire, asistența. Fiorul spiritului academic își „spune poezeaua” atent măiestrit în textura diafană a criticii rarefiate de poncife amare și sudalme acide, la o altitudine sufletească greu de atins, - brand inconfundabil *Petre Isachi*! După glagoria lui se face liniște. Și-atunci, îmi vine-a zice: „*Criticaștrii să se ridice în picioare!*” Să te ții! Poftitorii la incandescența fără egal a festinului literar se simt stingheri, se codesc, se dramboiesc, par sleiți de forță. Nu toți!... Și eu, atunci, cu trei dește înnodate-n lacrimi, juruiesc să mor de moarte bună și rușine, de of mărunt cu foc de-alean

și să-mi înfrâng condeiul noduros pe genunchiul zborului de fluturi la fereastră întâmplărilor exemplare cu care **Prietenu** îmi strepezește doamna moarte. Și mai constat cu amărăciune: modestie împinsă la refuz, impardonabilă, ingrată, inocentă! Cui prodest?... Dau fuguța în *Sala de arme* a bunului meu amic mai tânăr **Pieter Brueghel cel Bătrân**, înșfac halebarda cea mare a lui *Don Quijote cel hidalgo* (cu care sunt altoiți trubadurii eșuați în ublieta neputinței), i-o pun în brațe uimitului *herald* din *România de la Bacău* și-ncep a zice ușurel, cu forfot de mătase-n glas:

*Pieptar de cânt îmbracă azi **Maestrul**
Urnind penel pe genele noptate,
Flamand în asprele intenții...
Odoare dulci, catrenele fecunde
Mai vin cu peșitoare umbre
Și-anină hohote-n gâtlej –*

*Pocale vechi, ciobind, burgunde,
Cocoșa poftelor grăsunе,
Butuci de mușchi
Pe dește vrej...*

*Pun oasele să sune,
În scări, să salte-ades, chiorâș,
Virtuți bombate în amurg
Cu spada mândrului hai-hui,
Și-al blegului târâș –
De barda proștilor de rând
O ienicercă râde șui,
Din ochiu-i mort cenuși îi curg...
Flamand în asprele intenții
Urnind penel pe genele noptate,
Pieptar de cânt îmbracă azi **Maestrul**.*

BUNEII NOȘTRI

De tânăr prin tranșee mocirlit
Înflăcărat a mai strâns arma,
Cu sete a lovit dușmanul nou venit
Rănit, flămând și-a apărat țara.
Apoi victorios a construit uzine
Și drumuri noi, destoinic, patriot,
A achitat la zi datoriile la țările păgâne,
A strâns curea amarnic și de tot.

Dar când să guste libertatea țării
Și suflul proaspăt cel adus,
Au început a se năruie cele realizări
De cum trăiam mai rău noi am ajuns.
Copiii, lipsa i-a împins peste hotare,
Șomaj în masă ne-au adus
Străinii care au cumpărat mai toate;
Străini în țara noastră am ajuns.

Dar bruma vieții a cuprins
Bunelul, azi nu se mișcă
Și la Azil chiar fără voie a ajuns
Străin, sărac, bolnav, cu frică.
Aici răsplată diavolească
Vorbe urâte și loviri orbești,
Mâncare, doar așa să mai trăiască
Și casa să o dea la acei șefi.

Durerea de copii l-apasă,
Iar sufletul se zbate-n agonie
Ar vrea în patul lui acasă
O lumânare cineva să-i ție.
Se stinge ca o flacără în candelă,
S-a dus patriotismul tot, fără folos,
Așa răsplată pentru **Bunei** dă,
De la Președinte, statul de drept, în jos.

MELANCOLIE

Puneam, cândva, preț pe nimicuri
Și mai demult le admiram,
Azi timpul zace-n roase plicuri
Iar eu nu mai sunt cum eram.

Cu părul alb mă simt bătrân
Dar tot aș vrea să mai învăț
Și dacă plec să și rămân
Să gust al zilelor răsfaț.

Mai trece-o zi, mai trece-o noapte,
Cum trec izvoarele pe prund
Și-un glas mă-ntreabă despre moarte
Eu însă încă nu-i răspund.

Mă simt străin și obosit
Dar tot mai am în mine glas,
Fiindcă nu mă simt iubit,
Mă rog, c-atât mi-a mai rămas.

Ionel DORIN

Petruș ANDREI

Lungul drum...

Rondelul senectuții

Nu-mi pare rău că-mbătrânesc,
Atâta timp cât sunt activ
Și-atâta vreme cât muncesc,
Să fiu mâhnit, nu am motiv.

În pat nu pot să lenevesc –
O viață-ntreagă-am fost sportiv –
Nu-mi pare rău că-mbătrânesc,
Atâta timp cât sunt activ.

Mă las de tot ce e nociv,
De cele ce mă ispitesc
Și de femei definitiv.
Și nu-s bătrân, sunt longeviv,
Nu-mi pare rău că-mbătrânesc.

Rondelul idealului

„Să ai un ideal în viață,
Lăsând ceva în urma ta!”
Și Domnul te va ajuta
Să nu orbăcești prin ceață.

Tu sfatu-aceasta nu-l uita
Când te trezești de dimineață:
„Să ai un ideal în viață,
Lăsând ceva în urma ta!”

Și mai ascultă o povață,
Că luptă-i toată viața ta:
La silnicii tu să faci față
Deci luptă și nu pregeta
Să ai un ideal în viață!

Cei din vechime...

Cei din vechime venerau țărâna
Că pentru ei e loc de pomenire
Și își făceau o sfântă-ndatorire
Să o mângâie-adesori cu mâna.

Ea ni-i lăsată nouă moștenire
Fiindcă-i mama noastră și stăpâna,
Să nu ne-o ieie alții cu-anasâna
Că-i dorul cel nestins de nemurire.

Când intră în biserică bătrânii
Se-nchină cu evlavie români
Și-n rugăciune își șoptesc cuvântul.

Atâta timp cât încă-s în putere
Și-i vezi venind la slujba de-nviere,
Când fac mătăanii, ei ating pământul.

Lungul drum ...

Un om trudit ducea în spate
O clipă de eternitate.
De-o vreme, îi trecuse vara
Și-i atârna prea greu povara.

Nici toamna n-a mai vrut să steie
Și-n loc să-i ia, mai vru să-i deie.
Înverșunată și străină
Chiar iarna se gătea să vină.

În piept se tânguiu litanii
Că prea îl gârboviră anii
Dar, cum privea nemărginirea,
Știa că și-a-mplinit menirea.

Și din lumina-i tremurândă
A dat și altora s-aprindă.
Tot dânsul cel din tinerețe,
Stătu în loc să-i dea binețe.

Și-n glas cu multă bunătate
Îl întrebă de sănătate.

Privind de-acum spre alt tărâm,
Răspunse, molcom, cel bătrân:

„Mă-nțeapă-un junghi și, ca să-mi treacă,
M-așez puțin... Să mor oleacă!”

Rondelul toamnei

De-acum e clar că-i toamnă-n toată firea
Că astă-noapte frunzele căzură,
Adio dragă vilegiatură,
Ni s-a făcut mai rece chiar iubirea.

Nici zborul nu mai are anvergură,
Mult mai înceată este și gândirea,
De-acum e clar că-i toamnă-n toată firea
Că astă-noapte frunzele căzură.

Ne vine doar în vizită mâhnirea
De la tristețea care e-n natură
Și omul nu-și găsește fericirea
Că timpului nu i-a luat măsură,
De-acum e clar că-i toamnă-n toată firea.

Când Dumnezeu...

Când Dumnezeu m-a înzestrat cu harul,
Eu mi-am sacrificat de-atunci plăcerea
Și dăruindu-i Lui toată puterea
Cu jertfa mea eu i-am cinstit altarul.

M-am înfrățit adesea cu durerea,
În post și-n rugă mi-am ostoit amarul
Și, ascunzându-mi cremenea și-amnarul,
În trestii de cuvinte am strâns mierea.

Eu, cât e ziuica-adun polenul
Și curăț de insanități terenul
Iar noaptea sorb luminile din stele.

Din fiecare zi fac sărbătoare
Și îngrijesc, cu dragoste, o floare
Ce crește în grădina minții mele.

Ne-au zămislit și cerul

Ne-au zămislit și cerul și pământul
Și cu de toate ne-a-nzestrat natura,
Armonioasă ne-a făcut făptura
Iar Dumnezeu ne-a dăruit cuvântul.

Oricât de minunată-i țesătura,
Pe ici,pe colo s-a rărit veșmântul
Și pe acolo suflă-n voie vântul
Stărnind astfel zavistia și ura.

Ne-ntoarcem iar în humă dup-o vreme
Când cineva duios o să ne cheme
Și soarta dată ni se împlinește.

Din mine mai nimic n-o să rămână
Însă pe mâna-aceea de țărână
Gingașe flori, nu buruieni, vor crește.

Viata noastra

Rătăcirii

Aceleași sarbede tăceri
Și azi, și mâine ca și ieri

Pe ceru-nalt aceiași nori
Ne-nduplecați și-apăsători,

Aceași semeni trec pe rând
Nimicu-n calea lor lăsând,

Aceleași ierni și primăveri
Ca azi, ca mâine și ca ieri,

Atât că orele mă dor
Mai mult ca azi în viitor,

Cu toamna-n urma mea venind,
Tot ațipind, tot tresărind,

În plâns sfielnic de pian,
Mai rătăcesc... bacovian.

Cântec

Când eram fecior la tata,
Frunză verde prinsă-n ram,
De la el luam răsplata,
Numai când îl supăram.
Când eram fecior la mama,
Foaie verde baraboi,
Fetelor furam năframa
Dar le-o dam noaptea-napoi.

Nalte ori mai mititele,
Fetele cu mere-n sân,
Mă chemau să mușc din ele,
Și mușcam... dar nu hapsân.
Cât era noaptea de lungă,
Frunză verde măr domnesc,
Am iubit cât să mi-ajungă
Da-i păcat că-mbătrânesc.

Zilele se trec și ele,
Macii-aprinși se sting în lan,
Unde-s dragostele mele
Și cu vara de mai an?

Mircea TRIFU

PARODIILE TOAMNEI

Eugen DEUTSCH

SEPTEMBRIE (Confesiune)

Îmi place toamna, anotimpul care
Pășind în urma verii cea bălaie,
Ne-aduce norii cocârjați de ploaie
Dar și produsul muncii în hambare.

Îmi place toamna-n galbenele-i straie
Cu tot ce-nseamnă nou și dă savoare
Acestei vieți închise în tipare
Cu mustu-n nas și vinul în butoaie.

Îmi place toamna ... dar să punem fine :
Am fost concret, am scris ce se cuvine
Și n-am să retractez nici îmboldit.

Atâta doar, la fel ca toți glumeții,
Decât să mă-ntâlnesc cu toamna vieții
Prefer o vară fără de sfârșit.

OCTOMBRIE (Plouă)

De-un timp umbra cerului e spartă
Și ploaia – monoton și obsedant
Își deapănă tic-tacul dezolant
Ca o pedeapsă tristă și deșartă.

Dar meteorologul, un pedant
Ce șerpuie cu bățul pe o hartă,
Acum, în fine-i mulțumit de soartă
Și nu mai pare vag și ezitant.

O, toamnă rea cu suflet de-aguridă,
Ți-om mai plăti, un scurt răstimp, tributuri,
Dar vine iarna! Alba ei hlamidă

Îți va preface stropii reci în fluturi
Iar joaca lor, spontană și sprintară,
Ne va trimite gândul ... înspre vară!

SEPTEMBRIE (Jocul cu vara)

Priveam pe boltă cele două CARE
Strângând în brațe vara mea bălaie
Dar când cădeau niscaiva stropi de ploaie
Ne retrăgeam prin goalele hambare.

Încet, încet, ne lepădam de straie,
Cu gesturi lente, pline de savoare
Și-apoi sfidam canoane ori tipare
În cel culcuș pitit de largi butoaie.

Râvnind plăceri din ce în ce mai fine,
Nu prea ne comportam cum se cuvine,
Căci eu păream de-un diavol îmboldit.

Dar ne-au surprins în cel hambar glumeții,
În timp ce ne-ndulceam cu... sarea vieții
Și-amorul meu de vară s-a sfârșit!

OCTOMBRIE (Secetă mare dom'le)

N-a mai rămas un strop în cana spartă;
Din depărtări se-aude obsedant
Un glas dogit ce-n golul dezolant,
Ne-anunță că și cana e deșartă.

Privind atunci atent o veche hartă
Cu struguri trași în poză, grav, pedant,
Am arătat, c-un deget ezitant,
O vie ce-a scăpat de cruda soartă

E drept că vinu-ar fi din aguridă,
Dar setei noastre îi plăteam tributuri
Și-Ancuța, cea c-un șorț ca o hlamidă

Pe care ai dori mereu s-o fluturi,
Ce ne servește iute și sprintară,
Îi spunem c-o plătim la prima ... vară!

NOIEMBRIE (Sonet amar)

Sub norii grei de aburi și regrete
Mă-nvăluie tomnatice veșminte ...
Plutesc în vânt aducerile-aminte
C-ntr-un cadril din vremuri desuete.

Retras în mine, modelez cuvinte,
Le șlefuiesc multiplele fațete,
Le-adăpostesc vremelnic în sonete
Și le învăț să cânte și s-alinte.

Apoi, când tulburat de ipoteze
Îmbrățișez un gând în paranteze
Iar la sfârșit pun semnul exclamării,

Sunt mulțumit c-a mai venit o toamnă.
Aceasta – spun amicii mei – înseamnă
Că am pornit pe drumul resemnării.

NOIEMBRIE (La răecruce de drumiuri)

M-ai cucerit când, fără de regrete
Lăsând în jur puținele-ți veșminte,
Spuneai cu îndârjire : „ la aminte
Că ai idei nițel cam desuete!”

Tu demonstrei, chiar fără de cuvinte,
Că Eros, cu multiplele-i fațete,
Nu-și trage seva numai din sonete
Și nu dorește doar să ne alinte.

Bravând deci îndoieli și ipoteze,
Ce-nchid mai vechi idei în paranteze,
Contrate dur cu semnul exclamării,

Tu mi-ai impus să uit cuvântul toamnă,
Căci chipul tău azi pentru mine-nseamnă
SENS INTERZIS ... pe drumul resemnării!

SĂ LUĂM AMINTE...

Codul etic al amerindienilor ne poate inspira pe toți să realizăm schimbări importante în modul în care percepem viața.

1. Treziți-vă împreună cu soarele și rugați-vă. Vă puteți ruga singur sau într-un grup, ori de câte ori doriți. Marele spirit te aude doar dacă îi vorbești.

2. Fiți răbdători cu cei care și-au pierdut calea. Veți întâlni oameni care au ieșit de pe drumul lor. Rugați-vă să își găsească drumul înapoi spre o viață bună.

3. Găsiți-vă pe voi înșivă. Nimeni altcineva nu poate netezi calea pentru voi, deși unii ar putea încerca. Și amintiți-vă, nimeni nu poate să urmeze calea în locul vostru. Ei pot merge cu voi, dar nimeni nu poate face asta pentru voi.

4. Respectați persoanele care intră în casa voastră. Serviți-le cu cea mai bună mâncare, oferiți-le patul cel mai confortabil și tratați-le cu respect și bunătate.

5. Nu luați niciodată ceea ce nu vă aparține. Fie că este vorba despre o persoană, o comunitate, natura sau cultura cuiva.

6. Respectați totul de pe Pământ – fie animal, plantă, persoană sau loc; tratați totul cu respect.

7. Respectați opiniile și dorințele celorlalți. Nu batjocoriți. Respectați expresiile și experiențele altora. Permiteți fiecărei persoane să aibă propria opinie.

8. Nu vorbiți niciodată rău, despre nimeni. Energia negativă pe care o trimiteți în univers va reveni la voi mai puternică.

9. Cu toții facem greșeli. Iertați greșelile.

10. Gândurile negative generează daune fizice și emoționale. Așa că practicați gânduri pozitive și atenția.

11. Natura nu ne aparține, noi aparținem Mamei Natură. Natura face parte din familia noastră globală.

12. Copiii sunt viitorul nostru. Ghidează-i cu înțelepciune și învață-i despre viață.

13. Evitați să frângeți inimile celorlalți. Durerea se va întoarce.

14. Spuneți întotdeauna adevărul. Adevărul ne eliberează.

15. Păstrați echilibrul. Asigurați-vă că sinele mental, spiritual, fizic și emoțional se află în echilibru.

16. Asumați-vă responsabilitatea. Luați o decizie conștientă despre ce veți deveni, ce acțiuni veți face și cum veți arăta în spatele acestor acțiuni.

17. Respectați intimitatea și spațiul altor persoane. Amintiți-vă, sunteți oaspete în spațiul personal al celorlalți.

18. Fiți încrezători. Nu puteți să-i ajutați pe ceilalți, dacă nu sunteți încrezători în voi.

19. Respectați credințele religioase ale altor persoane. Nu impuneți niciodată credințele voastre nimănui.

20. Împărtășiți mereu fericirea.

Ada Mioara TIMOFTE

Nu vă supărați, iubire, ce vârstă aveți?

*„Și totuși vine toamna,
și vai, suntem bătrâni”*

Nichita Stănescu

Tânguitor se prelinge vocea Tatianeii Stepa!
Versurile spun povestea vieții oricărui dintre noi.
Doar să alegem să o ascultăm.

Mă las învăluită de magia cuvintelor care încep să
îmi deruleze în inimă filmul ultimilor cei mai intensi ani.

Plouă încăpățânat de câteva zile!

Glasul artistei parcă vrea să mă înveșmânteze
protector!

Știe ea mai mult decât știu eu?

Parcă mă ține puțin coapsa stângă.

De la vreme!

„De la o vârstă începem să simțim în oase starea
vremii”, mă avertizează oamenii dragi, cu mai multă
experiență de viață.

Privesc melancolică pe geam dansul picăturilor
de apă. Stranie armonie! Par pierdute în îmbrățișări
senzuale, într-o coregrafie gândită magistral.

„E încă verde iarba pe coline

și zilele nu s-au scurtat de tot.”

Chiar da!

Vara nu lasă, încă, locul toamnei! Mai păstrează
pentru ea, copaci verzi, coline înverzite până și greierii
cântă mai intens, simțind, parcă, ultimul spectacol.

Deși bat la poarta unei jumătăți de veac, ador viața
și mă bucur de ea cum nu am făcut-o în urmă cu 30, 20
sau chiar 10 ani.

Abia acum mușc cu poftă din tinerețea toamnei ce
mă așteaptă, răbdătoare, la colț!

Am citit undeva că „bătrânețea începe din momentul
în care te temi de ea!”

Din fericire, viața mi-a dăruit atât de multe provocări,
încât m-a călit și m-a pregătit pentru aproape orice, zic
eu!

În plus, știu sigur că fiecare nouă clipă are un farmec
fabulos, pe care aleg să-l trăiesc la intensitate maximă.

Viața fiecăruia dintre noi este despre alegerile pe
care le putem face.

În noi și în jurul nostru este o frumusețe
extraordinară, doar noi să vrem să o vedem!

Ador ploaia!

Este încărcată de simboluri extrem de puternice
pentru mine și, sunt convinsă, pentru mulți dintre noi.

Ploaia dă viață naturii!

Ploaia este mediul perfect pentru meditație, pentru
rugăciune, pentru introspecție, pentru o ritualică curățire
de tot ce este nebenefic.

Ploaia ne dăruiește șansa să ne abandonăm în

brațele oamenilor dragi.

Simfonia orchestrată de către furtună, maestrul
desavârșit, marchează magistral fiecare clipă de pasiune
dintre două trupuri care nu cunosc vârsta ci doar
intensitatea unei iubiri trăite fabulos în toamna vieții.

Primăvara iubirii niciodată nu este mai intensă
decât atunci când se manifestă în plină toamnă, când
trupurile se caută asumate și conștiente că fiecare clipă
este irepetabilă.

Fiecare atingere are semnificații profunde, găsite
doar în flacăra primăverii descoperită târziu, în toamnă!

Sentimentele sunt cu atât mai puternice cu cât
toamna este mai aproape.

Fiecare gest, fiecare mângâiere sunt elaborate până
la subtilități pe care doar cei din toamna vieții le pot
înțelege.

„Și totuși vine toamna,

și tu o simți și o îngâni.”

Zâmbesc unui gând în timp ce mă îmbrățișez!

Tu chiar ai îngânat toamna care ne dădea târcoale
când dansam pe străzile Parisului zgribulit și mi-ai
confirmat că o știi venindă pe la tâmplele tale.

Era, încă, primăvară, când ai mângâiat cu respirația
un firicel de transpirație pe spatele meu:

– Bună dimineața, iubire! Simt că suntem într-o
poezie de-a lui Nichita:

„Oh, ne-am zvârlit, strigându-ne pe nume,

unul spre celălalt, și-atât de iute,

că timpul se turti-ntr-o piepturile noastre,

și ora, lovită, se sparse-n minute.

Aș fi vrut să te păstrez în brațe

așa cum țin trupul copilăriei, întrecut,

cu morțile-i nerepetate.

Și să te-mbrățișez cu coastele-aș fi vrut.”

Șoaptele tale mă țin într-un vis aievea.

– „Iubirile n-au coborât din vis”, a scris tot prietenul
tău, Nichita, îți răspund, culcușindu-mă în brațele tale
primitoare.

Aș vrea să îngheț clipa și să rămânem un singur trup
cel puțin o veșnicie...

Iubirea din toamna vieții este totală, fără așteptări,
fără false pudori, fără inhibiții.

„Și totuși vine toamna

și, vai, suntem bătrâni..”

– Oare se simte diferit bătrânețea? Te simți bătrân?
– Mă simt tânăr! Cu tine, în brațele mele, sângele se transformă în vulcan!

1 septembrie!

Austria!

A fost prima oară când a decis toamna să mi se prezinte chiar de ziua ei!

Sau eu am simțit-o profund în suflet, datorită asocierii cu prezența ta!

Un vânticel năzbătios așternea peste tine o manta de frunze colorate cum numai Toamna știe să le picteze.

Păreau că te mângâie insinuant!

Priveam hârjoneala lor, în timp ce tu treceai, autoritar și asumat, prin viață, deschizând un drum pe care eu nu îl cunoșteam.

Ce frumoasă toamnă mi-ai așternut în ființă!

Continui să ador imaginea armonizată cu cea a primăverii vieții noastre pe care am trăit-o în plină manifestare a toamnei.

Adolescentin se caută flămânde buzele noastre la porțile nopții.

Mă lipești de tine!

Și eu știu!

Și tu știi că eu știu!

Și îmi șoptești în tâmpla stângă:

– Miorița mea iubită!

Depart de lumea dezlănțuită, oriunde pe pământ, „acasa” inimii mele este în brațele tale.

Și un soi de nebunie ireală îmi înflorește sânii a iubire!

Precum Pigmalyon, cu fiecare atingere, cu fiecare șoptă, dintr-un boț de tină, creezi și cizelezi femeia fabuloasă!

– De ce eu?

– Pentru că meriți, scumpete!

– Te simți prea bătrân pentru ca să mai iubești?

– „Nu încetezi să mai iubești pentru că îmbătrânești! Îmbătrânești atunci când încetezi să mai iubești!” Am auzit sau am citit aceste cuvinte! Le simt!

O singură inimă, o singură respirație, un singur trup!

– Mă simt iubită! Abia am curajul să îmi șoptesc mie!

Îmi este greu să recunosc că, la vârsta mea, îndrăznesc să simt astfel!

– Care vârstă, scumpete? Radiezi de frumusețe și de feminitate și de splendoare!

– Dar... nu mai suntem tineri!

– Înțeleg! Tu îți imaginezi că este... rușine! Scumpete, iubirea nu ține cont de numărul de ani! La orice vârstă crează emoții coplesitoare! Este important, însă, să recunoaștem că merităm să ne bucurăm de intensitatea lor și să scăpăm de preconcepțiile celor care nu-și dau voie să iubească sau să recunoască acest lucru.

„Și totuși vine toamna

Și, vai, suntem bătrâni.”

Totuși...

„Mai este pân' la nuntă timp destul”.

Până la nunta din visul meu, mai am tinerețe fără bătrânețe de viețuit și de iubit, pentru că merit.

Să ne recunoaștem dreptul la perpetua primăvară, oricât de înaintată ne este toamna vieții, este o capodoperă unică pe care putem alege să ne-o scriem măcar în inimi.

– NU VĂ SUPĂRAȚI, IUBIRE, CE VÂRSTĂ AVEȚI?

IUBIREA mă privește exact așa cum știe ea!

Și cu blândețe și cu îngăduință și cu înțelegere și, bineînțeles, cu... iubire!

– Dragă, eu, de milioane de ani, sunt TÂNĂRĂ!

CONTRA VERBE

- Dacă ești pro-verbe, trebuie să știi toate conjugările.
- Verba volant ... spre ascultători, scripta manent fără cititori.
- Dacă fugi după doi iepuri, riști să fii acuzat de braconaj.
- Vorba dulce mult aduce a linguseală.
- Tăcerea e de aur, mai ales pentru șantajști.
- Cine se scoală de dimineață, dacă nu-l cocoș, e insomniac.
- Povestea vorbei a trebuit să fie mai întâi scrisă.
- Calul troian fiind de dar, fusese înarmat până-n dinți.
- Dacă gura păcătosului adevăr grăiește, atunci gura celui drept spune doar minciuni?
- Vorba lungă, bogăția omului... politic.
- Oare o fantomă poate spune vorbe de duh ?
- Cel care face gura mare, dacă nu-l la dentist, e superguraliv.
- Motanul cu zurgălăi nu prinde șoareci, însă-i alungă definitiv.
- Dacă am fost contra-verbe, asta înseamnă că sunt pro-scris.

Eugen DEUTSCH

Prof. Ion DOBRIN

Trăind printre eroi

Sfârșit de august 1989. O zi frumoasă de vară. Tocmai terminasem liceul, luasem examenul maturității, bacalaureatul, încercasem și-o admitere la facultate, la mecanică la Iași, unde am fost 19 candidați pe loc și niște subiecte foarte grele, dar pe care le-am abordat cu relaxare, fiindcă aveam deja ordin de încorporare și urma să mă prezint la Roman, pe 13 septembrie la o unitate militară-școală regimentală de tancuri. Așa că, hotărâsem să mă destind în perioada care mai rămăsese până la plecare, mai ales că auzisem destule povești despre viața în cazarmă, care mai de care mai spectaculoase, prin comicul lor sau prin grozăvia acestora.

Eram pe malul barajului de la Pogana, cu o undiță în apă, la pescuit, și mă gândeam oarecum cu teamă la ce condiții și întâmplări mă așteaptă în mai puțin de două săptămâni. Priveam pluta și undele apei și mă gândeam la arme, ostași, câmpuri de luptă, îmi treceau prin minte tot felul de imagini despre armată, când, la un moment dat, aud, nu departe de mine, pe șes, cum cineva cosea iarba. Privesc și-l văd pe vecinul meu, nea Matei, în cămașa lui albă și strâns la mijloc cu un brâu de lână, cum se purtau majoritatea bătrânilor, și știau ei de ce.

Nea Matei, la 70 de ani ai lui, era cel mai priceput cosaș din Pogana, puneă sârmă în nas porcilor de unul singur, indiferent de mărimea porcului și, nu mai zic cât de priceput era la tăierea porcilor de Crăciun. De multe ori, mi-l aduc aminte și azi cum venea la poartă, în perioada Crăciunului, cu noaptea-n cap, uneori pe viscol, și tăia porcul împreună cu tatăl meu, iar eu asistam și-l veneram pe acest om puternic, și-mi doream să fiu ca el. Când spăla porcul, luam eu cuțitul lui și mă prefăceam că ajut și eu, însă pentru mine era un fel de motiv ca să pun și eu mâna pe cuțit și să mă simt și eu, o clipă, bărbatul puternic și dur cum era el.

Nu știu cât a trecut, căci la un moment dat, nu se mai auzea coasa trecând prin iarba umedă scrâșnind

în răstimpuri și, când mă uit, nea Matei s-a dezbrăcat de cămașă, a clătit-o un pic în apă și a pus-o la uscat pe niște tufe de urzici, acolo, pe șes. Apoi, de sub un mal, a scos o undiță care avea o coadă, parcă era o nuia din gard și a venit lângă mine să pescuiască și să mai vorbim. Mă uitam la el și mi se părea personaj din basme, fiindcă avea niște mâini ca niște cioate de butuc de viță-de-vie, niște umeri puternici, un piept ieșit în relief și un abdomen plin de mușchi, de părea că are pietre în burtă. La așa imagine, era evidentă întrebarea - ce-o fi făcut omul acesta în tinerețe? Cum era el la 19 ani la vârsta pe care o am eu acum?

Din vorbă-n vorbă, parcă mi-a ghicit gândurile și mă întreabă:

- Măi, lonele, dătu nute însori?

La această întrebare m-a pufnit râsul și-i spun că eu trebuie să plec în armată pe 13 septembrie, cam peste trei săptămâni, și am emoții, că nu știu ce mă așteaptă, iar de înșurătoare, îi explic că nu mai sunt vremurile de odinioară, când tinerii se căsătoreau de la 15-16 ani. După o tăcere de câteva minute, îl întreb:

- Nene, dar matale ai făcut armată?

- Da, măi băiete, am făcut.

- Câtă armată ai făcut, nea Matei?

- 9 ani. 2 de armată, 2 de război și 5 de prizonierat.

La acest răspuns am muțit și, pătruns de curiozitate, l-am rugat să-mi povestească și mie câte ceva din perioada aceea. El, foarte calm, a început povestea.

„Păi, măi băiete, eu am trăit vremuri grele și încă mai trăiesc. Eu sunt născut în 1919 și, la 20 de ani, aveam deja trei copii, că părinții, fiind bătrâni s-au grăbit să mă însoare, ca să aibă și ei un ajutor pe lângă casă. Deși îmi aranjasem o gospodărie și eram capul unei familii cu trei copii (două fete și-un băiat), în toamna anului 1939, am fost luat la cazarmă, la Iași, la artilerie. După doi ani de instrucție grea, nu ca acuma, apă de ploaie, mi-a dat drumul acasă într-o permisie, dar n-am apucat să stau decât o zi, pentru că a venit jandarmul la poartă și a adus o hârtie că trebuia să merg urgent la cazarmă. Asta

Cerne, Doamne, liniștea uitării
Peste nesfârșita suferință!
Samănă întinderi de credință
Și oprește roua îndurării!

Răsădește dragostea și crinul
În ogorul năpădit de ură
Și așterne peste munți de zgură
Liniștea, iertarea și seninul!

(Rugă,
Corneliu Coposu)

era prin primăvara lui 1941. Când am ajuns la Iași, după o lună-două, toți militarii care făcuseră cel puțin un an de instrucție au fost trimiși pe frontul de est. Prin iulie-august mă aflam alături de camarazii mei la marginea unei păduri, pe lângă care trecea un mic pârâiaș și unde era linia frontului, undeva în Basarabia, dincolo de Prut. Acolo am trăit aproape două luni alături cu moartea, fiindcă băteau brandurile zi și noapte și pământul era răscolit de obuze, și, pe la sfârșitul lui august, nopțile erau foarte reci, și, îmi aduc aminte că aproape o lună a plouat zi și noapte.

Tranșeele erau pline cu apă, noroi, frunze, crengi, haine soldățești și sânge. Cei răniți erau luați de soldații sanitari și duși la spitalul de campanie, iar morții erau îngropați cât mai repede acolo unde mureau sau se făcea repede o groapă mai la un loc ferit, pentru a nu se răspândi boli sau alte grozăvii. Războiul era despre foame, frig, spaimă, frică de moarte și cel mai crud sentiment-teama că ai tăi nu o să te mai vadă. După o perioadă petrecută la Odesa, am înaintat odată cu frontul în Rusia, până la Cotul Donului. Acolo am trăit, cred eu, doar că nu m-am mai gândit la nimic, la copii, la familie, la absolut nimic. Mă credeam deja mort și îmi închipuiam cum mă jelesc copiii și nevasta și mi-am încredințat viața și moartea lui Dumnezeu. După aproape jumătate de an de foame, spaimă și moarte, era prin martie 1943, am căzut prizonier, alături de bateria noastră din care mai rămăsesem vreo 25 de militari și doi ofițeri, unul era chiar din Bârlad și îl chema Cazimir, dar numele de botez nu i-l mai știu.

Era seară. Ne-au urcat rușii în niște remorci cu obloanele înalte, după ce ne-au dezarmat complet și am mers toată nopatea pe o ploaie torențială lovindu-ne de o parte și de alta a obloanelor, pentru că nu aveai de ce să te sprijini, morți de foame, speriați și slăbiți. A doua zi, dimineața, am oprit la un fel de stație de trenuri, în câmp. Am fost urcați în vagoane de marfă, din lemn și tablă, și am mai stat acolo o zi, până a venit o locomotivă și am plecat. În tren erau militari de toate națiile, chiar și ruși, înghesuiți unii în alții, neștiind în ce direcție mergem.

Am mers cam două nopți și trei zile cu trenul, apoi trenul a oprit într-o haltă, tot în câmp. Am fost dați jos și am pornit pe jos, încadrați de militarii ruși înarmați și foarte gălăgioși. După vreo trei ore de mers pe un drum pietruit, străjuit de o parte și alta de nuci bătrâni cu frunzele galbene, am ajuns într-un loc, lângă o lizieră, unde erau niște cabane din lemn cu geamuri mici. Am fost repartizați în cabanele respective, unde erau paturi din fier, ca la spital, așezate suprapuse, cu niște saltele de paie și perne de burete foarte tari. În mijlocul cabanei era o masă mare din lemn, pe care era o găleată cu apă și o cană. Aici aveam să stau aproape 5 ani, mai exact până în ianuarie, 1948, timp în care am muncit la construirea unui drum și în agricultură, în fiecare toamnă, la scos cartofi și cules porumb.

Mâncarea era foarte proastă, un sfert de pâine

de secară era rația zilnică, care era dată dimineața și pe care mulți deținuți o mâncau dintr-o înghițitură dimineața, iar până a doua zi răbdau și mâncau supa de mazăre sau de varză, fără pâine, goală, cum spunem noi. Eu îmi păstram mereu o coajă în buzunarul de la piept al pufoaicei, și numai gândul că, bucățica aceea de pâine se află acolo, mă făcea să rezist foamei. Am muncit continuu, nu m-am plâns, nu m-am văitat și nu m-am confesat nimănui. Cei care își plângeau de milă au murit de boli, de inimă rea sau de foame, în primul an. Când mureau, că au murit mulți acolo, erau aduși alții, pentru că drumul trebuia terminat.

Drumul acela mergea pe lângă o apă, iar la un moment dat, undeva, mai în nord, alți deținuți construiau un pod. Munca nu o făceau numai prizonierii, munceau și ingineri ruși, și maiștri, care aveau schițele și planul lucrării.

Peste tot eram duși cu pază și nu aveam voie să vorbim între noi și nici cu rușii cu care lucram. De la un timp, fiind așa de slăbiți, lagărul nu mai era păzit de nimeni noaptea, pentru că nu aveam cum să fugim, că era pustiu, nu aveai unde să te ascunzi și erai prins a doua zi sau veneai înapoi de bună voie, căci în câmp deschis, unde era frig zece luni pe an, nu aveai nici o șansă. Acolo m-am împrietenit cu un român din Bugeag, pe care îl chema Anton Astogor și care se trăgea din părțile Fălciului din mamă româncă și tată lipovean. Acesta, bun la muncă și tăcut, ca și mine, mi-a zis că el știe rusește și am putea fugi într-o noapte, spre casă, dacă facem rost de niște haine civile. Îmi aduc aminte, era în noaptea de Crăciun, la ei, adică pe 7 ianuarie 1948. În ziua aceea am fost la săpat șanțurile de pe marginea șoselei care prinsese contur, dar doar câteva ore, dimineața, apoi militarii care ne păzeau au plecat.

Toată noaptea am vorbit cu Anton despre fugă, iar când am adormit am visat-o pe mama, parcă eram acasă, copil, și o ajutam la făcut focul afară, la soba din curte. Gândul plecării mă obosea, era ca o sentință. Ori așa, în lagăr, ori mort era totuna. Așadar, ne-am hotărât. La 22 ianuarie era mare sărbătoare la ruși, un fel de sărbătoare națională, peste tot se auzeau focuri de armă și chiuială. Rușii petreceau. Anton făcuse rost de două șube și două căciuli cu urechi, și cum s-a întunecat, ne-am furișat pe lângă cabană, și duși am fost. Mult timp am mers chiar pe drumul dezăpezit, până am recunoscut nucii pe lângă care trecusem.

Aveam în noi teama aceea că am putea fi prinși, și ziua nu aveam curajul să mergem. Am mers numai noaptea, timp de trei săptămâni. Am avut la noi 30 de cartofi fierți, care se făcuseră bocnă în buzunar la șubă și o raniță cu bucăți de pâine economisită din rație. Eram într-un sat, prin Basarabia, nu mai ninge, dar ulițele erau pline cu gheață. Am văzut lampa aprinsă la o casă, și ne-am dus să cerem o tigaie sau o oală în care să topim gheață ca să bem în loc de apă. Când am ajuns la poartă, se auzeau niște zgomote în casă, iar când am

intrat, am văzut o femeie cu burta la gură se chinuia să nască, iar lângă ea o bătrână cu două cărje se chinuia s-o ajute.

Bătrâna ne-a zis că în capătul uliței și ne-a explicat unde, stă moașa satului, angajata dispensarului, și să mergem s-o aducem cât mai repede. Am ajuns, moașa avea în jur de 60 de ani, cam grasă, și se mișca greoi, așa că noi am cărat-o pe rând în spate. Când i-a venit rândul lui Anton, a luat-o repede, a mers cât a mers, apoi s-a oprit să se odihnească pe ghizdelele unei fântâni, cu moașa-n spinare, și a alunecat scăpând-o-n fântână. S-a auzit buf... și atât. Ne-am uitat unul la altul îngroziți și, așa cum eram, speriați și slăbiți, cred că am fugit până dimineață, când am ajuns în halta unde fusesem lăsați prima dată. Acolo, din marfar în marfar, mai mult pe jos, ferțiți de ochii lumii, am ajuns la Bârlad.

La Toma era un fel de han împrejmuit cu niște corlate ca la stână, unde erau multe căruțe cu boi și cu cai și multă lume, militari și civili, care de care mai gălăgioși, povesteau despre ororile războiului.

Tovarășul meu, Anton a plecat la Panciu, la un unchi, fiindcă, la el în Bugeag nu mai avea pe nimeni. Am înțeles că trăiește și azi. Mi-ar plăcea să mă reîntâlnesc cu el și să depănăm amintiri. Eu am ajuns acasă unde mi-am continuat viața la fel de chinuită."

- Iaca, măi lonele, cum am făcut eu armata?

- Asta nu e armată, nea Matei, este eroism. Dar de ce spui că ți-ai continuat viața chinuită?

- Pentru că n-am scăpat de lagăr, dar despre asta vorbim când vii în permisie.

(Va urma)

Prof. Lucia MUNTEANU

Minutul de cugetare

„Vârsta nu înseamnă cât de bătrân ești, ci cât de bătrân te simți.”

Gabriel Garcia Marquez

„Nu regreta că îmbătrânești. Este un privilegiu refuzat multor oameni.”

Anonim

„A ști cum să îmbătrânești este o capodoperă a înțelepciunii, și unul din cele mai dificile capitole din marea artă de a trăi.”

Henri-Frederic Amiel

„Viața ar fi infinit mai fericită dacă ne-am naște la vârsta de optzeci de ani și ne-am apropia treptat de cea de optsprezece.”

Mark Twain

„Cei care iubesc profund nu îmbătrânesc niciodată; ei pot muri de bătrânețe, dar mor tineri.”

Dorothy Canfield Fisher

„Puțini oameni știu să îmbătrânească.”

Francois Duc de la Rochefoucauld

„Tinerii nu pot ști cum gândesc și simt oamenii în vârstă, însă bătrânii sunt vinovați dacă uită cum a fost să fii tânăr.”

J.K. Rowling

„Fiecare om dorește un trai îndelungat, dar nici unul nu vrea să fie bătrân.”

Jonathan Swift

„Nu iei nici o hotărâre înțeleaptă fără un om bătrân.”

Proverb arab

„Pomii cei mai bătrâni au fructele cele mai dulci.”

Proverb german

„Cu cât oamenii îmbătrânesc, cu atât spiritul lor devine mai suplu, mai cald...”

S-ar zice aproape că pentru spirit, timpul este o dimensiune a întineririi.”

Lucian Blaga

„Țara noastră nu are ce face cu tineri îmbătrâniți; ei îi trebuie bătrâni, mulți bătrâni, însă tineri.”

Tudor Arghezi

Preotul Iconom Stavrofor Constantin Cartas

Pr. Cătălin ILIE

Părintele Constantin Cartaș (trecut în acte, mai târziu, Cartas) s-a născut în comuna Muncelu, fostul raion Zeletin din regiunea Bârlad, la 4 august 1907. Tatăl său, Nicolae, a fost cântăreț de strană și agricultor, iar mama, Zoîța, casnică, fiică de țăran. Au fost șase copii la părinți; patru frați: Ioan¹, Romano, Nicolae, Constantin și două surori: Alexandrina și Veronica².

La vârsta de doi ani a fost încredințat de părinți unei verișoare din comuna Căbești, raionul Bârlad, căsătorită cu un anume Petrachi Steoaru, pe care îi numește „părinții mei prin îngrijire; oameni săraci, dar buni și cuminiți”. Nu-și va uita mama care l-a născut: „4 Februarie 1946. Mama mea a murit, mi-anunță telegrama... Buna mea mamă m'a părăsit pentru totdeauna. Când voiu revedea-o, oare? Trebuie să plec s'o însoțesc pînă la hotarul despărțitor al gropii, lângă Biseriçuța unde mai așteaptă, în aceiaș groapă fratele meu, cel mai mare fiu al ei, Preotul Ion Cartas”³. Școala primară o face în comuna Căbești, păstrând neștersă amintirea învățătorilor Ioan și Ecaterina Romăniță.

Cu eforturi mari, în anul 1919, părinții adoptivi l-au dat la Seminarul Veniamin Costache din Iași, pe care îl absolvă în anul 1927, printre premianți. În același an a dat și examen de diplomă la Școala normală „Vasile Lupu”.

Fără niciun ajutor din partea celor care l-au crescut, a plecat la București spre a se înscrie la Universitate și, pentru a se întreține, obține un post la Societatea „Tinerimea Română” care avea drept scop descoperirea și promovarea tinerilor talentați din diferite domenii de activitate. Mai târziu, prin concurs, ocupă un post de impiegat (copist) la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, unde a lucrat până la 1 Decembrie 1935.

În același timp, și-a pregătit examenul de diferență și pe cel de bacalaureat, ambele date la liceul „Sfântul Sava”. Dorința sa era să urmeze medicina și teologia, dar după o jumătate de an a renunțat, fiind bolnav de TBC pulmonar (tuberculoză pulmonară). S-a înscris apoi la Facultatea de Litere și Filozofie pe care a frecventat-o între anii 1928-1934 (numărul matricol 322/1928),

specializarea filologia clasică, limba greacă. Parohia Slănic-Moldova păstrează „**Caetul de cursuri**” din anul școlar 1928-1929, cu semnătura reputatului istoric Nicolae Iorga⁴, precum și „**Cartea de student**” din anii 1933-1934, cu semnătura unei alte mari personalități a culturii românești, profesorul, filosoful, dramaturgul, omul politic și academicianul Constantin Rădulescu-Motru, la Decan.

În perioada aceasta de studenție a cunoscut, lucrând la același birou, pe părinții Alexandru Popescu și Cs. Pasoi, unul vicar, iar celălalt consilier al Arhiepiscopiei Bucureștilor. „N-am activat nici într-un partid politic – scrie într-o autobiografie din anul 1954, aflată în arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului⁵ – și nici nu aveam timp să particip la întrunirile studențești, căci căsătorindu-mă în 1929, aveam grija unui cămin înjghebat fără altă avere decît salariul și ce mai scoteam din preparatii cu elevi de liceu. Preferam o conferință sau un spectacol în locul unei întruniri oarecare”.

Soția, Didina (născută la 3 martie 1908), era fiica unei familii de „mic funcționar rural”: Gherasim și Virginia Tavie. „Prin căsătorie n-am obținut nici un soi de avere, ba mai mult, față de greutățile financiare ale socrilor mei, a trebuit să dau ajutor pentru studii celor doi cumnați, unul urmînd agronomia, iar altul stenodactilografia, ambii decedați (în 1954 n.n.). Cel din urmă copil – o fetiță – am crescut-o noi, soacră-mea rămînînd văduvă” va scrie în aceeași autobiografie.

În anul 1934 a intrat în cler, fiind hirotonit diacon. A oficiat cu părintele Alexandru Ionescu la biserica Sf. Gheorghe – Grivița din București și cu părintele Nicolae Dragomirescu la Bucureștii Noi. Din cauza bolii, a tuberculozei, pleacă, în anul 1935, la parohia Oprișița – Vaslui, pe care a ocupat-o, la cerere, până în anul 1939. Aici, la Oprișița, a înființat cea dintâi cantină pentru elevii săraci, iar pentru cei suferinzi a înființat o farmacie populară pe lângă parohie. În parohia Oprișița a refăcut casa parohială și a înzestrat sfântul locaș cu obiecte necesare cultului.

De la parohia Oprișița a trecut la parohia Poenești

Vaslui (între anii 1939-1942), „*atras de lucrarea misionară*” – va spune – deși era bolnav, fiind mulți adventiști de ziua a VII-a, iar apoi la Zorleni – Tutova, Bârlad (din 1942), unde a stat până la 1 octombrie 1950. La Poenești și Zorleni, a condus cantina de pelagroși a C.A.R.S.-ului.

La Zorleni a refăcut biserica de două ori, între 1942-1947, dărâmată prima dată de cutremur și a doua oară de un bombardament. A inițiat și un cămin cultural la Muncelu-Zeletin cu secție farmaceutică și a condus o „școală țărănească” în cadrul căminului cultural Zorleni-Bârlad. A fost președinte al Comitetului Școlar și s-a îngrijit de gospodăriile școlare, asigurându-le „*condițiile financiare și de frecvență*”. A popularizat necesitatea cooperatistă, având „*oficiu*” de cenzor la prima cooperativă din Zorleni.

Recidivând TBC-ul pulmonar, în aceeași perioadă, a fost internat în Sanatoriul Bârnova: „*aici – se destăinuie în autobiografie – am pacificat atmosfera, între bolnavi, încordată pe tema naționalistă. Datorită activității misionare desfășurate aici, s-a făcut biserița sanatoriului, astăzi schit, al cărui confesor am rămas și după ieșirea din sanatoriu, și am botezat o evreică, bolnavă, din sanatoriu. Îmi stau mărturie Dr. Gancevici, sora Zvarici, acte oficiale din acea vreme și toți bolnavii și personalul de atunci (din 1936-38) al spitalului*”.

Între 1 octombrie 1950 și 1 septembrie 1952 a funcționat în postul de administrator și contabil la Școala de cântăreți bisericești Roman de unde, prin desființarea școlii, a fost repartizat la parohia Asău – Moinești (între anii 1952-1956).

Din punct de vedere politic a pendulat între dreapta și stânga, după cum citim în autobiografie: „*apartenența mea politică, de scurtă durată, în mișcarea legionară, n-a avut alt scop decât tot misionar-social, nădăjduind să-mi pot aduna în turmă pe cei rătăciți și să pot reface o biserică dărâmată. Sincer, așa am crezut că-mi pot servi patria, dar a fost o experiență tristă și plină de învățăminte. Sub regimul militarist al lui Antonescu, dictatorial, orice acțiune, orice intenție antihitleristă era urmărită și suspectată; libertatea fiind absolut îngrădită sub continuă stare de asediu. N-am fost niciodată un activist politic, ci preocupat numai de sănătatea morală și fizică a poporului în cadrul acțiunii mele pastorale, luptând contra analfabetismului, a ignoranței și superstițiilor – (prima mea conferință publică, încă fiind elev la seminar, a fost despre «credință și superstiție») – și a plăgilor sociale: sifilis, pelagră, alcoolism etc., și a subnutriției*”.

După 23 august 1944 a activat în A.R.L.U.S. (Asociația Română pentru strângerea Legăturilor

cu Uniunea Sovietică), la „Apărarea Patriotică” și în Partidul Național Popular, o sucursală a Partidului Comunist Român, condus de ministrul cultelor, Prof. Petre Constantinescu-Iași, și, după mărturia sa din autobiografie, a luat parte la operațiunile de stabilizare monetară din prima reformă și la prelucrarea proiectului de constituire a Republicii Populare Române: „*dau, de pe terenul pastoral, tot sprijinul marilor năzuințe ale poporului muncitor pentru o viață mai bună – pentru îndeplinirea planului de stat, în problema apărării păcii, în opera de luminare și culturalizare a maselor. Ajut, pe teren și la birou, opera de stat, difuzez public și în particular, popularizând în prelucrări relațiile de prietenie între statul și Biserica noastră și statul sovietic și Biserica Rusă și cu celelalte state de democrație populară, opera constructivă delanoi, întinsă pe tot cuprinsul țării și în toate domeniile, uriașele realizări ale Partidului și Guvernului.*

Mă străduiesc să lichidez conflictele pe cari obiceiurile și tradițiile greșite, ca și superstițiile, le pun în calea Bisericii ca și a Patriei R.P.R. Chiar la începutul acestei luni, un miner analfabet preparat de mine și-a luat examenul. Nu am nici pământ, nici casă, și nici un alt soi de avere, nici personal, nici dela soție, dar întreaga bogăție de pe întinsul Patriei este și a mea și mă bucur când ea înflorește, și ajut să înflorească, căci îmi iubesc Patria ca și Biserica, pe cari nu le pot despărți una de alta”.

Din anul 1956 a fost transferat la parohia Slănic Moldova, făcând schimb cu părintele Gheorghe Albu care dorea să slujească în

localitatea sa natală – Asău. În perioada în care a slujit la biserica din stațiunea de la poalele Nemirei, părintele Constantin s-a ocupat printre altele de renovarea picturii bisericii din Slănic, precum și de introducerea încălzirii cu agent termic furnizat de centrala hotelului „Perla” în 1973. La Cerdac a făcut mai multe reparații la biserică și la casa parohială unde a locuit o perioadă destul de îndelungată. În anul 1974 se mută într-o casă – proprietate personală – în Slănic, lăsând casa parohială de la Cerdac în paragină. În anul 1979 părintele Mircea, recent mutat la Slănic, va găsi buruieni crescute în camerele din spatele casei și acoperișul spart.

După trei ani de la mutarea în Slănic, în anul 1977, preoteasa moare de inimă, la 69 de ani, din cauza zgomotului făcut de o explozie la centrala termică de cartier aflată în apropierea casei. Părintele (70 de ani în 1977), la puțin timp, va aduce în casa sa pe maica Inocenția (Teodora ca mireană) și pe mama acesteia – o bătrână de aproape 90 de ani – căreia părintele îi zicea „maica bătrână”. După pensionare (în 1982, la 75 de ani), părintele s-a mutat la Ploiești unde maica

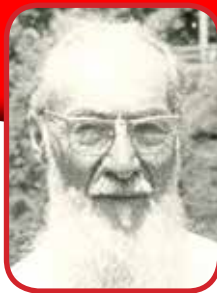

avea un apartament. La Slănic venea doar vara. Maica a avut grijă de părintele, s-a ocupat de îngroparea lui în cimitirul de la Slănic, în 1999, lângă preteasa Didina, apoi s-a mutat la mănăstirea Zamfir – mănăstirea de metanie – unde a trăit până la sfârșitul vieții.

Fetița – cumnata Beatrice – crescută și înfiată de părintele Constantin și preteasa Didina s-a dovedit un copil nerecunoscător față de părintele său adoptiv. „*Beatrice* – scrie profesoara Mariana Gârmacea – *locuiește la Bacău, [...] a refuzat să-și primească tatăl [...] preotul este nevoit să plece la Ploiești*”⁶.

Note:

1. „*Fratele său, Ioan Cartas, născut în 1895, urmează Seminarul teologic la Roman. După absolvire este numit preot în satul Gohor, județul Tecuci. A fost căsătorit cu fiica unui om înstărit, cu numele de Beldie. Moare de tânăr, la numai 25 de ani, în 1920, de tuberculoză*” cf. Tatiana Galan, Mariana Gârmacea, Ioan Dănilă (coord.), *În oglinda timpului – Muncelu, Fundătura și Frumușelu de Glăvănești, județul Bacău* – documentar, sinteze, portrete – Editura Egal, Bacău, 2014, p. 269.
2. Romano (Romel) – agent sanitar în comuna Glăvănești, Alexandrina – casnică și Veronica – croitoreasă, cf. Tatiana Galan, *op. cit.*, p. 283-284.
3. Arhiva parohiei Slănic, *Jurnalul părintelui Constantin Cartas*, în manuscris.
4. Nicolae Iorga – de la 1 noiembrie 1928 – profesor și decan al Facultății de Litere și Filosofie.
5. Arhiva Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Fond Preot Cartas Constantin, indice 143; fișe personale – dosar 40/1954.
6. Tatiana Galan, *op. cit.*, p. 282.

POEZII

Pr. **Constantin CARTAS**

Înviere

Crucificat și-mpuns în coastă, ca să-mplinești ce-a zis Scriptura,
Rămas-ai în mormânt, cu trupul, sub paza gărzii și-a peceții;
Iar când s-au împlinit trei zile, – în faptul sfânt al dimineții,
S-a răsturnat, în lături, piatra și-n alb s-a îmbrăcat făptura...
Trăsniți, ostașii toți căzură, rostogolindu-se la vale,
Orbiți de groază și lumină... precum ai zis mai dinainte,
Strivind puterile-ngropării, – pe morți sculat-ai din morminte,

Ai înviat din moarte, Doamne!... Ne închinăm sculării Tale!

În noi, simțim cum ne pătrunde lumina sfânt-a Învierii:
Ne naștem, parcă din lumină și-n suflete lumină plouă...
Viața Ta-i „viața lumii”, renaște-n faptul primăverii
În floarea care-mbobocște, în colțul ierbii plin de rouă;
Ai revărsat mireasma vieții și legământul înfierii,
Te dăruiești prin Înviere: „viață lumii, pace nouă”!

(Acrostih preluat din revista „Cronica Hușilor”, nr. 4/1937)

Regelui

(*La 10 ani de Domnie*)

Sub ochiul Tău, pământul ni-i grînar
Și-atît de-adîncă brazdă trag plăvanii,
Că renăscuți și Dacii și Romanii
S’au ridicat, din glie, la hotar.

De dragul Tău mai parfumată-i flora,
Pe plai sporit-au turmele de oi;
Iar peste frămîntările din noi
Seninul își revarsă aurora.

Din mila Ta poporu-i mai creștin,
Că-s pline sfințele biserici;
În suflete credința Tu o fereci,...
Ți-i crezul ortodox și bizantin.

Din grija Ta mai spornic crește inul...
Iar pruncii s’alăptează mai cu dor,
Șă-Ți crească falnici paznici de ogor
Sub fruntea Ta urzitu-ne-ai destinul,

Publicăm această poezie pentru a scoate în evidență talentul părintelui Cartas, fără a lua o poziție în legătură cu afinitățile sale politice. Poezia „Regelui” se referă la regele Carol al II-lea (1930-1940), și a fost publicată în vara anului 1940, adică în ultimele luni ale dictaturii regale. Deci ne putem întreba dacă nu cumva părintele Cartas a fost obligat să o scrie – pentru că e vorba de un rege-dictator care își crease în perioada 1938-1940 un mare cult al personalității, asemănător în anumite privințe cu cel al lui Ceaușescu de mai târziu. Versurile „Domnia Ta peste acest norod/ Mai luminat vor străluci-o anii” sună ironic în ziua de azi, fiind vorba de un rege pe care însăși familia regală îl consideră o pată neagră în istorie (fiul său, Mihai, nu l-a mai vizitat niciodată după ce s-au despărțit în 1940, și nu a fost prezent nici la înmormântarea sa).

La glasul Tău umfla-vași apa Nistrul,
Din piepturile noastre-om face scut,...
S'or adînci hotarele în lut
Cu noi deapururi străjui-va Istrul.

Domnia Ta peste acest norod
Mai luminat vor străluci-o anii;
Oblăduire-avea-Te vor țărani
Pe Tine azi, iar mîni pe Voievod!

(„Păstorul Tutovei”, Revista Asociației preoților din județul Tutova, anul III, 1940, nr. 5-6, Mai-Iunie, p. 258)

Pămînt darnic

De mic îți pun piciorul gol pe sîn
Și simt sub tălpi cum inima îți bate
De grijă să nu pat vre'o răutate...
Pămîntule prieten și blajin!

În brazda cu luciri de abanos,
Pe care din strămoși o'ntoarnă plugul,
De veacuri, tu ne pregătești belșugul
În legănarea spicului pletos.

În sânul tău de humă, subteran,
Cercetător de scormonesc și stărui,
Comori întregi de bogății, ne dăru
Cu gestul filantropic și uman.

Frânturi din bolta cerului ne dai
În roua picăturilor de apă;
Întreaga sete-a vieții ni s'adapă
În nostalgii din pămîntescu-ți rai.

Din leagăn, înfrățit cu tine'mi torc
Vieța mea de muncă, fără tihnă...
Și-mi dăru purelnica odihnă
În clipa, când în tine mă întorc!...

(„Păstorul Tutovei”, Revista Asociației preoților din județul Tutova, anul IV, 1941, nr. 9-10, Noiembrie-Decembrie, p. 509)

Pe Golgota

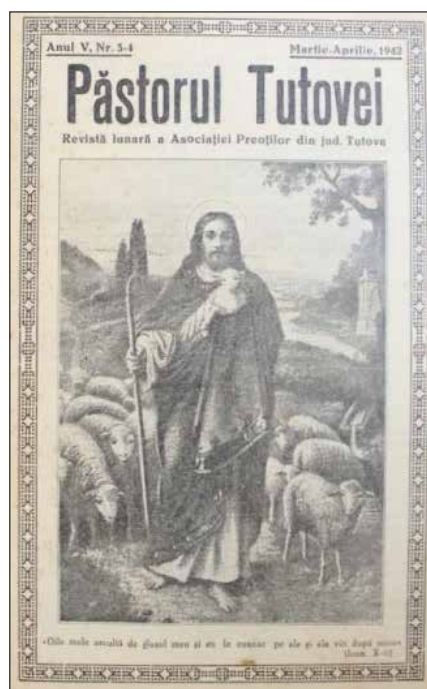
Când sufletu-mi de-obidă'i biciuit,
Precum un codru'l biciuie furtuna,
Privesc cum spinii Ți'impletesc cununa
Și-aș vrea să fiu în locu-Ți răstignit.

Cu brațu'n jurul stălpului de lemn,
Pe care Ți-ai primit crucificarea,
Când din zenit coboară înserarea,
Sărut, plângând, a'nsulițării semn.

Pe gura mea nevrednică, de lut,
Simt dragostea ce Te sui pe cruce
Și'n picurii de sânge o sărut.

De câte ori pe-un pisc de Golgotă
Înfrînt, furtuna vieții mă aduce,
Atunci renasc, privind la jertfa Ta!

(„Păstorul Tutovei”, Revista Asociației preoților din județul Tutova, anul V, nr. 3-4, martie-aprilie, 1942, p. 150)

Stejarul

Străbunii lui, îi cunoșteau sarmații
Nu pot, doi inși, tulpina să-i cuprindă
Copil, sub el eu mă jucam cu ghindă
E martorul atâtor generații.

Și care au fost și care se perindă
În jurul lui, bunici, părinți și frații
Prezent fu la prohoade și ovații
Letopiseț, al vremurilor oglindă.

Și azi, lângă biserică, stejarul
Doinește bucuriile și amarul
Cu fiecare sfântă liturghie.

Iertat cu lumea, cu cerul și cu sine
Așteaptă, slobozenie, să-i vie
Bătrâne, așteaptă-mă întâi pe mine.

(„Izvorul numărul unu”, Buletin anual de informare misionar-pastorală și culturală al parohiei „Sfântul Ilie”, Slănic Moldova, anul IX, 20 iulie 2014, p. 14)

Prof. **Maria BUDESCU**

In memoriam...

Zilele trec cu repeziciune, și iată suntem deja în plină toamnă. Octombrie. O lună plină de evenimente. Mie două dintre ele îmi sunt dragi: *1 octombrie – Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice* și *5 octombrie – Ziua Mondială a Educației*. De ce? Pentru că sunt o persoană la vârsta senectuții și pentru că am lucrat în cadrul învățământului.

În anul 1990 la data de 14 decembrie, în Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite s-a stabilit că începând cu 1 octombrie 1991 să fie această zi a persoanelor vârstnice.

Începând cu 5 octombrie 1994 se sărbătorește Ziua Mondială a Educației. Educația transformă vieți și se află în centrul misiunii UNESCO de a construi pacea, de a eradica sărăcia și de a stimula dezvoltarea durabilă.

Cu prilejul celor două importante evenimente voi rememora chipul unui dascăl pe care l-am cunoscut la venirea mea într-un sat și o școală din județul Vaslui, județ proaspăt înființat și care ducea serios lipsă de cadre. Asta s-a întâmplat cu mulți, foarte mulți ani în urmă, într-o dimineață de toamnă când mă prezentam la postul la care am fost repartizată. Am intrat pe (ușa) poarta școlii și am pășit sfios spre clădire. Școala era ca toate celelalte școli de la sat: 8 clase și o cancelarie. Nu era nimeni încă, deoarece era prea devreme.

Primii oameni care au venit și pe care i-am cunoscut din școală a fost familia Bordei – Vasile și Lulia, doi învățători aproape de pensie. Doi oameni deschiși, calzi, prietenoși. Vârsta și experiența își spuneau cuvântul. Repede am constatat că aveam multe în comun cu doamna Bordei Lulia. Veneam din același județ și din același centru universitar – Bacău.

Doamna a jucat un rol foarte important în acea perioadă pentru mine. Mi-a vorbit despre sat, despre felul oamenilor de aici și ceea ce m-a speriat atunci a fost faptul că aici era o zicală: „Cine bea apă de la Ivești, aici rămâne”. Cum? mă gândeam eu. Anii au confirmat că așa a și fost.

Îmi amintesc că în primele zile, când am văzut portul cu totul deosebit al femeilor de aici, am scris acasă că sunt într-un sat de maici. Doamna mi-a spus că acești oameni sunt veniți dintr-o altă zonă, se pare

că a Buzăului, și legenda spune că atunci când au apărut de peste dealuri, cei din satul vechi au spus că se ivesc niște oameni și de aici s-a numit satul Ivești.

Oamenii satului m-au înconjurat cu respect și dragoste, au fost deseori alături de mine, mai ales la început, când nu prea mă descurcam singură, dar cel mai mult a stat alături de mine doamna. Deși nu a mai stat mulți ani la școală, deoarece s-a pensionat, noi am continuat să ne întâlnim. Mulți dintre elevii doamnei au fost după aceea și ai mei. Se cunoșteau și se distingeau de alți elevi de la alte clase, se cunoștea mâna învățătorului adevărat. Erau organizați, aveau un scris deosebit de frumos, iubeau lectura suplimentară.

Ajunși oameni maturi, la casele lor, vorbeau foarte frumos despre cea care le-a fost învățătoare. Se mândreau că au avut o astfel de „doamnă”.

Îmi aduc aminte, de parcă ar fi fost ieri, că într-una din vizitele mele la doamna Lulia, aceasta mi-a arătat un album de familie. Într-o fotografie în care erau mai mulți băieți răsărea o fată blondă cu ochii mari și fruntea lată. Se spune că ochii sunt oglinda sufletului și reflectă tot ce pare a fi ascuns.

Acei ochi minunați i-a păstrat doamna mereu. Ei emanau o bunătate sufletească aparte. Dar întreaga ei ființă părea a fi o zână din povești. Mă uitam la fotografie, mă uitam la dânsa, și nu-mi venea să cred. Oare chiar așa era doamna sau altcineva cu care semăna puțin? L-am întrebat pe soțul meu, fiu al satului, care mi-a confirmat că doamna era deosebit de frumoasă.

Am stat și am meditat îndelung: ce face timpul din om! Dar unii oameni, oricât de bătrâni ar ajunge, niciodată nu-și pierd frumusețea, ea se mută de pe chip în inimă. Așa era dânsa, avea o bunătate imensă, o inimă mare.

Doamnei îi plăcea foarte mult să lucreze manual: cosea niște flori pe pânză atât de frumos încât, când această pânză era înrămată, părea o pictură cu adevărat. Multe din aceste „tablouri” au împodobit casele femeilor de la țară și au rămas amintire de la „doamna”.

Îmi amintesc cu plăcere sunetul viorii care se auzea la ora de muzică la clasa dânssei. Întotdeauna

venea cu vioara de acasă la oră, fapt ce îi atrăgea pe copiii să participe mai ales la corul școlii.

După pensionare, venea uneori la școală să ne vadă, să mai vorbească cu noi. Se observa faptul că îi era dor de locul în care a muncit o viață de om.

Doamna Bordei Iulia nu s-a desprins de activitățile culturale organizate în sat, dar cel mai mult frecventa biblioteca. Mereu o vedeai cu sacoșa de cărți venind sau ducându-se acolo. Îmi amintesc cu plăcere când doamna bibliotecară Cazan Mariana a organizat, printre alte activități bogate și interesante, o serată „Bacovia”. Atunci doamna învățătoare Bordei Iulia ne-a povestit cum l-a cunoscut pe poetul George Bacovia și a recitat poezia ei preferată, „Decembrie”, pe fundalul melodiei lui Nicu Alifantis ... Te uită cum ninge decembre... A fost o minunată întâlnire de suflet!

Așa au nins anii și peste doamna noastră care la bătrânețe a rămas singură și a fost nevoită să plece la fiica ei, la Panciu. De aici îmi scria mereu scrisori pline de nostalgie pentru satul unde a trăit și muncit o viață, unde o cunoșteau și o stimau toți oamenii.

Apoi s-a dus și ea la stele și de acolo privește spre noi, cei care am rămas aici, cu misiunea de-a ne aduce

aminte de dumneaei, o icoană a satului.

Mi-aș dori ca din zecile de generații pe care le-am educat de-a lungul a peste trei decenii de activitate în comuna Ivești, dăruindu-le câte puțin din sufletul meu, să fie câțiva foști elevi care să-și amintească din când în când că am făcut parte din viața lor și că i-am îndrumat cu cea mai bună credință pentru a-și împlini visurile.

Respect pentru toți adevărații dascăli care și-au contopit existența cu cea a discipolilor lor!

NOSTALGIE

Mă zvârcolesc în clipele ce zboară
Și-ademenesc în gândul meu fiorul,
Mă culc pe-o dungă magică de seară
În contopirea aprigă cu dorul.

Nu mi-s acasă cail înserării
Că au plecat ca să cuprindă zarea
Și am rămas în pragul depărtării
Eu singur numai și cu lumânarea.

Se umple întunericul de șoapte
Doar câte-un licurici mai strălucește
Și câte-un țipăt mai răsună-n noapte.
Și câte-un liliac mai rătăcește.

Coboară fumul în adânci perdele
Distanța uriașă ne desparte
Și numai eu cu gândurile mele
Letargic mă cufund în blânda noapte.

Și ca un zid desparte o lumină
Și între noi un zid înalt tot crește
O amintire tot mai stă să vină
Și peste anii grei ea înflorește.

Ionel DORIN

LIMBA ROMÂNEASCĂ

Mult e dulce și frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă-armonioasă
Ca ea nu găsim.
Saltă inima-n plăcere
Când o ascultăm,
Și pe buze-aduce miere
Când o cuvântăm.
Românașul o iubește
Ca sufletul său,
Vorbiți, scrieți românește,
Pentru Dumnezeu.

Frați ce-n dulcea Românie
Nașteți și muriți
Și-n lumina ei cea vie
Dulce viețuiți!
De ce limba românească
Să n-o cultivăm?
Au voiți ca să roșească
Țărna ce călcăm?
Limba, țara, vorbe sfinte
La strămoși erau;
Vorbiți, scrieți românește,
Pentru Dumnezeu!

Gheorghe SION

Dascăli în poezia românească

Selecție realizată de
prof. **Maria BUDESCU**

Dascălul nu pierie

de Ana Vecerdea Ardelean

Oricât s-ar dezvolta tehnologia,
Prietenă cu omul juvenil,
Un dascăl va rămâne alifia
Ce vindecă un suflet de copil.

Oricât de mult ar scrie-acum tiparul,
Iar litera de mână stă la colț,
Tot dascălul dezleagă-abecedarul
Și nu pot sta, în locul lui, roboți.

Bijutier, el scrijelește-n inimi,
Podoabe strălucind cu nestemate
Și construiește-ncet, încet, istorii
Ce niciodată nu pot fi uitate.

El, zi de zi, împarte avuție,
Cunoaștere și câte n-ai gândit...
De unde are-atâta bogăție?
De la copiii primește înzecit!

Oricât ar avansa tehnologia
Și-ar sta în bancă-alături de copil,
Un dascăl va rămâne doctoria
Ce modelează sufletul fragil.

Un dascăl bun nu pierie niciodată!
Icoana lui străluce tot mai viu!
El intră-acolo, în inima curată
Și face roditor orice pustiu.

Zei bătrâni știu încă să petreacă!

de Ștefan Augustin Doinaș

Iubiți colegi purtând același hram!
Sunt patruzeci de ani - o veșnicie!
De când, întâia oară, ne porneam
De-aici, ca o superbă herghelie
De mânji neștiutori de bici și ham.
Eram frumoși: purtam văpaia pură
Care se-arată-întreagă pe figură.

Acuma, iată-ne - și mai frumoși;
De frumusețe grea, interioară,
Care ne face - poate - mai sfoși,
Căci n-are focul viu de primăvară
Al aștrilor puternici și geloși,
Ci doar surâsul palid care-înseamnă
Căldura blândă-a soarelui de toamnă.
Ei și!? Înțelepciunea unei vieți
E s-o trăiești, pe fiecare treaptă,
Prin ceea ce-i e propriu, și să-nveți
a-i da, necontenit, măsura dreaptă.
Să-i dăm, deci, acceptatei bătrâneți
Prilejul de-a ne-ntineri, o clipă
Prin tot ce-a fost recoltă și risipă.
Noi, toți, ne-am pregătit cândva, de zbor
Aici, între aceste ziduri sfinte.
Azi am venit să ne rostim în cor

Recunoștința inimii, fierbinte,
 Omagiul cald, al nostru-al tuturor,
 Adus acum liceului prin care
 Am cunoscut întâia consacrare.
 Tot ca elevi, dar azi mai silitori,
 Venim să strângem generoasa mână
 A unor fără seamăn profesori
 Celor de-aici, și celor din țărână,
 Întotdeauna le vom fi datori:
 Căci tot ce le plătim, până la moarte,
 Din ce ne-au dat, e doar o mică parte.
 Ne-am adunat să spunem, fără glas,
 Prezent! în numele unor prieteni
 ce nu-s aici; acei care-au rămas,
 devreme sau târziu, sub triste cetini;
 să ne-împlinim cucernicul popas
 la cerul lor cu astre scufundate
 ce-așteaptă azi un semn de pietate.
 Suntem aici pentru-a răspunde-acum
 La întrebarea: Ce-ați făcut în viață?
 E o-ntrebare de sfârșit de drum?
 Eu cred că nu: răspunsu-i încă-n față.
 Ci-n clipa când îl vom rosti, oricum
 Ne-ar fi - cărunț sau încă negru - părul,
 Doar urma noastră spune adevărul.
 Ne-am adunat ca să-adunăm acest
 Teribil adevăr al vieții noastre
 Cu tot ce are mândru sau funest
 Din biruinți, speranțe și dezastre,
 Să nu rămână-n pulberi nici un gest,
 Ci-însumat-ca un mirabil număr
 Să-l ducem împreună, toți, pe umăr.
 Ne-am adunat să ne copilărim.
 Să dezgropăm din noi crenguța verde
 A unui veșnic tânăr vifleim
 Pe care sufletul nicicând nu-l pierde,
 Și-ncărunțiți cum suntem să-l trăim
 Din nou: în cântecele și-n credința
 Care din leagăn ne-au scăldat ființa.
 Iar dacă-i scris ca orele de azi
 Să bată a supremă întâlnire
 Aprindeți-vă sorii din obraz,
 Fiți numai bunătate și iubire,
 Și-orice cuvânt roștiți-l în extaz!
 Sărutul cel din urmă, ca și-ntâiul,
 Să ne vegheze-n flăcări căpătâiul!
 Prieteni și colegi - bine-ați venit!
 În lupta noastră crâncenă cu timpul,
 Hai să ne credem încă la zenit!
 Restaurați, deci, pentr-o zi, Olimpul!
 Dați întâlnirii nimbul convenit!
 Din mână-n mână cupe mari să treacă:
 Zeii bătrâni știu încă să petreacă!

Moșneag senin, eu tâmpla ta curată
 O cer pe veci nădejzii mele pază.
 Din soarele copilăriei mele
 Pe fruntea ta mai licărește-o rază.
 În suflet simt cum negura se sfarmă
 Și se-mpletește albă dimineață
 Când ochiul tău în inimă-mi coboară,
 Topind încet cetatea ei de gheață.

Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche,
 Blând îmi răsai cu fața ta blajină,
 Cu zâmbet bun, cu ochi cumiști și limpezi,
 Strălucitori de lacrimi și lumină.
 Cu tine-aduci atâtea nestemate
 Din îngropatul vremilor tezaur,
 Și amintirea-n țara ei mă poartă,
 Cu pas încet, în carul ei de aur..

Mă văd în pragul zilelor mai bune..
 O casă-n deal, cu strașine plecate,
 Unde-asculta de sfaturile tale
 Atâta răs și-atâta sănătate.
 În frunte, tu păreai un mag din basme
 Când soarele, trecând peste fântână,
 Blând pătrundea prin strașina de paie
 Și lumina bucoavna ta bătrână.

A fost demult. - O rază care luptă

Zadarnic cu câmpiile de gheață.
 Vezi, astăzi valul altei vieți mă poartă
 Și-nțelepciunea altei lumi mă-nvață.
 Dar sufletul și-acum își are cuibul
 Acolo sus, în satul de sub munte,
 Unde și azi zâmbește, împăcată,
 Curata cinste-a pletelor cărunte.

Bucoavna ta, sub pragul de pe grindă,
 Își hodinește-nvățătura moartă,
 Dar glasul tău și azi, la zi de praznic,
 Toată povara greului o poartă.
 Pierdut ascult troparul tău din strană
 Și tainică și sfântă-mi pare clipa,
 Pare că duhul altei lumi m-atinge,
 În zbor domol, pe frunte cu aripa.

Căci simt plutind prin fumul de tămâie
 Sfințenia cântării preacurate,
 Ce-a rumenit o lume cu senina
 Cucernicie-a vremilor uitate.
 Și-n ochii tăi văd strălucind scânteia
 Din focul mare-al dragostei de lege,
 Ce prin potopul veacurilor negre
 Ne-a luminat cărările pribege.

CRÂMPEIE DE VIAȚĂ

Prof. **Carolina BOROȘ**

Poveste de septembrie

„Ce repede se face târziu în viață!”
Marguerite Duras

Laura mergea zâmbind pe drumul de țară, strângând la piept gentuța în care se afla, avea să afle mai târziu, însăși viața ei. Era poarta ce i se deschidea spre o nouă lume. Mergea pentru a doua oară în viață pe un drum prăfuit și denivelat, un drum care, parcă, îi prevestea viitorul.

Prima oară, a fost în vacanța de vară, prin cl a IV-a, la Viișoara, jud. Cluj, la unchiul Ionuț și tanti Ana. Și acum își amintea dulceața laptelui proaspăt muls, pe care i-l dădea tușica Ana să-l bea direct din vasul în care mulgea. Anii au trecut și iată că a venit vremea să-și ia viața în mâini. Mergea spre primul ei loc de muncă.

Căldura soarelui de toamnă, praful stârnit de trecerea unei căruțe sau a unui tractor nu reușeau să-i ștergă zâmbetul care înfrângea orice obstacol: mergea spre locul de muncă dorit de când se știa, la școală. Parcurgea drumul întortocheat care urca parcă spre cer, asemenea visurilor sale. Trecu printre două dealuri apropiate, galbene de la lut, apoi, deodată, drumul coti spre dreapta. Galbenul deveni verde-arămiu de la frunzele tomnatice ale viței-de-vie.

Coborî dealul fascinată de peisajul unic ce i se deschidea în față. Nici nu realiza că satul încă nu se vedea. Sorbea cu nesaț aerul proaspăt trimis de păduricea pe lângă care trecea, în care păsările parcă participau la un concurs de muzică și dans. Își zâmbi, amintindu-și că văzuse filmul „Drumul oaselor” iar traseul pe care mergea era aidoma celui din film.

Intrarea în sat fu memorabilă: din curtea unui cetățean ieși un cârd de... atunci realizează că nu știa ce sunt: găște sau rațe? Cert este că dintre ele se detașă un specimen impunător care, neavând ce face, se repezi la ea! „Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă” spune un vechi proverb, dar acum chiar i-a înțeles sensul tânăra domnișoară de la oraș! Doar că, cineva dintr-o curte, văzu scena și începu să râdă de ea, spunând cu năduf:

– Ne trimite aștia numai domnișoare de oraș la școală, care nu știi nici mămligă să faci, darmită să ne învețe copiii! Pfff!

Laura zâmbi încurcată, mai ales că femeia avea dreptate cu mămliga.

Școala nu era departe de intrarea în sat. I se păru o casă din basme, din lut, cu hol pe mijloc și 5 clase mari, luminoase, dar iarna, avea să afle mai târziu, friguroase. Când se făcea focul la sobe, dacă stăteai cu spatele lipit de ele, te frigea, iar în față înghețai.

Viața noastră

Pentru Laura nu conta. Era o provocare și dorea să o înfrunte, fără să banuiască măcar că ce va urma avea să se dovedească a fi începutul poveștii vieții ei de om matur.

Își iubea prea mult meseria aleasă încă de când era copil, iar viața la țară i se părea ceva deosebit, mult mai atrăgătoare decât cea din orașele mari. Așadar, începe un nou capitol al vieții Laurei, o enigmă pe care an de an o va descifra alături de oameni diverși, fiecare dintre ei dându-i o lecție de viață.

Scheletul din dulap

Un dulap dintre acelea ce zărești doar prin ziare,
Se trezi flancat în spate de un dulăpior mai tânăr.
Simțitor din fire, se aprinse de îndată:

– Luați intrusul de aici! Eu sunt cel mai mare, cel mai tare!

– Dar și cel mai încrezut, auzi o voce acră-n depărtare.

– Cine îndrăznește a-mi știrbi prestigiul? tună crunt dulapul.

– Un schelet mic, negru și uitat de tine înăuntru!
Eu sunt cel ce te va da de gol. Vrei să afle toți ce faci?

– Ei, nu fi prost, schelete drag, hai să facem pace!

– Este timpul înfruntării! Cu ce vrei să-ncep?

Cum țipai și injurai tot ce întâlneai?

Cum făceai pe dracu-n patru să pari tu cel mai deștept?

Cum jigheai din neputință când ceva te deranja?

Cum te foloseai de forță să ameninți și s-acuzi

Doar-doar cineva va crede ce minciuni și-ocare-aduci?

Cum te bucurai de răul ce credeai că o să-l faci?

O, nici nu visezi, mărețe, ce te-așteaptă în curând!

Plăcile de lemn cu rafturi, ușile scârțâitoare și sertarele-ți prea goale

Toate se vor face praf și fum, spre a lumii bucurie

Și a mea îndeosebi!

Știi de ce? Eu sunt al tău suflet,

Încuiat și necăjit. Un schelet uscat și fraged ce abia așteaptă

Judecata de apoi.

Eu am încercat să-ți apăr demnitatea și prestigiul,

Dar tu preferat-ai să n-ascuți de nimeni, nici de propria-ți ființă.

Împroșcat-ai cu noroi și umbre propria ta conștiință.

Sunt scheletul din dulap, care-acum te judecă,

Judecat vei fi de lume, chiar de te-ai ascunde-n peșteri;

Chiar de locul tău e-acolo, fugărit vei fi continuu.

Eu voi fi aici, mereu, căci din conștiința ta,

Doar atât a mai rămas, un biet schelet uscat și supărat.

Irina NECHIFOR

Mica croitoreasă

Întinericul mângâia tăcut ferestrele de ceva vreme, în timp ce lampa de pe masă trimitea o lumină blândă pe pereții odăii în care Ana și Matei se jucau ca doi frați cuminiți, de care bunica era mereu orgolioasă cu cele câteva figurine de lemn cioplite de însuși bunicul lor, iarna trecută. Fusese o iarnă aspră, care îl obligase să stea mai mult prin casă, fără a neglija însă animalele din ogradă, pentru el sacre sau lemnele pentru soba care menținea căldura căminului lor și permitea bunicii să pregătească cele mai gustoase mâncăruri dis-de-dimineată. Iarna era anotimpul preferat al copiilor, timpul se scurgea parcă mai greoi, zăpada le învăluia sufletul cu albul său neprihănit, iar viscolul care se strecura printre crengile copacilor goi le îngâna la urechi povești care le aduceau mai iute somnul odihnitor al nopții. Pe bunica însă nu o întrecea nimeni, poveștile sale nu prindeau viață din paginile unor cărți, ele se întorceau în prezent pentru a răscoli toate simțirile dintr-o lume ascunsă dincolo de privirea ei melancolică. După ce așeza pe credență vasele din lut ars, mulțumindu-l Domnului pentru bogăția de pe masa lor, și anume, pâinea cea de toate zilele, seară de seară avea loc același ritual: nepoții o cuprindeau pe la spate cu mâinile lor mici, o îndrumau afectuos către fotoliul de culoare verde, îi așezau mai bine perna croșetată și o rugau politicos să se așeze și să le mai spună încă una din încântătoarele ei povești. Matei, mai mare fiind, se așeza pe covorul de lână, care îmbrăca podeau lustruită, în timp ce Anuța, cum o alinta bunicul, se cuibărea în brațele bunicii, sărutându-i cu drag obrazii îmbujorați de atâta fericire. În acea seară binecuvântată, de început de nou an, bunica încuviință, privind-și nepoții cu o dragoste nemărginită, își dresă un pic vocea, apoi începu:

– Apoi, dragii bunicii, îmi vine în minte povestea unei fetițe cu voce blândă și privire curioasă, dar mai cu seamă, cu o mare dorință în suflet, care, după un timp, prin muncă și sacrificiu s-a transformat în realitate.

Ana se afundă mai adânc în brațele bunicii, iar Matei se întinse pe burtă sprijinindu-și capul în mâini, semn că erau pregătiți să îi acorde toată atenția.

– Povestea noastră începe când fetița despre care v-am spus mai înainte avea în jur de 11 ani. Terminase de curând patru clase, fiind un copil apreciat de doamna învățătoare pentru străduința sa la învățătură, unica

materie care-i puneă bețe în roate fiind limba rusă. De altfel, era acesta motiv de văicăreală în fața mamei Despina, pe care încerca în toate modurile posibile să o convingă că lucrul cel mai bun pentru ea ar fi fost să învețe o meserie.

– Ce meserie bunico? întrebă Matei cu ochii mari cât cepele de atâta mirare.

– Ei bine, fetița din poveste își dorea nespuse de mult să devină croitoreasă. Vremurile erau grele, trecuseră doar cinci ani de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, erau atâtea nevoi și mare sărăcie. Credea eroina noastră că în felul acesta își va putea ajuta mai mult familia, a cărei casă arsese până la temelie datorită netrebniciei unor soldați ruși, care nu se mulțumiseră să ia din gospodărie doar de-ale gurii...

Așadar, își convinsese mama să o dea la o mătușă, pe numele său Didina, ale cărei mâini pricepute îmbrăcau toată floarea târgului Bârlad, în special neveste de doctori și avocați. Dar, pe cât de mare era priceperea, pe atâta zgârcenia acesteia, în a împărtăși din cunoștințele sale despre desăvârșirea acestor frumoase veșminte. Locuia într-un imobil care se remarcă prin frumusețea sa arhitectonică și grădina mereu îngrijită, față de celelalte case joase din mahala, alături de soțul său Gheorghe, grefier la tribunal, Margareta, mama sa și Olga, o altă nepoată aflată și ea în sânul familiei din același motiv ca și eroina noastră. Pentru un an și jumătate nu făcu altceva decât să confecționeze nasturi din jumătăți de sâmburi de vișine pe care îi îmbrăca în material și îi cosea la rochii. Nici nu se puneă problema să atingă mașina de cusut, pentru a nu rupe acele, grija cea mare a distinsei mătuși. Într-una din zile, când însoțită de Olga, aceasta plecă să ducă portmantoul cu rochiile finite familiei Guguianu, mica croitoreasă se apropie de mașina de cusut cu intenția de a o folosi. Ar fi fost pentru prima dată. De nicăieri apărură coana Margareta, care citindu-i în ochi dorința, o îndemnă să se așeze pe scaun: „Dă-i înainte cât poți... pune mâna pe roată... piciorul înainte-înapoi, înainte-înapoi...”

– Deci, fetița din poveste a învățat să coase la mașină? întrebă Ana nedumerită.

– Acela a fost doar începutul, continuă bunica. Dezamăgită de atitudinea celei pe care o chema mătușă și care de multe ori o jignea fără nici o remușcare,

încurajată și de propria mamă, merse la o altă croitoreasă, doamna Petrea. Deși la început o privi cu reținere, mica croitoreasă îi câștigă treptat încrederea, dând dovadă de mare tenacitate. Drept răsplată, după un timp îi dăduse permisiunea ca, la orele patru ale după-amiezei, să mănânce pâine și salam din cămară, așa cum înșiși patronii aveau obiceiul. Abia după un an și jumătate, începu să câștige primii săi bănuți, 300 de lei pe lună, iar de Crăciun și Paște primea drept cadou materiale pentru rochii, uneori pantofi și haine de toamnă.

Bunica rămase o clipă în tăcere, pierdută departe, însă nerăbdarea copiilor o purtă din nou pe firul poveștii care pentru o clipă se întruruse.

– Spune bunico, mai departe ce s-a întâmplat cu fetița aceea?

– În total, au fost trei ani petrecuți în casa familiei Petrea, în care fetița a crescut, învățând în fiecare zi câte ceva din tainele meseriei, ca de exemplu, cum să însaile, cum să scoată saielele sau cum să descalce cusăturile pe dreapta și pe stânga. Însă, cea mai mare cucerire a sa a fost aceea de a învăța să coase la mașină. Pentru că povestea spune mai departe, că această meserie i-a permis de-a lungul timpului să adune bănuții atât de

importanți în acele vremuri grele, mai ales în condițiile în care la rândul său a pus pe picioare propria familie, devenind mama a trei fetițe minunate, dintre care doar una, cea mai mică, i-a călcat pe urme, învățând aceeași meserie, chiar dacă timpul era altul, iar aceasta își mai pierduse din farmecul de altădată.

– Bunico, ce poveste frumoasă, iată de ce se spune că „Meseria e brătară de aur!” Acum înțeleg pe deplin vorba asta veche. De aceea, îmi plac poveștile tale, întotdeauna avem ceva de învățat din ele! spuse Matei cu gravitatea unui adult.

– Ai uitat să ne spui cum se numea mica croitoreasă, adăugă Ana, ascunzând un căscat cu mânuța ei stângă.

– A, da, adevărat grăiești. Numele său era Mitrița.

Copiii se priviră pentru o clipă, apoi rostiră la unison:

– Dar, bunico, acesta este numele tău!

Bunicii îi străluciau ochii mai frumos ca niciodată. Îndemnându-i dulce către patul cu cearșafuri imaculate, spunându-le că deja se făcuse târziu, le acoperi trupușoarele fragede cu acestea și le sărută duios fruntea cum numai ea știa să o facă. Întoarsă pe călcâie, își șterse pe ascuns lacrimile care îi ardeau obrazul.

Debut ferm

Ioanei, cu ocazia primei zile de școală

Rămâi acasă pisicuță,
Ne vom juca deseară,
Și tu păpușa mea micuță,
De astăzi merg la școală.

Duios ai mamei ochi sărut,
Cu lacrimi prinse în gene,
Privirea lor va fi un scut
Și n-am de ce mă teme.

Rămâi Azor, cățel poznaș,
Azi nu mă joc cu tine,
Mă duc la școală în oraș,
Să ne vedem cu bine.

În poarta școlii m-or opri
Alți ochi de mamă bună
Și-n clasa întâi vom poposi
Ținându-ne de mână.

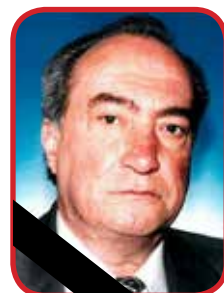
Bunico, nu mai lăcrima,
Hai prinde-mă de mână,
Dă-mi binecuvântarea ta,
Spre viață și lumină.

Tăticule rămâi cu bine,
Ți-aduc o notă mare,
Să ai încredere în mine,
Mă fac cercetătoare.

Cred că mă cheamă clopoțelul,
Nu știți ce bine-mi pare,
Îmi iau în grabă ghiozdănelul,
De azi mă simt mai mare.

Mămico, mă grăbesc cu-n gând,
Căci nu îmi e totuna,
Eu vreau să stau în primul rând,
Și azi și-n totdeauna.

**bunicul,
Artemie SAVA**

Simona MIHĂILĂ

LEGENDELE BÂRLADULUI Bâlciul la Bârlad, înainte de '90

Cum a vrut primarul „Frunză” să oprească „balamucul” și cine a fost comunistul din umbră care a salvat tradiția

Regretatul George Lichiardopol, cel care a adus pentru prima dată pe aceste meleaguri un carusel cu lanțuri care funcționa pe curent electric (și cu care am avut șansa de a sta de vorbă într-unul din popasurile sale anuale la Bârlad, unde venea cu caravana bâlciului), ne-a povestit cum era bâlciul pe vremea comuniștilor.

Cei 36 de ani în care acest eveniment s-a desfășurat sub umbrela comunistă au fost cei mai productivi pentru proprietarii instalațiilor de agrement. Explicația este că, lipsiți complet de posibilitatea distracțiilor,

bârlădenii luau cu asalt bâlciul. Din dorința de a evada măcar pentru câteva ore din programul anost al zilelor trase la indigo, se călcau de-a dreptul în picioare.

Ca să ocupi o parașută sau un călușel trebuia să te înghesui, să îmbrâncești, să lupți. Uneori, se lăsa cu scandaluri și chiar cu bătăi. Cei trecuți astăzi de 40 de ani își amintesc sentimentul de victorie de pe fețele celor care reușeau să treacă prin gloata încleștată pentru a ocupa anevoie un loc la lanțuri sau la parașute.

Comuniștii nu voiau aglomerație, de teamă că vor pierde controlul

George Lichiardopol ne-a povestit că greutățile au fost resimțite și de agrementisți odată cu venirea anilor de restricție. Nu doar lipsa alimentelor își spunea cuvântul, ci și dorința comuniștilor de a controla totul. Teama izbucnirii unor revolte populare le adâncea vigilența, mai ales că un bâlci putea camufla cu ușurință

În medalioane: Moco și George Lichiardopol

prezența unor grupări de protest.

„Nu ne-au interzis complet să facem bâlci. Ne lăsau, dar numai cu condiția să avem un număr restrâns de instalații de agrement. La asemenea evenimente se aduna multă lume, iar ei se temeau de asta. Aglomerația reprezenta pentru regim un pericol, căci în cazul unui complot, l-ar fi putut scăpa de sub control cu ușurință”, povestea George Lichiardopol.

Despre primarul Vicol Panainte: „Lăsa din taxe, dar și noi eram băieți fini”

La Bârlad, doi primari i-au rămas în memorie bătrânului agrementist: Vicol Panainte și Dumitru Popa (zis Frunză). Unul bun și unul rău.

Mandatul lui Panainte (1982 – 1987) a fost cel în care „bâlcenii” au făcut cele mai multe sponsorizări la primărie. În ciuda ordinelor de partid, primarul știa că grecii din neamul Lichiardopol erau oameni de cuvânt. Avea încredere în ei, așa că nu era foarte sever. În schimb, nu respingea negocierile în urma cărora primăria avea ceva concret de câștigat.

„Panainte lăsa mult de la el, dar și noi eram băieți fini. Nu exista an în care să nu sponsorizăm. Am donat scaune pentru sala de ședință, am donat covoare, mese, dar și alte obiecte de care primăria avea nevoie. Nu ni se impuneau aceste cadouri. Le făceam noi și, în schimb, ni se reduceau taxele”, spunea bătrânul agrementist.

Instalația de sonorizare a ceasului de pe turnul primăriei, donată de familia Lichiardopol

„Lichiardopolii” sunt cei care au donat instalația de sonorizare a ceasului de pe turnul primăriei. Sunt bărlădeni care își mai amintesc că, în urmă cu mulți ani, ceasul de pe turn anunța ora exactă printr-o melodie.

Tot ei au dotat cabinetul primarului cu un frigider, iar cu prilejul uneia dintre vizitele lui Ceaușescu, George Lichiardopol a oferit orașului 50 de metri de mocheta

pe care nomenclaturiștii au așternut-o pe stradă, în calea conducătorului.

La un moment dat, în anii 2000, când bătrânul agrementist a venit la primărie să-și plătească taxele pentru bâlci, a văzut covorul făcut bucăți, la ușile diverselor birouri din clădire.

Cum am reușit agrementiștii să scape de capcanele întinse de primarul Frunză

Treburile s-au stricat cu adevărat din '88. Locul lui Panainte a fost luat de Dumitru Popa, zis Frunză. Acesta a încercat să desființeze tradiția bâlciului. Au fost negocieri dure, a fost nevoie de intervenții în favoarea organizatorilor de bâlci. În cele din urmă, Frunză a cedat. Dar cu o condiție: până pe 23 August să nu audă de „balamuc” în oraș. Toată suflarea urbei trebuia să fie prezentă la defilări, la serbările dedicate iubitului conducător. Nici vorbă de „dezmaț”, lanțuri mari și lanțuri mici! Doar baloane, stegulețe, pionieri și cântece patriotice.

A acceptat ca bâlciul să se instaleze pe 24 august, așa că în '88 și '89, bărlădenii au avut parte doar de cinci zile de bâlci (temeiul fiind, conform tradiției, pe 29 august, de Sf. Ioan).

Sperând până în ultimul moment că organizatorii de bâlci vor renunța, Frunză le-a mai dat o lovitură, interzicându-le să se instaleze în Obor, ca în anii anteriori.

„Ca să ne descurajeze ne-a pus la dispoziție un teren plin de resturi de materiale de construcție. Munți de moloz, cărămizi, bulumaci. O bătaie de joc. Dar nu ne-am lăsat. O fi fost el primar, dar și noi aveam prieteni aici de zeci de ani. Unul dintre ei, care avea un post important, ne-a trimis un buldozer pe ascuns. În trei ore, terenul era ca în palmă de curat. A doua zi, a trecut primarul Frunză pe acolo. Făcea spume la gură de ciudă. Nu i-a venit să creadă ochilor când a văzut toate instalațiile montate”.

Plin de obidă, primarul a încercat să le întindă o ultimă capcană: a întrerupt curentul electric exact noaptea, când bărlădenii veneau în număr mare la distracție.

Dar agrementiștii aveau un as în mânecă: **„Eram dotați cu generatoare de curent, așa că l-am lăsat pe primar cu gura căscată și noaptea, când a văzut baia aceea de lumină”.**

O prietenie rară cu un comunist luminat

Probabil că George Lichiardopol nu ar fi reușit să înfrunte piedicile de la Bârlad, dacă o mână din umbră nu l-ar fi sprijinit în tot acest timp.

Mâna unui bărlădean regretat de sute de oameni, unul dintre puținii comuniști care s-a folosit de poziția

sa pentru a face bine. Este vorba de Vasile Rugină, un intelectual autentic, fost deputat în Marea Adunare Națională. La Bârlad, a fost responsabil cu învățământul, sănătatea, fabricile, cultura și fondul locativ.

Se născuse și copilărise în Brăila, la fel ca George Lichiardopol. Fuseseră colegi de clasă, prieteni, bătuseră mingea și maidanele Brăilei împreună, când erau puști. După liceu, ficare a luat-o pe drumul său și, zeci de ani, nu au mai știut nimic unul de altul.

Într-o vară a anilor '80, pe când se afla la Bârlad, Lichiardopol a fost oprit de un necunoscut care i-a spus că la o anumite oră să se prezinte la camera cutare, de la primărie.

Moco Lichiardopol, fiul lui George, spune că tatăl său s-a speriat: „**Erau vremurile când puteai fi arestat pentru te miri ce, fără explicații. Tata a răsuflat ușurat când necunoscutul s-a îndepărtat.**

Simona Mihăilă și Moco Lichiardopol

Faptul că nu a ținut să-l însoțească era semn bun. S-a prezentat la primărie așa cum i s-a spus. La birou era un bărbat, cam de vârsta lui. A început să-i pună întrebări cu răspuns inclus: nu ai atâția ani? nu ești din Brăila? nu ai învățat la școala cutare? Pe prietenul tău cel mai bun nu-l chema Vasile? Tata a răspuns afirmativ la tot, extrem de mirat. Cel care îl chestiona era chiar nea Vasile Rugină, dar tata nu l-a recunoscut decât cu mare greutate. Emoția acelei revederi nu se poate exprima în cuvinte. Poate că și tata ar fi fost de nerecunoscut, dar nea Vasile și-a dat seama că este el după ce i-a aflat numele. Unul Lichiardopol, grec de origine, nu putea fi decât prietenul său din copilărie”.

De atunci, până la moartea lui Vasile Rugină, în 2001, nu a fost an în care cei doi să nu se întâlnească. Familiile lor s-au împrietenit, copiii s-au încumetrit, relațiile dintre ei păstrându-se cordiale și astăzi.

În fiecare an în care sosește cu bâlciul la Bârlad, Moco nu uită să meargă la mormântul lui nea Vasile și să aprindă o lumânare. Pentru sufletul lui și pentru vremurile comuniste când fusese el însuși lumina călăuzitoare a bâlciului lui Lichiardopol.

Familia Lichiardopol, grecii care aduc bâlciul de trei sferturi de veac. De la vagonașul cu sobă pe lemne până la rulotele cu Wi-Fi și aer condiționat

E bâlciul, la Bârlad! Până pe 29 august, de „Sân' Ion de vară”, ziua în care de peste un secol și jumătate are loc „temeiul”, instalațiile de agrement se învârt frenetic. Cele mai multe și mai sofisticate îi aparțin familiei Lichiardopol, cea care, de exact 73 de ani, aduce bâlciul la Bârlad, așa cum o face și la Tecuci, Vaslui, Galați, Botoșani, Suceava etc.

Cu excepția anului pandemic 2020, când toate distracțiile în aer liber au fost interzise, din 1950 neamul Lichiardopol, greci veniți pe pământ românesc la sfârșitul anilor 1800, este nelipsit la Bârlad.

Părinți, bunici, nepoți, unchi și mătuși bat țara în lung și-n lat, nedespărțiți. Vară de vară, în fiecare august, rulotele „Lichiardopolilor” străjuiesc perimetrul vast al iujurilor ametoare.

Din vată de zahăr pe băț s-a făcut primul carusel cu lanțuri

George e numele primului Lichiardopol sosit cu bâlciul la Bârlad. Cu el a început totul. Din 1950 și până în 2013, când a închis ochii, la venerabila vârstă de 85 de ani, George Lichiardopol nu a lipsit nici măcar o dată de la Bârlad.

Părinții și bunicii lui, cei care în pragul anilor 1900 au devenit proprietarii șantierului naval de la Brăila, nu s-au gândit o clipă că neastâmpăratul George va trăda profesia de vaporean ca să se facă ... circar.

Iată ce povestea bătrânul Lichiardopol în 2003, într-un interviu pe care l-a acordat ziarului Obiectiv: „Băietan fiind, am plecat de acasă și m-am angajat la Circul Kratel, unde am lucrat 14 ani. Am fost tehnician până când circul a fost preluat de stat”.

La București, peste drum de Circul Kratel, era o cofetărie. Atras de aromele care pluteau în aer, un urs a reușit să iasă din cușcă și a dat buzna printre prăjituri. O tânără care lucra acolo, frumoasă foc, tocmai se pregătea să îl lovească în cap cu o tavă, dar a fost oprită de George, care venise în fugă să recupereze ursul. Fata din cofetărie a devenit nevasta lui. A lăsat totul în urmă pentru a-l urma pe George în lumea mare.

Devenit familist, George nu s-a lăsat în baza salariului de la circ. A pus ban pe ban și a reușit să-și cumpere o mașină de făcut vată de zahăr: „Unde mergea circul, mergea și mașinăria mea”.

Cu banii strânși, a cumpărat primul carusel cu lanțuri. Unul simplu, după buzunarul său. A urmat un set de leagăne în formă de bărcuțe, apoi carouseluri tot mai mari. Mai toți banii pe care îi câștiga îi investea în

echipamente, continuând să ducă o viață modestă.

„Aveam un vagonaș foarte mic în care dormeam, pe un singur pat, patru inși: eu, soția și cei doi băieți. Acolo dormeam, acolo făceam de mâncare. Pentru gătit aveam sobă cu lemne. Vă dați seama cum era pe timp de vară? Când am adus aragazul, nevasta-mea m-a dat afară cu tot cu el, de frică să nu explodeze”, ne povestea, amuzat, bătrânul.

Vizionarul Georghe Lichiardopol: a electrificat iujurile, le-a împodobit cu panouri pictate și cu beculețe colorate care se aprindeau la lăsarea serii

Mai târziu, când banii s-au mai înmulțit, a cumpărat un vagon. Ca să transporte echipamentele dintr-o localitate în alta, închiria tractoare de la stat (remorcile erau tot ale sale). Pentru distanțe mari, întreaga breaslă a bălcenilor puneă mână de la mână și închiria câte o garnitură de tren cu vagoane-platformă.

George Lichiardopol a fost primul care și-a electrificat echipamentele (care funcționau până atunci cu benzină). A avut ideea de a împodobi caruselurile cu panouri pictate, angajând în acest scop o echipă de pictori iconografi.

Fiindcă majoritatea amatorilor de distracții veneau la bălci ca și acum, la lăsarea serii, a montat pe caruseluri instalații cu sute de beculețe electrice, așa încât, după apusul soarelui, bălciul devenea o feerie.

Se prea poate ca singurii care nu au privit cu ochi buni spiritul inovativ al lui George să fi fost membrii fanfarelor. În acele vremuri, muzica la bălci era asigurată de fanfară. După apariția magnetofonelor, George a trimis fanfara în istorie.

Moco, Niki, fiii și nepoții. Fiecare are rolul său. Nu există neînțelegeri și totul se împarte după cum au stabilit de comun acord

Astăzi, când bătrânul George nu mai este, frâiele afacerii se află în mâinile fiului său, Michail, sau Moco, după cum îi spun prietenii și familia. Până în urmă cu 9 ani, Moco a făcut echipă cu fratele său, Nicolae (Niki), care s-a stins din viață.

Amândoi au deprins de mici rostul meseriei. În vacanțe munceau alături de părinți,

iar după terminarea liceului nu s-au mai dezlipit de caravană. Nu s-au gândit nicio clipă să facă altă meserie. Și-au întemeiat, la rândul lor, familii. Soțiile lor i-au urmat. Le-au dăruit copii care, după modelul generațiilor anterioare, s-au specializat în afacerea cu instalații de agrement. Fiecare are rolul său. Nu există neînțelegeri și totul se împarte după cum au stabilit de comun acord.

„Asta a fost pâinea noastră dintotdeauna. Când tata a îmbătrânit, noi am trecut la cârmă. Eu eram responsabil cu montările, demontările, transportul mașinilor, iar fratele meu, cu partea birocratică. De muncit, efectiv, am început de la 16 ani”, ne-a povestit Moco.

Mâna lui dreaptă sunt cei doi fii – George și Mihai (Miky). Din cele 12 luni ale anului, primele trei sunt de odihnă. Din aprilie încep bălciurile, majoritatea legându-se de marile sărbători religioase: 23 aprilie (de Sf. Gheorghe) – Botoșani, 15 august (Sf. Maria) – Tecuci, 29 august (Sf. Ioan) – Bârlad. În fiecare din aceste orașe, poposesc în jur de două săptămâni. În rest, merg în localitățile unde sunt organizate diverse serbări, festivaluri, zile ale comunelor, ale orașelor etc. Afacerea s-a extins și în alte direcții: patinoare artificiale, organizare de evenimente, Luna Parck fiind un brand consacrat în domeniu.

„Am crescut printre caruseluri, mâncăm și dormim aici”

Moco e de părere că oricine poate încerca să intre într-o asemenea afacere și poate chiar reuși. Însă e sigur că atunci când este transmisă din tată în fiu, există avantajul experienței și al secretelor din meserie, pe care banii, oricât de mulți, nu le pot înlocui.

„Beneficiile vin la pachet și cu sacrificii. Noi nu avem o viață normală, asta e clar. Am crescut

printre caruseluri, mâncăm și dormim aici, iar cei mai mulți dintre noi ne-am și născut în timpul acestor deplasări. Eu sunt născut la Satu-Mare, unul din fiii mei, la Tecuci, chiar pe 15 august, la temeiul bălciului. Mama și soția mea știau că vor naște pe drum atunci când au plecat de acasă. De fapt, dacă mă gândesc bine, cred că pe perioada sarcinii nici nu au ajuns pe acasă”, povestește Moco.

De la vagonașul mic, cu un singur pat și sobiță pe lemne, cu care a pornit la drum George Lichiardopol în urmă cu 73 de ani, s-a ajuns ca astăzi, urmașii săi să aibă confort de cinci stele. Caravana deține vagoane-dormitor, rulotă-bucătărie și baie, rulotă pentru protocol, toate dotate cu aer condiționat, grupuri sanitare, dușuri, boilere, Wi-Fi.

Organizatorii de bălciuri sunt obligați prin lege să asigure apă curentă și energie electrică, așa încât în rulotele familiei Lichiardopol e ca în orice gospodărie: frigider, congelatoare, aragaz, mașini automate de spălat rufe și vase. Nici la capitolul mobilier nu lipsește nimic: canapele, mese, scaune, paturi duble, dresing-uri, dulapuri suspendate.

Dar confortul sporit nu este singura schimbare pe care au adus-o vremurile moderne. Mașinăriile din vremea bătrânului George Lichiardopol nu mai au nimic în comun cu cele din ziua de astăzi. Caruselurile cu lanțuri mari și lanțuri mici, bărcuțele în care flăcări încercau să impresioneze fetele dându-se peste cap, sau balerina nu mai există. Sunt considerate depășite. Amatorii de bălci vor senzații tari, motiv pentru care familia Lichiardopol își diversifică oferta permanent. Acum, un bălci „cool” înseamnă pistă de mașinuțe, trenulețe electrice, rachete, echipamente din categoria „Extrem”, sky-lift etc.

„Sunt scumpe, ajung la zeci de mii de euro și în doi-trei ani, se demodează. Nu mai sunt vremurile când cu o balerină și cu un carusel de lanțuri și de parașute traversai o jumătate de secol. Acum oamenii se plictisesc repede. Vor nou, vor altceva. Și trebuie să ții pasul dacă nu vrei să te retragi la vatră. Eu, unul, nu am de gând. Să fie pace și bunăstare, pentru ca lumea să vină cu drag. De distracție, ne ocupăm noi!”, asigură Moco Lichiardopol.

Cu anii, unii dintre membrii vechii familii Lichiardopol au mai dispărut, unii au apărut, alții și-au găsit iubirea vieții chiar aici, la Bârlad, în timp ce alții s-au desprins de grup lăsându-se ademeniți, în mers, de alte meserii. Oricâte piedici sau, dimpotrivă, oricâte șanse i-ar fi scos destinul în cale, neamul Lichiardopol a rămas la fel de numeros, dar și stâlp de bază al bălciurilor de la Bârlad și din aproape toată țara.

ÎN GRĂDINA RAIULUI

Lăcrămioara-Iolandina IVAN

SĂTURAT-NESĂTURAT...

A fost cândva, odată, pe-acest bogat pământ
Lăsat drept moștenire de Dumnezeu Cel Sfânt,
Un sat ascuns pe-un deal sub poale de stejari
Cu oameni simpli, harnici și mândri gospodari
Ce știau rostul casei, pământul și-l lucrau
În zi de sărbătoare la Domnul se rugau.
Creșteau copii cumiți, bun ajutor la toate
Chiar dacă nu-nvățau la școală multă carte.
Dar școala vieții aspre, e mai presus de fire
Și-aceasta e averea lăsată moștenire.
În casa noastră mică, pe care-o povestesc
Alături de părinți, vreo cinci copii se cresc
Și fetei celei mari îi vine-n dar sorocul
Să se mărite-aproape, să-și caute norocul.
Femeia, mama fetei, i-a dat învățătură
Să fie-ascultătoare, nu fie rea de gură,
Să fie gospodină, bărbatul să-și iubească
Dacă va vrea cu soacra în pace să trăiască.
Și tatăl, stâlpul casei, om vrednic, chibzuit,
Cu drag a mângâiat-o, din suflet i-a vorbit
Spunându-i cu durere, că-ntr-o casă străină
Nu va mai fi ea floarea iertată din grădină.
Dar de va ține cont de sfinte-nvățăminte
Peste-ncercări va trece, cu Domnul înainte!
După ce nunta mare din vară s-a gătat
Și fata noastră dragă la socri s-a mutat,
A început s-adune pe firul vieții scurte
Și bune, dar și rele, și vrute, și nevrute.
Cu-al ei tânăr bărbat se înțelege bine,
Muncește cât e ziua, știe și de rușine
Și soacra-i ca o mamă, n-o supără deloc
O laudă la poartă că-i hărnicuță foc.
Dar o belea pe dânsa căzu ca din senin
Că socrul are-o vorbă ce pentru ea e chin.
Când vine vremea mesei, când foamea dă târcoale
Când toți așteaptă-n grabă să li se dea din oale,
În străchini să se pună mâncarea aburindă
Ce-nalță miros mult și-amestecat în grindă,
Ea, nora noastră iute le-mparte la bucate,
Le pune cu măsură la fiecare-n parte,
Dă linguri, mămăligă, ulcelele cu lapte.

Și cum sunt mulți în casă, firesc și-al ei bărbat,
De el ea are grijă, să vadă c-a mâncat,
Și unul mai vrea borș, un altul cere apă,
Degrabă să aducă și înfoiata ceapă
Și frate, fiecare, tot cer și tot mai vor
Că nora noastră dragă nu stă un picușor.
Și când să zică, Sfinte, o fi și rândul meu
M-așez acum la masă ca să mănânc și eu,
Se saltă socrul său și zice cât e casa:
„Săturat-nesăturat, strânge fată, masa”
Și de rămâne-o țără de mămăligă, pâine,
O ia socrul, ce-i tată, și-o dă la bietul câine,
Mai dă și la pisică, așa o năfurică,
Iar norei, sărăcuța, nu i-a rămas nimică.
Acum de-ar fi o dată, de două, de trei ori,
Parcă nu e de plâns, parcă nu e să mori,
Da-n fiecare zi de noră nici nu-i pasă
Și când e să mănânce cea vorbă ticăloasă:
„Săturat-nesăturat, strânge fată, masa”
E literă de lege și-o știe toată casa.
Și cum sunt mulți la masă, mâncarea e puțină,
Că este sărăcie, și cui să-i cați pricină,
Degeaba-ncearcă fata să-și potolească foamea
Că blidele sunt goale de te apucă jalea.
Și treabă face multă, c-așa-i în bățatură,
Dar cum mâncare ioc, ajunse-o uscătură.
Mai ciugulea o frunză, o poamă din grădină,
Ea scormonea să scoată și câte-o rădăcină
Orice-i de pus în gură să-i stâmpere stomacul...
Bucatele gătite, acestea i-ar fi leacul,
Dar ei nu-i vine rândul, că socrul asta spune
În fiecare zi ca pe o rugăciune:
„Săturat-nesăturat, strânge fată, masa”
Și, hai cu toți la treabă, ca să ne ținem casa.
Sleită de puteri, flămândă și jurată
Ajunse doar o umbră acea mândrețe fată
Și nimeni nu-ndrăznea cu socrul să se pună
Că se știa în casă nu mai e viața bună...

După trei luni de zile fata își cere voie
Să meargă la părinți cu oarece nevoie
Că-i este dor de dânsii, nu i-a văzut din vară
De pe la spartul nunții la vremea cea de seară.
Bărbatu-i zice: „du-te, știi că îți este greu,

Mergi, draga mea, în pace, cu Bunul Dumnezeu."

Luă la pas, cu grabă, cărările uitate
Ce-acuma i se par prea lungi și-ntortocheate
Și trecând sat cu sat, pe uliți prăfuite
Cu frunze ce-i vorbesc, de toamnă-ngălbenite,
Ajunse la căsuța unde-a copilărit
Și unde ca o floare la mama a fetit.
Când a deschis portița cu scârț de balamale
Mămuca și-al ei tată i-au apărut în cale;
Ca tânără nevestă i-a-mbrățișat cu dor
Și lacrimi jucăușe se scaldă-n ochii lor.
–Dar bine, dragul tatii, tu ești copila mea
Acea jună mândră cum n-avea nimenea ?
Ești tu fetița tatii ce-am dat-o-n sat străin
Să fie-n rând cu lumea, să mă mândresc din plin ?
–Prea Sfântă Născătoare, a zis mama-nlemnită,
Ești tu, Ruxanda mamei ?! Mă uit și sunt crucită,
Durerea mi s-a pus și-un nod în gât mă ține,
Fecioară Preacurată, nu-i fata mea, vezi bine...
–Ba, eu sunt mamă, tată, lăsați-mă în casă
Și puneți cu grăbire bucatele pe masă,
Nu am mâncat mâncare de când am fost mireasă...
Făcându-și crucea mare, că ăla e bătrân,
Tatăl Ruxandei noastre în casa lui stăpân
Cu-a lui nevestă bună întind ospăț cu toate
Fata să-și stingă foamea, s-o pun-un pic pe roate...
Stăteau pe pat alături privind-o în tăcere
Și întrebări nepuse rodeau în priveghere.
Mai ridicau privirea cu lacrimă-ncărcată
La Sfânta lor Icoană, la Maica Preacurată,
Gândindu-se în taină cu ce oare-au greșit
De Bunul Dumnezeu așa i-a pedepsit.
Când fata vlăguită a zis că: „am mâncat
Și în sfârșit, pot spune, că m-am și săturat”,
Părinții ei cei buni au pus-o să vorbească
Și traiul cu bărbatul acum să-l povestească:
–De ce ești, draga tatii, doar oase îmbrăcate,
Îți e bețiv bărbatul, te-njură și te bate,
E soacra poamă acră, te ocără cu gura,
Te pune la grea treabă de ți-a mâncat făptura ?
–Nici vorbă, dragă tată și scumpă, dragă mamă,
Să-mi vin un pic în fire, vă spun de bună seamă
Ce viață duc ca noră, ca tânără nevestă
Și ce belea-i pe mine și zilnic ce... năpastă.
Bărbatul mă iubește, nu bea și nu mă ceartă
Și chiar de mai greșesc mă mângâie, mă iartă,
Soacra e ca și mama, o vorbă rea nu-mi spune,
La treburile grele nicicând ea nu mă pune,
Mă laudă în sat, pe-ogor și la vecine,
Cumnatele, cumnații, ne înțelegem bine;
Dar socrul este-acela care m-a terminat
Căci de la masa sfântă cum de s-a ridicat
N-apuc să iau în gură măcar o-nghițitură
Cinci vorbulițe scoate, ce sunt a lui măsură,
Le simt ca o secure, le știe toată casa:

„Săturat-nesăturat, strânge fată, masa.”

Și uite-mă flămândă, răbdând de săptămâni
Mai mult mănâncă-n curte și credincioșii câini.
–Nu pot să cred ce-aud, sunt om trecut prin multe
Nu de la prea mult bine mi-s tâmplele cărunte,
Am tras bune și rele, necazuri m-au călit
Dar, Sfinte-așa ceva, nu am mai auzit.
În loc să aibă grijă de un copil străin
Socrul îți e dușmanul cu sufletul hain.
Ei, lasă-lasă, cuscre, că ți-oi găsi eu leacul
Așa cum orice petic își are frate, sacul...
Și tatăl gospodar crucit de ce-a aflat
Se pune și tocmește un plan neapărat
Ca să îl pedepsească pe socrul cu zicala
În veac nu se mai bage unde nu-i fierbe oala.

Noaptea care se știe că e un sfetnic bun
Așa cum spune totul proverbul cel străbun,
L-a pus pe omul nostru să se gândească bine,
Să nu își facă fata, nici casa de rușine.
Să nu audă satul, să nu răsuflă vestea
Ca de ei toți să râdă... că groaznică-i povestea!
Se știe gura lumii e slobodă ca vântul
Și n-o astupă bine decât negrul pământul...
Nu vrea să-și bată cuscrul, nici să îl ponegrească,
Să-i fac-o nefăcută ca să îl pomenească
Și fata lui, săraca, să nu mai flămânzească.
A doua zi în zori își face rugăciunea
Și-o roagă pe Fecioara să săvârșe minunea
Ca să se întremeze Ruxanda cea sleită
Și de atâta post, de foame vlăguită.
Cu-a lui nevestă iute pun ce-i mai bun pe masă
Și îi adună-n grabă pe-ai lui copii din casă,
Înalț-o rugăciune și mănă bucuroși
Că au văzut lumina și toți sunt sănătoși.
Apoi îi spune fetei că după prânz, spre seară
Să plece la bărbat și numai într-o doară
S-arunce două vorbe, c-ai mei sunt necăjiți
Că ne-a murit vacuța și-acuma sunt vorbiți
Să caute prin sate, poate și-aici la noi
O altă vacușoară, să-i scoată din nevoi.
Și fata noastră dragă pornește-n pas grăbit
Să nu o certe socrii că prea mult a... lipsit.
Acuma-i măritată și e la casa ei
Nu stă uitată-n sat, nu umblă telelei.

Pe drumul cel tăcut străbate sat cu sat
Și când răsare luna i-acasă la bărbat.
Acesta bucuros și-ntâmpină nevasta,
Iar socrul ei „cel bun” continuă năpastă!
Peste vreo două zile, iaca la prânzul mare
Cuscrul ce „cată vacă” la poarta lor apare
Și vrea să stea o țără, să-ntrebe care-n sat
Are de dat o vacă să aibă și mânzat.
–Poftește cuscre-n casă, hai, intră în ogradă

Că și băiatul nostru dorește să te vadă
Că n-ai fost de la nuntă și e mare păcat
Să nu-ți vezi ginerică cel tânăr însurat.
–Mulțam și Doamne-ajută, dar n-am să zăbovesc
Că sunt plecat din zori și tare mă grăbesc.
Degeaba am bătut la porți, nevoie mare,
Că n-am găsit o vacă să fie de vânzare.
–Dar, stai și hodinește, femeie pune masa
Și un ulcior cu apă, c-așa-i la toată casa,
N-avem noi cine știe bucate pregătite,
Sunt de a noastră noră, fata mata, gătite.
–Ei, dac-așa stă treaba, atuncea să mâncăm
Și-o sfântă rugăciune la Domnul să-nălțăm
Că ne-am văzut cu bine și-s foarte împăcat
Că fata mea aicea „traî bun” a căpătat.
Se-adună cei de-ai casei și toți își află locul
Și-n capul mesei șade cu greutate, socrul.
Când fata noastră cată să pună prin castroane
Pe tatăl ei l-apucă deodată niște toane
Că vrea el să servească și fata lui să șadă
Chiar dacă-i musafir la cuscri în ogradă.
–Tu, draga tatii, mîncă, așa-i un tată bun,
Azi vreau să-ți pun eu zeama, o iau eu din ceaun,
Tu cu bărbatul tău mîncăți, că noi vorbim,
Cu socrii tăi „de treabă”, mai stăm să... povestim.

Cuscrul rămase mut, cui ceară socoteală
Că-n casa lui acum e-o altă rânduială,
Nora cea blestemată, mîncîncă, stă la masă
Și nu îi slugărește făcînd de toate-n casă.
Cuscrul îi pune-n dată și lui în blid mîncare
Dar când să bage-n gură să vezi lume, mirare:
–Stai, cuscre, ca să-ți spun ce s-a-ntîmplat la noi,
Ascultă-mă oleacă, lupul a dat în oi,
Nenorocire mare, prăpăd făcu în stîna
Că a rămas ciobanul fără de caș și lîna.
–Da’ nu mai spune, cuscre, așa năcaz o dat ?
Cred c-ați sărit cu toții, pe om de l-ați scăpat.
Și dă să bage-n grabă o lingură de borș,
Dar cuscrul, tatăl fetei, așa ca un cucoș
L-apucă de cămeșă și zice cu-ntristare:
–Da’ lasă cuscre, zama să-ți spun una mai tare.
Ai auzit de nunta lui Gheorghe cel din deal ?
Păi... i-au furat mireasa cu tot cu bani, și-un cal.
–Da’ să chiorăsc, măi cuscre, că ce îmi povestești
Parcă nu-ți vine-a crede și tare te crucești...
Și înspre mămăligă întinde mâna toată.
–Stai, cuscre, ai răbdare, zic una deocheată,
Că neam de neamul nostru nu a mai auzit
Ca să bocească două pe unul de-a murit.
Una i-a fost femeie, ceea... de meserie,
Sunt tinerii de față și mi-i rușine, mie;
Nu pot să spun cuvîntul, dar și popa din sat
Făcea cruci după cruci, ca asta, n-a aflat!
–Să mor, ce-aud, măi cuscre, de unde le mai scoți ?

–Dar nu ți-am spus cum satul a fost călcat de hoți,
Au dat iama-n coșare, au luat la păpușoi
Nu o tăgârță-n spate, saci plini să dea la boi...
Când fata lui, din ochi, i-a spus că a mîncat
Și în sfârșit acuma și ea s-a săturat,
Tatăl, știind meteahna a socrului cu casa:
„Săturat-nesăturat, strînge fată, masa”;
A zis dintr-o suflare, grăbit s-a ridicat,
Iar fata lui îndată s-a pus pe adunat.
Ca socrul ei „cel bun” arunc-o-imbucătură
La câinele ce latră în colț de bătătură.
A șters masa cu grijă, plecă să spele vase
Și-n urma ei acuma nimica nu... rămase.
Cu soțul ei, de treabă, s-au dus într-o cămară
Și Dumnezeu cu mila la ce-o mai fi pe-afară...

Stînd la povești și vorbe s-a scurs ziua îndată
Și seara liniștită apare nechemată
Când să mai plece cuscrul, că e târziu și-i noapte
Văcuță n-a găsit, iar satul e departe,
Așa că va rămâne să doarmă-n casa lor
Iar mâine dimineață va da la treabă zor.
Cum tatăl fetei noastre, e rupt de oboseală
Se-ntinde-n patul tare să-și cate de ticneală
Și-adoarme una-două, se dă la sforăit
Ce spun în șoapte cuscrii el nici c-a auzit!
–Măi babă, măi femeie, mare năcaz pe mine,
Păi, mi-o făcut-o, cuscu, da’ mi-o făcut-o bine,
Că n-am mîncat o gură, sunt leșinat de foame,
Iar cuscu, traî neneacă, le sforăie și doarme.
Nu pot ca să adorm, mă roade rău, te scoală
Și cată de adună ceva de printr-o oală.
–N-am ce să-ți fac, române, n-a mai rămas nimic,
Nici leac de mămăligă, de zamă... nu mai zic,
Rabdă și tu, bărbate, te-oi ostoi eu mâine,
În noaptea asta nu-i, nici un codruț de pâine.
–Te du pîn’ la lădoi și caută făină,
O turtă fă pe vatră că eu nu am hodină.
Nu mă lăsa femeie, ceva dă-mi să mîncînc
Că nu mă prinde somnul, eu nu pot să mă culc.
Femeia se ridică și iese-n cetișor
Se duce la lădoi și caută de zor
Prin ungherele toate o mîna de făină,
Apoi pe întuneric, ca orice gospodină,
Într-un castron o pune, cu apă o frămîntă
Și a tocmit degrabă o nafură de turtă.
Ia cleștele și trage cenușa la o parte
Așează turta-n spuză, o-ntinde cât se poate,
Apoi în jurul ei adună niște jar
Ca să se coacă-ndată, nu-i truda în zadar.
Se bagă iute-n pat și dă să se-nvelească,
Dar chiar atunci dă semne că vrea să se trezească
Cuscrul, care deodată, sare ca ars din pat
Ca să le spună, frate, ce groaznic a visat.
–Văleu și vai de mine, măi cuscre, nu se poate,

Visai un vis urât, un vis cumplit de moarte.
M-așez în fața vetrei, c-aveți un scăunel
Să vă arăt ca lumea, iau cleștele nițel.
În vis mi-au apărut cei doi vecini ai mei
Care sunt tare aprigi și mult mai tinerei
Și se făcea că ei, greșiseră hotarul
De la pământ, vezi bine, și se băteau cu parul.
Unul zicea că ăsta-i (cu cleștele prin turtă),
Cela sărea cât colo, bucata mea nu-i scurtă,
Hotaru-i pe aici, (cu cleștele trăgea)
Și un salcâm bătrân pământul meu avea.
Cuscrul tăia prin turtă hotarele lăsate...
–Și deodată, cuscre, bătaie ca de moarte,
Își dau pumni și picioare, să vezi încăierare
Că m-am trezit ud learcă, am tras o spaimă mare.
Ca să-ți arăt mai bine, cu cleștele-nvârtesc
Să-mi treacă de urât și să mă liniștesc.
Își face-o cruce mare, se bagă iar în pat
Și-adoarme-ntr-o clipită; pe vis la rezolvat!

Cuscrul flămând de moarte, văzu cu întristare
Cum turta lui din jar dispare din hotare,
Vecinii cei cu hatul - din visul ăla tare -
I-au făcut chisăliță, turtița salvatoare.
–Văzut-ai, măi femeie, ce cuscrul a făcut ?
Nenorocire mare, rău Domnul m-a bătut...
De foame ce îmi este, eu nu mai știu de mine.
Mai cată-mi de mâncare, că eu turbez, vezi bine!
–Dar nu mai e făină, lădoaiele sunt goale
Și vântul sărăciei suflă prin chiup și oale,
Nu am ce să îți dau, nu-i neam de fărămură
E mare sărăcie la noi în bătătură.
–Și cuscrul doarme lemn, și sforăie ca ursul,
Iar eu mă răsucesc cum se învârte fusul.
Femeie nu-i a bună, cată de dă-mi mâncare
Că-mi vine ca să ies, să urlu-n drumul mare.
–Măi Cîtea, măi române, ce m-am gândit să-ți spun
Acum câteva zile am pus pentru Crăciun
În cada noastră veche, curechii la murat,
Și-n spate, în ogradă, cotoare am lăsat.
Și frunzele pălite pe jos sunt aruncate,
Te du, roade la ele, să treacă astă noapte.
–Că bine zici, degrabă eu ies să le găsesc
Și foamea ce mă arde poate o ostioiesc.
Cîtea, c-așa îl cheamă pe socrul cel flămând,
Ieși pe ușa casei și căută la rând
Foile de la varză, cotoarele-aruncate
Ce zăceau în neștire acolo jos, în spate.
Dar ce te faci acuma, cuscrul ieși afară
Că de, ca omul nostru o treabă îl omoară,
Și locul cu pricina este din veac în dos
Ca nimeni să nu vadă ce este rușinos.
Deodată se aud trânteli și bufnituri,
Icnete înfundate, parcă și... lovituri,
Hodorogală multă și-apoi dupăituri,

Iar cuscrul intră-n casă se bagă iute-n pat
Și cu-n fior de teamă de cuscră e-ntrebat:
–Ce-a fost, Doamne, afară, de-aici am auzit
Parcă era bătaie, bușeală și trântit...
–Da' ce să fie cuscră, cum garduri nu aveți
Au intrat niște vaci, m-o dat în spărieți.
Rodeau pe la cotoare, iar eu le-am fugărit,
Cu-o ghioagă-am dat în ele, unde s-o nimerit.
–Văleu, ce spui, măi cuscre, Cîtea a fost, să mor...
–Cîtea-u fost câte n-au fost, dar le-am dat eu lor!

Din noaptea cu pricina, nu-i cazul să vă spun,
Cîtea, cel cu zicala, s-a făcut socru bun.
Iar tatăl fetei noastre i-a dat învățătură
Chiar la el în ogradă, la cuscrul-n bătătură.
Fără să știe lumea, fără să rădă satul
L-a învățat el minte pe cuscrul-mpricinatul.
De-atunci nu mai răsună zicala cât îi casa:
„Săturat-nesăturat, strânge fată, masa...”

CURIOZITATE

–Mamă, pun o întrebare:
Astăzi este o zi mare ?
–Dragul meu, copil cuminte,
Ce-ți voi spune, ține minte.

Toamna, anotimp bogat
Colorat și lăudat,
Ne-a dat mare sărbătoare:
Nașterea unei Fecioare.

O copilă așteptată
De-a ei părinți închinată
Slăvitului Dumnezeu
Cel Ce e cu noi mereu.

Maica Domnului la 3 ani

ZIUA ARMATEI ROMÂNE

25 octombrie

col. (rtr.) **Constantin CHIPER**

PARTICIPAREA LOCUITORILOR JUDEȚELOR FĂLCIU, TUTOVA ȘI VASLUI LA LUPTELE DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL 1916-1919

După dureroasele insuccese a Armatei Române în Campania militară ale anului 1916, marele istoric Nicolae Iorga s-a adresat casei regale, parlamentului și membrilor guvernului refugiați în capitala unirii și întregirii, Iași, în ziua de 15 decembrie 1916, aflați în localul Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, pentru refacerea moralului și redarea încrederii în victoria poporului român.

Din ianuarie până în iunie 1917, unitățile militare din fostele județe Fălciu, Tutova și Vaslui, împreună cu toate unitățile și marile unități din Armata română au fost supuse unor măsuri organizatorice, constând în reorganizarea subunităților, unităților și marilor unități de luptă, completarea efectivelor militare, prin încorporarea tinerilor recruți, dotarea cu mijloace de luptă moderne (mitraliere, tunuri de câmp și antiaeriene, avioane de luptă și aparatură de transmisiuni), echipament de iarnă și de vară, alimente și medicamente, precum și instruirea temeinică a efectivelor cu ajutorul competenței misiunii militare franceze, conduse de respectatul general Mathias Henry Berthelot.

În lucrările anterioare: *Veterani în slujba patriei, Cronica militară a județului Vaslui, Omagiu eroilor și veteranilor de război din actualul județ Vaslui, Patria înainte de toate și Contribuția vasluienilor la Marea Unire și Vasluenii în războaie* am detaliat participarea unităților militare și a luptătorilor din actualul teritoriu, în bătăliile din toamna anului 1916 și din victorioasele Bătălii de la Mărăști (11/24 iulie – 25 iulie/8 septembrie 1917), Mărășești (24 iulie/6 august-19/2 septembrie 1917) și Oituz (26 iulie/8 august – 22 august/4 septembrie 1917), am evidențiat măsurile adoptate de forurile naționale din provinciile române. Astfel, patrioticele hotărâri au fost: Hotărârea Sfatului Țării de la Chișinău pentru unirea cu patria mamă, la data de 27 martie/9 aprilie 1918; Hotărârea Consiliului Național Român din Bucovina pentru unirea Bucovinei cu România, 15 noiembrie/28 noiembrie 1918, Hotărârea adoptată la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, de Marea Adunare Națională, cu participarea a peste 100.000 de români veniți din toate Ținuturile Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului.

La data de 29 octombrie/11 noiembrie 1918, s-a

semnat la Compiègne (Franța) armistițiul dintre Puterile Aliate și Germania, marcând încetarea ostilităților militare din Primul Război Mondial. Puterile Aliate i-au reproșat României încheierea armistițiului la Focșani, cu Puterile Centrale la data de 26 noiembrie/9 decembrie 1917. România a fost obligată să încheie armistițiul, ca urmare a situației militare noi intervenite, în armistițiul ruso-german de la Brest-Litovsk/Ucraina din 22 noiembrie/5 decembrie 1917.

Ulterior, România a fost obligată să încheie la 24 aprilie/7 mai 1918 Tratatul de pace de la București cu Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia, fiind nevoită să cedeze Dobrogea, să accepte rectificări de frontieră în Carpați (se cedau 5600 km pătrați) și să încheie înrobitoare convenții economice în agricultură, păduri și petrol. Regele Ferdinand, bine sfătuit de Regina Maria, nu a ratificat tratatul.

PARTICIPAREA UNITĂȚILOR MILITARE TUTOVENE LA CAMPANIA MILITARĂ DIN UNGARIA ÎN ANUL 1919

La data de 28 octombrie 1918, Armata română a fost remobilizată. Aliații au deschis frontul de la Salonic, dând posibilitate Armatei române să pornească la luptă și să forțeze armatele germană și austro-ungară să se retragă, atât din regat, cât și din Transilvania.

Cu aprobarea Înaltului Comandament Interaliat Militar de la Paris, unitățile și marile unități militare române, care pătrunseseră în Transilvania (D.1 Vânători de câmp și D. 7 Infanterie Roman au trecut prin trecătorile Bicaz și Oituz; D.2 Vânători și D.6 Infanterie Focșani au trecut pe Valea Oltului și Valea Jiului) au avansat pe Cursul mijlociu al Mureșului, iar pe aliniamentul Carpaților apuseni, la sfârșitul lunii decembrie 1918, obligând trupele ungare să se retragă spre vestul Ardealului.

Regimentul 12 Infanterie „Cantemir” Bârlad și Regimentele 2 și 3 Roșiori Bârlad au participat la acțiunile militare din vestul Ardealului, contribuind la alungarea peste Tisa a armatei ungare, condusă din luna martie 1919 de puterea sovietelor avându-l în frunte pe Bela Kun. Ostașii celor trei regimente bârlădene au contribuit la înfrângerea ostașilor unguri, care au atacat armata română în aprilie 1919. Bârlădenii au contribuit la dejucarea planului sovietelor ungurești și bolșevice ruse de a face joncțiunea în nordul Maramureșului și a atrage România în mrejele comunismului.

În luna iunie 1919, ostașii tutoveni au contribuit la înfrângerea armatei ungurești, care atacase tânăra armată cehă.

Însă, guvernul Ungariei nu s-a liniștit și în luna iulie 1919 a atacat din nou Armata română. În această situație, Marele Comandament Interaliat de la Paris a cordat deplină libertate, Marelui Cartier General al Armatei Române să acționeze cu hotărâre pentru înfrângerea armatei ungurești.

Armata română a acționat cu hotărâre, urmărindu-i pe unguri în Câmpia Panoniei, pătrunzând în capitala Ungariei, Budapesta cu subunități din Regimentul 5 Roșiori Tecuci, în după amiaza zilei de 3 august 1919 și cu grosul armatei în zilele de 4 și 5 august 1919.

La pătrunderea în Budapesta, Marele Cartier General al Armatei Române a dat ordin ostașilor români să protejeze populația civilă, s-o ajute cu medicamente și alimente, să protejeze monumentele de artă, spitalele, școlile și instituțiile de stat.

Armata română a contribuit la salvarea statelor centrale și est europene de căderea sub regimul comunist. La cererea Comandamentului Militar de la Paris, Armata română s-a retras în țară, începând de la sfârșitul lunii octombrie 1919.

Bărlădenii sunt mândri de înaintașii lor care au contribuit la aducerea liniștii poporului ungar și celorlalte popoare din Centrul și Estul Europei.

PARTICIPAREA REGIMENTULUI 25 INFANTERIE VASLUI, ALĂTURI DE ALTE UNITĂȚI MILITARE DIN MOLDOVA LA ELIBERAREA BUCOVINEI

Regimentul 25 Infanterie Vaslui, comandat de colonelul Nicolae Fărcășanu, menținând sub arme contigentele anilor 1912-1915 s-a deplasat la 8 noiembrie 1918 în Bucovina cu Batalioanele 1, 2 și 3, punându-se la dispoziția Diviziei 8 Infanterie Botoșani, comandată de generalul român de origine poloneză Iacob Zadic.

De la data de 10 decembrie 1918, efectivele Regimentului 25 Infanterie Vaslui au executat paza liniei de demarcație-armistițiu în județele Văscăuți, Vișnița și Coțman, asigurând liniștea populației din zonă.

În perioada ianuarie-aprilie 1919, unitatea vasluiană sub comanda colonelului Gheorghe Diamandi a adunat armamentul și muniția de la populația civilă din zonă.

Conform Ordinului 21 din 23 mai 1919 al Comandamentului Militar Român, regimentul împreună cu celelalte unități militare românești a participat la dejucarea planului bolșevicilor din Ucraina și Ungaria, care doreau să facă joncțiunea în Pocuția, conform înțelegerii secrete dintre Lenin și Bela Kun.

La data de 26 mai 1919, unitatea a participat la ocuparea Colomeei, pe care o stăpâneau trupele ucrainiene. Aici au executat misiuni de pază și menținerea ordinii interioare, dejucând acțiunile ucrainenilor.

În ziua de 20 mai 1919, regimentul vasluian a predat Pocuția trupelor poloneze (Pocuția Orientală până la granița cu Bucovina).

După îndeplinirea misiunii la granița cu Polonia, Regimentul 25 Infanterie s-a deplasat la Cernăuți, în ziua de 28 august 1919.

În ziua de 7 noiembrie 1919, vasluienii au dejucat revolta ostașilor ucrainieni din Regimentul 113 Infanterie Bucovina, urmărind slăbirea puterii de apărare a Bucovinei.

De la data de 1 ianuarie și până la 17 mai 1920, efectivele Regimentului 25 Infanterie Vaslui au participat la instruirea proprie și menținerea ordinii în orașul Cernăuți, precum și desfășurarea lucrărilor agricole în localitățile din jurul Cernăuților. În ziua de 17 mai 1920, ostașii regimentului vasluian au asigurat primirea cu mare fast a familiei regale române.

În lunile iunie și iulie 1920, unitatea s-a instruit în localitatea Coțman și a asigurat ordinea interioară în localitățile din împrejurimi.

Conform Ordinului de Operații nr. 40 din 11 octombrie 1920, unitatea s-a deplasat la Hotin, cu Batalioanele 1 și 2 și la Noua Suliță cu Batalionul 3, asigurând paza graniței de est. În luna noiembrie, efectivele unității au respins atacurile trupelor ucrainiene, la graniță.

În perioada ianuarie-martie 1921, efectivele regimentului vasluian au acoperit aliniamentul graniței de est: Briceni-Româncăuți- Secuieni-Voloșcova-Korman.

La data de 1 aprilie 1921, Armata română a trecut pe picior de pace. Însă, Regimentul 25 Infanterie Vaslui a fost menținut în Bucovina, pentru îndeplinirea unor misiuni de pază și instruirea recruților din zonă. Regimentul a fost trecut cu Partea Activă în cazarma din Vaslui, în luna august 1922.

Participarea unității la războiul de întregire a neamului românesc s-a soldat cu pierderea a 5.550 ostași morți, răniți și dispăruți.

În semn de recunoștință pentru faptele de eroism săvârșite de ostașii regimentului vasluian, în anul 1925 s-a adăugat în titulatura regimentului numele generalului Constantin Prezan, iar în 1936, numele mareșalului Constantin Prezan. Vasluienii îi cinstesc memoria mareșalului Constantin Prezan (avansat în anul 1936, împreună cu Averescu și Regele Carol al Doilea. Mareșalul Prezan își odihnește somnul de veci la Schinetea, județul Vaslui.

Bibliografie:

1. Col.(rtr) Ctin Chiper, *Cronica Militară a jud. Vaslui*, Iași, Editura Pin, 2012.
2. Col.(rtr) Ctin Chiper, *Magistrat Nicolae Mihai*, Mr.(rtr) Mircea Fitcal, *Omagiu eroilor vasluieni*, Bârlad, Editura Sfera, 2016.
3. Col. (rtr) Ctin Chiper, mr. (rtr) Miluță Moga, *muzeograf Mihai Cristian Șelaru, Patria înainte de toate. Contribuția vasluienilor la Marea Unire*, Editura Pim, Iași, 2018.
4. Col. (rtr) Ctin Chiper, lt. (rtr). ing. Neculai Ursu, *Vasluienii în războaie*, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2020.
5. Oltea Rășcanu-Gramaticu, *Bârladul și gloria militară*, Editura Pim, Iași, 2013.

PERSONALITĂȚI MILITARE ȘI OSTAȘI DIN FOSTELE JUDEȚE FĂLCIU, TUTOVA ȘI VASLUI CARE, AU CONTRIBUIT LA DESĂVÂRȘIREA UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

Vasluienii se mândresc cu numele unor personalități militare și ostași din fostele județe Tutova, Fălciu și Vaslui, care au contribuit la făurirea României Mari, cărora s-au construit monumente ale recunoștinței:

General corp armată Dumitru Strătilescu, născut în Huși, a comandat divizia de infanterie și Corpul 3 Armată din Galați, contribuind în mod deosebit la obținerea unor succese în luptele împotriva inamicului. (Arh. Mil. Pitești, Fond D.C.Î./1974, Dosar litera S, Curent 15031 și col.rtr. Ctin Chiper, lt.rz.ing. Neculai Ursu, Vasluienii în războaie, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2020, pag. 50-51.

Gl.divizie Nicolae Arghirescu, născut în Bârlad, a comandat Divizia a 6-a Infanterie din Focșani în crâncenele lupte de la Mărăști și Oituz în anul 1917 (Constantin Kirițescu, Istoria Războiului pentru întregirea României, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1989 și col.rtr. Ctin Chiper, lt.rtr. ing. Neculai Ursu, vasluienii în războaie, Ed. Karta Grafic, Pl.2020, pag.51-55).

Gl.d. Ion Rășcanu, născut în comuna Șuletea, jud.Vs, remarcabil comandant și om politic, primar al capitalei București și orașului Vaslui, prefect vaslui, parlamentar și foarte bun gospodar. În Primul Război Mondial, a îndeplinit funcțiile de șef al șef al Secției Operații în Marele Cartier General, atașat pe lângă Statul Major general al armatei franceze și comandant al Diviziei 1 Vânători de câmp. În anul 1950, a fost închis în închisoarea din Sighetul Marmăției. A decedat în anul 1952, împreună cu alți oameni de seamă din România (Arh. Mil. Pitești, Memorii Bătrâni, Dosar litera R., generali, curent 7 și col.rtr. Ctin Chiper, magistrat Nicolae Mihai, mr. rtr. Mircea Fitcal, Omagiu eroilor vasluieni, Ed. Sfera, Bârlad, 2016, pag.58-59). Această lucrare a fost premiată cu premiul special al juriului Asociației Naționale Cultul Eroilor Regina Maria.

Gl.bg. Gheorghe Naumescu, născut în București, adoptat de o familie boierească din comuna Băcani, fostul județ Tutova, a dat șarja de cavalerie în localitatea Prunaru, jud. Teleorman, în fruntea Regimentului 2 Roșiori Bârlad/D. 2 Cav. Iași, în ziua de 15 noiembrie 1916, împotriva unei mari unități germane. Regimentul a pierdut în luptă trei ofițeri superiori, 11 ofițeri inferiori și 361 călăreți-toți cu caii lor. La sfârșitul confruntării militare, regimentul a rămas cu 161 călăreți. Au căzut prizonieri de război: col. Gheorghe Naumescu cu un număr de ofițeri și soldați, internați în lagăre din Bulgaria. Tratați foarte rău de către comandanții lagărelor, mulți au decedat în lagăre. Coonelul Gheorghe Naumescu a fost grav rănit și a fost internat într-un spital din Sofia, decedând la data de 3 aprilie 1917. A fost decorat post-mortem cu Ordinul Mihai Viteazul, clasa a III-a și avansat post-mortem la gradul de gl.bg. La insistențele Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război, înființată la data de 12 septembrie 1919, rămășițele pământești ale gl.bg. Gheorghe Naumescu au

fost aduse la Bârlad și familia împreună cu conducerea garnizoanei militare Bârlad I-a înhumat la data de 2 mai 1925 în Cimitirul Eroilor „Eternitatea” din Bârlad. (Arh. Mil. Pitești, Fond Memorii Bătrâni, litera N lt. col., Curent 58 și col.rtr. Ctin Chiper, magistrat Nicolae Mihai, mr. rtr. Mircea Fitcal, Omagiu eroilor vasluieni, Ed. Sfera, Bârlad, 2016, pag.68-70.

Maior Petre Caracaș, născut în orașul Bârlad a comandat Regimentul 3 grăniceri Iași, căzând eroidic cu jumătate din efectivele sale, în luptele cu ostașii germani și austrieci, la Oituz, în ziua de 31 iulie/12 august 1917. (Oltea Rășcanu-Gramaticu, Bârladul și gloria militară, Ed. Pim, Iași, 2013, pag. 402-403).

Căpitanul Grigore Ignat născut în Bârlad în anul 1889. În ziua de 6 august 1917, mari unități militare germane au atacat Divizia 10 Infanterie Tulcea, Divizia 13 Infanterie Ploiești, Divizia 9 infanterie Constanța, Divizia 5 Infanterie Buzău și Divizia 14 Infanterie Iași, având în spatele lor Divia a 2-a Cavalerie Iași, dispuse pe aliniamentul de apărare aflat în fața localității Mărășești. Inamicul a atacat cu trei divizii în linia de apărare a Diviziei a 13-a Infanterie Ploiești, la joncțiunea Regimentelor 47 Infanterie Ploiești/72 Infanterie Mizil și Regimentelor 51 Infanterie Galaț/52 Infanterie Bârlad. În fața mării unități ploieștene, rețelele de sârmă ghimpată lipseau pe aproximativ 150 metri. Rezervele batalioanelor au sărit în ajutorul luptătorilor din prima linie, copleșiți de superioritatea numerică a inamicului. Pierderile au fost mari. La Batalionul 1 din Regimentul 51/52 Infanterie, toți comandanții de plutoane au căzut în luptă, în fruntea subunităților pe care le comandau. Aripa stângă a Regimentului 47/72 Infanterie a fost distrusă, iar comandantul acestui regiment, colonelul Radu Rosetti, viitorul mare istoric militar, aflat în fruntea regimentului a fost grav rănit, în mijlocul ostașilor săi. Pădurea Răzoare a fost incendiată de focul artileriei inamice, arzând ca o torță. Inamicul a pătruns prin breșă, îndreptându-se către Cota 100. Cucerirea acestei cote ar fi fost o catastrofă pentru diviziile românești, alungate dincolo de Siret. Pe cota 100, aflată la nord-vest de Mărășești, în colțul viilor Negroponte se găseau ostașii Companiei de mitraliere din Regimentul 51/52, cu 8 mitraliere, comandați de căpitanul Grigore Ignat care, a primit ordin să oprească înaintarea inamicului, cu orice preț. Lupta fost crâncenă, iar pierderile pe măsură. Toți ostașii mitraliori, în frunte cu comandantul au murit, mai puțin sublocotenentul Teodor Grigoriu, trimis cu un tren de răniți în Germania și după vindecare a fost internat în lagărul de prizonieri din Stralsund. A fost recuperat din mormanul de cadavre și sergentul Ignat Iliescu, avansat după război până la gradul de maior. După înapoierea în țară, sublocotenentul Teodor Grigoriu a fost avansat până la gradul de general în rezervă. Căpitanul Grigore Ignat a fost decorat post-mortem cu Ordinul Mihai Viteazul, clasa a III-a și avansat la gradul de maior. Osemintele sale au fost înhuate într-o criptă din Mausoleul din Mărășești. Soția lui a dorit să-l înhumeze în Cimitirul „Eternitatea” din Bârlad, însă comandantul Diviziei 13 Infanterie i-a trimis o emoționantă scrisoare, prin care a calmat-o, evidențiind faptul că locul său este între ostașii pe care i-a comandat. În fața Mausoleului de

la Mărășești, bustul lui Grigore Ignat este primul pe Aleea Eroilor. Bârlădenii au dat numele eroului Grigore Ignat unei străzi și a Școlii gimnaziale nr. 7. (Arh. Mil. Pitești, Fond Memoriei Bătrâni, ofițeri inferiori litera I, Curent 489, și col. rtr. Ctin Chiper, magistrat Nicolae Mihai, mr. rtr. Mircea Fitcal, Omagiu eroilor vasluieni, Ed. Sfera, Bârlad, 2016, pag. 83-87). Gl.Eremia Grigorescu, comandantul Armatei 1-a, de la data de 1 august 1917, în Ordinul de zi, nr. 90, din 8/21 august 1917, adresându-se ostașilor, arăta: „...La Șușița și Siret ați năruit eforturile groaznice ale sălbaticului dușman, dovedind lumii odată mai mult că, **Nici pe aici nu se trece.** Aici cunosc generalul german Mackensen ce este înfrângerea. Mărășeștii fu mormântul iluziilor germane.”

Căpitan Leonida Nicolau s-a născut în anul 1888 în Bârlad. După absolvirea Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” Bârlad în anul 1905 și a Școlii Militare Ofițeri Cavalerie din Târgoviște în anul 1908, tânărul locotenent este repartizat în Regimentul 2 Roșiori Bârlad, în funcția de comandant pluton recruți. Avansat în gradul de căpitan în anul 1812, ofițerul a participat în anul 1913, la Al Doilea Război Balcanic, pe teritoriul Bulgariei. Ofițerul a participat la Primul Război Mondial remarcându-se în luptele de pe Argeș-Neajlov, pentru apărarea capitalei în noiembrie 1916. Rănit grav, în ziua de 15 noiembrie 1916, în șarja de cavalerie de la Prunaru/jud. Teleorman, a decedat în ziua de 18 noiembrie 1916, în Spitalul Militar de Campanie. Familia i-a recuperat corpul și l-a înhumat în Cimitirul „Eternitatea” din Bârlad. A fost decorat cu Ordinul „Coroana României” și post-mortem cu Medalia „Crucea Comemorativă” a marelui război 1916-1919. (Mr. rz. Mircea Fitcal a identificat mormântul în care odihnește ofițerul, în Cimitirul „Eternitatea”, care acum este îngrijit).

Locotenent Constantin Ionescu s-a născut la data de 26 aprilie 1891 în localitatea Cosmești, jud. Vaslui. A absolvit Școala Normală de învățători din Vaslui și Școala Militară Ofițeri Infanterie Rezervă nr. 2 din Bacău. Ofițerul a participat la Al Doilea Război Balcanic în 1913 cu Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie din Vaslui. După război a fost avansat în gradul de locotenent. A participat și la Războiul pentru întregirea neamului românesc, fiind rănit mortal în ziua de 15 iulie 1917, în luptele de la Mărăști. A fost decorat cu Medalia Avântul Țării/1913 și Ordinul Coroana României, în grad de cavaler/1916. (Arh. Mil.Pitești, Fond Memoriei Bătrâni, litera I, Curent 487 și lucrarea Vasluenii în războaie, Ed. Karta Grafic, Ploiești, 2020, autori Ctin Chiper și Neculai Ursu).

Sublocotenent Gheorghe Măstăcan s-a născut în 1892 în Bârlad. A absolvit Liceul Gheorghe Roșca Codreanu din Bârlad și Școala Militară Ofițeri Artilerie, Geniu și Marină în anul 1914, fiind avansat în gradul de sublocotenent, specialitatea Artilerie. A fost repartizat în Batalionul 2 Pionieri din Galați. A participat la luptele pentru întregire statală și națională, căzând în luptele cu militarii germani, austrieci și unguri în zona Șercaia/Transilvania. (Arh. Mil. Pitești, Fond Memoriei Bătrâni, litera M, Curent 789 și lucrarea Vasluenii în războaie, Editura Karta Grafic, Ploiești, 2020, autori Ctin Chiper și Neculai Ursu).

Sublocotenent Mircea Țurcanu s-a născut în anul

1894. Părinții săi Constantin Țurcanu (cunoscutul Peneș Curcanu) și Lucreția I-au ajutat să aprobe Școala Normală de învățători din Vaslui. A absolvit și Școala Militară Ofițeri Infanterie nr. 2 din Bacău, cu gradul de sublocotenent, fiind repartizat în Regimentul 37 Infanterie Alexandru cel Bun din Botoșani, în funcția de comandant pluton, pe care l-a condus în luptele de la Mărăști. În ziua de 24 iulie 1917 a fost grav rănit și a decedat în ziua de 25 iulie în Spitalul Mobil nr. 8. Decesul său a îndoliat familia și ne-a atras atenția cu privire la creșterea nr. de învățători, decedați în război.(Arh. Mil. Române Pitești, Fond Memoriei Bătrâni, litera Ț, Curent 50).

Sergent-major Ștefan Gavrilă s-a născut în anul 1880, în localitatea Băcani, jud. Tutova (în prezent jud. Vaslui). A absolvit Școala de Subofițeri infanterie, de pe lângă Divizia 6 Infanterie Focșani. A participat la război cu Regimentul 12 infanterie Dimitrie Cantemir Bârlad, căzând în luptele de la Mărăști la data de 15 iulie 1917. (Vasile Fănar, președintele subfilialei Cultul Eroilor Băcani).

Sergent Constantin Ciolacu s-a născut în anul 1890, în localitatea Valea Siliștei, jud. Vaslui. A participat la război cu Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. În octombrie-noiembrie 1916 s-a evidențiat în luptele de la Oituz, sub deviza lansată de generalul Eremia Grigorescu **Pe aici nu se trece.** În luptele din iulie 1917 de la Mărăști, tânărul Constantin Ciolacu a fost rănit mortal, în ziua de 15 iulie 1917. Numele său este înscris pe monumentul din curtea bisericii și pe panoul din biserică, fiind pomenit la sărbătorile religioase și naționale.(Arh. Mil. Pitești, Registrul cu foi matricole, a Contingentului 19120).

Sergent Ioan Moldoveanu s-a născut în localitatea Codăești, jud. Vaslui. A participat la marele război cu Regimentul 2 Roșiori din Bârlad, remarcându-se în luptele din Transilvania în 1916 și în luptele de la Mărășești din iulie-august 1917. A fost rănit mortal în ziua de 7 august 1917.(Arh. Mil. Pitești, Registrul istoric al Regimentului 2 Roșiori Bârlad).

Sergent Ioan Munteanu s-a născut în anul 1895, în localitatea Bogdănița, într-o familie de răzeși, frunțași ai localității. A fost încorporat și s-a instruit în Regimentul 2 Roșiori Bârlad. A participat la luptele din toamna anului 1916 și la luptele din vara anului 1917 de la Mărășești. A căzut în luptele de la Doaga în ziua de 7 august 1917, când Regimentul 2 Roșiori a venit în sprijinul luptătorilor prahoveni și buzoieni din Divizia a 5-a Infanterie Buzău. A fost decorat cu Medalia Bărbăție și credință, clasa a III-a.(Datele au fost furnizate de inspectorul superior de la S.J.A.N. Vaslui Mihaela Cătălina Apostu, preluate din Registrul Stării Civile al Comunei Bogdănița Nr.1/1917).

Sergent Gheorghe Ionașcu s-a născut în localitatea Lipovăț, jud. Vaslui, localitate care a dat țării mari personalități:academicianul matematician Gheorghe Vrânceanu, artistul poporului, Ștefan Ciubotărașu, politicianul Virgil Trofin și alții.

Cel de al treile copil din cei cinci al familiei Ștefan și Maria Ionașcu s-a născut în anul 1885, în localitatea Lipovăț, jud. Vaslui. A satisfăcut stagiul militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui și a participat la Primul Război Mondial cu Regimentul 65 Infanterie Vaslui, dublura lui VII Racova nr.25 Infanterie Vaslui. Regimentul

65 Infanterie a luptat în Dobrogea în august și septembrie 1916, fiind subordonat Diviziei a 2-a Infanterie Craiova. La data de 25 septembrie 1916, Regimentul 65 Infanterie a fost trimis la Onești, jud Bacău, intrând în subordinea Diviziei a 15-a Infanterie, comandată de generalul Eremia Grigorescu, luptând la Oituz în octombrie și noiembrie împotriva trupelor germane și austro-ungare sub deviza **Pe aici nu se trece**. Istoricul Constantin Kirițescu arăta: „Infanteriștii Regimentelor ieșene 13 și 53, împreună cu infanteriștii Regimentelor 25 și 65 vasluiene și celelalte unități militare au înroșit pământul cu sângele vărsat.” Regele Ferdinand I, în Tabăra de la Onești, a decorat drapelele acestor regimente cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a. De asemenea, a decorat ofițeri, subofițeri și ostași din cele patru regimente. Regimentele 53 lași și 65 Vaslui au fost retrase pentru refacere în localitatea Vorniceni, jud Botoșani și, din cauza pierderilor în forță umană și materială, s-au unit în Regimentul 53/65 Infanterie. Acest regiment s-a acoperit de glorie în vara anului 1917 la Mărășești, remarcându-se la Moara Roșie și Doaga. În ziua de 1 august 1917, la Doaga, a căzut în lupte sergentul Gheorghe Ionașcu, cernind sufletele soției Florica și celor patru copii rămași orfani de tată. Sg. Gh. Ionașcu a fost decorat cu Medalia Bărbăție și Credință cu spade, clasa a II-a. (Datele au fost furnizate de nepoata eroului, Ramona Jianu, care păstrează documentele de familie și cele din Registrul Stării Civile de la primărie.)

Sergent Gheorghe Negară s-a născut în anul 1886 în localitatea Deleni, jud. Vaslui, situată la 15 km sud-vest de orașul Vaslui. Părinții lui Gheorghe i-au asigurat condițiile materiale să urmeze Școala gimnazială și ucenicia în domeniul tâmplăriei în Vaslui, ajutându-l să devină un bun meșter. În anul 1908 a fost recrutat pentru satisfacerea serviciului militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. Dotat cu inteligență și ambiție, tânărul Gheorghe s-a înapoiat în sat cu gradul de sergent, stârnind invidia tinerilor din leatul său. Tânărul Gheorghe a construit și reparat case și mobile locuitorilor din sat. În 1913 a participat la Al Doilea Război balcanic cu Regimentul 25 Infanterie Vaslui, care dorea să-l rețină pentru corpul subofițerilor, însă a refuzat înapoiindu-se la meseria sa. Mobilizat în august 1916, în funcția de loțiitor comandant de pluton în Regimentul 25 Infanterie Vaslui, a participat la luptele din Transilvania înaintând până pe aliniamentul Homorod-Băile Sovata. Urmare a complicării situației militare din sudul țării, în luna septembrie și octombrie 1916 a luptat la Oituz, sub comanda generalului Eremia Grigorescu. În ziua de 13 octombrie 1916, bravul sergent Gheorghe Negară a fost rănit și după câteva ore a murit. A îndoliat sufletele membrilor familiei și a prietenilor care-l așteptau să le construiască case și mobile. A fost decorat cu Medalia Bărbăție și Credință clasa a III-a, cu spade. (Datele au fost extrase din Registrul de Stare Civilă 1916-1919, al Comunei Deleni, cu ajutorul Doamnei Parasca Boț, consilier cu probleme de agricultură).

Sergent Manolache Pantază s-a născut în localitatea Chircești, jud. Vaslui. Ajuns la maturitate, tânărul a fost încorporat în anul 1912 pentru satisfacerea stagiului militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. În anul 1913 a participat la Al Doilea Război balcanic. În anul

1916 a fost mobilizat de Regimentul VII nr. 25 Infanterie Vaslui urmând același traseu ca cel de mai sus. După luptele de la Oituz 1916, Regimentul 25 Infanterie a fost menținut pe fron. Refăcut în luna martie la Răcăciuni/Bacău, la sfârșitul lunii aprilie 1917 a fost pus în subordinea Diviziei a 8-a Infanterie Botoșani și a luptat în luna iulie 1917 la Mărăști. În ziua de 26 iulie, unitatea a fost trimisă la Oituz, jud. Bacău. Rănit grav în lupte la Oituz, sergentul Manolache Pantază a decedat la 14 octombrie în Spitalul de Cruce Roșie nr. 157. a fost decorat post-mortem cu Medalia Bărbăție și credință clasa a III-a, cu spade. (Datele au fost culese de prof. de Istorie Vasile Cozma din Chircești, în Registrele de Stare Civilă a Comunei Miclești/Vaslui).

Caporal Neculai Iacob s-a născut în anul 1878, în localitatea cu rezonanță istorică Solești, jud Vaslui.

În această localitate s-au născut principesa Elena Rosetti Cuza, frații săi Costache, Theodor, Dimitrie, sora Zoe, nepotul Elenei, fiul lui Costache-Gheorghe Rosetti, fost ambasador al României la Petrograd, strănepotul Theodor, strănepoata Elena Rosetti, fiica lui Gheorghe și a Olgăi de Girez, soția lui Friedrich Von Paulus, cu care s-a căsătorit în anul 1912 la Baden Baden. Împreună cu Von Paulus ajuns Feld mareșal în Armata Germană, Elena a dat Germaniei doi fii, ajunși ofițeri în A.G. Primul a fost omorât de acoliții lui Hitler în anul 1943 și al doilea de un glonț la 26 aprilie 1944 pe frontul din Ucraina. Fiica lor, Olga, medic, a vizitat-o pe mama sa la închisoare, unde au trimis-o slugile lui Hitler în 1943. Elena a fost eliberată din închisoare de trupele americane în 1945. Fiica Olga a înhumat-o în Cavoul familiei din Baden Baden, în anul 1949. Feldmareșalul Von Paulus, avansat de Hitler în ianuarie 1943, pentru a nu se preda rușilor, nu a putut evita situația determinată de lipsa ajutorului cu muniții, alimente și medicamente, fiind nevoit să cedeze împreună cu 350.000 oatași germani la Stalingrad. Rușii l-au folosit să le dea cunoștințe militare și apoi l-au trimis în Republica democrată Germană, pentru reorganizarea armatei și organizarea miliției. A decedat în 1957 și fiica Olga l-a înhumat în Cavoul familiei din Baden Baden, urmând s-o reîntâlnească pe Elena în ceruri. Strănepotul principesei Elena Cuza-Theodor, fiul lui Gh. Rosetti, a predat cu proces verbal, în toamna anului 1948, conacul familiei Rosetti, pentru a fi folosit de Școala Elementară Solești. În prezent conacul este în paragină, fiindcă cei doi fii ai binefăcătorului Theodor așezați în Franța și Anglia nu au dat aprobare, pentru renovarea Conacului, după cutremurele din 4 martie 1977 și 30 august 1989 solicitând mulți bani.

Neculai Iacob a satisfăcut stagiul militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui, fiind avansat în gradul de caporal. Tânărul ostaș a participat la Al Doilea Război Balcanic și la Primul Război Mondial cu Regimentul 65 Infanterie Vaslui. Participând la luptele de la Mărășești, în vara anului 1917, cu Regimentul 53/65 Infanterie, în ziua de 15 august 1917 a căzut în lupte. A fost decorat cu Medalia Bărbăție și credință, cu spade, clasa a III-a. (Datele au fost asigurate de Veronica Cocuz, din Registrul de Stare Civilă 1916-1919 și de nepotul său, Gheorghe Iacob care păstrează documentele de la bunicul său).

Caporalul Păun Mocanu s-a născut în 1893 în Comuna Cârja, jud. Tutova (în prezent jud. Vaslui). A satisfăcut serviciul militar în Regimentul 12 Infanterie Cantemir Bârlad. A participat la Primul Război Mondial cu Regimentul 12 Infanterie Cantemir, fiind rănit mortal în luptele de la Tabla Bușii/Prahova în ziua de 30 octombrie 1916. (Col. rtr. Ctin Chiper, It.rz. ing. Neculai Ursu, Vasluienii în războaie, Ed. Karta Grafic, Pl., 2020, pag.97).

Caporal Vasile Lăzăreanu s-a născut în anul 1892, în localitatea Șerbotești, jud. Vaslui. La vârsta majoratului, Vasile Lăzăreanu a satisfăcut serviciul militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. Absolvind Școala de gradați din Divizia 8 infanterie a fost avansat caporal și a participat la Primul Război Mondial cu Regimentul 25 Infanterie Vaslui. A căzut în luptele de la Mărăști în ziua de 16 iulie 1917. (Datele au fost asigurate de profesorii Vasile Cozma și Miluță Moga, Registrele de Stare Civilă a primăriei Miclești).

Caporal Vasile Popa s-a născut la data de 23 ianuarie 1885, în localitatea Valea Siliștei, Comuna Știoborâni, jud. Vaslui. Până la vârsta majoratului a lucrat în prăvălia părinților săi. În anul 1907 Cercul de Recrutare Vaslui, l-a chemat la satisfacerea serviciului militar, repartizându-l în Regimentul VII Racova nr. 25 infanterie Vaslui. În Divizia 8 infanterie a urmat și cursurile școlii de gradați, fiind avansat în gradul de caporal. În anul 1913, a participat la cel de Al Doilea Război Balcanic, pe teritoriul Bulgariei. În primăvara anului 1916 a fost concentrat în Regimentul 65 Infanterie Vaslui, dublura regimentului 25 Infanterie Vaslui, instruindu-se pe islaurile din localitățile Codăești, Solești, Valea Siliștei, Boușori, Văleni, Moara Domnească, Munteni, Moara Greci, poligonul de trageri din Vaslui-Munteni de Jos. Mobilizat în august 1916, a participat cu camarazii săi la luptele din Dobrogea, în subordinea Diviziei a 2-a Infanterie din Craiova, de la 25 august la 25 septembrie 1916. La sfârșitul lunii septembrie 1916, unitatea a fost trimisă la Onești și în octombrie-noiembrie a luptat la Oituz, împreună cu ostașii valuieni din Regimentul 25 Infanterie și ostașii ieșeni din regimentele 13 și 53 Infanterie. Luptând sub conducerea generalului Eremia Grigorescu, comandantul Diviziei 15 Infanterie, sub deviza **Pe aici nu se trece**, ostașii germani, austrieci și unguri nu au trecut linia frontului. În luna decembrie 1916, Regimentul 65 Infanterie Vaslui a fost retras în localitatea Vorniceni/Botoșani pentru completarea forței umane, a mijloacelor de luptă și a instrucției. Datorită pierderilor suferite în toamna anului 1916, Regimentul 53 Infanterie Iași, dublura Regimentului 13 Infanterie Iași s-a unit cu Regimentul 65 Infanterie Vaslui, dublura Regimentului 25 Infanterie Vaslui. În lunile iulie și august 1917, cele două regimente au luptat la Mărășești. În luptele din ziua de 7 august la Doaga, în sprijinul Regimentelor 7 Infanterie Prahova și 32 Infanterie Ploiești, subordonate Diviziei a 5-a Infanterie Buzău a căzut în lupte și caporalul Vasile Popa, lăsând orfani de tată pe fiul Costache, care i-a preluat îndeletnicirile și pe fiica Zoița-o bună croitoreasă. (Arh. Mil.Pitești, Fond registrele Matricole a cercului de Recrutare Vaslui, Contigentul 1907).

Caporal Toader Vrânceanu s-a născut în anul 1884 în localitatea Bogdănița, fostul jud. Tutova. La

vârsta majoratului, Cercul de Recrutare Tutova-Bârlad l-a recrutat și l-a trimis la încorporare în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui, instruindu-se și absolvind și școala de gradați cu gradul de caporal. La data de 20 iunie 1913, caporalul Toader Vrânceanu a fost mobilizat în Regimentul 25 Infanterie Vaslui și a participat la cel de Al Doilea Război Balcanic, pe teritoriul Bulgariei. În primăvara anului 1916, a fost concentrat în Regimentul 65 Infanterie din Vaslui și a participat la luptele din Dobrogea. Retras la Onești, unitatea a fost introdusă în lupte la Oituz. Ostașii au luptat alături de camarazii lor din R. 25 Vs, R.13 I. Iș, R. 53 I. Iș și alte unități, sub conducerea vestitului general Eremia Grigorescu, sub deviza **Pe aici nu se trece**. Și ostașii inamici germani, austrieci, unguri n-au trecut. În vara anului 1917, a luptat la Mărășești și a fost decorat cu Medalia Bărbăție și Credință, cu spade, clasa a III-a. (Arh. Mil.Pitești, Fond Registre Matricole a cercului de Recrutare Vaslui, Contigentul 1906).

Caporal Gheorghe Donosă s-a născut în 1890 în localitatea Moara Domnească, Comuna Văleni, jud. Vaslui. În anul 1912 a fost recrutat în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. Selecționat în Școala de gradați a fost avansat caporal. La 20 iunie a fost mobilizat în Regimentul 25 Infanterie și a participat la Al Doilea Război balcanic, pe teritoriul Bulgariei. A fost internat în Spitalul din Vaslui, fiind bolav de febră tifoidă. În august 1916 a fost mobilizat în Regimentul 25 Infanterie Vaslui participând la luptele din Transilvania. Din octombrie 1916 a participat la luptele de la Oituz, luptând alături de ceilalți camarazi vasluieni și ieșeni sub comanda respectatului general Eremia Grigorescu, cu deviza **Pe aici nu se trece**, obligându-i pe ostașii germani, austrieci și unguri să bată în retragere. În luna martie, Regimentul 25 Infanterie a fost retras pentru refacere în localitatea Răcăciuni, jud. Bacău. În vara anului 1917, Regimentul 25 Infanterie a luptat la Mărăști. Caporalul Gh. Donosă a murit în lupte în ziua de 19 iulie 1917, fiind lovit de un proiectil de artilerie. (Arh. Mil. Pitești, Fond Registrele matricole ale Cercului de Recrutare Vaslui, Contigentul 1912).

Soldat Constantin Gaiță s-a născut în anul 1878, în localitatea Valea Siliștei, Comuna Știoborâni, jud. Vaslui. În anul 1900, Cercul de recrutare Vaslui l-a chemat să satisfacă serviciul militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. În anul 1903 s-a căsătorit și împreună cu soția a dat societății pe Constantin Gaiță în anul 1911, care a participat la Al Doilea Război Mondial, decedând în crâncenele lupte de la Cotul Donului, în ziua de 19 noiembrie 1942. Bătrânul Constantin Gaiță a fost mobilizat la 20 iunie 1913 de Regimentul 65 Infanterie Vaslui și a participat la Al Doilea război Balcanic, pe teritoriul Bulgariei. În luna mai 1916, soldatul Constantin Gaiță a fost concentrat de Regimentul 65 Infanterie Vaslui și mobilizat în ziua de 14 august 1916. A participat la luptele din Dobrogea de la 25 august până la 25 septembrie 1916. Retras din Dobrogea a luptat la Oituz cu ostașii din Regimentele 13 și 53 Infanterie Iași și ostașii vasluieni din Regimentul 25 Infanterie Vaslui. În vara anului 1917, a luptat la Mărășești, căzând în lupte în ziua de 15 august, îndoliindu-și familia, rudele și prietenii. (Arh. Mil. Pitești, Fond Registrele cu foi matricole, întocmite de Cercul de

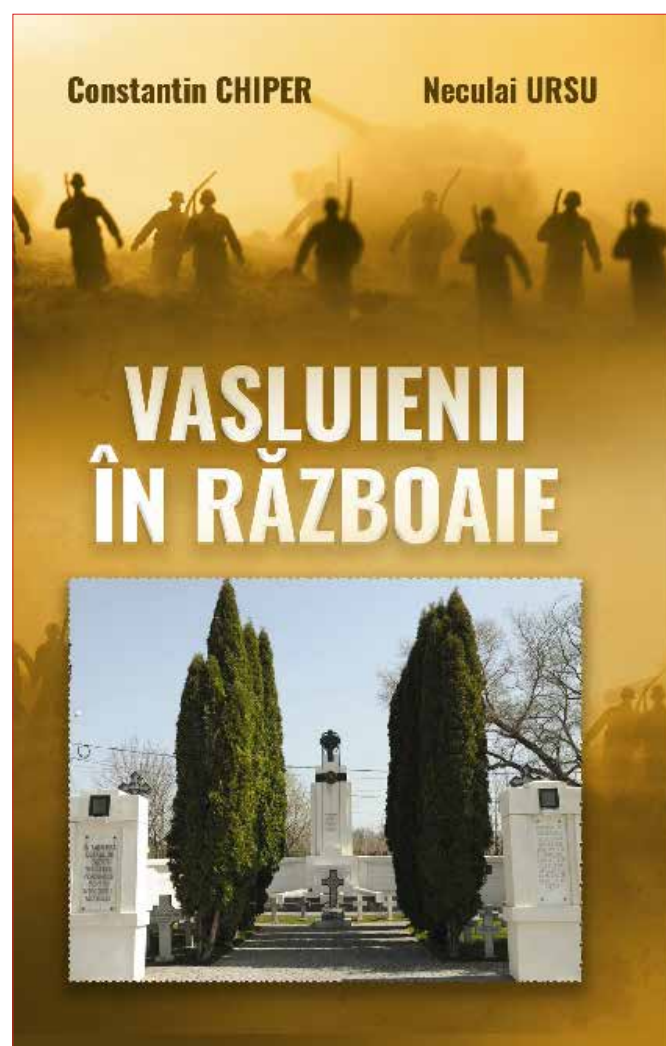
Rerutare Vaslui, Contingentul 1900).

Soldat Vasile Popa s-a născut la 27.09.1892, în localitatea Bahnari, suburbie a orașului Vaslui. Părinții săi Dumitru și Maria Popa apreciau mult inteligența și hărnicia fiului lor. În anul 1914, Cercul de Recrutare Vaslui l-a chemat pentru satisfacerea serviciului militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. În primăvara anului 1916, soldatul Vasile Popa a fost concentrat pentru primenirea instrucției, iar la 14 august 1916 a fost mobilizat în Regimentul 25 Infanterie Vaslui și a participat la luptele de eliberare a fraților români, în Războiul cel Mare 1916-1919. Ajungând în zona Sovata băi. În septembrie 1916, ca urmare a complicării situației militare în Dobrogea, unitatea a fost retrasă în Muntenia. Apoi, unitatea a luptat la Oituz, împreună cu ostașii din Regimentul 65 Infanterie Vaslui, dublura Regimentului 25 Infanterie și cu ostașii ieșeni din Regimentele 13 Infanterie și 53 Infanterie, dublura R.13 I. și cu ostașii altor unități militare. Ostașii au luptat sub deviza generalului Eremia Grigorescu: **Pe aici nu se trece !** Soldatul Vasile Popa a căzut prizonier de război în luptele de Oituz, fiind trimis într-un lagăr din Silezia. S-a înapoiat din lagăr în vara anului 1918. La data de 28 octombrie 1918, Armata Română a fost remobilizată. Regimentul 25 Infanterie Vaslui a fost trimis în noiembrie 1918 în Bucovina, contribuind până în toamna anului 1921 la liniștea populației și apărarea graniței de est împotriva invaziei trupelor bolșevice ucrainiene. Soldatul Vasile Popa a fost decorat cu Medalia „Crucea Comemorativă a Războiului 1916-1919”. Nepotul său, col. rtr Vasile Popa, ofițer de Artilerie Antiaeriană îi cinstește memoria bunicului erou. (Col.rtr Ctin Chiper și lt.rtr. ing. Neculai Ursu, Vasluienii în războaie, Editura Karta-Grafic, Ploiești, 2020, pag. 102-104).

Soldat Ion Roman s-a născut în anul 1858, în localitatea Tanacu, jud. Vaslui. A participat alături de vasluienii lui în luptele din Războiul de Independență 1877-1878, făcând parte din Regimentul 13 Dorobanți Iași-Vaslui. Ei au participat la luptele de la Grivița, Plevna și Vidin. O poveste ca o legendă s-a păstrat în neamul Roman din Tanacu. Domnul Carol I a dorit să-l cunoască personal pe Ion, care executa ordinele exemplar și l-a decorat cu Medalia „Trecerea Dunării”. Înapoiindu-se acasă, s-a căsătorit cu Domnica și au dat țării trei băieți: Toader, Gheorghe și Dumitru și o fată Frăsina. Fiii lui Ion Roman, Toader și Gheorghe au fost încorporați în luna martie 1913 pentru satisfacerea stagiului militar în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui. La data de 20 iunie 1913 au fost concentrați și mobilizați în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui, participând la Al Doilea Război Balcanic, pe teritoriul Bulgariei. Soldatul Toader Roman s-a prăpădit de holeră pe teritoriul Bugariei, nu apucase să se însoare. Fratele Gheorghe a scăpat din război și s-a întors acasă. După puțină vreme, a fost din nou concentrat în regimentul 25 Infanterie Vaslui, pentru împrăștierea cunoștințelor militare. Fiul cel mic abia se căsătorise cu Mândița Burgele din localitatea vecină, Burgelești, și a fost încorporat în Regimentul VII Racova nr. 25 Infanterie Vaslui, în primăvara anului 1915. La data de 14 august 1916, Gheorghe și Dumitru au fost mobilizați în Regimentul 25 Infanterie Vaslui. Au participat la luptele din Transilvania și

în octombrie 1916 la Oituz. Gheorghe Roman a fost rănit mortal la Oituz. Soția sa i-a născut un băiat, pe care l-a botezat cu numele de Ion (bunicul său). Dumitru Roman a scăpat cu viață din iadul de la Oituz și a fost decorat cu Medalia Bărbăție și Credință cu spade, clasa a III-a. El a dus mai departe numele familiei Roman, în Comuna Tanacu, dând țării patru băieți: Ion, Vasile, Gheorghe, Dumitru și o fată Emilia (s-a căsătorit cu plutonierul-major Ion Dănilă din Moara Domnească. Toți cei patru băieți au luptat în Al Doilea Război Mondial. Dintre ei Vasile a fost necăsătorit și a murit în al Doilea Război Mondial, la Cotul Donului, în ziua de 19 noiembrie 1942. Dumitru Roman împreună cu soția au dat naștere lui Dumitru, col. rtr., fost ziarist militar, în prezent redactor șef al Revistei România Eroică și vicepreședinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor Regina Maria. (col.rtr. Ctin Chiper, lt. rtr. Ing. Neculai Ursu, Vasluienii în războaie, Editura Karta-Grafic, Ploiești, 2020, pag. 104-105).

Închei cu constatarea personală, cu prilejul vizitelor desfășurate la Mausoleele din Soveja, Mărăști, Mărășești, jud. Vrancea, Târgu Ocna și Oituz, jud. Bacău, orașul Vaslui, că în criptele acestor mausolee și în documentele din arhivele lor sunt mulți militari din actualul județ Vaslui, neluați în evidență și pot oricând să fie înscrși în monografiile ale localităților și județelor.

Jenică RUSU

Peneș Curcanul „un steag viu” pentru toți românii!

În opinia mea, Peneș Curcanul (Constantin Țurcanu n. 1 martie 1854, Vaslui - d. 15 noiembrie 1932) este eroul model, în mod special pentru militarii Armatei României, precum și pentru orice patriot român care iubește România, iar la chemarea țării răspunde prezent indiferent de vârstă și starea sănătății.

Constantin Țurcanu s-a născut chiar în orașul Vaslui, într-o casă simplă a acelor vremuri, pe strada cu numele învățătorului „Gheorghe Lazăr”, fiind **singurul copil al lui Gheorghe Țurcan și Maria, alintat de aceștia Costache. La vârsta de 7 ani părinții l-au dus la Huși, la rudele lor mai înstărite, unde a absolvit cinci clase primare, învățând astfel să scrie și să citească încă din copilărie, într-o perioadă în care puțini cunoșteau acest lucru, în perioadele din civilie lucrând ca responsabil de întreținere al drumurilor din zona Vaslui – Solești.**

Constantin Țurcanu a fost veteran în patru campanii purtate de Armata României, după cum urmează: la vârsta de 21 de ani (15 mai 1875), a fost înrolat în cadrul Regimentului 13 Dorobanți Vaslui – Iași, pentru a-și satisface stagiului militar obligatoriu, la vârsta de 23 ani merge în Războiul de Independență 1877 – 1878, la vârsta de 59 ani merge în Al Doilea Război Balcanic 1913, în Bulgaria, la vârsta de 62 ani merge în Primul Război Mondial 1916 – 1918 și la vârsta de 65 ani merge în campania din Ungaria, 1919.

Crede cineva că pe vremea lui Peneș Curcanul nu existau și atunci ipocriții, falși patrioți, hoți din banii poporului, în rândul celor care se aflau în politica țării?! Și încă cum, și cât. Cu toate acestea... Peneș Curcanul la chemarea țării merge de fiecare dată în prima linie a frontului, așa cum au mers mii de alți adevărați eroi patrioți români.

Peneș Curcanu nu a fost numai „un bărbat înalt, cu păr bogat, cu privire pătrunzătoare, știutor de carte și ager din fire” din zona Vasluiului, el nu a fost numai eroul lui portretizat în poezia lui Vasile Alexandri (n.21 iulie 1821 – d. 22 august 1890), nu a fost nu numai eroul Armatei României căruia i s-au acordat 12 decorații militare, după cum urmează „Trecerea Dunării”, „Apărătorii independenței”, „Medalia comemorativă rusă”, „Steaua României cu spade”, „Victoria”, „Virtutea Militară”, „Serviciul Credincios” clasa I-a, „Crucea comemorativă a

războiului 1916-1918”, „Mihai Viteazul”, „Crucea italiană de război”, „Crucea vitejilor” și „Crucea de război”, urcând de la gradul de sergent până la gradul de plutonier adjutant, gradul cel mai mare pentru subofițerii Armatei României din acele vremuri, el este eroul model al tuturor celor care cred că în vremuri de pace îți faci datoria de român prin muncă, iar în vremuri de restriște, indiferent de vârstă și sănătate, îți aperi țara, în prima linie, de ești rănit te refaci și te reîntorci plin de curaj în prima linie, iar de este nevoie îți faci datoria până la sacrificiul suprem.

Dață la vârsta de 21 ani se poate vorbi de o înrolare conform prevederilor/ obligațiilor militare din acele vremuri, de la care nu s-a sustras, 23 ani vârsta când merge la război, nici chiar când pe frontul de apărare a țării a fost rănit și poate ar fi avut acest drept,

următoarele înrolări la 59 ani, 62 ani, 65 ani, în prima linie, indiferent de boli, sunt dovezi de patriotism ale unui adevărat erou, de altfel, fiind menținut la cererea sa expresă în serviciul activ militar până la data decesului, drept care se acorda în acele vremuri doar celor cu grad de ofițer din Armata Română, așa cum în mod excepțional i s-a acordat și decorația „**Steaua României cu spade**”, rezervată tot doar ofițerilor.

Amintirile sergentului Constantin Țurcanu – Peneș Curcanul așa cum rezultă de pe textul cărților poștale scrise personal de acesta:

„Eu mă numesc din botez Constantin Țurcanu, însă în războiul din 1877, marele poet mi-a schimbat numele și prenumele zicându-mi Peneș Curcanu. Aceasta s-a auzit că am fost cel dintâi care am intrat în redanul luat la 27 august 1877. (...) La luarea redanului am fost decorat de domnitorul Carol cu «Virtutea Militară», iar la 31 august la Grivița tot de domnitorul Carol I am fost decorat cu «Steaua României» în gradul de cavalier. Acest atac l-am dat pe ziua de 31 august 1877. (...)”

„Tot în acel an la reduta nr.2 am dat un atac fals și am fost rănit la acea redută. La 7 octombrie tot la această redută am fost prins de cange și, dacă nu se rupea mantaua, trebuia să fiu să fiu tras în șanț și tăiat bucăți. Că tot acolo a fost prins un sublocotenent și l-au tăiat în bucăți și l-au aruncat pe malul șanțului. (...) Am stat în spital până ce m-am internat. Așa că în noiembrie 1877, reîntors la Regimentul meu 13 Dorobanți Iași Vaslui, însă regimentul fiind distrus am fost la luptă că nu mai rămăseseră decât 300 de oameni din 1200. (...)”

„La 1 Decembrie 1877 am plecat la București cu 10.000 de prizonieri turci și într-o zi, plimbându-mă pe Calea Victoriei, m-am întâlnit cum un domn care m-a întrebat de unde sunt, cum mă numesc, ce grad am și dacă am fost rănit. l-am răspuns că sunt din orașul Vaslui și mă numesc Constantin Țurcanu, am gradul de sergent și am fost rănit. În anul 1881, eu fiind eliberat, am văzut poezia «Plecat-am 9 din Vaslui și cu sergentul 10». În 1913 aveam serviciu ca picher de stat și eram plătit cu 150 lunar. Mi-am lăsat serviciul și m-am înscris ca voluntar în Regimentul 25 de a merge contra bulgarilor. Tot ca voluntar în 1916, idem în 1918, idem în 1922, 1923 și de astăzi până la moarte în armată”

Numai un ADEVĂRAT DE PATRIOT ar putea rosti aceste cuvinte: „...și de astăzi până la moarte în armată”, cuvinte care ar trebui să fie înscrise în conștiința oricărui român. Adevărații patrioți își vor îndeplini întotdeauna inclusiv obligațiile militare, de va fi nevoie până la sacrificiul suprem.

Constantin Țurcanu a murit în data de 15 noiembrie 1932, la vârsta de 78 ani, osemintele eroului

aflându-se în prezent depuse alături de ale altor 10.000 de martiri români vasluieni, oseminte care au fost aduse din întreg județul Vaslui, în Mausoleul „Peneș Curcanul” din Cimitirul Eternitatea Vaslui, construit în anul 1934 pentru pomenirea din veac în veac, mausoleul fiind opera arhitectului/sculptorului grec Vasile Scutari (numele real Vassilios Scutaris), stabilit în Galați, apoi la Iași. („Frații Scutaris, Vassilios și Salvador erau originari din Tinos, o insula din Marea Egee, din arhipelagul Cicladelor, loc de origine al multor artiști greci, specializați în sculptura în marmură, care la sfârșitul secolului al XIX-lea au venit în România, unde găseau de lucru cu ușurință” – *Lección de anatomie a dr. Popa*), mausoleu construit alături de meșterii italieni Luise Severiano și Victor Bibuitto și o echipă de meșteri ai Armatei României, al căror nume se regăsește înscrise la baza porților mausoleului, pe interior, numele acestora fiind Lt. Popa D., meșter Altman I., plt. maj. Florea V., plt. maj. Monacu N., plt. maj. Palade P., plt. Mihai Vasile.

Scriitorul Adrian Maniu (6 februarie 1891 – d. 20 aprilie 1968) a scris despre eroul vasluian Constantin Țurcanu ca fiind „un steag viu”, „trăind mai departe în tranșeele unui vers – botezat în veșnicie Peneș Curcanu”.

În fiecare an, la 25 octombrie, este sărbătorită Ziua Armatei României, noi, ce de astăzi, având datoria de a ne reaminti de sacrificiul înaintașilor noștri și de a arăta respectul cuvenit tuturor militarilor români din zilele noastre.

Cinste eternă eroilor Patriei!

La mulți ani Armatei României!

La mulți tuturor militarilor români!

* Sursa textelor amintirilor sergentului Constantin Țurcanu – Peneș Curcanul – despre participarea sa la campania din 1877-1878: Arhivele Naționale ale României, SJAN Gorj, colecția Documente foi volante, dosar V/648.

Silviu MAN

Povești din... cătănie

În loc de introducere ...

Acesta este unul dintre mai multe texte reunite sub titlul de mai sus. Seria cuprinde 10 „episoade” de cătănie. De pe vremea când cătănia era... cătănie!

Episodul 7.

Omu' meu.

(Aprilie, 1987)

Iaca, na! M-am întors în unitate din cea de-a doua permisie. Voi scrie despre „permisii” și „concediu” într-un Entr'acte. Acum pășeam pe poarta unității cu sentimente amestecate, pe care îmi este greu să le descriu. Pe de o parte, era regretul că, acele zile de permisie, petrecute cu ai mei și cu iubita mea, Denis, se terminaseră și cine știe când vor mai veni altele. Pe de altă parte ... eram nerăbdător să ajung la infirmerie, unde știam că este mult de muncă și putea apărea probleme. Cum spuneam, amestecate, sentimente și trăiri contradictorii.

Am reintrat în rutina 6-12-18-24. Rutina injecțiilor în sfertul superior, exterior, al fesei. Erau vreo doi soldați cu pneumonie. Penicilină, Acalor ... Mai erau vreo doi cu râie. Însă, mai era unul care avea să fie o mare problemă. O experiență care m-a marcat foarte mult. În iarnă, erau încorporați cei din al doilea contingent. În general, erau tot felul de ... tineri, care nu prea trecuseră prin toată școala. Ciobani, copii de la țară... Printre care și „ciobănașul” meu. Despre care îmi spune doctorul să am mare grijă. De ce? Am aflat curând. Mă uit pe fișa de urmărire: Stafilococie cutanată. Sau cam așa ceva. Îl chem la mine. Îi spun să se dezbrace, să vedem cum merge treaba. Atunci am înțeles prima dată despre „să am mare grija cu el”. În primul rând, că nu putea urmări sau înțelege mai mult de câteva cuvinte.

Dacă vorbeam mai repede și cu fraze lungi, pe chip îi apărea un rictus. Își trăgea buzele în spate, ca un rânjet, inspira adânc printre dinții încleștați și privea într-o parte și se bloca. Când i-am spus să își dea pantalonii jos, să suflece cămașa și să se întindă pe pat ... a rămas cu pantalonii la jumătatea coapselor și privirea pierdută, aplecat pe jumătate în față și cu mâinile strânse pe centură. La început ... m-am blocat

și eu! Ce naiba era asta? Apoi am început cu propoziții simple. Dă pantalonii jos! Cămașa sus! Ridică piciorul. În felul acesta mai mergea. Pe gambe, până la genunchi și pe interiorul coapselor ... avea niște plăgi mari, cam cât palma, cu o crustă galben-cenușie, uscată, peste ele. Parcă era coaja de mămliga arsă care rămânea pe ceaun. Sub acele cruste, dacă le îndepărtai, se întindeau niște „ațe” ca de lipici desprins. Dedesubt, era țesutul afectat, roșu și mustind de puroi. Miroseau îngrozitor!

Tratamentul era penicilină din șase în șase ore, spălături cu soluție de cloramină și badijonaj cu albastru de metilen. Îmi lua cel puțin o oră ca să termin. Înțelegeam durerea, usturimea, ... Deși el privea cu ochii larg deschiși la ce făceam eu și nu scotea nici cel mai mic sunet. Și asta se întâmpla de doua-trei ori pe zi. Numai că, a doua zi vedeam cum, în locul crustelor care păreau să cadă, apărea țesut viu, afectat. Iarăși eram depășit. Vorbesc cu doctorul. Nici el nu înțelegea. După patru zile de tratament, trebuia să vedem ceva, o ameliorare. Însă, aveam o bănuială. Așa că, am organizat ... o pândă de noapte. Ce făcea omul meu? Noaptea, după ce făceam ultimul tratament injectabil, își rupea crustele și se freca cu ele pe picioare! Știa el, în mintea lui întunecată, că astfel rămânea mai mult timp în infirmerie. Iar un soldat din salon, care dormea deasupra lui, în patul etajat, mi-a confirmat. Mai târziu, am aflat. Era îngrozit, pentru că nu era în stare să înțeleagă și să execute ordinele, iar caporalii își băteau joc de el și îl puneau la tot felul de corvezi absurde. Toți ceilalți râdeau de el și îl ridiculizau. Odată, i-au pus excremente sub pernă. Într-un acces de furie, a aruncat valizele de lemn, din dormitor, pe fereastra! Soldații, care au făcut acea glumă proastă, au fost pedepsiți. Împreună cu el.

Pentru mine a fost un șoc! Mult timp după acea perioada am încercat să-mi explic cum funcționa mintea aceluia cioban. Dacă funcționa! Și, mai ales, nu înțelegeam ce caută acel soldat în armată. Însă, la acea vreme, soldații din armată trebuia să fie ... la număr! Nu îi testa psihologic nimeni. Conta doar să fii sănătos și să alergi bine. În rest ...

Așa cum era și băiatul acela din București, cu o tumoră la baza trunchiului cerebral și, care, dacă îl puneai să care o găleată de apă, cădea la pământ

după zece pași. A stat în infirmerie o lună până l-au primit în comisie la București. Tot drumul până acolo mi-a povestit despre prietena lui care îl așteaptă acasă. Când m-am întors și l-am întrebat pe doctor ce șanse are ... a strâns din ochi și din buze. Apoi a făcut un semn cu mâna în față ochilor, ca și când ... lasă asta acum! Nu te mai gânde!

Dar, să revenim la omu' meu! Prima mea reacție a fost furie și dezgust. L-am amenințat că, dacă nu se liniștește ... îl trimit la trupă! Încă un șoc. A început să plângă și a dat să îmi sărute mâinile! Atunci am înțeles cât de mult greșesc. Omu' nu avea nici o vină. Atâta îl ducea mintea. Atâta putea să raționeze. Așa că, am adoptat altă tactică. Îi bandajam picioarele. Aveam așa, numitele bandaje abdominale, o compresă mare, groasă, prinsă într-o față lată și lungă. Când terminam, parcă era o mumie! Apoi, când era spre vindecare ... muncă, frate! Spart lemne, spălat pe jos, măturat, ... Seara, adormea ca tranchilizat. Dar nu protesta câtuși de puțin. Puteam să îl pun să spele pe jos de zece ori pe zi. Termina de spălat și se așeza în pragul infirmeriei parcă spunând : Altceva?! Muncea de dimineața până seara, indiferent dacă îi ceream asta sau nu. Pentru că, acolo, la infirmerie, era bine. Nu îl certa nimeni, nu radea nimeni de el. Orice încercam să fac, era lângă mine : „Lasă, lasă! Omu' meu, omu'meu". Așa că, îl lăsam să facă ce voia, cum voia, oricând voia.

După trei zile, am început să văd cruste uscate și țesut curat sub ele. La fiecare tratament, vorbeam cu el, îi arătam ce e acolo și încercam să îl fac să înțeleagă. Tot cu propoziții scurte, rare. Părea că înțelege câte ceva. Apoi, i-am spus că o să vorbesc cu comandanții (am folosit pluralul pentru că el așa vorbea, totul era la plural în vocabularul lui limitat) să îl scoată de la instrucție și să-l ducă la alt sector. Ceea ce a și făcut, mai târziu, doctorul.

Când s-a vindecat, a fost scos de la instrucție. Fiecare unitate avea o așa numită G.A.Z! Gospodărie agro-zootehnică. Armata și penitenciarele aveau așa ceva. Așa că, omu' meu a primit în grijă ... porcii! Hrănit porci, rânit bălegarul, cărat bălegarul cu roaba la groapa de gunoi, ...

L-am vizitat după o lună. Stătea pe o troacă răsturnată, cu doi porci lângă el pe care îi freca pe spate cu niște perii de ghetă. Privea în jos, în pământ, cu același rictus pe buze. Era fericit. Acolo nu îi spunea

nimeni fraze lungi, cu cuvinte pe care nu le înțelegea, dar, mai ales, care nu înțelegea la ce folosesc. La ce bune atâtea cuvinte? Acolo era în mediul lui. Animalele nu vorbesc. Animalele se supun sau nu. Era o logică simplă pentru o minte simplă. Când nu îl ascultau, lua o mătură de nuiete, le trăgea câte una pe spate și îl auzeam vorbind printre dinții strânși, încleștați : „Tu's soaiea 'tii! Tu's soaiea 'tii! Zzzzzzzz ... zang! Zang!"

Îi povesteam doctorului despre ce vedeam și auzeam la el. Probabil, era o formă în care încercam să rezist la șocul provocat de acele scene. Sau, ceream o confirmare la ceea ce deja, probabil, știam, dar îmi era greu să accept. Doctorul zâmbește și spune : „Astea sunt erori ale naturii"! Asta este! Nu avem ce le face. Trebuie să trăim cu ele și să le ajutam cum putem!" Iar, apoi, câțiva ani mai târziu, când am citit „Bruta", de Guy des Cars ... primul gând care mi-a venit în minte a fost omu' meu! Numai că, el nu era surd, mut și orb! El ... doar nu depășise un anumit prag! Poate când era în pânțele mamei lui, poate mai târziu, nu am cum să știu. Dar rămăsese undeva, acolo, pe un prag de care nu a mai putut să treacă. Să le ajutăm cum putem!

De atunci, aproape în fiecare săptămână, mă duceam în fundu' unității, la țarcurile cu porci. Omu' meu era acolo, cu roaba în mână sau cu furca în paie. Îi duceam țigări și „preambalate". Uneori luam de la cantină marmeladă și pâine neagră. O întindea pe pâine și o mânca încet, mestecată lung. Stăteam alături, așezați pe troaca aia răsturnată. După ce termina de mâncat, își ridică privirea, buzele se retrăgeau iar în acel rictus chinuit, cu obrații încordați și pleoapele strânse. Mă bătea cu mâna pe genunchi și spunea, printre dinți: „Omu' meu! Bo'da prostii! Bo'da prostii"! Adică... Mulțumesc!

L-am văzut ultima dată înainte să mă liberez. Era acolo, printre porci. L-am spus că mă liberez. Să facă bine și să aibă grija de porci. A ridicat mâna ca într-un salut și a dat din cap. Apoi, s-a bătut cu palma pe piept și a ridicat din nou mâna. L-am dat un pachet de țigări. Golf, cu filtru! A scos o țigara, i-a rupt filtrul și a aprins-o. Așa îmi amintesc de el. Privea în gol, sufla fumul prin colțul gurii și clătina din cap. Un porc rodea la bârnela țarcului și guița. „Zang! Zang! Tu's soaiea 'tii!"

În căutarea inimii frânte

Ada Mioara TIMOFTE

- Ce faci?
- Îmi arunc grăbit într-un rucsac câteva lucruri!
- Plec!
- Unde pleci?
- Pe urmele pașilor noștri din trecut!
- Ce-ți veni? Lasă trecutul în pace. Bucură-te de

ce a fost frumos și învață din lecțiile primite. Datorită lui ai ajuns ceea ce ești acum...

- Nu pot! Am inima făcută țândări. Merg să le caut.

- Ce nevoie mai ai de inimă? Ai 50 de ani. Liniștește-te! Vezi-ți de bătrânețe!

- Bătrână ești tu! Eu îmi dau dreptul să mai sper.

- La ce? Chiar îți imaginezi că se mai uită cineva la tine, așa cum ești, cu inima frântă?

- Poate că nu, dar merit să fac tot ce pot să îmi găsesc fărâmele de inimă! Haide, mergi?

- Cât durează?

- Nu știu! O zi...un an... patru ani...o veșnicie...

- Am alte lucruri mai bune de făcut decât să umblu pe coclauri după cai verzi...

- Atunci...mă aștepti?

- Serios? Uită-te la tine! Mai bine bagă-ți mințile în cap și haide să ne vedem de viață.

- Care viață? Nici măcar nu mai am putere să zâmbesc. Nu ne putem despărți! Cum să umbli prin lume fără mine, fără sufletul tău?!

- Vino tu cu mine! Lasă trecutul, trecutul! Ți-ai luat rămas bun, definitiv, ieri! Ce ironie! S-a încheiat exact înainte de a începe. Ne așteaptă VIAȚA! Împreună avem șanse mai mari, separat...

- Îți promit că te voi căuta, te voi găsi și vom călători prin Viața Împreună...

- Nu face astfel de promisiuni! Știu cât ești de

încăpățânat, astfel încât aleg să nu mai încerc să te conving. Drum bun!

O privesc cum se îndepărtează! Trupul unei femei de 50 de ani, care își provoacă vârsta încercând să își trăiască o tinerețe pe care nu și-a îngăduit-o.

Pornesc în căutarea fărâmelor din inima noastră...

Trupul acesta nu își dă seama de câtă nevoie are de o nouă șansă.

Dar eu știu că merită să fie iubită, să fie apreciată, să simtă cât de valoros este să fie considerată UNICĂ!

Merită să primească ce a dăruit infinit și necondiționat!

Oricât de mult va dura, orice se va întâmpla în această călătorie, oricât de cârpită ar fi, oricât de incompletă, îi voi aduce inima!

Un vânt încrâncenat îmi așterne calea cu petale imaculate de flori de păr! O fi de bun augur?

Este frig și a plouat destul de mult în ultimul timp.

Îmi amintesc că atunci când a început totul, purta o rochie din catifea verde smarald.

O eșarfă din mătase în aceeași nuanță cu rochia îi înconjura gâtul alb și subțire.

Era atât de feminină și de frumoasă încât până și soarele părea că roșește când îi mângâia buclele bogate lăsate pe spate.

Astăzi...

Astăzi, până și cerul plânge în hohote!

Aș fi vrut să plângă și ea, poate mai elibera măcar o parte din suferința sufletească pe care o ascunde de lume și de ea.

Este atât de încăpățânată, încât nu a vrut să

mai verse nici măcar o lacrimă!

Ieri, cu doar o zi înainte de a sărbători prima întâlnire, și-a luat rămas bun definitiv de la o idee imaginară, pe care a construit-o singură, despre iubirea unui bărbat ireal!

– Ce faci aici, în singurătate?

Îi aud glasul, cald și calm, de altfel, dar, pur și simplu, nu îmi pot ridica privirea.

Am obosit alergând fără țintă, fără hartă, fără îndrumare și, până la urmă, aproape fără rost...

– Mă odihnesc puțin, apoi pornesc mai departe!

– Te superi dacă te întreb unde mergi?

Chiar...la asta nu m-am gândit! Oare pe unde o fi? Unde o fi ajuns în anii aceștia de când ne-am despărțit? Cum s-o fi descurcat fără inimă și fără suflet?

– Merg să-mi caut trupul! Ne-am separat în urmă cu mulți ani! Avea inima frântă și nu voia să își recunoască acest lucru! Era un om tare bun! Era iubitoare, iertătoare, îngăduitoare! Părea naivă, dar, de fapt, iubea atât de mult oamenii, încât alegea, să se dăruiască până la sacrificiu celorlalți!

– Păi, dacă tot v-ați separat de atât de mult timp, măcar i-ai găsit inima?

– Am mers pe urmele pașilor ei, dar nu am reușit să găsesc destul de mare parte din ea! I-am promis că i-o duc, oricum ar fi! Știu că nu este cea mai frumoasă inimă, dar chiar și așa, merită să o primească înapoi. Dar tu? Ce cauți pe cărările

acestea nebătute de alte suflete?

– Ca și tine! Am umblat după fărâme de inimă. Spune-mi, te rog, dacă a-i putea să alegi, te-ai mai întoarce la trupul tău sau l-ai înlocui cu altul?

– Când am plecat se apropia de jumătate de veac de viață. Era încă tânără și atrăgătoare! Habar nu am cum arată acum sau cum a trecut prin viață fără suflet și fără inimă! Dar, pentru nicio altă ființă, nu aș renunța la TRUPUL MEU, indiferent cât va mai îngădui Dumnezeu să fim împreună!

– Mă lași, te rog frumos, să merg pe lângă tine? Am sentimentul că ai o putere fabuloasă și sunt sigur că, împreună, avem șansa să ne găsim trupurile.

Două suflete, cărându-și fiecare inima frântă, pornesc într-o călătorie către niciunde, fără nicio speranță că ar putea să își împlinească vreodată menirea.

Unul lângă celălalt, dar niciodată împreună, cele două suflete, atente fiecare la comoara proprie, își asumă o caznă sisifică, punându-și călătoria în Măinile Lui Dumnezeu.

Dumnezeu nu a părăsit pe nimeni niciodată!

(Fragment din volumul *O întreagă jumătate de iubire*.)

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

PROZĂ SCURTĂ

TRUSTUL

În ultimii ani, prin părțile acelea ale continentului clima fusese destul de blândă, spre mirarea tuturor meteorologilor care prognozaseră, așa cum știau ei din bătrâni, ierni aspre, veri reci și toamne friguroase. Nu se întâmplase deloc așa, însă oamenii nu se arătau deloc îngrijorați. Bine, mai puțin catastrofiștii de serviciu care preziceau secete mult mai dure decât în pustiu Atacama sau călduri mai aprige decât în Sahara. Numai că, lucrurile păreau a merge foarte bine, recoltele erau ceva mai bune decât în anii numiți normali, iernile nu mai scoteau din minți cu costurile lor pentru încălzire, iar copiii, cei de mila căroră plângeau unii, nu prea se sinchiseau de lipsa zăpezilor de altă dată fiindcă acum nu se mai dădeau cu sania ci, de foarte mulți ani, schiau în virtual prin cele mai bizare locuri imaginate de programatorii jocurilor pe consolă. Se putea vorbi chiar de un fel de bunăstare, măcar pentru faptul că transporturile aveau costuri mai mici, nimeni nu mai rămânea blocat în troiene zile de-a rândul așteptând să fie scoși cu elicopterul din nămeți, iar transportatorii, mde, cam ofticați, nu prea găseau motive nici să întârzie și nici să crească prețurile. Totul devenise destul de ciudat dacă stai să te gândești...

Dincolo de toate acestea însă, un concern internațional, acela de exploatare, transport și livrare a gazelor naturale și a produselor petroliere, era în disperare. Consumurile din ce în ce mai mici făcuseră ca profiturile din uriașe să devină decente. Adică, să scadă! Așa ceva este însă de neconceput! Prin urmare, uriașul sediu central al companiei semăna cu un cimitir așezat pe verticală, iar în interior atmosfera devenise sumbră. Angajații, încleștați de spaima șomajului, se mișcau ca niște spectre pe lângă pereți, se țineau numai de turnătorii, se priveau cu ură și nu-și vorbeau decât prin avocați sau depeșe scrise ca să nu se interpreteze.

Jalea se transformă în bocet ritual, atunci când se anunță și vizita (un fel de a spune!) P.D.G.-ului (președintele director general al consiliului de administrație). Era ca și când unui condamnat la moarte îi venea popa pentru a-l ierta de păcate ca să meargă cu inima deschisă pe eșafod. Mdaa, dar nu mai erau oameni de altă dată obișnuiți cu acest mod senin de a privi viața. Acum erai obligat de convențiile sociale să

faci orice ca să-ți scapi pielea. Numai că nimeni nu prea mai știa ce să facă. Sau aproape nimeni...

P.D.G.-ul fu întâmpinat la intrare de directorul general, un tip în ochii căruia licărea o spaimă de nedescris, alături de, surpriză!!, șeful pazei și protecției, un fost general din serviciile speciale în ochii căruia nu licărea nimic. P.D.G.-ul se uită cu silă la director și îl trimise să aducă o cafea, peste zece minute, nu mai devreme, în biroul său. Directorul se evaporă. Șeful pazei rânji și-l conduse pe tartor în birou fără să arate că ar fi cumva îngrijorat. Îl lăsă să se așeze în fotoliu, să-și aprindă trabucul, dar înainte de a face primul rotocol de fum îi spuse cu o voce de șmirghel.

- Șefu' am un plan de ieșire din belea!

Fumul rămase în gâtul P.D.G.-ului scoțându-i ochii din orbite! Tuși foarte puțin elegant și răcni:

- Păi, ce dracu mai aștepți bă!? Dă pe goarnă! Se vedea cât de acolo că educația de la Yale fusese alungată de copilăria petrecută în periferie.

Deloc intimidat, paznicul-șef tăcu semnificativ. Om al banului, P.D.G.-ul pricepu imediat și veni cu o ispită irezistibilă. Așa credea el...

- Dacă merge, om te fac! Uite, ce zici de un milion?

Din păcate, tăcerea interlocutorului nu părea să confirme optimismul boss-ului:

- Îi, douăăăă?

- Șefu! Hai, nu vă mai chinuiți! La cifre de miliarde pe lună nu venim cu pomeni care merg doar la politicieni. Noi vorbim cu alte măsuri!

Ce trecea prin mintea P.D.G.-ului nu vom ști niciodată și nici nu ne permitem să interpretăm deoarece se impun totuși niște limite ale bunului simț! Cu toate acestea, gândi pragmatic, așa cum făcuse totdeauna în viață: heee, mulți mor înainte de a primi primul beneficiu de la noi... Așadar, rosti aparent binevoitor:

- Să auzim o propunere...

- 10% din totalul cifrei de afaceri începând din momentul în care intrăm pe plus. Adică peste maximum o lună! Și nu vă gândiți la cifrele pe care le raportați pentru impozit, ci numai la cele reale. Vă asigur că știu despre ce vorbesc!

P.D.G.-ul simțea cum o vână i se zbate periculos de aproape de creier, iar răsufletul îi aduse aminte că de când cu scăderile încasărilor nu mai fusese la tenis și

nici la bazin.

Tocmai atunci intră directorul purtând tava cu cafele plus ceva tărie și lăbărțând un surâs cleios. Puse tava pe birou de parcă ar fi avut o bombă cu ceas apoi se înclină cu speranța că va fi lăsat să participe la convorbiri.

- Ieși! P.D.G.-ul nu admitea intruși... Directorul ieși fără să schițeze nici un protest însă afară începu să plângă și să se dea cu capul de tocul ușii. Avea o presimțire care se va dovedi întemeiată...

Apoi, P.D.G.-ul, împins de nevoie, deoarece de când cu scăderea profitului și scaunul lui, cel care părea foarte solid înfipt, se cam bâțâia, semnă actele, însă puse unele condiții: să crească vânzările cu peste 50% în cel puțin o lună, să nu se dea clauzele spre publicat, etc... adică toate curvăsăriile pe care le știa, pentru ca să plătească cam pe la Paștele Cailor și cât mai puțin. Acceptă, înjurând, ca sumele să se rostogolească prin tot felul de conturi pentru a-și pierde urma, iar ultimul să fie un cont al unei fundații caritabile. Ce se întâmpla de aici cu ele nu-l mai interesa...

Înainte de plecare, reuși o ușoară ameliorare a situației financiare, dând afară toți directorii vechi și numind la conducere unul singur. Pe actualul șef al pazei!

A doua zi, proaspătul director al trustului se urcă în mașină și plecă într-o vizită la un vechi prieten, directorul general al Institutului de Cercetări Climatologice. Institutul se afla undeva în afara orașului cam la cincizeci de kilometri și, odată ajuns acolo, directorul trecu prin verificări mult mai riguroase decât dacă ar fi vrut să intre în Fort Knox, spre exemplu. Scanarea retinei, amprentare, scanare voce, fotografii, inclusiv în infraroșu, control corporal, un mic interogatoriu, în fine, tot ce poate fi imaginat pentru un control serios. Știa de fapt procedurile, prin urmare nu se impacientă deloc... Era chiar obișnuit cu ele încă de pe vremea când directorul institutului îi era coleg de serviciu și mai puneau la cale câte o lovitură în comun. Când termină, pătrunse pe poartă, iar fostul său coleg îl întâmpină... Îi propuse să facă vreo câțiva pași pe jos pentru a se dezmoții. Se înțelegeau mai mult din priviri...

Apoi, spuse șoptit și foarte repede ca să deruteze înregistratoarele externe:

- Am o veste bună! Putem aborda o sursă majoră de finanțare. Uite ce trebuie să faci tu... Îi explică pe scurt!

- Da, dar pentru asta trebuie pornită „Fiara”...

- Și care-i problema!?

- Știi, aprobările, întrebările...

- Te asigur că la banii care vor veni nimeni nu-și va face nici un fel de scrupule... E vorba de sume cu șapte cifre pe lună... Adică mult mai mult decât alocă senatul pentru întreaga instituție într-un an. Aici este cazul să-ți tragi și tu niște bani, am lăsat porțițe de sifonare, fiindcă, uite, mai îmbătrânim și noi, nu mai putem fi idealștii de acum zece ani.

Își strânseseră mâinile, cea mai de încredere semnătură pentru oamenii de onoare, apoi se despărțiră. Era pe la mijlocul unei minunate luni martie și o briză călduță făcea ca pomii să înceapă a înflori.

Peste două zile, un vânt rece din nord schimbă cu totul situația. Vremea se înrăutăți și câteva viscole năprasnice cuprinseră aproape întregul continent. Deși situația era dramatică, nimeni nu se îngrijoră la modul serios. Asemenea lucruri se mai întâmplaseră de-a lungul timpului. Însă, de data asta, nici aprilie, ba mai mult, nici mai și nici iunie nu se arătară a fi prea călduroase. Abia prin iulie și august oamenii putură să stea în locuințe fără să dea drumul la încălzire, iar din septembrie începură din nou gerurile și ninsorile abundente.

Cumplit! Apele înghețară, drumurile, șoselele sau autostrăzile nu mai puteau fi scoase de sub troiene, pe mare navele nu puteau intra în radă și nici descărca mărfurile din cauza sloiurilor, industriile de tot felul intrară în colaps, aprovizionările deveniră un mit, iar foamea se instală ca la ea acasă peste tot. Țările care se numeau dezvoltate și civilizate ajunseră la nivelul Evului Mediu Timpuriu iar celelalte, disprețuite și acum așa cum fuseseră dintotdeauna, nu se sinchisiră deloc fiind mult prea obișnuite cu mizeria și lipsurile seculare.

O singură industrie prospera, cea a extracției, transportului și distribuirii gazelor și petrolului. Profiturile acestei industrii erau de-a dreptul înfricoșătoare, însă pe lângă ea, mai aveau surse și resurse, altele care chiar nedumereau și nimeni nu putea explica miracolul. Printre ele, și Institutul de Cercetări Climatologice care acum, datorită infuziilor de capital, își perfecționase sistemele de control ale vremii în așa fel încât puteau face orice, oriunde și oricând, tot ce își doreau, funcție de interese.

Ce înseamnă totuși progresul tehnic, dar și sistemele concurențiale de tip capitalist? În primul rând, capacitatea de a rezista pieții a celor mai competitivi ofertanți, iar apoi bunăstare, democrație și libertate pentru toți oamenii! Bravo lor!

SĂNĂTATEA ÎNAINTE DE TOATE

Când ai depășit șaptezeci de ani poți să te consideri sănătos dacă nu te doare nimic atât de rău, încât să nu te poți mișca sau, Doamne păzește, să fii spitalizat, că de acolo nu mai ai scăpare. Cam asta cred eu, însă nu și vecinul meu Haralambie, om de ispravă de altfel, cu care mai joc o tablă seara și care, deși mecanic auto la viața lui, probabil că este reîncarnarea vreunui medic celebru (cel mai probabil Asclepios!) fiind capabil să vorbească despre problemele de sănătate ale omenirii, zile în șir. Spre norocul meu, după ceva păhărele de vin și mai ales după ce ia bătaie la table, uită de unde a pornit și o dă pe politică întrucât și aici se pricepe grozav. Cam ca noi toți, de altfel.

Așa se face că, într-o bună zi, ca să mă convingă, mi-a

dat un dosar cu tăieturi din ziare și mi-a recomandat o emisiune despre sănătate, la televizor, spunându-mi, cu un rânjat suspect, că n-o să-mi pară rău.

Prin urmare, am aruncat dosarul pe o poliță în garaj, deoarece nu citesc ziare pentru coafeze, dar la televizor m-am uitat. Și, aici m-am ars! Gazda emisiunii medicale era o doctoriță tânără, provocatoare de infarct (special aleasă, deci!) care îmi stimula aduceri aminte despre care credeam că sunt de mult uitate. Urmărind, recunosc, foarte atent, emisiunea am aflat că:

1. Sunt obez! Un grafic întocmit de savanții americani și prezentat de superba doctoriță îmi arăta că am, demonstrat cu cifre, greutatea corespunzătoare unui om înalt de trei metri. Cum nu aveam, sigur, această înălțime, înseamnă că eram sferic. Ba mai mult, asta dura cam de cincizeci de ani, doar că, atunci nu erau savanți americani nutriționiști. Am intrat la bănuieli... Concluzia a fost că, în mod sigur, ceaiul de tei pe care-l beau dimineața și ciorba de ștevie de la prânz, mâncăruri de bază, erau pline de calorii și grăsimi încă nedescoperite... Bizar... Totuși, mi se recomanda un medicament minune, plus un regim alimentar pe bază de scoarță de copac și apă plată cu lămâie, în urma căruia, în numai cinci zile, ajungeam la greutatea normală. Dacă mai ajungeam!

Afirmațiile erau însă argumentate cu fotografiile, genul: înainte și acum. Însă medicamentul costa cam cât o mașină de curse, urmarea fiind că am abandonat ideea de a arăta precum Angelina Jolie, cea din fotografiile de promovare.

2. Am colesterolul mare! Foarte firesc, deoarece el este corelat, de aceeași savanți, cu greutatea corporală. Mi se recomanda un alt medicament, absolut revoluționar, care îmi aducea colesterolul către zero. Nu știu cu ce consecințe!

3. Sunt alcoolic! De data aceasta savanții englezi descoperiseră faptul că un pahar de vin pe zi este un semn clar de alcoolism profund. Nici nu m-am gândit la simpatica lor regină-mamă care o ardea cu țăria zi de zi și murise fericită după ce împlinise suta de ani. M-am îngrozit fiindcă și eu, dar și nevastă-mea, sugeam ca nimica toată o jumătate de roșu la masa de prânz. Grav! Însă, un nou medicament, englezesc, rezolva și beleaua asta... Cam scump, dar merita!

4. Sunt hipertensiv! Vestiții cercetători americani(!) constatară că o tensiune arterială, cu numai un punct peste cea normală până acum, mărește cu 50% riscul de infarct. Destul de mulțumit, constat că mă aflu în aceeași situație cu peste 80% din populația globului și nu mă grăbesc să cumpăr noul medicament care...

6. Sunt predispus la cancer de colon fiindcă, rareori, pun de-un grătărel în fundul grădinii și nici nu vă mai povestesc ce otrăvuri înghit ca un inconștient ce sunt. Voi cumpăra, fără nici o îndoială, un medicament pe care cercetarea fundamentală americană... Încep să-mi aduc aminte de vremurile când exista numai cercetare, savanți și descoperiri sovietice. Cu oarecare

nostalgie chiar...

7. Am prostată! Însă un miraculos medicament produs de aceeași industrie americană, după cam o mie de ani de experimentări, îmi va rezolva problema, ba mai mult, îmi va reda potența în proporție de cam 100%. Cu numai o pastilă pe zi. Mamăă! Ce furori voi face printre zburdalnicele alea de șizeci de ani care mă privesc pofticios când, la piață, observă că am cumpărat oase pentru ciorbă. E clar, cumpăr pastilele, deși costă cât un avion mic! Așaaa, doar ca o mică distracție, mai aflu că mă paște cancerul anal deoarece îmi fac nevoile stând pe tron (il dăram și fac unul turcesc!), diabetul (trebuie zilnic să îmi fac analizele!), verucile și negii cancerigeni (trebuie să mă consulte o dată pe săptămână un specialist!), unghia încarnată (alt specialist!), penfigusul vulgar (n-am înțeles ce este, deci nu mă interesează!), alzheimer-ul (se tratează cu alt medicament minune cu numai zece pastile pe zi!), guta (alte pastile...), atrofia cerebrală, reumatismul, lombosciatica (o simplă loțiune rezolvă!), plus încă vreo cinci sute de boli pentru care trebuie să merg la, cel puțin, un specialist, sau la un laborator, zilnic, săptămânal la tomografie, lunar radioscopie și să înghit cam un kilogram de pastile miraculoase. Tot zilnic! Fără alcool, fără tutun, grăsimi, sare, zahăr, cafea, carbohidrați, efort, enervări... Deci și fără înjurături! Sunt, mde, cam îngrijorat, însă ticălosul de Haralambie râde și-mi spune satisfăcut:

- Eeee, ți-am spus io că nu-i de glumă... și bea pahar după pahar, fără teamă de alcoolism.

Disperat, într-o bună dimineață, îi mărturisesc soției drama în care mă aflu și chiar îi sugerez să pregătească cele de cuviință fiindcă în scurt timp eu...

- Grigore, eu credeam că te uiți la panarama aia schiloadă doar așa... ca tot omul, dar văd că tu ți-ai pierdut mințile! De mâine îți interzic să mai caști gura la prostii! Hai, du-te, bate bine covorul și vezi c-am pregătit pentru prânz friptură de vițel la tavă, la care avem o sticlă de rubiniu, din cel de anul trecut, de la finu' Georgel...

Curios! După o dimineață de bătut covoare mă simt mult mai bine! Ba chiar mi-a revenit și pofta de somn! Am un singur regret. Ce păcat că nevastă-mea nu-i savant american, sau cel puțin englez!

Prof. Alexandrina PASCAL

Bună sămânța, iscusit grădinarul!!!

Motivație

23 IULIE 2023 – o dimineață plăcută cu toate că prognoza anunțase o zi caniculară. Eram pe băncuța de pe terasa umbrită de vița de vie, când am auzit portița, apoi niște pași energici care-mi spuneau că vizitatorul cunoaște drumul. Și deodată apare musafirul meu pe care, recunosc cu jenă, nu l-am mai recunoscut din prima vedere.

O figură jovială, tuns scurt, ținută athletică, tricou lejer și-un zâmbet prietenos. Îl căutam în amintire printre foștii mei elevi care au bunăvoința și încă mă mai vizitează. Zâmbetul și primele lui cuvinte m-au adus la realitate și am recunoscut în tinerelul plin de viață din fața mea pe „tânărul pensionar”, colonelul în rezervă **Marinel Gîlcă**, un scriitor care promite mult. Ultima carte pe care i-o citisem fusese „Surâsul magnoliei” – un roman ancorat puternic în realitățile contemporane – și știam că acum lucrează la un roman istoric. Îl terminase și de fapt acesta era și motivul vizitei, apăruse cartea pe care a intitulat-o „**Șoapte însângerate**” și acum autorul venise, cu multă generozitate, să mi-o ofere.

M-am bucurat foarte mult și mi-ar fi plăcut o șuetă la o cafea, pe terasă, dar era foarte grăbit, avea o plasă cu cărți și probabil că se grăbea să mai facă și altora aceeași bucurie.

Mi-a spus doar că ar vrea ca după ce fac lectura să-i spun impresiile. Am citit-o cu mult interes.

Rândurile care urmează sunt răspunsul meu pentru autor, iar pentru dumneavoastră, stimați cititori, este îndemnul de a vă trezi interesul s-o citiți, este o carte bună care vă dă prilejul de a vă orienta prin labirintul istoriei și de a pătrunde tainele și valorile neamului românesc.

*

„*Șoapte însângerate*” este cartea care va cuceri cititorul îndrăgostit de lectură și dornic de a cunoaște adevărul istoric, dar și pentru problematica subiectului care cuprinde o arie multilaterală, din toate domeniile vieții.

Foarte important este felul în care autorul a realizat abordarea subiectelor atât de diferite, combinându-le într-un tot unitar și armonios.

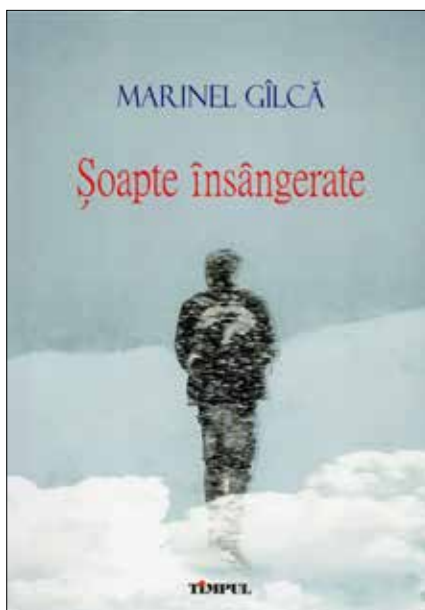
Când mi-a oferit cartea a spus că este un roman istoric, dar pe măsură ce citeam, eu, care am lecturat scrieri din toate genurile și speciile literare, m-am văzut în fața unui fenomen literar complex și rar, pe care nu-l întâlnești prea des. Ca într-un joc de puzzle, cititorul, pe măsură ce înaintează în lectură, descoperă mesajul, transmis chiar din fraza cu care începe volumul: „Viața este un miracol, oricare ar fi”.

Criticul literar Garabet Ibrăileanu clasifică romanele ca fiind de creație sau de analiză, dar, o lectură atent analitică a cărții lui Marinel Gîlcă, „*Șoapte însângerate*”, ne dezvăluie o îmbinare fericită a ambelor aspecte. În primele patru capitole cititorul este înclinat să considere lectura drept „Jurnal de călătorie”, conceput

în stilul memorialistic, stufos și bogat în informații. Vorbește despre Confederația Helvetică și civilizația acestei țări care a avut înțelepciunea de a se păstra neutră, face diverse speculații filozofice și pe nesimțite narațiunea devine un adevărat roman de aventuri, ale unui turist român, rătăcit în munții Elveției.

Un observator atent își dă seama de măiestria autorului în intenția de a pătrunde în esență, de a critica tare politice și sociale.

Rătăcit, în timp ce se afla la schi în Elveția, turistul român este salvat, situație aparent banală, dar de fapt un joc în care soarta își spune cuvântul. Salvatorii sunt fiul și nepotul lui Petre Miculescu, român plecat din țară

de peste jumătate de secol. El va fi eroul principal, personajul narator, purtătorul de cuvânt al unui neam condamnat la umilințe și deposedat de drepturi legitime. Însemnările lui care stau la baza firului narativ sunt o întoarcere „acasă”, adevărate pagini de monografie ale Dorohoiului de altădată, descrierea naturii românești cu frumusețile și cu harul dat de Dumnezeu, cu ierni cumplite, cu nămeți cât casa și cu fenomene firești care urmau legea firii. Și amintirile octogenarului Miclescu capătă valoare de document când își lărgeste sfera abordând domenii diferite, de la climă și fenomene meteorologice când omul nu începuse lupta cu natura, mama noastră, care acum se răzbună pe om pentru nesăbuița sa, până la atrocitățile războiului.

Cu măiestrie, autorul coboară în istorie cu alt personaj, mai arhaic, bunicul lui Petre, care-și școalește nepotul „învățându-l” adevărurile istoriei pe care el a trăit-o pe viu: alianțe construite pe interese, pagina neagră a istoriei scrisă de legionari sau înstrăinarea tezaurului la prieteni pentru a fi protejat și apoi sfârșește prin a fi capturat.

Autorul se dovedește un cercetător temeinic al fenomenelor istorice, sociale și politice, combinând cu măiestrie întâmplări și comentarii din scena politică, din viața socială sau manevrele subterane de care depindeau hotărârile celor care au declanșat haosul mondial – războiul.

Ca pe o scenă turnată a istoriei, poveștile octogenarului se derulează începând cu copilăria și apoi, pe măsură ce crește, evenimentele îl fac martor la jocurile politice, alianțe pe bază de interese, crime, atrocități, vrajba între etnii – o adevărată lecție de istorie.

Aceste informații dau cărții o valoare de document, mai ales că beneficiem și de explicațiile autorului despre poziția Turciei față de Țările Române sau despre vecinii de la răsărit „obișnuți numai să ia și niciodată să dea”. Paginile cuprind și parfumul unei idile adolescente dar fără final fericit, fiindcă Lia Fischer este evreică și tocmai se dezlănțuise prigoana împotriva evreilor.

Vremuri tulburi, istorie zbuciumată, România este o jucărie în mâna în marilor puteri ale Europei. Autorul dovedește o documentare foarte amănunțită fiindcă urmează câteva capitole cu relatări despre crimele comise împotriva umanității, despre răpirea Basarabiei și a Bucovinei de Nord și despre echipele de exterminare împotriva evreilor (profesorul I. Stoica prezintă istoria poporului evreu).

Sunt dezvăluite multe tragedii care au fost ascunse în culisele istoriei, una din ele este ocuparea ținutului românesc Herța și suferințele românilor de pe acest pământ strămoșesc pe care neprietenii l-au răpit din corpul țării.

Amintirile despre Herța copilăriei amintesc de povestirile lui Ion Creangă, iar cele despre Școala Normală din Șindrilești au un caracter moralizator, ne informează despre regulamentul școlar, despre calitățile care i se impun unui elev candidat și despre faptul că școala trebuia să fie „o citadelă a rigorii, disciplinei și a

muncii intense”. Ținut binecuvântat de Dumnezeu, cu creștini care trăiesc respectând legea și datina. Asta până când în mod abuziv ținutul Herța a fost rupt din trupul țării, familiile au fost despărțite iar abuzurile și violența împotriva românilor au fost fără precedent.

S-ar părea că citim un scenariu pentru un film de groază: deposedări de bunuri, violențe, grupuri de români mitraliați de sovietici când voiau să treacă în România și apoi îngropați în gropi comune, unii chiar de vii, agonizând. Se zice că de atâta sânge apele Siretului două zile au curs înroșite.

22 iunie 1941 – războiul dus de români, în speranța ca Dumnezeu îi va ajuta „să ne luăm pământurile înapoi...”, dar visul românilor tot nu s-a împlinit încă.

Finalul povestirii atinge cota maximă de emotivitate, detaliile dovedesc o cercetare minuțioasă din partea autorului care detaliază suferințele, care n-au unitate de măsură, ale românilor din ținutul Herța, ocupat samavolnic.

Suferințele familiilor despărțite, umilințele și abuzurile sunt amintirile octogenarului, amintiri dureroase care atunci când sunt rememorate devin adevărate ȘOAPTE ÎNSÂNGERATE.

Stimate cititor,

Dacă ai avut bunăvoința și ai lecturat comentariul de mai sus am obligația de a-ți explica titlul metaforic. Profesia mea – profesor de limba și literatura română – mi-a dat convingerea că această meserie nobilă pe planul vieții sociale poate fi asemuită cu cea a grădinarului, în viața de toate zilele. Esența este aceeași, doar că fiecare plantează și cultivă în medii diferite: unul în material, celălalt în spiritual. Când grădinarul depistează o sămânță de soi și o cultivă cu dragoste și pricepere, rezultatul este spectaculos. La fel profesorul, pe plan spiritual. Dacă i-a fost dat ca unul din elevii săi să fie înzestrat cu talent, atunci misiunea de dascăl, făcută cu suflet și dăruire îl va îndruma, modelându-l ca în final rezultatul să fie o valoare care va dăinui în timp.

În cazul de față, sămânța care a rodit este autorul, fostul elev al unui grădinar iscusit, profesorul de atunci și poetul de azi – PETRUȘ ANDREI.

Personal simt mândrie și solidaritate de breaslă, fiindcă și eu am câteva „mlădițe” pe care le-am crescut: ILICEA MINODORA – profesor de limba română la Liceul „Remus Răduleț” din Brașov, ICHIM LAURENȚIU – profesor universitar la Universitatea „Dunărea de Jos” – Galați, specialitatea limba română și alții care chiar dacă nu au îmbrățișat această carieră își materializează talentul ca scriitori. Unul din ei este un personaj cunoscut la noi în Asociație, domnul consilier VASILE CHELARU, șeful poliției locale.

Felicitări celor doi slujitori ai condeiului, elevul și profesorul de altădată, astăzi deveniți colegi, *Petruș Andrei* – **poetul** și *Marinel Gâlcă* – **prozatorul**.

Prof. **Lucia MUNTEANU**

Noutăți literare

De curând, am avut plăcerea de a intra în posesia ultimului roman al cunoscutului prozator Gâlcă Marinel, prieten și vechi colaborator al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, căruia îi mulțumesc.

Am lăsat deoparte cartea pe care tocmai o citeam în acele zile și am început să citesc această apariție editorială „Șoapte însângerate”, roman încheiat de autor în data de 03.06.2023 și tipărit la editura „Timpul” - Iași - 2023.

Așa cum am făcut cu ceva timp în urmă cu romanul „Torentul”, al aceluiași autor, la fel mi s-a întâmplat și acum. Odată ce am început lectura, nu am lăsat cartea să stea prea mult pe raft, pentru că nu te lasă ea, cartea, să uiți de ea. Am citit și chiar am recitat unele pagini, chiar dacă unele sunt de-a dreptul cutremurătoare prin realismul și tragismul lor.

Folosind drept pretext o evadare în munții Elveției, pentru o cură de aer proaspăt și de mișcare în aceste mirifice locuri, naratorul Radu Carp, alias autorul, pătrunde în universul intim al unor oameni care devin personaje memorabile ale romanului.

„Șoapte însângerate” este o carte despre suferințele inimaginabile ale poporului român aflat sub „talpă străină”.

Cultivând metoda narativă „povestire în povestire”, autorul realizează un ansamblu monumental pe care sunt înscrise cu sânge numele personajelor.

Cel care povestește, fiind un adevărat liant între toate personajele, este un învățător ajuns la vârsta senectuții, Petru Miclescu, stabilit în Elveția din 1965. Acesta își consemnează viața cu toate întâmplările ei semnificative, dând romanului un caracter

memorialistic.

Romanul poate fi definit ca un roman al devenirii, avându-l ca protagonist pe învățătorul Petru Miclescu, urmărit în memoriile sale de la vârsta copilăriei petrecute în satul Frasin, fosta plasă Herța, apoi în anii cât a fost normalist la Școala Normală de învățători „Alexandru Vlahuță” din Șendriceni, având ca director pe profesorul Iancu, model de dascăl. Devine învățător, dar prea puțin practică meseria care îl pasiona, deoarece este obligat să intre într-un război distrugător de vieți și de idealuri, în final stabilindu-se în Elveția.

Cartea aceasta, structurată pe 33 de capitole, este o carte despre solidaritatea umană, având ca protagonistă o femeie simplă din satul Frasin, ruptă în mod absurd și necruțată de cei patru copii ai săi și de soțul suferind. Ana se bucură de sprijinul moral, și nu numai, din partea pădurarului Iancu Nechifor și a celor care îi cunosc suferința.

Este o carte despre bărbăție, curaj, cuprinzând pagini zguduitoare despre prigoana evreilor. Profesorul Stoica, un erudit, dar și un exemplu de omenie, face eforturi lăudabile pentru a salva de la deportare mai multe familii de evrei.

Din toate aceste povestiri cu oameni, despre oameni, scriitorul Marinel Gâlcă realizează un roman credibil, un roman document, un roman încheiat, un roman ce poate fi considerat un semnal de alarmă, având în vedere evenimentele actuale din Ucraina.

Mulțumesc încă o dată autorului că mi-a dat prilejul să pătrund în universul preocupărilor literare ale domniei-sale și-i urez succes în alte proiecte, iar dumneavoastră, cititorilor revistei „Viața noastră” vă doresc lectură agreabilă!

Un senior între credință și pasiune Gala Galaction

Prof. Alexandrina PASCAL

Mini Prolog

Pasiune și credință – sunt două sentimente care te copleșesc dacă îți pătrund în suflet și dacă le trăiești cu intensitatea la care se pot ridica. Sunt trăiri care au devenit subiecte de inspirație, dar dacă cititorului i-a fost dat să trăiască ceva asemănător, sufletul lui va fi răscolit și va avea revelația unor amintiri unice.

Viața unuia dintre OAMENII ALEȘI ai neamului nostru, GALA GALACTION, deopotrivă cleric și laic, pățimăș în sentimente umane, dar și credincios în Sfintele Taine a trăit într-o permanentă pendulare între patimă și credință.

Și experiența vieții a dat rod, opera sa (inspirată din ambele domenii) este oglinda unor fapte de viață reale.

În continuare, o scurtă exemplificare care sper să fie un îndemn la lectura operei scriitorului Grigore Pișculescu, cel care a folosit pseudonimul Gala Galaction.

Structura sufletească a neamului românesc poartă în esența sa calități cu care ne putem mândri: credință, cinste și demnitate. Sunt darurile cu care ne-a înzestrat Grația Divină, care se moștenesc din generație în generație și care au făcut posibil miracolul ca acest popor să poată face față furtunilor, indiferent de ce natură au fost ele.

Dacă corelăm importanța evenimentelor de importanță majoră care au zguduit istoria acestui neam și o raportăm la reperele temporare, vom constata că istoria poporului român n-a prea cunoscut momente de liniște, mai rare erau momentele când își lucrau pământul decât cele când îl apărau. Pacea și tihna n-au prea fost bucurii de lungă durată, tot timpul au existat provocări, așa că fiecare generație și-a trăit propria istorie „pe viu”.

Destinele umane parcurg timpul care le-a fost hărăzit de soartă și toate trăirile, oricât de puternice ar fi, cu timpul devin amintiri. Aceste amintiri, dacă sunt consemnate în pagini de istorie devin DOCUMENT, dar

dacă sunt povestite de scriitori care au simțire și talent, faptele relatate capătă semnificație și încărcătură emoțională. Devin verigi din lanțul amintirilor despre existența unui popor, despre aspirațiile lui.

Așa sunt paginile literare care derulează în imaginația noastră măreția faptelor ostășești din „Cântece de vitejie” (George Coșbuc) și din „Ostașii noștri” (Vasile Alecsandri) sau figuri legendare din romanul istoric (Mihail Sadoveanu).

*

* *

Lumea contemporană se confruntă cu probleme de cu totul altă natură, față de cele ale trecutului: pandemie, încălzire globală, ambiții politice.

Trecutul, cu toate momentele lui de cumpănă, ne-a pus strămoșii la grele încercări, au ținut piept năvălirilor barbare, sau chiar Marilor Imperii, și au apărat cu sângele lor acest pământ, pământul care azi – din păcate – este părăsit de unii.

Mărturia despre acele vremuri față de care avem obligații morale, doar în operele literare o regăsim. Este moștenirea lăsată de scriitorii care nu-și mai au locul de cinste

în periodizarea valorilor literare. Elevii traversează perioada școlarizării, dar în programa școlară nici nu le mai menționează numele. Suntem un popor care teritorial cuprinde și spații cu populație eterogenă: turci, tătari, bulgari, slavi – seminiții și credințe diferite, dar toți fiinduți umane în diversitatea tiparului etnic căruia îi aparțin.

Să ne întoarcem în timp, în vremile când atât integritatea teritorială cât și existența fizică a românului erau amenințate permanent de iataganul turcesc. Întâmplări dramatice, trăiri pasionale, credință și demnitate – un buchet de valori, toate întruchipate prin personaje ale altor vremuri le regăsim în opera unui scriitor al cărui nume nu merită să fie uitat. Este preotul GRIGORE PIȘCULESCU care și-a semnat opera cu pseudonimul GALA GALACTION.

Proza lui Gala Galaction recrează o lume arhaică,

suflete nealterate, capabile de pasiuni duse până la sacrificiu. Eroii, atât creștini cât și cei proveniți din alte etnii au sufletul atât de pur încât lectura ne convinge că cheia de boltă a existenței umane este omenia și cinstea, observație pe care o găsim și la Balzac: „Viața nu este altceva decât ceea ce fac din ea sentimentele.”

Diversitatea de nații, graiuri și credințe în mijlocul cărora a trăit Gala Galaction (el însuși provedea dintr-o familie de aromâni), cât și capacitatea de a filtra faptele de viață printr-o viziune profund umană, au făcut ca moștenirea literară citită, acum, în alte timpuri, să ne întoarcă sufletește și să înțelegem cât de mult le datorăm strămoșilor.

A fost o *personalitate complexă*, ne-o dovedesc atât scrierile sale, cât și cele două fațete ale vieții sale: laică și teologică. Valoarea literară a operei sale poate fi evaluată doar dacă este citită în întregime și dacă îi cunoaștem și viața personală, întrucât a avut un destin special – laic și teolog.

A fost preot ortodox, scriitor prolific și cetățean activ în viața socială, deținător a numeroase premii oferite de cele mai înalte instanțe: Premiul Academiei Române, al Societății Scriitorilor Români, Premiul național Literar și premiul Național pentru proză. Acestor merite li se adaugă și calitatea de Membru al Academiei Române, cu care a fost distins în 1947.

Activitatea civică i-a fost izvor de inspirație care a avut drept rezultat o operă bogată din punct de vedere tematic și variată în abordarea speciilor literare. Întreaga sa creație literară este axată pe două coordonate: **sentimente umane și credință**. Studiile sale îl recomandă drept o personalitate interesată în aceeași măsură atât de viața pământească dominată năvalnic de pasiuni, dar efemeră, precum și de veșnicie. În consecință, a studiat Literale și Teologia, și-a fructificat cunoștințele și inteligența creatoare într-un număr impresionant de opere literare, dar această activitate de **scriitor** a fost dublată de cea de **teolog**.

Teza de licență în teologie a fost intitulată „Misiunea din drumul Damascului”. În 1922 a fost numit preot și misionar al Arhiepiscopiei București, apoi profesor titular al Societății Teologice din Chișinău. Este traducătorul Bibliei în limba română, din ebraică și greacă.

Cealaltă latură, personalitatea scriitorului, este la fel de relevantă pentru a putea fi numit „spirit ales”: publicist, eseist și nuvelist, participant activ la mișcarea literară a epocii, influențat și de realism.

A pendulat între cele două profesii – scriitor și

teolog, ambele au fost bine făcute, rămâne însă de neegalat ca nuvelist. Primul său volum „Biserica din războare” (1915), distins cu premiul Academiei Române poate fi considerat „operă cu caracter programatic”, pentru că anunță tematica tuturor scrierilor care vor urma. Sursa de inspirație și tematica se menține permanent: Biserica și mediul rural.

Romanele „Roxana”, „Papucii lui Mahmud”, „Doctorul Taifun” oglindesc sentimente profunde, uneori greu de stăpânit. Tematica îmbină latura socială cu cea sentimentală, profund umană, folclorul, datinile și credința sunt oglinda sufletului uman.

A vorbi despre întreaga operă a lui Gala Galaction înseamnă o adevărată pagină de istorie literară, deci, vom aduce în memoria cititorilor doar imaginile care evidențiază un om de seamă care a gândit și a simțit „românește”. Pe Gala Galaction – „omul” – așa cum a evoluat pe scena vieții.

Și fiindcă o zicală plină de înțelepciune spune că „nu-i nimeni sfânt și nimeni drac”, chiar dacă mai târziu avea să fie o personalitate marcantă, tot i-a fost dat să trăiască experiența vieții.

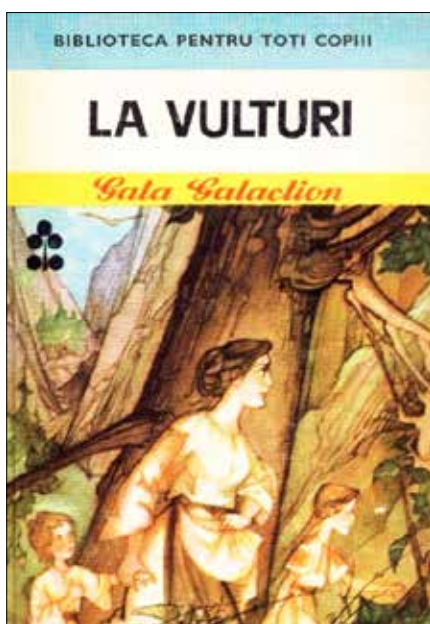
Noi, care după ani încercăm să pătrundem în universul vieții teologului-scriitor, putem vizualiza imaginea fizică într-un remarcabil portret realizat de pictorul Nicolae Tonitza, iar spiritualitatea se conturează în urma lecturii operelor sale și din documente și mărturii. Și, cum de obicei mărturiile, dezvăluite

de amintiri, aduc adesea și „picanterii”, vom afla că și în viața teologului au existat destule. A fost numit „om cu o gândire profetică”, dar în esență tot om a fost și ca orice om a cunoscut suferințe și coborâșuri pe drumul vieții. Își dăruia sufletul în totalitate când simțea că sentimentele îi sunt împărtășite.

Ca elev, l-a avut prieten pe Tudor Arghezi și din loialitate „s-a lăsat” singur repetent pentru a fi în clasă cu prietenul său.

În timpul studiilor liceale, elev la liceul „Sf. Sava”, a cunoscut-o pe cea care-i va fi soție (1 ianuarie 1896). A urmat apoi o poveste de dragoste tumultuoasă care a făcut deliciul tuturor, fiindcă așa cum a consemnat presa, mai târziu, cu ironie: „traducătorul Sfintei Scripturi renunță la călugărie îndrăgostit de „surioara” Zoe” – Zoe fiind călugăriță în ascultare la Mănăstirea Agapia.

Corespondența celor doi îndrăgostiți s-a păstrat, este un adevărat roman de iubire dar și document literar. Un roman epistolar, de dragoste incipientă, cunoscut sub numele de „Scrisori către Zoe”, ediție îngrijită de Marius Mazilu. Această corespondență

amoroasă se află la Muzeul Literaturii Române. Mai există și un „Jurnal” al scriitorului care acoperă o perioadă de șase decenii, timp în care a făcut însemnări și observații.

Norocul de a i se fi păstrat scrisorile, care sunt de natură strict personală și sentimentală, este cea mai directă cale spre un suflet complex care îmbină spiritul evlavios cu idealul de dragoste.

Defapt sunt două rânduri de scrisori, în afară de cele pentru Zoe mai sunt și scrisorile către OLGA SACARA TULBURE, prima româncă „Doctor în Medicină”; de fapt ea a fost cea care le-a păstrat până au fost predate ca document. Tot ea a fost și motivul geloziei care se face tot mai prezentă în cuplu.

Sunt două tipuri de corespondență, două stiluri diferite, după cât de diferite sunt și cele două femei. Scrisorile adresate Zoei au un stil exaltat, plin de declarații înflăcărâte, iar cele pentru Olga sunt mai serioase, într-un stil neutru.

Atât în comportamentul său de îndrăgostit, cât și în cel al eroilor din nuvelele sale, eroi în care se regăsește pe sine, există niște adevăruri, atât de frumos exprimate în memorabilele sale citate despre dragoste, cum ar fi: „Dragostea este un parfum, o melodie în surdină”... dar mai târziu, după ce va trăi experiențe profunde, maximele sale vor exprima frământări și regrete.

Pe cele patru fiice ale sale le-a botezat cu nume creștinești: Maria, Elena, Magdalena și Lucreția, iar el, pe plan sentimental, se pare că era mereu într-o criză erotică. Diferența de vârstă între soți se face cu timpul tot mai evidentă – el avea 34 de ani iar Zoe 46 – atunci este momentul când îl găsim îndrăgostit de Enrieta. Acum va găsi alt citat pentru a defini lupta dintre sentiment și datorie, meditează, constatând că: „*E atât de greu și de dureros să te împarți între minte și inimă și să te lupți s-o impui pe cea din urmă cu dreptățile celei dintâi*”.

Sunt de fapt meditațiile unui suflet zbuciumat, sentimentele sale le-a transferat eroilor din nuvele. Este dilema preotului, eroul din „De la noi, la Cladova” care luptă cu ispitele lumești. Nu cred că există un cititor care începe lectura acestei nuvele și lasă cartea din mână până nu o termină. Este drama omului – supus păcatului – și lupta preotului încercat de ispită, o dovadă certă a faptului că eroii nuvelor s-au întruchipat **din esența propriei sale vieți**.

Stimate cititor, faptul de a fi avut bunăvoința de a citi acest material este deja omagiul adus unei personalități, om de cultură, preotul-scriitor și cetățeanul implicat în viața civică – Gala Galaction. Dar, dacă doriți să-l cunoașteți pe Grigore Pișculescu – omul și să-i înțelegeți noblețea spiritului, citiți-i nuvelele, scrieri care cuprind în totalitate registrul tematic al întregii opere: dragostea, folclorul, magia, misterul dar și momente de grea cumpănă din istoria neamului românesc. Este o proză de excepție în care autorul se dovedește precursor al lui Ion Luca Caragiale și Mircea

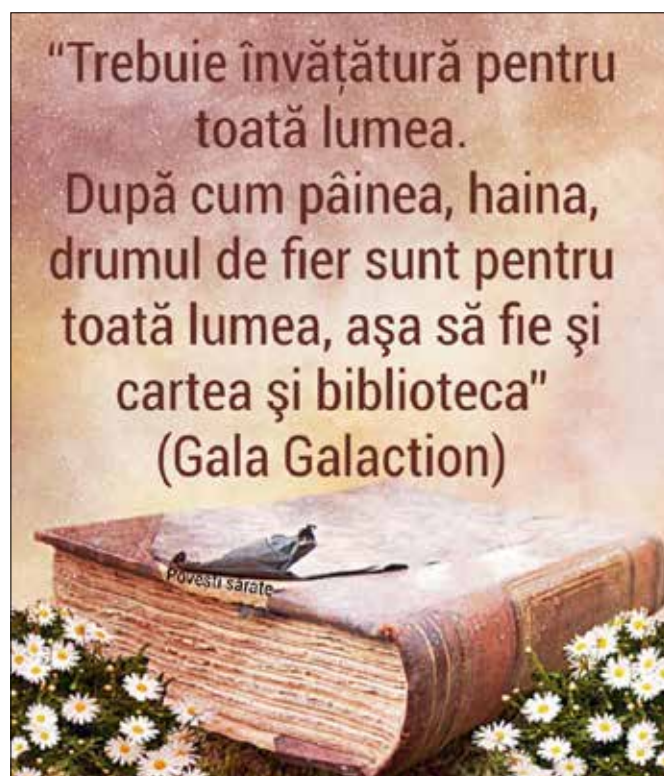
Eliade, prin talentul de a zugrăvi oameni, locuri și întâmplări în care nuanța de fantastic este sugerată prin trăsături specifice basmului (Moara lui Călifar) fapt pentru care nuvela a fost primită cu entuziasm de cititori.

Nuvelele oferă tot ce îl poate face pe cititor să nu abandoneze lectura: dragoste, magia blestemului, răsturnări temporale, fabulosul personajelor și scene din istoria zbuciumată a neamului. Există o cărticică modestă - „Nuvele alese” de Gala Galaction, care nu ar trebui să lipsească din biblioteca nimănui, oricât de mică ar fi ea. Sunt șapte nuvele, o adevărată enciclopedie a vieții, a trăirilor sufletești de maximă intensitate, oglinda firii umane, dincolo de rang social, avere, cultură sau etnie. Primează doar sentimentul care creează drame sufletești ale celor duși la pierzanie sau istorii adevărate din trecutul neamului.

Elementele romantice, eterna dragoste, se lovesc de barierele sociale și amorurile duc la dezastru când omul nu rezistă presiunii. Asta a fost și soarta celor doi nefericiți care au sfârșit îmbrățișați în apele involburate, țiganul lăutar Mură și prințesa Oleana (Copca Rădvanului).

Și tot o „poveste” este drama lui Păunaș, pruncul sfârtecat de vulturi, vlăstar care ar fi crescut român falnic „Trup și suflet de viteaz” ca neamul al cărui vlăstar era dacă n-ar fi fost vremurile când străbunii trăiau amenințați permanent de pericolul iataganelor turcești, de pribegie și de jertfe umane (La Vulturi).

Nuvelele lui Gala Galaction ar putea fi considerate „abecedarul” vieții, ele ne învață că, oricât de evoluată ar fi societatea, niciodată „inimii nu-i poți porunci” și dacă medităm și la maxima lui Honoré de Balzac, se conturează un mare adevăr: **„Viața nu este altceva, decât ceea ce fac din ea sentimentele”**.

Scriitorul Vasile Voiculescu la apusul vieții

Gh. POSTELNICU

CAD VREMURI GRELE

Parcă bolnava de lângă el nu este Florioara lui. Să nu fi început să facă metastaze... Plecaseră alături cu mulți ani în urmă, cu gândul de a statornici o legătură de nezdruccinat, pentru eternitate. De curând, îi spusese că o supără ipostaza de soție bătrână și de mamă inutilă și pe luciul obrazului se scurgeau două lacrimi simetrice. El îi explicase că soție bătrână și mamă inutilă înseamnă reducerea personalității la absurdul absurdului și la o interpretare vulgară a vârstei.

– Când am stat la căpătâiul sărmanei Florica Kirițoiu, simțeam cum mă prăbușesc de frumusețea ta. Erai ca un fruct proaspăt și parfumat, aveai părul buclat și bogat și erai nemulțumită că nu stătea sub baticul negru. Arătai ca un înger lângă sicriu și mă întrebam dacă vedeau și alții acest lucru. Te chemam seara înainte de culcare, să-mi fii alături, îți așezam fața pe pernă, îți netezeam fruntea și-ți alintam obrazii. „Vei fi iubita și soția mea pentru totdeauna”, juram în singurătate și simțeam că mă sufocă teama că te voi pierde. Nu, nici acum nu te voi pierde.

– Și eu te îndrăgeam în neștire. Adormeam legănată de versurile tale, de cuvintele tale frumoase. Adormeam și mă trezeam întrebând: Cine ești? Ne revedeam duminica, mai mult pe ascuns. Ne feream de rudele mele și de rudele tale și pot spune și astăzi că răul acela ne-a urmărit toată viața.

– A fost frumos și dureros. Am locuit în case reci și prăfuite și, Doamne, au venit așa repede copiii, unul după altul, până ți-am spus: Gata, ajunge! dar era prea târziu, veniseră 5.

– Nu ai încetat nicio zi să fii înger...

Credea că din vechile ziduri se desprinde un zumzet ca un cor de copii. Începu să recite:

*În ora când în aur se schimbă lin regretul
Și piatra te mângâie cu susure de foi
Când îți zâmbește-amarul și plânge violetul,
Să știți că din adâncuri se-ntoarce un strigoi;
M-a bântuit o viață și a trecut în voi,
Suav și grav, zănatic de trist strămoș, Poetul.*

Lica îl asculta fermecată. Se întreba: Ce ar fi de preferat acum, acorduri sentimentale sau discuții strict logice? Sperase și încă mai spera la o îmbunătățire a

stării de sănătate și i-ar fi reproșat lui Dile că uneori pierdea rostul priorităților și al imperativelor, dar, în fond, ce ar fi trebuit să pună pe primul plan, propria creație, obligațiile profesionale, colaborările la reviste, munca de la radio, problemele copiilor, ajunși acum la vârsta unor hotărâri decisive? Pe de altă parte, de când nu mai țineau servitoare, locuința se umpluse în mod scandalos cu tot felul de obiecte, lucrșoare de prisos, risipite prin camere și pe holuri: încălțăminte și îmbrăcăminte pe care Gabriela și frații ei nu le mai purtau, genți, cărți și ziare, sticle goale, cutii. Va trebui

să ia un ajutor și să pună casa la punct, înainte să plece în Franța, dar pentru asta aștepta o zi anume, nefixată în calendar, când se va simți mai bine și va fi sigură pe picioarele și vederea ei. Harababura nu era normală în locuința unui medic igienist. Poate va chema o țigancă să adune borcanele cu dulceață zaharisită și cutiile goale. S-ar fi așteptat la mai multă ordine din partea Gabrielei, dar cocheta nu ținea seama de nimicurile care le încălceau existența. Bun diagnostician, doctorul i-a făcut cunoscut soției că harababura este starea normală a cosmosului și că se îngrozește la gândul să trebuie să distrugă pânza unui păianjen sau cuibul unui gândăcel și va căuta, negreșit, un compromis. Lica nu se arăta de fel convinsă de idee și promite că, neîntârziat, va despresura casa de lucrurile inutile. Dar, dacă i se va îngădui să intre și în universul lui de câțiva metri pătrați, numit birou. Ajunsesse unul din ei la vârsta nemulțumirilor mărunte? Le slăbiseră simțurile într-atât de mult că nu mai înțelegeau ce este dragostea? Trebuia făcut totul să depășească rutina și stagnarea. Încă se iubeau, acesta era adevărul... De când stătea prin sanatorii, Lica își ducea gândurile spre cărțile lui, îl privea ca pe un maestru și își reproșa că nu făcuse nimic să-i promoveze opera, poeziile și piesele de teatru. Exersase îndelung practica modestiei și a izolării, a singurătății, și un gând o neliniștea în această obositoare analiză: că îl va părăsi curând, fără șă-i fi fost, cu adevărat, de ajutor, lăsându-i în grijă cinci copii. Și, în loc să-și vadă

de incurabila și cumplita ei suferință, intra și ieșea în neliniștile celorlalți, fremătând fără rost, închipuindu-și că toate o privesc, ținând-o într-o vigilență dăunătoare, crezând, cum o făcuse toată viața, că existențele celorlalți funcționează bine, dacă sunt însuflețite de credința ei.

După mai multe zile de muncă neîntreruptă, Lica simți fiorul bucuriei mai puternic decât junghiurile din tâmple. Ce fericire fantastică să știe că-și lasă copiii în ordine și curățenie, să-și lase câte o părticică a spiritului în fiecare cameră, în fiecare colț, apoi să meargă la Paris la cealaltă parte a familiei, la Olga și la Martha, altă fierbere a sufletului ei. Citise cu lupa mare fișele și ciornele scriitorului, răsfoise caiete și carnete, îi admirase inteligența artistică, vitalitatea și credința sinceră, neprefăcută, dar și caligrafia impecabilă. Strânsese, pe cât se pricepuse, în mape și dosare, foi și fițuici de tot felul, pline de însemnări, de cugetări, „așchii de gândire”, de versuri, de replici și indicații de regie. Îl întreba dacă nu e obosit, dar același lucru o întreba și el, ținând-o strâns după umeri, simțind fiecare că dragostea poate renaște într-un prezent dilatat și fără frontiere. Și apoi, neodihna și neliniștea lor nu erau recente, ci veneau din trecutul îndepărtat. Acum, cu energia scăzută la jumătate, nu puteau decât să desferece anumite neînțelegeri și contradicții, dar Lica nu mai pricepea decât parțial ce se întâmplă. Faptele și evenimentele zilnice ajungeau în mintea ei înjumătățite, constrânse de suferință să se micșoreze. O placă de plumb îi apăra fruntea și tâmplele, medicamentele îi provocau palpitații, fără să-i ușureze durerea. Se acoperi cu pătura și se lăsă doborâtă de melancolie.

De când băieții se căsătoriseră, mergând fiecare la casa lui, doctorul suferea că nu are cu cine schimba o vorbă, de la cine să afle ce se mai întâmplă în oraș și în țară. Ar fi putut afla din ziare, dar ziarele nu mai erau cele de altă dată. Spuneau toate același lucru: marele popor sovietic eliberase omenirea de imperialismul occidental. Citea câteva titluri de pe prima pagină și se lămurea cu totul. Dorea din adâncul ființei să revadă Veneția, să viziteze Parisul fiicelor sale, să meargă la mormântul Florioarei. Străbătu centrul orașului, trecu peste Dâmbovița și se apropie de biserica Antim și de Patriarhie. Străzile erau îmbâcsite cu o lămină galbenă care se proiecta pe zidurile vechi ca un polen dăunător și consistent. Prefera să meargă pe jos, de când văzuse scene de coșmar în tramvai: tineri îmbrăcați în salopete îi coborau cu forța pe vârstnicii îmbrăcați îngrijit și le aruncau vorbe de ocară: burghezi, îmbuibați, capitaliști, reacționari. Era revoltător, dar nu se putea face nimic. Propaganda comunistă domina presa și conștiințele. Publicațiile cunoscute refuzau orice colaborare cu el. Băieții îl băteau la cap să scrie ceva pe placul autorităților comuniste, dar așa ceva era împotriva conștiinței sale. Nu-și putea stăpâni răul care îl sufoca decât luând parte la slujba de la Antim, urmată, în fiecare duminică, de lungi conferințe și dezbateri pe teme religioase. Se întorcea acasă pe străzi lăturalnice, evitând centrul orașului, luat în stăpânire de salopetele albastre și de lozincile muncitorești. Până târziu, în camera rece, singura pe care i-o lăsaseră autoritățile, căuta să explice motivul întâmplărilor triste la care era martor. O ținută mai îngrijită, o înfățișare sobră și decentă

puteau ofensa privirea tinerilor revoluționari, dar cu mine ce au? Eu nu am făcut politică niciodată. Cărțile mele nu au susținut doctrine politice, partide, oameni politici. „Cine nu este cu noi, este împotriva noastră”, i-a explicat Adrian Maniu în pauza unei audiții muzicale din casa lui Apostol. În cazul meu, nu le este pe plac refuzul de a colabora și de a scrie ce vor ei. Cărțile noastre, educația noastră, cultura noastră îi sfidează și le creează complexe de inferioritate, a continuat Maniu. E o lume simplificată, care se mișcă pe traseul instinctelor imediate, cu valorile risipite, care promite mult, adică se amăgește enorm, iar asta le înfierbântă spiritul. Formele fără fond, și un limbaj pe măsură, ieftin și contrafăcut revizuiesc conștiințele.

Pe fațada Universității, doi muncitori cățarați pe funii se chinuiau să atârne pe zidul găurit de schije, o lozincă lungă, despre Stalin, părintele națiunilor. Străvechiul ornament de ipsos cădea sub loviturile ciocanelor. Dedesubt, tineri nerăbdători să învețe și să învingă, îi aplaudau zgomotos. Alte pancarte atârinate de pereții Arhitecturii cereau să fie înlăturați idealiiști și reacționarii, chiaburii și patronii. Tinerii trebuiau luați din stradă și băgați în amfiteatre, gândi doctorul. Cum se vor vedea zorii altei ere printre cenușă și dărâmături? Punea întrebarea, dar nu căuta un răspuns. Mai bine să-și îndrepte atenția spre trecut, spre Shakespeare, spre mitologie. Curgerea haotică a timpului îl obosea. Va găsi forța să aștearnă pe hârtie ce dorea? Ca să nu moară de foame, va mai vinde niște cărți și două-trei tablouri. Regăsise pe Bulevardul Bonaparte un prieten anticar, dispus să cumpere pe nimica toată o parte a bibliotecii și „să-l scape de sărăcie”. Acum putea să scrie pentru sine și numai pentru sine, nepăsător față de blestematele evenimente istorice și nu se mai temea că, în iureșul lor, ar fi putut cădea.

Seara, a putut mânca mai mult decât o chiflă goală și, regenerat de această satisfacție mărunță, purtat de forța creației, dădu gata un sonet, apoi, până dimineața, o nuvelă, într-o excelentă dispoziție de recondiționare artistică, intrând și ieșind din zone inaccesibile gândirii obișnuite. Hotărât lucru, viața doctorului nu era prea igienică: dormea puțin, mânca puțin, se spăla rar, făcea rareori gimnastică. Se simțea răspunzător pentru sonetele și nuvelele care începeau să prindă contur. Din cauza durerilor lombare scria întins pe spate, cu capul și umerii rezemați de perne, cu o planșetă din lemn pe genunchii îndoiți. Citise, cu modestie, câteva nuvele la Apostol, și confrății fuseseră luați prin surprindere, era ceva nou, o voce specială, un adevărat tezaur de mitologie românească. Ceva care va schimba fața prozei. Era demonstrația unui maestru, nu a unui diletant, cum credea el, dar ca să ajungi acolo, răscolești materia ani și ani. Recunoaște că așa este... Ca să se verifice, a luat parte, sub pseudonim, la un concurs de creație din provincie, pe care l-a câștigat și mare a fost mirarea organizatorilor, când au aflat că misteriosul învingător era un binecunoscut poet din București.

Fragment din lucrarea „Vasile Voiculescu, povestea vieții”, Editura MIRON, 2022

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

UN MARE CĂRTURAR AJUNGE DOMN AL MOLDOVEI

Dimitrie Cantemir, efemerul Domn al Moldovei și prietenul său Țarul Petru marele reformator al Rusiei

Primisem o invitație de la doamna director al Muzeului Științei și Tehnicii „Ștefan Procopiu”, o mai veche prietenă a noastră, așa că astăzi am hotărât să onorăm invitația. Era o zi de joi pe care o convenisem special pentru a nu intra în aglomerația zilelor de sâmbătă sau duminică. Adevărul este că ne interesa mult mai mult cum fusese renovat întregul complex muzeal al Palatului Culturii la care se lucrase cam cinci ani. Însotit de doamna director am putut admira la modul sincer nu numai cum fusese renovat Palatul, atât în exterior cât și în interior, dar și cum fuseseră redistribuite exponatele muzeelor. Printre altele, ne-am oprit și în fața unui vitraliu care înfățișa vizita țarului Petru cel Mare la Iași, iar conu' Alecu ne-a sfătuit să privim foarte bine personajele deoarece acest fapt istoric, aparent de mică însemnătate, a avut repercusiuni uriașe în destinul Țărilor Române la începutul secolului al XVIII-lea.

După vizită, i-am mulțumit doamnei și ne-am retras la o masă aflată pe o cochetă terasă din complexul comercial Pallas, cel care stimulase și investiția în renovarea Palatului Culturii, la vremea când acesta ajunsese ceva mai sordid decât o gară de provincie. Acum priveam întreaga clădire din spate și pot spune că rivaliza cu tot ce văzusem în materie de palate prin vestul Europei, cea care chiar nu duce lipsă de asemenea obiective turistice. Eram cumva mândri de realizare mai ales că aici, în spatele palatului, lucrurile degeneraseră în ultimele decenii, iar un fost teatru de vară sau vestitul ștrand municipal deveniseră mai mult rampe de gunoi. Acum totul dădea impresia unui parc uriaș bine gândit și bine întreținut, așa că sa-vuram cafeaua cappuccino cea despre care se spune că-și are numele de la asemănarea de culoare cu cea a straielor călugărilor capucini. Era ultimul lucru care ne-ar fi interesat atunci mai ales că avea un gust minunat, iar asta era de natură să stimuleze pofta de povești a conului Alecu!

– Dragii mei, puțină lume își mai amintește acum de faptul că începând cu secolul al XVI-lea imperiul rus și-a redefinit atitudinea și a început să recupereze teritoriile pierdute în ultimele trei secole în fața invadatorilor

Dimitrie Cantemir

(26 octombrie 1673 – 21 august 1723)

mongoli. Cel care a declanșat războaiele de recucerire a fost Țarul Ivan al IV-lea pe care noi îl cunoaștem în mod eronat sub cognomenul de **cel Groaznic**. Da, Ivan a fost un om groaznic, dar apelativul **Groznai** în limba rusă înseamnă mărețul, așa că ar fi bine să ne cam revizuim opiniile. El este primul cneaz moscovit care s-a intitulat „țar”, adică stăpân. Cnezatele ruse aveau o mare problemă cu tătarii încă din vremea mării invazii mongole de la începutul secolului al XIII-lea, însă acum puterea lor nu mai era atât de mare, iar Ivan a reorganizat armata și în 1552 a cucerit Hanatul Kazanului ceea ce îl va aduce în confruntare directă cu Imperiul Otoman care era puterea suzerană a Hanatului. De atunci însă rușii vor înainta continuu spre vest, mai ales către Polonia acolo unde Ivan a vrut chiar să devină rege, dar și spre sud spre teritoriile otomane. Cert este că în secolul al XVIII-lea Țaratul este condus de un tânăr inteligent și foarte activ, evident tot un autocrat, dar unul care dorește să scoată Rusia din înapoierea ei istorică și să o alinieze civilizației occidentale pe care el o admira. Va rămâne în istorie ca Petru cel Mare nu numai pentru că avea o statură impresionantă sau marile reforme pe care le-a înfăptuit, dar și pentru că a reușit să elimine regatul Suediei din competiția economică de la Marea Baltică. Despre bătălia

de la Poltava din 1709 s-au spus multe lucruri cel mai important fiind precum că doar întâmplarea făcuse ca armata rușilor, una pe care nimeni nu o prea lua în seamă până atunci să înfrângă armata suedeză considerată la vremea aceea cea mai instruită din lume, cu ofițeri bine pregătiți și cu o mare experiență de luptă. Poate că așa a fost, dar comentatorii vremii erau orbiți de aparențe. De fapt, încă nici nu-și dădeau seama că pe continent apăruse o mare putere militară și economică.

Cert este că Petru, având rezolvată dificila problemă din nord și-a mutat atenția spre sud propunându-și o mare cruciadă pentru eliberarea creștinătății de sub jugul păgânilor. Totul era menit să ascundă intențiile sale de ieșire la Marea Neagră și la Marea Azov evident prin cucerirea teritoriilor Crimeii și cele ale Bugeacului aflate sub suzeranitatea turcilor.

Firesc, atunci când în scaunul domnesc al Moldovei a fost numit un domn tânăr, cu idei iluministe, țarul a intrat în acțiune. Noul domn era Dimitrie Cantemir și merită să ne oprim puțin asupra traiectoriei sale politice până la numirea ca domn de către Înalta Poartă, măcar pentru faptul că este, din câte știu, eu singurul domnitor din istoria cunoscută a Europei, ce-i drept foarte vremelnic, ce poate fi definit ca fiind un mare cărturar și un erudit demn de timpurile Renașterii.

Se născuse în anul 1673 ca al doilea fiu al boierului de rang inferior, Constantin Cantemir, analfabet, însă un mare sforsar politic cea ce a făcut ca în anul 1685 să fie numit de Înalta Poartă Domn al Moldovei. În acest context fratele mai mare al lui Dimitrie, Antioh a fost trimis ca ostatic la curtea sultanului otoman. El a rămas în Moldova împreună cu sora sa Ruxandra bucurându-se de avantajele care însoțeau calitatea de cocon domnesc, mai ales după ce sora sa s-a căsătorit și a plecat la noua ei casă. Spre deosebire de comportamentele considerate firești pentru poziția sa socială, Dimitrie, coconul domnesc, se bucura mai ales de posibilitatea de a învăța fiindcă avea un tutore personal, un dascăl grec, Ieremia Cacavela, care, printre altele, l-a învățat latina, greaca, slavona, turca, dar și retorica, logica, fizica sau astronomia adică științele considerate de vârf în acea perioadă. Cu acest bagaj de cunoștințe, dar și cu o puternică dorință de a studia mai mult, ajunge la Constantinopol unde îl înlocuiește pe fratele său Antioh, întors la Iași. Revine în țară exact în perioada când tatăl său, temându-se de comploturile care nu mai încetau, a decapitat câțiva boieri care făceau politică pro poloneză printre care și pe frații Costin, Velicico și Miron marele cronicar al veacului al XVII-lea. În 1693, la scurt timp după aceste masacre, moare și Constantin, iar în hățișul intereselor pentru ocuparea scaunului domnesc Dimitrie urcă pe tron, dar numai pentru trei săptămâni nefiind acceptat de Poartă. Este chemat chiar la Stambul unde i se cunoșteau calitățile fiind folosit pe post de capuchehaie, un fel de ambasador al domnilor moldoveni. Va rezista șaptesprezece ani în această funcție cu mare grad de dificultate și risc, probabil și pentru faptul că a făcut felurite servicii Porții având în vedere măcar faptul că vorbea, citea și scria acum în opt limbi, inclusiv franceza, persana, araba, italiana și turca. Este timpul în care, având acces la importante

surse documentare, va publica și primele sale opere, unele de mare interes pentru istoria imperiului. Cu acest prilej a făcut observații foarte pertinente referitoare la decadența puterii otomane, care era departe de ceea ce fusese cu numai două secole în urmă când transformase regatul Ungariei în pașalâc și asediase Viena, mândra capitală a Imperiului Habsburgic.

Tot în această perioadă, la vârsta de douăzeci și șapte de ani, se căsătorește cu tânăra Casandra Cantacuzino, fiica domnitorului valah Șerban Cantacuzino, care avea cu zece ani mai puțin. Desigur, având în vedere interesele de putere regională, domnitorul Constantin Brâncoveanu, aflat în mare dușmănie cu Cantacuzinii a încercat să se opună, fără succes însă. Cuplul a fost unul armonios și au avut împreună opt copii: pe Maria, Smaranda, Matei, Constantin, Șerban, Antioh, dar și pe Petru și Ivan, aceștia doi murind la vârsta de 1 an.

Cert este că Dimitrie a reușit să se descurce de minune în colcăiala de interese specifice politicii otomane, și-a făcut un bun renume o om înțelept și cult ceea ce era mare lucru chiar și în ochii sultanului. Visul său de a deveni domn al Moldovei i s-a împlinit în 1710 când Sublima Poartă, în contextul turbulențelor internaționale generate de tătari și de ruși, l-a numit în mare grabă domn, fără ca să i se mai ceră tribut de investire. Avea însă o misiune din partea Porții: să fie cu ochii pe domnul valah, Constantin Brâncoveanu, suspectat că s-ar fi aliat cu rușii, lucru care îi convenea de minune având în vedere situația familială, dar și vechile dușmănii personale. Însă adevăratele sale planuri cu privire la Moldova erau cu totul altele. Visa o revoluție a vasalității deoarece era sigur de faptul că Imperiul Otoman se destrăma din toate punctele de vedere, pe când Imperiul Rus era într-o spectaculoasă ofensivă de imagine și putere. Considera viitorul țării sale mult mai sigur alături de o mare putere aflată în plină afirmare, mai ales că erau legați și printr-o străveche tradiție confesională, cea ortodoxă. Dimitrie gândea corect numai că era cu mult înaintea vremurilor și, așa cum se întâmplă de obicei, vizionarii rareori izbândesc pe timpul vieții lor!

Cel mai probabil Dimitrie Cantemir a gândit noul plan de acțiune împreună cu Petru pe care îl admira încă din timpul călătoriei spre țară unde ajunge în decembrie 1710 și, în consecință, a trimis în mare secret țarului agenți diplomatici cu inclusiv textul unui tratat de alianță. Doar așa se poate explica faptul că la începutul lunii aprilie în anul 1711, tratatul era deja semnat de Petru, dar și de ministrul său de externe, contele Golovkin. Există chiar o scrisoare a țarului adresată generalului Șeremetiev în care Petru confirmă faptul că textul tratatului fusese redactat de noul domn al Moldovei.

Tratatul, cunoscut ca „tratatul de la Luțk” deoarece fusese semnat de țar în această localitate aflată acum în Ucraina, era deosebit de important deoarece, în esență, era destinat întăririi puterii centrale, cea a domnitorului și slăbirea puterii marilor boieri, cei care, din interese personale, duceau de multe ori țara în haos. Era de fapt modelul reprezentat la acea vreme nu numai de imperiul țarist ci și de regalitățile vestice precum Franța, Spania sau, mai nou, Prusia. Printre altele în acest tratat, extrem

de interesant ca document istoric, se pre-vedea și faptul că domnia familiei Cantemir va deveni ereditară atâta timp cât domnul nu se va îndepărta de Rusia sau de ortodoxism, dar și că țara își păstrează autonomia și chiar dacă pe teritoriul ei vor fi amplasate garnizoane rusești, granițele ei vor fi apărate numai de armata țării, iar în caz de victorie împotriva turcilor, țării i se vor retroceda ținuturile Tighinei și ale Bugeacului cu cetățile de la Chilia și Cetatea Albă, cele pierdute în vremea lui Ștefan cel Mare și a lui Petru Rareș.

Nu trebuie să ne mire faptul că țarul s-a declarat entuziasmat de acest tratat. În fond nu dădea nimic de la el însă avea un aliat, dar mai ales o bază de operațiuni pentru proiectarea sa cruciadă pan-ortodoxă. Îmi este greu să cred că turcii, cei care monitorizau un aparat de spionaj extrem de extins, nu au aflat de acest tratat. Numai că Petru, mult mai dinamic și mai rapid în hotărâri, i-a cam surprins deoarece doar peste o lună, în iunie 1711, făcea o vizită în Moldova, la Iași. Era pentru prima oară în istorie când un țar venea aici. El a mers la palatul domnesc unde soția lui Cantemir a făcut onorurile pentru țarina Ecaterina, apoi a vizitat Feredeul Turcesc o clădire care data din secolul al XVI-lea, iar când s-a întors la palat a fost întâmpinat în capul scărilor de domnitor. I-a fost sărutată mâna țarului, iar acesta, în semn de mare prietenie, l-a sărutat pe frunte apoi l-a ridicat în aer cu o singură mână. Era un gest de mare importanță diplomatică deoarece arăta lumii, nu doar puterea țarului, cât, mult mai mult, puterea Rusiei.

Să nu credem că toți boierii moldoveni erau de partea domnului! Unul dintre aceștia, lordache Ruset, atunci când domnul anunță hotărârea sa de a trece de partea rușilor îi strigă de față cu ceilalți boieri: „**Te-ai cam grăbit, măria ta, cu chematul Moscalilor!**” Cine știe, poate că avea și el dreptate...

Prin urmare, se dovedește a fi justificată graba cu care impetuosul Petru a declanșat conflictul armat între Moldova și puterea suzerană blocând astfel vreo inițiativă nefastă a oto-manilor. La începutul lunii iulie țarul în fruntea unei armate formate din 38.000 de ruși, cu un puternic corp de cavalerie cazacă, cu 6000 de moldoveni și patruzeci de tunuri se afla în tabăra de la Stăniilești, pe malul Prutului. Numai că această grabă, justificată de situație desigur, avea câteva puncte slabe. Primul a fost subestimarea forțelor pe care turcii erau pregătiți să le arunce în luptă. A doua, faptul că trupele ruse, obișnuite să lupte în condițiile nordului erau acum într-un climat semi-deșertic, ars pe vîpiile verii, fără apă și fără nutreț pentru cai. Plus că apa, băută probabil din Prut, a provocat o epidemie de deziterie care se pare că l-a atins și pe țar deoarece acesta se afla în fruntea trupelor sale însoțit de țarină și o parte a curții. Voia astfel prin exemplu personal să dea luptelor un caracter de sfântă cruciadă. Mde, orgolii...

Turcii având după unele estimări cam 400.000 de oșteni, iar după altele cam 120.000, împreună cu un corp de oaste tătară și cam patru sute de tunuri, erau bine antrenați în asemenea gen de lupte, iar tătarii foarte motivați de posibilitatea jafului. Pe scurt putem spune

că rușii și moldovenii, încercuți, fără posibilități de aprovizionare sau retragere păreau sacrificați fără nici o îndoială, mai ales că marele vizir, Baltadji Mehmet Pașa, era un comandant cu o mare experiență și un foarte bun militar. Rușii reușesc să reziste cam patru zile timp în care sunt bombardați continuu, iar atacul pe care îl dau în seara celei de a patra zi se dovedește a fi un eșec în care mor și doi generali. Dezastrul era inevitabil, iar țarul împreună cu întreaga sa curte, dar și cu domnitorul Moldovei, puteau fi făcuți prizonieri, ceea ce pentru turci ar fi fost o victorie fără precedent. Numai că, acum are loc un miracol! Pe 11/22 iulie, marele vizir acceptă, în mod surprinzător, propunerea de pace prezentată de mesagerul țarului, P.P. Șafirov, aparent pentru că nu ar fi înțeles cum stăteau lucrurile în tabăra creștină. De fapt nu a fost nici un miracol! Țarina Ecaterina, o femeie despre care ar trebui să se scrie mult mai mult, era ea provenită dintr-o slujnică, dar era foarte inteligentă și o bună cunoscătoare a slăbiciunilor omenești. A înțeles care era adevărata perspectivă a conflictului și a trimis în secret mesageri marelui vizir. Nu numai mesageri, ci și o propunere irezistibilă. Bijuteriile ei pentru a deschide o cale de retragere!

Să nu fim naivi! Bijuteriile țarinei erau mult mai mult de atât! Mita oferită vizirului s-ar părea că se ridica la opt sute de pungi cu aur, fiecare pungă cu cinci sute de taleri imperiali. Era o adevărată avere, iar vizirul în mod sigur a acceptat fiindcă ceva mai târziu a fost mazilit de către sultan.

Prin pacea încheiată între ruși și turci la Vadul Hușilor (12/23 iulie 1711), i se permitea țarului să se retragă din Moldova cu toată oastea și cu armele, iar Dimitrie Cantemir a fost lăsat să plece în Rusia. Avântul Imperiului Țarist spre sud-estul Europei era deocamdată stopat, aceasta acceptând să cedeze cetatea Azov și alte teritorii nord-pontice. Planurile țaru-lui Petru vor fi însă reluate peste cam o sută de ani când o altă mare împărăteasă Ecaterina a II-a, împreună cu ministrul și favoritul său Potemkin, vor cuceri unele teritorii turcești de la Marea Neagră, ba mai mult, vor pune în discuție și refacerea regatului Daciei, ca vasal al imperiului, însă moartea cumva prematură a lui Potemkin a împiedicat realizarea lui.

Consecințele bătăliei de la Stăniilești au fost importante și tragice pentru Moldova și Țara Românească, Poarta luând măsuri ferme de consolidare a controlului asupra acestora. Astfel, în același an, în Moldova era instaurat regimul fanariot, măsură luată și în Țara Românească, în 1716. Ca urmare imediată, domnul Țării Românești, Constantin Brâncoveanu (1688 –1714), era mazilit, deoarece nu acordase ajutor turcilor, ci stătuse în expectativă, așteptând să vadă de partea cui este victoria. Ulterior, va fi executat împreună cu cei patru fii ai săi și cu ginerele lanache Văcărescu care era capuchehaie la Stambul. Ce a însemnat perioada domniilor fanariote pentru cele două țări? Un dezastru economic, social, moral și demografic, dezastru pe care îl resimțim și acum!

Dimitrie Cantemir, după bătălie, așa cum era prevăzut în tratatul de la Luțk, și-a luat familia și s-a

refugiat în Rusia. Încheia o a doua domnie, ce durase numai opt luni și acum schimbase briza Bosforului cu liniștea și frigul înțepător al stepei ruse, dar s-a adaptat și aici, chiar mai bine decât s-ar fi putut bănui. Inițial a vrut să lase deoparte politica și să se ocupe numai de științe, să cunoască Europa. Numai că nu prea s-a putut. În tratatul semnat cu Petru cel Mare scria, că, în principiu, li se va permite Cantemirilor să ajungă în cele mai mari orașe creștine, însă nu s-a respectat prevederea în ceea ce l-a privit pe el. N-a mai ieșit din Rusia niciodată. Au urmat 12 ani de pseudo-prizonierat, unul relaxat, în care a devenit un apropiat al țarului, de la care spera să reia politica antiotomană, pentru ca el să revină pe tronul Moldovei. N-a fost să fie. Iar apropierea de Petru cel Mare nu l-a lăsat chiar pe drumuri. A primit o moșie la Harkov, a fost numit consilier secret al țarului în problema Orientului și a fost numit „principe serenissim al Rusiei”. În 1714, a fost acceptat ca membru al Academiei din Berlin, la comanda căreia a realizat magistrala sa operă „Descriptio Moldaviae”.

Soția sa, Casandra, a murit în 1713. Au urmat șase ani de văduvie, în care singurul său obiectiv a fost să-și integreze fiii în societatea rusă, să le ofere o educație aleasă. Au fost atât de apropiați de Curtea imperială, încât se spune că Maria, fiica cea mare a lui Cantemir, a reușit să lege o idilă cu Petru cel Mare, cu care a avut un copil, a cărui soartă a rămas incertă (unii istorici susțin că a fost ucis la naștere). De fapt această poveste este atât de inconsistentă încât există unele opinii precum că ea nu ar fi avut loc mai ales că Maria, conform unor descrieri contemporane ei, era doar o doamnă foarte educată nu și atractivă ca femeie, iar țarina era foarte atentă cu aventurile țarului și nu părea deloc dispusă să fie înlocuită.

În 1720 Dimitrie s-a recăsătorit, cu prințesa Anastasia Ivanovna Trubețkoi, nași de cununie fiindu-le chiar țarul și țarina, iar în 1722, Cantemir l-a însoțit pe Petru cel Mare în Persia și Astrahan, din calitatea sa de consilier în problemele orientale. În urma acestei călătorii, Dimitrie Cantemir s-a îmbolnăvit puternic, iar investigațiile au arătat că suferea și de diabet. Înainte de a muri, pe 21 august 1723, l-a numit pe țar tutore pentru copiii săi și a ridicat o biserică închinată Sfântului Dumitru. În prezent, osemintele sale se odihnesc în Biserica „Trei Ierarhi” din Iași, repatriate grație lui Nicolae Iorga, în 1935. Pe lespedea raclei sale este scris următorul text: **„Aici, întors din lunga și pre greaua pribegie înfruntată pentru libertatea țării sale, odihnește Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei”**

– Dar noi am învățat la școală că acest domnitor a fost o figură luminoasă în galeria domnilor din Țările Române, un exemplu de gânditor și reformator iluminist, iar povestea pe care ne-ai spus-o are și unele umbre...

– Nici nu este de mirare că la școală am învățat așa! El a fost, fără tăgadă, un rusofil, dar și un bun prieten al țarului Petru, cel care este acum un erou al rușilor, deși pe vremea sa nu puțini erau cei care complotau și doreau

să-l asasineze. Asta ca să vezi doar cum se schimbă ideile de-a lungul vremilor. Numai că trebuie să încercăm a gândi lucrurile așa cum se vedeau ele atunci!

Fără îndoială domnitorul a fost un om inteligent care a înțeles cu aproximativ un secol înainte că Imperiul Otoman se prăbușește și, cum despre independență nici nu se putea gândi pe atunci, alianța cu Imperiul Țarist părea cea mai bună, din toate punctele de vedere, mai ales că țarul era un om care voia să modernizeze imperiul său rămas într-un feudalism arhaic. Că efectele pe termen lung puteau fi cu totul altele decât ce se menționase în tratatul de la Luțk, asta era ceva ce nu putea fi luat în calcul atunci. Deși noi, acum, când știm dintr-o experiență de aproape două secole că rușii una spun, alta gândesc și cu totul alta fac parcă i-am da dreptate boierului lordache Ruset cel care pentru vorbele sale potrivnice dorinței domnului fusese exilat la Soroca. Numai că ar mai trebui să luăm în calcul și o altă ipoteză! Avea oare Dimitrie Cantemir o altă variantă mai bună? Cred că nu! Și de aceea faptul că planurile din efemera sa domnie au eșuat nu îi poate fi imputat, iar el ca domnitor de o rară cultură și prestigiu științific poate fi considerat ca unul dintre pricipii cei mai iluștri ai Europei.

Da, știu că în prezent au apărut detractorii care vor să ne convingă de faptul că a fost un trădător și un profitor, iar prietenia cu țarul i-a adus numai beneficii personale și neno-rocire în cele două provincii românești. Sunt convins că dintre aceștia mulți sunt vechii săi laudători, așa că fățarnicia lor trebuie avută în seamă atunci când ne referim la un domn care chiar a dorit să reformeze sistemul, iar pentru asta și-a pus în joc propria viață. Câți oare au mai făcut-o și câți din cei care ne conduc în ultimele decenii ar mai fi capabili de asemenea gesturi? Ca să nu mai spun că în urmă cu vreo zece ani, un colectiv de cercetători aflați sub coordonarea profesorului Constantin Barbu, craiovean de origine, au văzut lumina tiparului, într-o ediție de lux, primele douăzeci și cinci de volume din **„Integrala manuscriselor Dimitrie Cantemir”**, primul set fiind achiziționat chiar de către Vladimir Putin, președintele Federației Ruse, cel care a și aprobat scanarea documentelor aflate de sute de ani în Arhivele din Moscova, urmând să mai apară și altele, cam o sută de volume. Asta doar ca să ne dăm seama de imensitatea operei Domnitorului, dar și de importanța pe care o poate avea, inclusiv în plan imagologic pentru țara noastră. Numai că, așa cum s-a întâmplat mai mereu în istoria noastră, această mare realizare culturală este trecută sub tăcere, ba mai mult, împinsă cu discreție în afara cunoașterii publice. Ne putem întreba de ce, însă răspunsurie ar fi jenant de meschine fiindcă țin în primul rând de orgoliile prostești ale unor conducători ai noștri, care, culmea, se declară patrioți.

– Oricum este o poveste cu mult mai puțin sânge ca de obicei, așa că putem spune că am petrecut o dimineață plină de încântare și pentru asta merită să mai bem o bere! Prosit!

Ciprian Porumbescu - geniul tragic al muzicii românești

Prof. **Albert GRĂDINARU**

„Numai ea, singură îmi poate da curajul și puterea de a răbda mai departe și a duce munca începută la bun sfârșit.”

Asta scria Ciprian Porumbescu despre ea, dar nu ne referim la muzică, ci la singura lui iubire pe care a purtat-o în suflet până la moarte. Cine este Ciprian Porumbescu? Este marele compozitor român, aruncat în temnița pentru dragostea lui față de țară și stins la vârsta de 29 de ani împreună cu dorul unei iubiri ce avea să nu se întâmple niciodată.

Încă din primii ani, de când am început să cânt, am intrat în contact cu diverse melodii ce îi aparțin compozitorului. Și acum îmi aduc aminte cu emoție primele zile de gimnaziu ale Școlii de Muzică N.N. Tonitza din Bârlad, când mergeam pe holurile lungi și înalte ale școlii și auzeam de la alți elevi din scoala „ X că studiază Balada de Porumbescu”; „wow ce frumos cântă Y Balada de Porumbescu”; „ai auzit că a început și Z să studieze Balada de Porumbescu?”. Era o modă în rândul violoniștilor să cânte Balada pentru vioară și pian de Ciprian Porumbescu. Noi, fiind mai mici, stăteam și ascultam la ușă chiar dacă nu înțelegeam în totalitate sensul discursului muzical, totul era ceva uimitor. Primul instrument la care am început să cânt a fost trompeta, de aceea am fost mereu invidios pe colegii de la vioara și pian. Mi se pareau două instrumente mult mai plăcut sonore și, care transmiteau o emoție aparte pe când la mine trebuia să mă concentrez să cânt tare și frumos, dar nu prea tare ca să nu amețesc și să cad din picioare. Cu timpul, mi-am dat seama însă, că, muzica pleacă din interiorul interpretului și că, uneori și vioara poate scârțâi, pianul te poate plictisi sau adormi, iar nici o melodie nu poate fi cântată la fel de două persoane diferite și, nici macar o persoană nu poate cânta o melodie la fel de două ori.

Revenind la marea noastră personalitate de violonist, compozitor, teolog și mare patriot, Ciprian Porumbescu

a întruchipat în scurta sa existență tiparul autentic românesc cu tot ceea ce este mai frumos și mai pur – de la freamătul codrului, șoptirile dulci ale pâraielor, până la glasuri de buciem care răsună a jale -, definind un adevărat erou cu un destin romantic. O viață plină de căutări, bucurii și neîmpliniri, curmată mult prea devreme avea să îl aștepte pe marele compozitor.

Ciprian Porumbescu, pe numele la naștere Ciprian Golembiovski, s-a născut pe data de 14 octombrie 1853, la Șipotele Sucevei, într-o casă modestă de țară, fiind fiul preotului Iraclie Golembiovski și al Emiliei Clodnițchi, de origine poloneză, având o soră mai mare, Mărioara. Avea un auz și un simț muzical deosebit încă de la vârsta de 4 ani. Imita orice cântec pe care-l auzea, cu acuratețe și tact admirabil pentru vârsta-i fragedă. Primul contact cu muzica l-a avut atunci când un lăutar sătesc le cânta părinților săi la o clacă de tors. Nu s-a dezlipit de dânsul, ascultându-l și uitându-se ba

la degete, ba la arcuș, cu cea mai mare luare-aminte. Din acest moment, le-a cerut părinților să-i cumpere o violină.

Domnilor, familia sa a fost foarte săracă, astfel că, Ciprian Porumbescu nu a avut parte de o formare muzicală continuă și completă, în schimb, tatăl său i-a insuflat credința și patriotismul. Fire timidă și retrasă, dar îndrăgostit de muzică, Porumbescu îl întâlnește, la vârsta de șapte ani, pe muzicologul Carol Miculi, profesor la Conservatorul din Lemberg și discipol al lui Chopin, care și-a petrecut câteva veri la Șipotele Sucevei, pentru a culege cântece populare, găzduit fiind chiar în casa familiei Golembiovski. Până în anul 1873 a studiat la gimnaziul superior de la Suceava, însă, din cauza sărăciei, stătea cu chirie în încăperi mici și pline de igrasie.

O amintire foarte frumoasă mă leaga, referitor de acest subiect, și anume, „SCUZELE”. Ei bine, scuzele sunt cel mai mare dușman al omului.

Conservatorul și Masterul le-am urmat în lași la

Universitatea de arte „George Enescu”. La o oră de Istoria Muzicii din anul al doilea, toată lumea trebuia să prezinte o lucrare a unui compozitor la alegere. În principiu, un lucru ușor, dar evident că, nimeni nu s-a pregătit în totalitate cu informațiile necesare pentru a răspunde întrebărilor adresate. Absolut toți ne-am înarmat cu cele mai frumoase și neplauzibile scuze. În acest moment, doamna prof. conf. dr. Carmen Chelaru a început să ne povestească despre mari compozitori precum Beethoven, Enescu și Porumbescu, cât de greu au trăit, fără YouTube și Spotify, de unde să se inspire, însă, cu toate acestea, au reușit să facă performanță și să uimească milioane de oameni, fără să-și găsească scuze. Acesta a fost momentul în care am realizat că, nimic nu este imposibil de realizat și, că mereu trebuie să fii pregătit pentru absolut orice.

În dese vacanțe pe care le petrecea la Stupca, a cunoscut-o pe Berta Gordon, o fată înaltă și subțire, fiică a pastorului evanghelic din Ilișești, de care s-a îndrăgostit iremediabil. La scurtă vreme, pentru ca iubirea lor să nu „degenereze” și, fiindcă familiile celor doi erau de confesiuni diferite, Berta avea să fie trimisă în străinătate, rămânând marea iubire, neîmplinită, a compozitorului.

În 1874 s-a înființat, la Cernăuți, societatea studențească „Arboroasa”, după numele vechi al Bucovinei. Ciprian Porumbescu i-a compus imnul, a condus corul societății culturale, iar în ultimul an de seminar a fost ales președintele ei. Însă „Arboroasa” nu a fost niciodată privită cu ochi buni de stăpânirea austriacă, din cauza activităților considerate mult prea intens patriotice. Grupul a fost dizolvat de guvern în 1877 și membrii comitetului director, inclusiv Ciprian Porumbescu și părintele Morariu, au fost întemnițați sub acuzația de înaltă trădare, înscenându-li-se un proces de tip mascaradă.

Ciprian Porumbescu se afla la Stupca, în casa copilăriei, când a fost arestat. A fost urcat într-o căruță și dus până la Cernăuți, iar ploaia rece i-a pătruns prin haine. Ofițerii austrieci i-au dat voie să-și ia cu el vioara și o gramatică a limbii franceze. A fost băgat într-o celulă cu pereții reci, în care se aflau deținuți de drept comun, și a primit mâncare proastă, toate aceste condiții agravându-i tuberculoza de care suferea încă din perioada adolescenței. După unsprezece săptămâni, cei cinci membri ai societății Arboroasa au fost achitați în urma unui proces care a durat trei zile. Lunile de temniță i-au fost fatale. Căci din acele luni s-a cuibărit în trupul lui firav tuberculoza care avea să-l doboare, înainte de a ajunge să împlinească treizeci de ani și să-și maturizeze creația componistică.

Trebuie spus că, unul dintre cei mai înflăcărați combatanți în presa vremii, care a luptat din răputeri pentru a obține eliberarea celor întemnițați, a fost însuși Mihai Eminescu. Ciprian Porumbescu avea să fie eliberat și achitat de acuzațiile care i-au fost aduse.

Între anii 1879 – 1881, primește o bursă de studiu la „Konservatorium fur Musik” din Viena, unde studiază armonia cu Anton Bruckner și primește noțiuni de muzică corală de la Franz Krenn. Aici a tipărit, în anul 1880, colecția de douăzeci de piese corale reunite în „Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români”. Printre ele se aflau „Cântecul gintei latine”, „Cântecul tricolorului”, „Imnul unirii – Pe-al nostru steag”. De la Viena a mers la Brașov, ca

profesor de muzică la Gimnaziul românesc și a primit și un post de dirijor la Biserica Sf. Nicolae din Scheii Brașovului, dar locul era mult prea rece și umed pentru suferința veche a lui Ciprian Porumbescu. A plecat apoi spre Italia, pentru a-și îngriji starea de sănătate, dar iubirea sa pentru Berta Gordon, fiica pastorului evanghelic din Ilișești, de care era profund îndrăgostit, a rămas neîmplinită. Familiile lor, de confesiuni diferite, nu au permis căsătoria, iar tatăl Bertei a încercat în permanență să-i îndepărteze pe cei doi tineri, trimițându-și fata în Anglia.

Starea sa de sănătate nu se ameliorează și dorul de plaiurile natale îl măcina. Într-una din scrisorile trimise din Italia, Porumbescu nota: „O! Italie, Italie! Frumoasă și dulce mai ești! Ah, dar ce folos? Nu plătește toată frumusețea și dulceața ei o ceapă friptă, dacă coala peste gard nu mă pot sui la Stupca!...”. A revenit în țară, unde la data de 11 martie 1882 a avut loc premiera operetei sale „Crai nou”, piesa în două acte, scrisă de Ciprian Porumbescu pe textul poeziei poetului Vasile Alecsandri, bucurându-se de un succes imens. În februarie 1883, Ciprian se întoarce la Stupca, iar la 6 iunie 1883, trece la cele veșnice, în brațele surorii sale și sub privirile îndurerate ale tatălui său.

Cu ultimele forțe, Ciprian Porumbescu i-a șoptit acesteia: „Să nu lăsați muzica mea să moară!”. Ultima lui dorință, ce se regăsește în ultima strofă din „Cântecul tricolorului”, a fost îndeplinită, pe crucea sa fiind puse culorile drapelului românesc și versurile „Iar când, fraților, m-oi duce/ De la voi, și-o fi să mor/ Pe mormânt atunci să-mi puneți/ Mândrul nostru tricolor”.

La moartea lui, Berta Gordon îi scria surorii acesteia, Mărioara: „Greu de suportat nenorocirea aceasta; mi-a nimicit tot ce am sperat și am dorit în viață. Mi s-a răpit tot ce am numit noroc. (...) Roagă-te, dragă Marie, la mormântul Lui și pentru mine. Ție ți-i dat să fii în apropierea Lui, tu ai putut să-i arăți scumpului iubirea ta, prin îngrijirea jertfitoare. O, de ce n-am putut și eu!”

Unii oameni mor fiind în viață, dar alții trăiesc și după moarte! Inima și sufletul lui au rămas printre noi. Prea numeroasele-i compoziții, aproape două sute la număr sunt un monument nepieritor. Creațiile muzicale inspirate din folclor au pus bazele stilului componistic românesc, lăsând libertatea de exprimare și altor compozitori ce aveau să vină din spate, precum George Enescu. Folclorul este cea mai veche și mai bogată ramură a culturii noastre muzicale. Însumează origini, influențe, provenite din straturile etnice care au format poporul și limba română.

Ca profesor de muzică, pot afirma faptul că, Ciprian Porumbescu a fost un mare iubitor de țară prin compozițiile sale remarcabile, pe care și eu le folosesc la randul meu pentru a le insufla elevilor patriotismul și stilul autentic românesc. Trebuie să ne bucurăm și să fim recunoscători, pentru că a lăsat patrimoniului universal o moștenire impresionantă, spre învățare și folos generațiilor următoare, reușind să surprindă în creația sa esența și autenticul sufletului românesc.

Ciprian Porumbescu - frumosul imn al neamului românesc mistuit de notele tragismului.

Cronica unui sat de pe Valea Sebeșului

Ion TODOR

Una din atracțiile Muzeului municipal din Sebeș este o cronică de familie a învățătorului Nicolae Aleman din satul Săsciori. Cronică a fost începută în iulie 1848 pe un caiet cumpărat cu 2 florini de învățătorul Nicolae, continuată de fiul său, preotul Iacob și apoi de nepoata Ioana, acoperind o perioadă de aproape 100 de ani (1848-1934). Lucrarea a fost redactată la început cu litere chirilice, iar din 1860, de când se introdusese în școală obligativitatea literelor latine, a fost scrisă cu astfel de litere.

Manuscrisul a fost donat muzeului în 1959 de către Ioana, nepoata învățătorului, la insistențele prof. Ioan Raica, primul director al muzeului înființat de el în 1955.

Cronică are o remarcabilă valoare documentară, autorul descriind fapte și evenimente locale dar și din țară sau chiar din lumea largă obținute, probabil, prin lectura Gazetei de Transilvania înființată de George Barițiu în 1838 a cărei activitate a încetat doar în 1945 după ce în perioada 1849-1945 apăruse sub numele Gazeta Transilvaniei.

Fiind o lucrare colectivă, de familie, etapele descrise de cei 3 autori sunt următoarele: Nicolae Aleman (1848-1901), Iacob Aleman (1901-1934) și Lucreția Aleman, (o pagină în 1934). În anii din urmă, lucrarea a fost tipărită sub forma: **Nicolae Aleman, Iacob Aleman și Lucreția Aleman, Jurnal pe răbojul vremii, transcriere manuscris, adaptare și cuvânt înainte de Ioan Rahovean, ed. Emma Books, Sebeș 2011.**

Autorul inițial, născut la Săsciori în 1822 într-o veche familie rurală, rămas orfan la vârsta de 9 ani, este îngrijit de unchiul său Ioanichie Stratonichias care-l trimite la „cursurile de dascălie” de la Sibiu pentru a deveni învățător. Acest unchi devenise episcop vicar al mitropolitului Ungrovlahiei ctitorind în această calitate bisericile Sf. Vineri din București și Sf. Gheorghe de la Cernica.

În anul 1839, unchiul își cheamă nepotul la București ca să-și desăvârșească educația la Școala Românească de la Colțea.

Întors acasă funcționează ca învățător la școlile confesionale din Săsciori (1842-1855), apoi Loman, Cacova (Dumbrava) și Petrești. Pentru ca în 1874 să fie înlăturat din învățământ pe motivul „necunoașterii suficiente a limbii maghiare”.

În afara evenimentelor de familie, N. Aleman este interesat și de problemele sociale și politice ale vremii. O parte consistentă a cronicii sale este dedicată mișcării revoluționare de la 1848, libertății țăranilor după desființarea iobăgiei (1848) și mai ales consecințelor pe care l-a avut Memorandumul trimis împăratului, la 1892, soldat cu întemnițarea de către administrația maghiară a semnatărilor acestui act.

Numele celor 15 memorandiști întemnițați sunt menționate cu respect, precum și al celor 8 oameni de cultură din Vechiul Regat care i-au susținut în demersul lor patriotic: 1. Mihail Veliciu, 2. Rubin Petiția, 3. Dionisie Roman, 4. Botar Barb, 5. Avram Suci, 6. Doct[or] T[eodor] Mihail, 7. Geor[ge] Domide, 8. Doct[or] Pa[trichie] Bar[bu], 9. George Pop de Băsesci, 10. Doct[or] adv[ocat] Ioan Rațiu, 11. Doct[or] Vasile Lucaci, 12. Dimitriu Comșa, 13. Septimiu Albini, 14. Niculae Cristea, 15. Iulius Craiovean.

Însemnarea numelelor domnilor din România care au venit aici de față la vorbirea ținută la memorandum față cu ungurii și românii: 1. George

Vrancea, 2. Simion Filipescu, 3. Vasile George Bourean, 4. Grigorie Brătianu, 5. Vasile Urechia, 6. Ștefan Perețianu din Buzău, 7. Ioan Bianu, 8. Vintilă Rosetti”.

La fel ca majoritatea românilor din Ardeal, împăratul de la Viena era văzut ca un binefăcător, toată revolta acestora îndreptându-se asupra administrației maghiare „care vrea să vopsească limba românilor și să fie numai limba ungurească”.

De aceea, vizita lui Franz Joseph este descrisă cu multă simpatie: „În acest an (n. a. 1852), în 11-23 iulie am avut această onoare de a primi întru-sine pe preînaltul Monarh împăratul Frantz Jozsef, cum și mai odată am avut norocirea de a mă întâlni față cu dânsu în Sas Sebeș la un ceas spre amiază. Dar vremea în această ziură a fost foarte slabă, că au tot plouat cu acea povară groaznică încât arareori s-au mai întâmplat ploaie mare așa, și într-un asemenea peisaj ne-a fost întâlnirea. Dar în Sebeș au stat numai până au schimbat caii, dar nu mai mult și au zis către oameni: «noroc bun oameni buni». Și așa s-au dus la Sibiu”.

După moartea sa, în 1901, cronica este continuată de fiul său, preotul Iacob Aleman. Dintre evenimentele prezentate de acesta remarcăm răscoala țăranilor de la 1907 pe care o consideră îndreptată împotriva evreilor și a maghiarilor care arendau pământul țăranilor, impunerea forțată de maghiarizare completă a sistemului de învățământ prin legile create de Albert Apponyi, izbucnirea și desfășurarea Primului Război Mondial.

Surprinzător este faptul că nu se face referire la momentul Marii Adunări de la Alba Iulia când s-a realizat Marea Unire, aceasta fiind considerată în mod greșit că se datorează unui gest de bunăvoință a președintelui SUA, Woodrow Wilson: „Wilson președintele Americii au dat drept la România să folosească Banatu și Ardealul din țara Ungurească până la Tisa, și Basarabia, Dobrogea, Bucovina și Moldova, și așa s-a făcut România Mare”.

Sunt descrise și nenorocirile provocate de gripa spaniolă în urma căreia u murit în sat aproximativ 70-80 inși: „apoi a dat Dumnezeu o zăpadă mare și frig și a încetat moartea”.

Cronica este o oglindă fidelă a realităților sociale, economice, administrative și politice din acea perioadă în satele din Transilvania.

În partea redactată de Iacob Aleman se insistă mai mult pe realitățile economice, cu scumpirile cauzate de război, când viața sătenilor rămași acasă a devenit tot mai grea prin acea rapidă escaladare a prețurilor produselor agricole și a animalelor. Informațiile sunt prezentate mai sec, telegrafic, fără prea multe comentarii.

Ceea ce interesează pe cei care citesc cronica este lista celor 33 de rețete și „doftoroaie folositoare”

(29 pentru oameni și 8 pentru animale) care aparțin medicinei populare cu care se tratau la sat, diferite afecțiuni umane: „(„pentru părul omului să crească”, „pentru păr unde va fi căzut să crească”, „pentru muiere ca să nască copilul lesne”, „pentru durere de inimă sau de răceală”, „pentru arsură sau brâncă”, „pentru albeața la ochi”, „pentru tusă”, „pentru umflătură”, „când pierzi fața obrazului”, „pentru urdinare (diaree)”, „pentru urdinarea cea silnică de moarte”, „pentru durere de grumazi”, „pentru junghiu”, „pentru nejei la om”, „cine nu aude bine, sau aude cam rău”, „cui îi pute gura”, „pentru durerea la picioare din osteneală”, „pentru buzele omului când creapă”, „pentru cărcei la mâini și la picioare”, „o doftorie ce poate face omul din frunza de vie”, „când se face urechelniță (bubă) la ureche la copii”, „cine are matrice sau alta rosătură în trupul lui”, „pentru negreala dinților la om”, „pentru gălbinare”, „când se va face roșeațe pe trup”, „pentru friguri de trei zile”, „însemnarea leacurilor de răie”, „laptele să stea dulce vara”, „rețept pentru boala de apă care este cu umflătura trupului”), iar patru sunt dedicate îngrijirii animalelor domestice sau plantelor („pentru vacă să dea lapte mult și bun”, „pentru găină să ouă tot anul”, „pentru păduchi de vită”, „pentru omizile care mănâncă curechiul”).

Rețetele, după cum au constatat cercetătorii Radu Totoianu și Gh. Pavelescu nu sunt originale, ci luate dintr-o carte a doctorului francez Zina, „Însemnare de doftorie folositoare. Învățătură prea minunată și bună la toată boala a slăvitului doftor Zina de la Frenția alatera pământului cel cu pecete din Africa”.

Valoarea cronicii rezidă atât în mulțimea faptelor de viață descrise, în cunoașterea nivelului precar de cunoștințe medicale al țăranilor ardeleni cât și în limba folosită la un moment dat în satele din România.

MUZEUL MUNICIPAL
„IOAN RAICA” SEBEȘ

ÎMPĂRȚIREA ADMINISTRATIV-TERITORIALA A ROMÂNIEI DE-A LUNGUL TIMPULUI. SATELE COMUNEI TODIREȘTI DE ASTĂZI ÎN ACEST CONTEXT

Prof. **Mihai BOCANCEA**

Ing. **Ionuț-Mihai NACU**

Întotdeauna a existat o formă de organizare a societății omenești pe grupuri și teritorii. Primele forme de organizare a comunităților umane la începuturile feudalismului au fost obștile sătești, care pe parcurs s-au unit pentru apărare și au format țări sau ocoale în frunte cu un cneaz sau un voievod, care avea atribuții militare și judecătorești.

După formarea Țărilor Române, deci a statelor feudale românești, Țara Românească și Moldova, satele care erau în proprietatea particulară a boierilor sau a mănăstirilor erau conduse de vornici sau vorniceii.

În Țara Românească mai multe sate formau un județ, iar în Moldova, un ținut. Țările Române erau împărțite în județe și ținuturi conduse de pârcălabi care mai târziu s-au numit ispravnici, aceștia aveau atribuții militare, judecătorești și administrative. Denumirea de județ vine de la *scaunul de judecată* sau *de județ*. Pentru prima dată termenul de județ apare într-un hrisov din 1392 când Mircea cel Bătrân numește „ținutul Vâlcii” *județ*. În Moldova pentru prima dată termenul de *ținut* apare într-un document din 1399. Satele libere care nu intrau în proprietatea boierilor sau a mănăstirilor formau ocoale (ex. Ocolul Sucevei, din care făcea parte la început și satul Costâna, fiind sat domnesc). Primii domni din Moldova care pun bazele unei împărțiri administrative a statului sunt Alexandru cel Bun (1400-1432) și apoi Ștefan cel Mare și Sfânt (1457-1504), care a continuat acest proces. Se spune că prima mențiune scrisă despre satele comunei noastre a apărut în vremea lui Alexandru cel Bun care a dăruit 50 de sate Episcopiei de Rădăuți, document întărit de Ștefan cel Mare și Sfânt la 15 martie 1490, unde în încheierea documentului se amintește de cele 50 de biserici cu popii lor. Pe noi ne interesează următoarele:

- a 38-a biserică cu popă pe Soloneț, la Vlad Negru (adică Solonețul de astăzi);
- a 39-a biserică cu popă în jos de Vlad Negru, unde a șezut popa Matii (Matu), (Todirești);
- a 40-a biserică cu popă la Gura Solonețului (Părhăuți);
- a 42-a biserică cu popă la Gura Costâni (Berindești);
- a 44-a biserică cu popă la Costâna, la Dragomir Joratu (Costâna). Toate acestea făceau parte din ținutul Sucevei. Orașul Suceava fiind capitala Moldovei, satele din împrejurimi au cunoscut o căutare mai mare, de aceea au aparținut, de obicei, unor mari dregători, care au

ridicat biserici de piatră și curți boierești impresionante. După mutarea capitalei la Iași o parte din satele din jurul Sucevei au dispărut, de exemplu: Săsciori, Hrințești și apoi Berindești. Vornicia apare în timpul lui Alexandru cel Bun. În cadrul unui ținut erau formate două unități militare, numite steaguri. Între secolele al XIV-lea și al XVI-lea în Moldova erau 24 de ținuturi. Dimitrie Cantemir scrie în cartea „Descrierea Moldovei” că după 1700 în Moldova erau 23 de ținuturi, la fel ca în timpul lui Ștefan cel Mare și Sfânt, din care 7 în Moldova de Sus (între care și Suceava cu târgul Rădăuților).

După 1775 partea de nord a Moldovei a trecut prin rapt sub stăpânirea habsburgică, și în continuare a fost numită Bucovina, fiind împărțită în două ținuturi: Cernăuți și Suceava.

Chiar de la începutul ocupației a fost introdusă administrația militară ce a durat din 1775 până la 1786. Primul guvernator a fost generalul maior Freiherr von Spleny (1775-1778), urmat de generalul maior Carol von Enzenberg (1778-1786), care au înlăturat treptat formele de administrație autohtonă. Centrul provinciei a fost stabilit la Cernăuți și treptat s-a introdus sistemul de administrație austriac. Bucovina a fost împărțită în districte (directorate) conduse de militari austrieci. La început au fost cinci districte și apoi patru, între care și districtul Suceava din care făceau parte și satele comunei Todirești de astăzi (inclusiv satul Berindești). Enzenberg propune în fruntea satelor funcția de jude. Începând cu 1777 și până în 1785 se introduc pentru prima dată pecețile sătești (stampilele), peceți oficiale simbol al dregătoriei vornicului. La început pentru aplicarea lor se folosea fumul de la lumânări. Aceste peceți aveau la început înscrisul în limba latină, apoi în limba germană și din 1850, românii dobândesc dreptul ca acestea să aibă înscrisul în limba română.

Între acestea au fost înscrisurile și efigia primelor peceți ale satelor comunei Todirești:

Costâna:

1) „Berindestie und Kostâna” avea o figură umană în picioare, văzută din față, în partea dreaptă un snop, în picioare. A fost folosită între anii 1797-1863;

2) la 1872 pecetea satului Costâna nu avea efigie; Părhăuți:

1) „Parhoutz”, pecetea avea un berbec întors spre dreapta și a fost valabilă între 1796 și 1865;

2) din 1871, pecetea este fără efigie;

Todirești a avut mai multe peceți, după cum

urmează:

1) „Teodorestie”, o poartă și copaci în spatele ei, folosită din 1803;

2) „Teudorestie und Petrossa”, o furcă cu două coarne, un îmblăciu, o coasă, o seceră, o sapă iar deasupra o coroană de nobil (1848-1882);

3) „Gemeinde Teudorestie & Petrossa”, o greblă, o coasă, un îmblăciu și o seceră (1889-1900);

Soloneț a avut trei peceți în această perioadă.

1) „Solonetz”, un taur întors spre stânga (din 1800);

2) „Gemeinde Solonetz”, o furcă, un îmblăciu, o seceră, o coasă, o sapă, iar deasupra o coroană de nobil (de la 1848);

3) între 1870 și 1900, pecetea a fost fără efigie.

Între 1902-1903 apar pecețile bisericesti cu litere chirilice. Pecețile celor patru biserici aveau ca efigie sfinții care le patronau.

La 6 august 1786 împăratul Iosif al II-lea, desființează administrația militară și introduce una civilă, dar nu pentru mult timp, deoarece în noiembrie același an Bucovina este încorporată la Galiția, ca al 19-lea cerc administrativ al acesteia, începând în felul acesta cea mai neagră perioadă a Bucovinei din timpul stăpânirii austriece. Au fost înlăturate ultimele elemente românești din administrație și înlocuite cu nobili de alte nații. Era condusă de un guvernator (sau căpitan al districtului). Prin noua împărțire administrativă a Bucovinei, care în cadrul Galiției forma un district, s-au înființat 15 scaune, între care Solca, Suceava, Rădăuți și altele, apoi numărul lor s-a redus la opt, între cele rămase se numără și Suceava, la care erau arondate și satele noastre, ce atunci formau comune. Ca urmare a luptei cu caracter național a românilor, a adunărilor de protest, memorii înaintate cancelariei împărătești de la Viena, precum și a demersurilor unor personalități române s-a ajuns la despărțirea Bucovinei de Galiția și proclamarea ei ca țară de coroană ereditară, cu titlul de Ducat, începând cu 1861. Ducatul Bucovinei a fost împărțit în nouă și apoi în zece districte (căpităanii), între care și Suceava din care făceau parte și Costâna, Părhăuți, Teodorești și Soloneț.

În toată perioada stăpânirii habsburgice s-a insistat pe germanizarea toponimelor, hidronimelor precum și a numelor de familie.

Dacă până la 1775 în documentele rămase, anterior acestei date, numele satelor apar ca și acum, în perioada austriacă s-au folosit următoarele denumiri:

- pentru Costâna: Kostâna, Chostina, Kostena, Kostina, Gostina;
- pentru Părhăuți: Berhauce, Berhautzi, Berhoucz, Berhauz, Parhotz, Perhăutz, Parhouczi, Părhăutz, Parhoutz;
- pentru Todirești: Todoshtsi, Todorești, Theorest, Thodirest, Todireșty, Dorohhtestjie, Theodorestie, Toderesci etc;
- pentru Soloneț: Solonez, Solonica, Solonitz, Solonetzu, Solonecz, Solonetz, Sollonizza.

După realizarea Unirii cu patria mamă, din 1918, administrația Bucovinei a trecut sub controlul guvernului României. Până în 1925 în teritoriile care au

revenit la patria mamă se mențin unitățile administrative existente. În Bucovina s-au menținut districtele. La 14 iunie 1925 a fost promulgată Legea nr. 85, pentru unificarea administrativă. Prin reforma înfăptuită, ca urmare a prevederilor acestei legi, se formează județe pe întreg teritoriul țării. Astfel în Bucovina din cel 11 districte se formează cinci județe: Suceava, Rădăuți, Câmpulung Moldovenesc, Cernăuți și Storojineț. Ca unități administrative de bază au rămas orașele și comunele. Ca verigă intermediară s-au format plășile. Pe teritoriul județului Suceava s-au stabilit două comune urbane, patru plăși și 59 de comune. Plășile erau: Arbore, din care făcea parte și comuna Soloneț, apoi plășile Bosancea, Dragomirna și Ilișești, unde erau incluse comunele Costâna, Părhăuți și Todirești. Împărțirea județului în plăși a suferit în perioada interbelică mai multe modificări. În 1930 erau doar trei: Arbore, Bosancea și Ilișești. Costâna, Părhăuți și Todirești făceau parte din plasa Ilișești, iar Soloneț din plasa Arbore. Plasa Dragomirna a fost desființată. În 1939 erau din nou patru plăși (Arbore, Bosanci, Dragomirna și Ilișești). Plasa era o verigă intermediară între județ și comune. Sediul plășii era numit pretură, iar administratorul de plasă era prim-pretorul, ajutat de un pretor. Principala misiune era de a supraveghea transmiterea ordinelor de la prefectură la comune și a supraveghea aplicarea lor.

În 1938 regele Carol al II-lea a abrogat Constituția din 1923, introducând *dictatura regală*. Acesta a dorit să facă o reorganizare administrativ – teritorială a României. Inițial a vrut să creeze unități administrative noi, numite provincii, formate fiecare din 20 de județe, totuși s-a revenit la termenul cu rezonanță istorică, cel de ținut. Ținutul Sucevei, cu reședința la Cernăuți, îngloba întreaga Bucovină și era format din șapte județe. Se mențineau plășile care făceau legătura cu comunele. De această dată toate satele comunei Todirești de astăzi făceau parte din plasa Ilișești.

În 1940, generalul Ion Antonescu aduce unele modificări în împărțirea administrativă a teritoriului. În județul Suceava au apărut două plăși noi: Cetatea Sucevei și Solca, în locul plășilor Bosanci și Ilișești. De această dată satele de astăzi, Costâna, Părhăuți și Todirești făceau parte din plasa Cetatea Sucevei, iar Soloneț din plasa Solca. După 23 august 1944 a fost repusă în funcție Constituția din 1923. După răpirea Bucovinei de nord din anul 1940, de către sovietici, au mai rămas pe teritoriul țării noastre patru județe. În 1945 se reînființează în județul Suceava, de atunci, două plăși: Dărmănești și Ilișești, fiind la acea dată patru plăși și 62 de comune. Satele Părhăuți și Costâna făceau parte de această dată din plasa Dărmănești. Puterea comunistă a menținut vechea împărțire în județe, plăși și comune, doar că în fruntea lor se aflau „oameni cu un suflu nou”. Conform Legii sfaturilor populare iau ființă comitetele provizorii în fruntea Prefecturii, a plășilor și a comunelor. În fruntea comunei se afla un președinte, un vicepreședinte și un secretar. Din 1948 se formează sfaturile populare.

Prin Legea organizării teritoriale nr. 5 din 6 septembrie 1950, apar noile forme de organizare

teritorială după model sovietic și anume: regiunile și raioanele, înlocuind împărțirea administrativ – teritorială tradițională românească. În țara noastră, în locul celor 58 de județe rămase după război, a 425 de plăși și 6276 de comune rurale și urbane apar 28 de regiuni compuse din 177 raioane, 148 orașe și 4052 comune. Din 1952 rămân 18 regiuni, iar din 1960, 16 regiuni. În regiunea Suceava, în 1950 erau 8 raioane. Până în 1960 satele comunei Todirești (de astăzi) au făcut parte din raionul Suceava, iar din acest an până în 1968, din raionul Gura Humorului. Satul Todirești împreună cu Soloneț au format comuna Todirești, iar satele Părhăuți, Costâna și Sârghiești, comuna Costâna. Satul Sârghiești care era un cătun al satului Părhăuți, a fost declarat din 1960 ca sat de sine stătător. În fruntea comunelor se afla un președinte ajutat de *consiliul popular*.

Această împărțire a ținut până în anul 1968, când prin Legea nr. 2 din 16 februarie s-a trecut la noua împărțire administrativ - teritorială, formându-se din nou județele, orașele și comunele, abandonându-se regiunile și raioanele. Multe comune au devenit de la această dată sate aparținătoare. În primăvara aceluiași an reprezentanții satelor Todirești, Costâna, Părhăuți, Soloneț și Sârghiești s-au întrunit la școala din Todirești, unde și-au dat girul ca toate aceste sate să formeze o singură comună, cu sediul la Todirești, adică cea care există și astăzi. În fruntea comunei se aflau un primar, care îndeplinea și funcția de secretar P.C.R., și un locțiitor, ajutați de consiliul popular, format din deputați. În 1968, în țara noastră au fost 39 de județe și municipiul București, 236 de orașe, din care 47 municipii, și 2706 comune având în componență 13 149 sate. După 1989 s-au făcut mai multe modificări privind

numărul comunelor, al orașelor și al municipiilor.

După această dată comuna Todirești se menține în forma administrativ-teritorială inițială, condusă de un primar ales pentru patru ani, un viceprimar ales din rândul consilierilor și consiliul local format din 15 consilieri aleși.

În 1998 au fost înființate, în România, regiunile de dezvoltare, conform cerințelor U.E., în număr de opt. Județul Suceava face parte din Regiunea de N-E (cu reședința la Piatra Neamț), din care mai fac parte județele: Bacău, Botoșani, Iași, Neamț și Vaslui.

În prezent sunt unele păreri precum că actuala împărțire administrativ - teritorială a României poate fi îmbunătățită.

Bibliografie:

Balan Teodor – Documente bucovinene, vol. I-VI, Cernăuți;

Cantemir Dimitrie – Descrierea Moldovei, Editura Minerva, București, 1973;

Costăchescu Mihai – Documente moldovenești dinaintea de Ștefan cel Mare, vol. I-II, Viața Românească, Iași, 1931-1932; Grămadă N. – Vechile peceți sătești bucovinene (1783-1900), București, 1939;

Grigorovitz Em. – Dicționarul geografic al Bucovinei, București, 1908;

Iacobescu Mihai – Din istoria Bucovinei, vol. I, Editura Academiei, București, 1993;

Satco Emil, Ioan Pânzar – Prefectura – Repere istorice locale, Editura Junimea, Iași, 1995;

Werenka Daniel – Topographie der Bukowina zur zeit ihrer Erwerbung durch Oeserrich (1774-1785), Cernăuți.

CE ESTE POEZIA? (16 - 30)

16. „știința de a preamări smerit un om, un copac, o floare, o întâmplare din viață, o taină” (RAINER MARIA RILKE);

17. „descoperi în extaz nervurile lumii” (RADU ULMEANU)

18. „a-ți aminti cumva ceea ce nu ai trăit încă” (RAINER MARIA RILKE);

19. „pâinea îngerilor” (RACINE);

20. „o vietate de noapte cu ochi de pisică, cu simțuri la pândă, agilă, elastică, lucidă” (GELLU NAUM);

21. „o coardă de care tragi până când, întinsă, își face vânt, spre propria-i figură” (GELLU NAUM);

22. „timpul părăsirii coridorului și a îndreptării spre mlaștini” (GELLU NAUM);

23. „o hermină pe care murdăriile din jur n-o pot atinge” (DANIEL CRISTEA-ENACHE);

24. „o colecție de miraculoase lacrimi de conștiință” (IOAN HODA);

25. „o singurătată care se destăinuie” (ILIE CONSTANTIN);

26. „un animal instalat în mine care roade, roade, roade...” (EMIL BRUMARU);

27. „o prelungire a geometriei” (ION BARBU);

28. „o anumită simbolică pentru reprezentarea formelor posibile de existență” (ION BARBU);

29. „o boală învinsă” (LUCIAN BLAGA);

30. „darul pe care ți-l face cerul” (SORIN COMOROȘAN);

(Selecție de **Georgică MANOLE**)

O PUBLICAȚIE DE TOP

(Enigmă: 5, 7)

- Ți-adună anii în șirag,
Sperând să fie cât mai bine,
Fiindcă dincolo de prag
E lumea ce ne aparține.

(Viața noastră)

Eugen DEUTSCH

Aristotel PİLIPĂUȚEANU

TRIPTIC LITERAR

Numărul scriitorilor tratați rebusistic de Serghei Coloșenco a ajuns atât de mare, peste 150, încât ar putea alcătui o istorie a literaturii române în careuri și enigme. Printre alte fascinante prezențe și povești cu scriitori, a remarcat o familie care a înzestrat peisajul cultural românesc cu scrieri epice realiste, poezii de mare sensibilitate și, mai ales, amintiri înduioșătoare. Este vorba de familia lui Eusebiu Camilar.

„Everestul Bucovinei”, cum poate puțin exagerat a fost numit, s-a născut în 1910 la Udești – Suceava din țărani săraci. A avut o copilărie chinuită și o tinerețe amară, dar a reușit să absolve Liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava și Facultatea de litere și filosofie de la Iași. A debutat cu un poem în revista „Moldova literară” din Mihăileni, în 1926. Ulterior, numele îi apare și în alte publicații sub poezii promițătoare și proză autobiografică, de un realism negru, pe măsura faptelor descrise. O rază de lumină apare în existența lui precară când o cunoaște pe frumoasa și talentata poetă Magda Isanos cu care se va căsători în 1938. Dar nici viața în doi nu aduce îmbunătățiri, partenerii survolând cu greu perioade lungi de boală și lipsuri. Editorial, Eusebiu Camilar debutează cu plachetele de versuri „Chemarea cumpenelor” și „Nocturne” transfigurând umilința originii și solidaritatea cu mulțimea anonimă. În proză, modelul său este Sadoveanu și primele scrieri evocă viața celor mulți și necăjiți. „Cordun” este biografia unui dezmoștenit al soartei, statuat ca erou în magma irealului de baladă. „Prăpădul Solobodei” și „Avizuha” prezintă migrația satului spre oraș din cauza sărăciei, secetei, foamei și bolilor drept caz de regresivitate pe scara civilizației. După război, maniera lui Eusebiu Camilar de a scrie se dovedește consonantă cu cerințele epocii. „Turmele” (1946) demonstrează puterea gloatelor, „Valea hoților” (1948) mitizează haiducia, iar „Negura” (1949), prin aglomerarea de orori și amplificarea negativului (păcatul, înfrângerea) reconstituie atmosfera de panoramic expresionist a războiului. Adaptându-se ușor la condițiile vremii, Eusebiu Camilar publică enorm, zeci de cărți cu subiecte din domenii diverse și pentru toate vârstele. Traduce „1001 de nopți”, cărți din literatura chineză, indiană, greacă, rusă. Este multipremiat la nivel înalt, devine membru corespondent al Academiei. Încetează din viață în 1965.

Careul „Poezia lui Eusebiu Camilar”, prin care Serghei Coloșenco deschide placheta rebusistică, include titluri reprezentative și drept definiții versuri, procedeu amplificat în „Călărețul orb” (titlu de volum): *Împărații vinetelor piscuri,/ cu-mpietrirea morților în aripi,/ cu fierul sfâșierilor în pliscuri.* (VULTURI), *Cu goana lui el sperie ades/ păunii ce mai dorm pe câmpuri.* (CRIVĂȚ); *Binecuvântând torențele,/ îngerii*

amurgului se roagă. (LITANII). „Pagini de proză” insistă pe nume de personaje și succinte caracterizări, dar nu ignoră nici farmecul naturii, de pildă mirificul peisaj al Dunării: *o cântare întru slava soarelui ridicat pe brațele ciclopilor* (DELTA). Careul „Traduceri” evidențiază aria internațională amplă a circulației scrierilor lui Eusebiu Camilar. Superlativul îl constituie includerea într-o antologie apărută la Buenos Aires, cu poeme în traducerea celebrului scriitor Miguel Angel Asturias. O aritmogrila și trei „Fantezii”, una dintre ele cu un reușit joc de pătrățele așezat cu 112 cifre, solicită titluri din uriașa producție editorială a lui Eusebiu Camilar. La toate acestea se mai adaugă piese din arsenalul ilustrativ: anagrame, rebo metagrame, coperti literare, cărți de vizită, monoverbe, biverbe etc.

Delicata poetă Magda Isanos a văzut lumina zilei la Iași, în 1916, ca fiică a unei familii de medici psihiatri la Spitalul Socola, apropiați colaboratori ai profesorului C.I. Parhon. Din primii ani ai vieții a suferit de poliomielită, a fost operată și a rămas cu sechele, practic un penibil mers șchiopătat. Părinții fiind transferați la un spital de lângă Chișinău, Magda și-a făcut studiile secundare în acest oraș, unde a și debutat strălucit în revista școlară intitulată „Licurici”, obținând simultan premii la concursurile organizate de Societatea „Tinerimea română” din București. Se înscrie la facultățile de Litere și Drept de la Iași, optând pentru ultima. Publică regulat la „Însemnări ieșene”, dar numele îi apare frecvent și la alte publicații. Revista „Lumea” îi remarcă talentul în ascensiune, caracterizând-o drept *poetă a preocupărilor transcendente, minunat redată în versuri de o temeritate care definește feminismul.* După o scurtă și inconsistență experiență matrimonială, îl cunoaște pe Eusebiu Camilar cu care se va căsători, unul dintre martorii la cununie fiind poetul George Lesnea. Mirele o duce la Udești unde-l cunoaște familia, prietenii și locurile copilăriei. Comuniunea sufletească se dovedește puternică. Într-o scrisoare, poeta mărturisește: *Cred că nu este exagerat să spun ne iubim în fiecare zi mai mult. Zeby îmi aduce flori din oraș, îmi lustruiește pantofii, nu mă lasă să fac treabă, de parcă aș fi o principesă în exil. Câteodată mi-i frică. Atâta fericire poate supăra pe Dumnezeu.* Participă la ședințele Societății „Noua Junime”, prezidate de G. Călinescu, publică în „Jurnalul literar”, evident poeme, dar și consistente recenzii. Absolvirea facultății, înscrierea la baroul ieșean, nașterea fiicei sale, apariția primului volum de „Poezii”, 38 la număr, toate acestea contribuie la cea mai fericită perioadă din viața ei. Dar cum lucrurile bune și frumoase nu durează ca-n povești, o boală de plămâni și complicații cardiace îi subrezește ființa, îi agravează viziunea tragică din poezii. Se stinge în locuința părinților ei pensionari din București. Avea

doar 28 de ani. Acasă, la Iași, unul dintre bombardamentele de aviație ale anului 1944 îi distruge toate manuscrisele. Postum, apariția volumelor „Cântarea munților” și „Țara luminii” sporește regretul admiratorilor: **Puteam încă mult să mă bucur/ răsând sub verzile ramuri,/ puteam să mai cânt mult/ cu tâmpla pe orga pădurilor ...** La cele două triste cupluri din literatura noastră, Eminescu – Veronica Micle, Topîrcleanu – Otilia Cazimir, s-a mai adăugat unul.

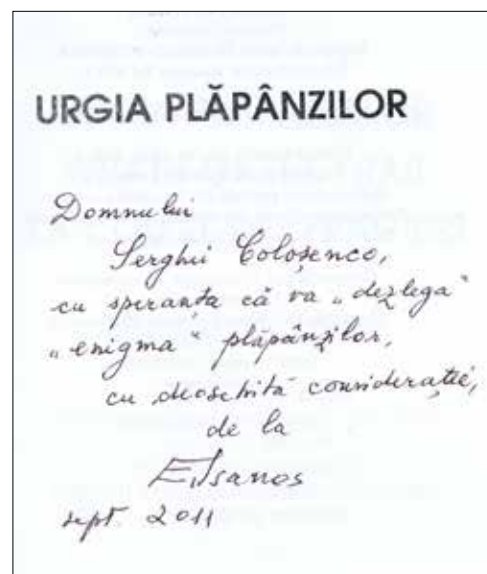
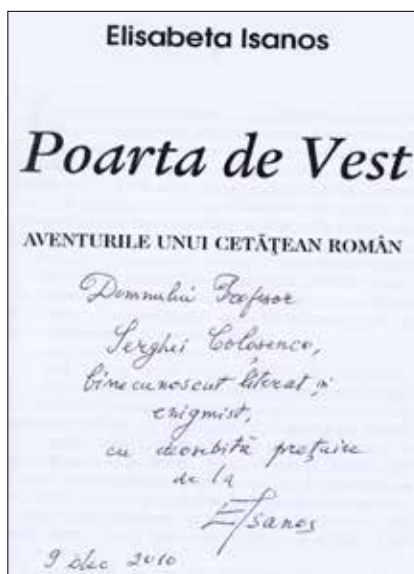
Magda Isanos înfăptuiește în lirica feminină o revoluție: feminitatea încetează a mai fi sinonimă cu sentimentalismul. Versul lacrimogen, mâhnirea afișată, bovarismul jucat sunt înlocuite prin reflecții profunde, preocupări existențiale, responsabilități materne. Poeta, îndrumată de Mihai Codreanu, este convinsă că a moștenit de la înaintașii săi de neam grecesc elanuri solare și fervoare: **Căci vin din minunata țară caldă/ și sufletul fierbinte mi-a rămas.** Constantin Ciopraga își amintește: **Deseori, mi s-a părut a descoperi în ochii negri, meditativi ai colegei de aceeași vârstă, semnele unei vieți alternative, între suavitate și energetism. Sigur e că în personalitatea studentei în drept se articula, în proporții mereu schimbătoare, lirismul clocotitor, reflexivitatea și sentimentul tragic. Era fără să pară, un temperament fascinant.** Melancolia interioară este contracarată de un optimism rațional simbolizând triumful luminii: **Uneori, în diminețile clare,/ mă uit drept în soare răsând/ și nu pot crede c-am să mor în curând;/ viața mea sună înalt, fără-ntristare.** Ignorând propria suferință, practică alteritatea. Epuizată de boală, face elogiul vieții. Cert, are măreția unei eroine de tragedie antică. Sfârșietorul poem recapitulativ „Copilul meu, să nu mă cauți” se ridică la nivelul arghezienei „De-a v-ați ascuns”. **Nici una dintre contemporanele ei, observă Constantin Ciopraga, n-o egalează. În latura tragică, o urmează Ileana Mălăncioiu, însă cu accente depresive ireversibile.**

Magda Isanos a avut o audiență remarcabilă în posteritate, ecourile poemelor sale dăinuind până astăzi, inclusiv în conștiința rebusiștilor. În placheta lui Serghei Coloșenco, urmând ca-ntr-o oglindă algoritmul, fapt deloc aleatoriu, careul „Poezia Magdei Isanos” include titluri și versuri – definiții: **Creanga belșugului, neconținut/ scuturată de noi, rodească./ O, ce poveste copilărească.../ cum ne-am văzut, ne-am iubit. (LOGODNĂ); Ceva nespuse de tânăr s-a pierdut (REGRET); În biata mea țărănească/ zburciună/ au pus sămânța eului de-acum. (ATAVISM); Râsul hidos, fără**

petala buzei (MUT). Urmează încifrări tematice: „Flori”, „Noaptea”, „Soare”, „Păsări” care dezvăluie gusturile rafinate și emotivitățile rebusistului, transmisibile și dezlegătorilor. „Pagini de proză” se derulează într-o succesiune de diapozitive: ore cenușii de școală; visuri adolescentine cu Romeo și Julieta, Marguerite Gauthier și Armand Duval, Manon Lescaut și Des Grieux; falsa identitate îngerească a copiilor; spiritul și litera legii; bucuriile și necazurile studenției; nebunia creatoarei de păpuși; ciudățeniile unui individ misterios; demonismul omului cu cizme roșii. O încrucișare de „Istorie literară” plasează cele două personalități sciitoricești în epocă, iar o „Fantezie” își mărginește careul cu numele prozatorului îmbățișându-și perla de suflet, numele poetei.

Fiica unică a celor doi scriitori, Elisabeta Camilar a continuat tradiția familiei. Născută în 1941, a crescut în casa bunicii. A urmat liceul și Facultatea de filologie în București, devenind profesoară. A debutat la „Iașul literar” în 1964, apoi a colaborat la numeroase publicații, printre care „Bucovina literară” și „Crai nou”. În 1969 a editat placheta „Orașe nostalgice”, urmată de numeroase volume cu versuri originale, romane, proză scurtă, eseuri. A tradus în franceză, în special din lirica eminesciană, dar și din poeziile mamei sale, căreia i-a închinat un eseu biografic intitulat „În căutarea Magdei Isanos”. De altfel a preluat și numele semnând Elisabeta Isanos. Cetățean de onoare al comunei Udești, a vizitat frecvent Casa memorială din localitate, participând la unele ediții ale Festivalului – concurs „Eusebiu Camilar – Magda Isanos”, destinat descoperirii și încurajării tinerelor talente. Paradoxal, cum s-a mai întâmplat și în alte cazuri, urmașa celor doi scriitori nu s-a bucurat de atenția meritată din partea criticii literare. A murit în 2018. „Citind-o pe Elisabeta Isanos”, Serghei Coloșenco selectează date utile pentru a-i prezenta realizările. Romanul autobiografic „Cosânzenii” poartă numele satului în care bunicii săi au lucrat ca medici. „Amur” descrie grozăviile deportării în Siberia de gheață. „Drumul spre Ombria” este o atență radiografie a interbelicului românesc. Se fac referiri și la volumele de versuri și traduceri. O ultimă „Fantezie” pune în evidență 8 titluri din lirica Elisabetei Isanos.

Reconstituind rebusistic activitatea celor trei scriitori, Serghei Coloșenco menține interesul public pentru ceea ce înseamnă veritabilul fapt de cultură într-o lume în care banii și armele glăsuiesc mai zgomotos decât artele.

Sfânta Mare Muceniță Chiriachi – Ocrotitoarea Episcopiei Hușilor

Prof. dr. Nicolae IONESCU

„Biserica este maica spirituală a
neamului românesc”

M. Eminescu

A intrat în tradiția Bisericii Ortodoxe Române să-și cinstească așa cum se cuvine sfinții și moaștele lor ca protectori ai unei biserici, mănăstiri, a unei eparhii sau provincii istorice. Amintim câțiva dintre ei:

Sfânta Parascheva - ocrotitoarea Moldovei, care se sărbătorește la 14 octombrie, moaștele ei se află la catedrala mitropolitană din Iași, aduse de domnitorul Vasile Lupu, unde are loc cel mai cunoscut pelerinaj din țară, Sfântul Dimitrie Basarabov - ocrotitorul Bucureștilor se serbează la 27 octombrie, ale Sfântului Grigore Decapolitul la 20 noiembrie, moaștele fiind la mănăstirea Bistrița din județul Vâlcea, ale Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava la 24 iunie, fiind patronul spiritual al Bucovinei, Sfânta Filoftea-ocrotitoarea Episcopiei Argeșului la 7 decembrie, Sfântul Nifon, primul sfânt canonizat pe teritoriul românesc, este ocrotitorul Eparhiilor Târgoviștei și Buzăului (11 august) etc. În cadrul sfinților ocrotitori se înscrie și Sfânta Mare Muceniță Chiriachi, protectoarea Episcopiei Hușilor, sărbătorită în fiecare an la 7 iulie.

Moaștele și sfințele icoane, formează un mare tezaur spiritual al Bisericii Ortodoxe. Prin statornicia și rezistența lor milenară, prin harul Duhului Sfânt care îl transmit, prin dragostea duhovnicească care ne însoțesc în viață, sunt o prezență a lui Dumnezeu și a sfinților mijlocitori, în mănăstirile, bisericile și în sufletele noastre. Pentru a ne îmbogăți spiritual, putem cunoaște pe acești sfinți, prin pelerinaje care au existat dintotdeauna și ele ocupă o poziție proeminentă în inima fiecărui creștin. Dacă pentru un musulman pelerinajul face parte din cei cinci stâlpi ai Islamului, pentru creștini este o dorință care cu răbdare, voință și evlavie se poate îndeplini.

Despre moaștele sfinților s-au spus multe de teologi și s-au scris numerosae cărți. Înaintașii și Sfinții Părinți au

vorbit despre rolul lor duhovnicesc, dogmatic și ne-au învățat să ne închinăm la sfințele moaște ca la icoane, „căci cinstea dată acestora se suie la chipul cel dintâi”, cum arăta Sfântul Vasile cel Mare. Unii nu simt duhul

care vibrează, transmis prin sfințele moaște, dar harul sfințelor moaște este simțit de credincioșii de la sate și orașe, de frații noștri care iubesc Biserica ca pe Însuși Hristos și pe sfinți ca prieteni ai Mântuitorului. Ei văd și simt în moaște o prezență a sfinților printre noi. O continuă intercomuniune, între divin și uman, între cer și pământ, între sfinți, ca mijlocitori înaintea Sfintei Treimi, și oameni ca penitenți sau purtători ai harului mântuitor există, cum arăta regretatul arhimandrit Ioanichie Bălan.¹

Prin intermediul sfințelor moaște, noi suntem permanent în comuniune cu Hristos, cu Maica Domnului și cu toți sfinții prin rugăciune. Prin ele întreținem un dialog cu sfinții, simțind harul

Sfântului Duh și prezența divină care ne dă încredere duhovnicească. Moaștele sunt un izvor nesecat de viață vie. Unde se află acestea, acolo sunt prezenți și sfinții. De aceea, noi când sărutăm sfințele moaște, ele emană un miros plăcut și ne amintim de viața duhovnicească a acestora. Le cinștim cu venerație, ne căim de păcate în fața lor, plângem cu lacrimi de durere, cântăm laude și le aducem acatiste, în credința că aceste acte de cult se urcă la Dumnezeu și la sfinții Lui.

De asemenea, unele procesiuni publice se fac cu sfințele moaște, însoțite de de icoane, ca dovadă că toate au loc spre slava lui Hristos, a sfinților și Însuși Domnul este de față. La fel făceau și părinții noștri, călugări, pustnici, ostași și credincioși de toate vârstele. Purtau la piept, într-o pânză legată de grumaz, o cruce de lemn cu sfințele moaște și o mică iconiță pictată, de obicei, cu chipul Mântuitorului sau al Maicii Domnului. Seara, înainte de odihnă, scoteau crucea și icoana de la

piept, le sărutau, iar dimineața când plecau la muncă le pupau din nou cu nădejdea în ajutor în timpul zilei. Moaștele sporesc credința în rândul credincioșilor și mențin tradiția ortodoxă. Ele transmit urmașilor, evlavia, dragostea, unitatea duhovnicească și credința noastră ortodoxă.

Iată, pentru ce credincioșii noștri și călugării au prețuit întotdeauna foarte mult sfintele moaște. Le-au împodobit, le-au sfințit cu rugăciunile și lacrimile lor, le-au tămâiat, le-au așezat la loc de mare cinste, iar în vremuri de primejdie le-au ascuns în munți și în peșteri necunoscute. Și dacă se întâmpla să cadă moaștele în mâinile păgânilor, ei nu renunțau la ele, nici nu le lăsau în robie, ci le răscumpărau cu multe daruri și bani. După tradiție, turcii nu distrugneau moaștele capturate, ci așteptau pe creștini să le răscumpere. Ei știau cât de prețioase sunt icoanele și moaștele pentru români. De aceea, le puneau la cântar și cât cântăreau ele, atâția bani de argint sau aur se puneau pe celălalt taler. Dar, potrivit tradiției, icoanele și sfintele moaște se lăsau mult mai ușoare la cântar, spre a-i costa mai puțin pe creștini!².

Sfintele moaște făcătoare de minuni existente în țara noastră sunt un adevărat dar dumnezeiesc pentru poporul român ortodox. Ele poartă dragostea lui Hristos, a Maicii Domnului și a tuturor sfinților printre noi și ne îndeamnă la mai multă credință și rugăciune. Viața sfinților sunt modele de urmat pentru noi, iar venerarea moaștelor ne întărește în credință și ne apropie mai mult de divinitate.

Istoria Bisericii Ortodoxe Române și a Sfinților Români se identifică cu cea a neamului românesc, fiind o istorie zbuciumată, cu eforturi mărețe, *cu suișuri și coborâșuri* în existența sa bimilenară. A fost firesc ca această credință creștină să însoțească întreaga viață și toate strădaniile românilor. Biserica, precum armata și școala, a fost alături de poporul român, atât în zile de bucurie, dar și în momente de încercări și restriște. Ea a binecuvântat și a sprijinit, prin cuvânt și faptă, jertfele românilor pentru apărarea pământului strămoșesc, pentru independență națională și unitate statală. Stau ca vii mărturie, în acest sens, multe nume de sfinți, ierarhi, voievozi, călugări și preoți de mir români, care au participat la evenimentele memorabile din istoria patriei, mulți dintre ei jertfindu-și chiar viața pentru neam și țară. Între aceștia, amintim pe voievodul Ștefan cel Mare-patronul spiritual al județului Vaslui, care se sărbătorește în fiecare an la 2 iulie, Sfinții Martiri Brâncoveni (16 august), Neagoe Basarab (26 septembrie), ctitorul mănăstirii de la Curtea de Argeș, Andrei Șaguna, Dosoftei etc., recent canonizați de Sfântul Sinod. De altminteri, s-a rânduit de Biserică să se sărbătorească Sfinții Români a doua duminică după Rusalii.

În cadrul afirmării Bisericii naționale se înscrie și contribuția ierarhilor Episcopiei Hușilor care ne-au lăsat pagini memorabile în istoria românilor. A rămas neștersă până astăzi amintirea suferinței lor, a

încercărilor neconținute de a rezista dominației străine, jafurilor, jignirilor, suspendărilor și surghiunurilor³.

În timpul primei domnii a lui Ieremia Movilă (1595-1600), mitropolit al țării era fratele său Gheorghe și a avut loc un moment de mare însemnătate pentru viața bisericească a Moldovei, anume întemeierea Episcopiei Hușilor. Înființarea Episcopiei, alegerea și hirotonia primului ei titular, episcopul *Ioan*, a avut loc între 6 mai și 15 decembrie 1598. De aici înainte, episcopul de Huși apare în actele vremii, alături de ceilalți ierarhi ai țării. De atunci, biserica cu hramul „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*” din Huși, ctitorită în 1495 de Ștefan cel Mare și Sfânt, a devenit catedrală episcopală. Noua episcopie ocupa ultimul loc între cele patru eparhii moldovene, după Suceava, Roman și Rădăuți. Avea sub jurisdicție patru ținuturi: Fălciu, Lăpușna, Orhei și Soroca. Episcopia Hușilor a avut ierarhi de seamă, activitatea unora dintre ei fiind remarcabilă nu doar în viața bisericească, dar și în istoria culturii și conștiinței naționale. De-a lungul existenței sale, în 351 de ani (1598-1949) până la desființarea abuzivă de regimul comunist, în 1949, s-au rânduit în sacunul vlădicesc 39 de episcopi titulari și 10 locțiitori, unii titulari trecând și prin locotenență⁴

Deseori, conducerea Episcopiei a fost încredințată unor ierarhi care au strălucit prin virtuți, râvnă și marile lor înfăptuiri. Aceștia, ca slujitori ai Domnului, au trebuit să vegheze la misiunea esențială a Bisericii, aceea de luminare a credincioșilor prin propovăduirea Evangheliei, de sfințire a lăcașurilor de cult și îndrumare a enoriașilor.

Episcopii Hușilor au avut în vedere sporirea duhovnicească a credincioșilor și, totodată, traiul lor zilnic bun și liniștit. „Deși înrâuriți uneori de orânduirile social-economice de odinioară, s-au străduit să ducă la îndeplinire înaltul mesaj creștin, binecuvântând eforturile locuitorilor de pe aceste meleaguri, pentru condiții omenești de viață, sprijinind acțiunile de instruire și formare ale acelor care doreau să intre în viața bisericească. Ei au înființat școli, contribuind la respectarea și statornicirea ordinii morale în lumea clericală, prin judecarea și condamnarea delincvenților.”⁵

Între ierarhii de seamă ai eparhiei se numără și Iacov Stamati, viitor mitropolit al Moldovei. Acesta, pe lângă realizările sale edilitare remarcabile, aduce în anul 1787 un mare odor- *Sfintele Moaște cu mâna dreaptă a Sfintei Chiriachii*. Numele Sfintei se traduce în românește „*Duminică*”. Este ocrotitoarea Episcopiei Hușilor care se prăznuiește de Biserica Ortodoxă la 7 iulie. Acest odor a fost cumpărat cu 100 de galbeni de la arhimandritul Ghenadie al Marii Lavre din Sfântul Munte Athos. Cutia cu Sfintele Moaște, aflată în catedrala episcopală, păstrează până astăzi documentul în limba greacă, cu data la care a fost achiziționat.

Amintim aici câteva informații despre viața acestei Sfinte. Menționăm că este un acatist și un tropar al Sfintei Chiriachi care se cântă, de obicei, la vecernie în prețuia prăznuirii.

A trăit la sfârșitul secolului al III-lea și începutul

veacului al IV-lea când se întetesc prigonirile asupra creștinilor din Imperiul Roman și trăiesc cei mai mulți sfinți amintiți în sinaxarele ortodoxe.⁶ Astfel, în timpul împaratului Dioclețian (284-305), în 282, trăia un creștin cu numele de Dorotei, împreună cu soția sa, Evsevia. Aceștia, nu aveau copii și se rugau lui Dumnezeu să le dea rod, făgăduind să-l dăruiască Lui, pe copilul care se va naște. Dumnezeu a ascultat rugăciunea lor și li s-a născut un prunc de parte femeiască în ziua Duminicii, pentru care au numit-o Chiriachi, care înseamnă ziua Domnului (Duminica), în limba greacă. Părinții au hrănit-o cu învățătura și cuvântul Domnului, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel. Când păgânul Dioclețian a trecut la prigonirea creștinilor au fost pârâți la împărat că sunt creștini. Au fost bătuți și trimiși la ducele lust, prin părțile Meletinei, în Armenia, iar pe Chiriachi au dus-o la cezarul Maximian, care se afla în Nicomidia. Acesta, văzând o statornică în credința lui Hristos, a poruncit să fie bătută mult. Dar Sfânta se ruga lui Dumnezeu, nepăsându-i de chinuri și a zis către Maximian: „Nu te înșela, Maximiane, căci niciodată nu mă vei birui, căci harul lui Dumnezeu îmi este în ajutor”. Atunci Maximian a trimis pe sfânta la Ilarion, stăpânitorul Bitiniei, vestit pentru cruzimea sa. Acesta a amenințat-o pe mucenița cu chinuri groaznice, dar Chiriachi i-a răspuns că i-ar fi mai ușor să înmoaie fierul, decât să o supună pe ea. Chinuitorul ei a poruncit să o spânzure de păr și să o ardă cu torțe, dar ea a rămas nepăsătoare, ca și cum ar fi fost fără de trup. În noaptea următoare, Hristos i s-a arătat în temniță și i-a vindecat rănille, făgăduindu-i să o treacă toate încercările cu harul Său. Ilarion s-a spăimântat văzând-o vindecată dimineața, dar a crezut că zeii au tămăduit-o și a dus-o în capiștea idolilor.⁷

Acolo rugându-se sfânta lui Hristos, s-a făcut cutremur mare, încât s-au zdrobit idolii și s-au făcut praf. A urmat o furtună de vânt, care a împrăștiat praful idolilor, făcându-i pe păgâni să fugă. Doar Ilarion a rămas în capiște blestemând, dar un fulger venit din cer a ars fața lui, a căzut din scaun și a murit. „Atunci a venit un alt stăpânitor, cu numele Apolonie și fiind înștiințat de cele întâmplare, a poruncit să se aprindă un foc mare, ca să fie aruncată sfânta în flăcări. Sfânta Chiriachi a stat acolo mai multe ceasuri în rugăciune, cu mâinile întinse spre cer, fără să fie arsă deloc. Și deși era vară și senin, a apărut un nor și s-a făcut o ploaie mare, care a stins focul. A fost aruncată apoi la doi lei sălbatici, dar fiarele, simțind sfințenia ei, se gudurau ca mieii. Și mulți păgâni, minunându-se, au mărturisit pe Hristos. A doua zi, stăpânitorul văzând că nu poate să o înduplece în nici un chip, a luat asupra sfintei hotărârea să fie ucisă afară din cetate, prin tăierea capului.”⁸

Auzind Chiriachi această hotărâre, a cerut vreme să se roage, mulțumind lui Hristos care a învrednicit-o să mărturisească numele Său și i-a păzit fecioria neîntinată. Atunci s-au arătat niște îngeri luminoși veniți ca să-i primească sufletul pentru a-l duce la Mirele său cel ceresc, iar ea s-a culcat încet la

pământ, încredințându-se în mâinile lui Dumnezeu. Ostașii au mers aproape de dânsa, vrând să-i taie capul, au văzut-o moartă, s-au spăimântat. Și s-a făcut glas dumnezeiesc către dâșii: „Mergeți, fraților, și propovăduiți la toți măririle lui Dumnezeu!”. Au luat trupul sfintei și l-au îngropat într-un loc potrivit, lăudând pe Dumnezeu, cel slăvit întru sfinții săi⁹.

Credincioșii din Episcopia Hușilor o serbează în fiecare an în mod deosebit pe Sfânta Muceniță Chiriachi. La moaștele Sfintei, cumpărate de vrednicul ierarh ardelean, Iacov Stamati și aflate în Catedrala episcopală din secolul al - XVIII-lea, au loc pelerinaje. Aici, la Huși, în mod special, înainte de desființarea Episcopiei, în anul 1948, era o sărbătoare foarte mare. Veneau creștini și de dincolo de Prut. În timpul regimului comunist, sărbătoarea era restrânsă, fiind marcată în chip tainic. Scopul urmărit era dezrădăcinarea credinței și impunerea ateismului. Se știe, însă, că Biserica Ortodoxă Română a contribuit de-a lungul istoriei, la dezvoltarea conștiinței naționale, la păstrarea identității românilor, poporul nostru „fiind creștin de la întemeiere, dar de rit bizantin” cum a spus regretatul Papă Iona Paul al II-lea, în vizita sa în România, din mai 1999.

O coincidență divină face ca ziua de sărbătorire a Sfintei Chiriachi să fie și ziua de naștere a Preasfințitului Părinte Episcop, Ignatie, chiriarhul Eparhiei Hușilor, care militează permanent pentru o nouă dimensiune a pelerinajului și a cultului Sfintei Mucenice Chiriachi. De altminteri, începând cu anul 2022, ziua sărbătorii Sfintei Chiriachi este trecută cu roșu în calendarul Episcopiei Hușilor, având loc dumnezeiasca liturghie în fiecare parohie. De asemenea, icoana Sfintei se află pe stema eparhiei și sub patronajul ei s-au înființat așezăminte sociale, fiind și o distincție acordată celor care se implică în viața Bisericii.

Fie ca rugăciunile către Sfânta Muceniță Chiriachi, să fie bine primite de Cel Atotputernic, să aducă mângâiere, vindecare de boli și îmbărbătare, în sufletele îndurerate, ale tuturor celor care se roagă cu evlavie și credință la moaștele ei.

Note:

1. Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Sfintele moaște făcătoare de minuni din România*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2005, p. 8.
2. *Ibidem*, p.14.
3. Coman Vasilescu, *Istoria Episcopiei Hușilor*, în „Prutul”, An 6, iunie 2001, p. 6.
4. Ioachim Mareș, Episcop al Hușilor, *Conștiință și slujire proțească*, vol. II , Huși, 2002, p. 126.
5. *Ibidem*.
6. Al. Lascarov-Moldovanu, *Viețile Sfinților*, vol.I – VII, Editura Artemis, București, 1998, pp. 5-11.
7. *Ibidem*.
8. *Ibidem*.
9. *Ibidem*.

Exmatriculatul...

Col.(r) Pavel PAVELESCU

Ce frumos era! La film ne duceam organizat o dată pe săptămână. Dacă ne prindea proful de serviciu că mergeam la un alt film, ne scădea nota la purtare. Eram tunși scurt și obligați să purtăm uniformă. În timpul liber pregăteam spectacole festive. Din când în când, se organiza la cantina internatului câte o chermезă unde dansam pe muzica acordeonului domnului profesor Geony. Ne mai organizam și noi pentru o ieșire la iarbă verde; acolo ne distram și dansam pe cântecele izvorâte de pe coardele-corzile unor viori.

Ce vremuri, ce timpuri și câte amintiri mai sunt care ne dau târcoale! Cu bune și cu rele ajungem în clasa a XI-a (de, unii au mai rămas... repetenți). La începutul anului de învățământ, Diriga ne informează că avem un nou coleg, un exmatriculat dintr-un liceu de prestigiu din Botoșani.

Consiliul Director al aceluși liceu, analizând activitatea acestui element negativ (a fost prins jucând cărți pe bani, întârzia la cursuri, consuma băuturi alcoolice, fuma în WC, lucruri neregulate în comportamentul unui elev de liceu de la oraș), hotărăște să fie mutat la un liceu de la țară, Trușești, pentru reeducare. Diriga ne sfătuiește să fim atenți cu acest element... necorespunzător. Din contactul direct cu inculpatul, noi constatăm că de fapt era un personaj simpatic, elegant, civilizată și comunicativ. Am început chiar să-l admirăm și să învățăm unele lucruri de la el: cum să cucerim o fată, ce cadou să-i facem, cum să ne distrăm și... altele. Fiind component al echipei de handbal de DIVIZIE, la Botoșani, a venit și cu o minge de handbal. La noi, în Trușești, sportul de bază era fotbalul și din când în când, voleiul. Încet, încet, reușește să ne facă să înțelegem și noi acest sport, să-l iubim și să-l practicăm. Aveam mingi, dar nu aveam teren. Pentru asta a trebuit să dislocăm jumătate din curtea liceului și să ne amenajăm terenul.

Fiind profesionist, își ia în serios sarcina de antrenor și reușește să prezentăm populației acest frumos joc. Ca să ne facem rost de echipament s-au organizat câteva demonstrații cu bani. În primăvară, Ministerul Învățământului ne convoacă la competiția

de handbal între licee, pe regiunea Suceava. Aceasta s-a organizat la Rădăuți și au participat 14 echipe printre care echipa Liceului Militar din Câmpulung Moldovenesc și echipa lui de suflet, cea din Botoșani. O noutate pentru noi și o oportunitate pentru a demonstra că am luat această activitate în serios. Antrenorul nostru își intră în mână și continuă pregătirile cu anumite scheme. Material uman avea. Convoacă doi jucători înalți și cu înclinații sportive, pe care-i introduce în schemă. Pe mine, din portar la fotbal mă specializează în portar la handbal. Printre altele mă informează că în echipa de la Botoșani, joacă un mare handbalist care atunci când ajunge pe semicerc urlă puternic, schimbă mingea din mână în mână și o aruncă cu forță în cealaltă parte. Asta ca să sperie portarii! Mă sfătuiește că nu trebuie să țin cont de gesturile lui și să mă uit numai la minge. Mi-am însușit indicația și l-am prins de câteva ori, fapt ce l-a enervat și și-a ieșit din mână. Tot la acest joc s-a accidentat portarul echipei de la Botoșani. Înălții noștri jucători dădeau peste zid, de pe picioare. Bineînțeles că au mai fost și alte scheme. Fără să ne dăm seama și să ne sperie valorile echipelor, am terminat competiția pe locul 4.

O mare realizare pentru Liceul Trușești, devenind și mai cunoscuți în lume. Tot aici, la un meci de handbal de fete, în aceeași competiție auzeam strigând: „Hai, Silvica, hai, Silvica!” Noi eram curioși care și cine este Silvica aceea de e atât de susținută. De fapt, era vorba despre Liceul Silvic de fete din Suceava. Maturitatea am dat-o la Dorohoi deoarece eram prea puțini pentru o comisie (28 persoane).

Astea au fost amintirile cu care am plecat în viață și cu care ne mândrim.

În prezent, alți oameni, alte vremuri...

Ieri însemna TRECUT,

Măine VIITOR,

Iar ZIUA de ASTĂZI

Este un DAR.

De aceea să-i spunem PREZENT

Și nu SFÂRȘIT...

Elena MÂNDRU

Întâlnire de suflet

Reportaj

Într-o zi de sâmbătă, am plecat spre nordul țării, cazându-ne într-un orașel înconjurat (de mai aproape sau mai departe) de lăcașe sfinte, foarte multe dintre ele purtând amprenta istoriei poporului român din vechi timpuri.

De fapt, trebuia, ca a doua zi, duminică, să fim în vamă la ora 09.00 pentru a pleca spre Cernăuți (Ucraina), având întâlnire cu poeți de aici și de acolo - români - la Palatul Național unde are sediul Societatea pentru cultură și literatură în Bucovina - Mihai Eminescu.

Ca atare, având timp la dispoziție, am colindat un pic prin împrejurimi, dar pașii, și nu numai, ne-au îndrumat (pe mine și soțul meu) spre o mănăstire care nu o mai văzusem de mult.

Deh, e greu să te pornești, uneori, numai pentru a merge: „unde se atârnă harta-n cui”!

Dar, se vede treaba că Dumnezeu a avut un gând cu noi și indirect, l-am simțit ca un suflu în ceafă și pe dată ne-am îndreptat într-acolo, ulterior, răspunsurile dându-le singuri...

Începuse slujba de după-amiază, *Vecernie*, și m-am îndreptat direct în noua clădire a unei biserici interioare, de acolo auzindu-se rugăciunea de seară- *Învrednicește-ne, Doamne!*

Am ascultat un pic și doar am privit din treacă acest lăcaș, fiind asemănător cu multe altele construite în ziua de astăzi.

Între timp, am aflat de la o doamnă care vindea lumânări și suveniruri că această mănăstire era locuită și slujită numai de monahi și că ea doar ajuta, iar seara venea cineva și o lua cu mașina, locuind undeva în apropierea localității...

Fug spre mănăstirea de drept, văd din mers, în interior, un mai tânăr monah, (ptiu că fac păcate!), dar cui să nu-i placă așa o ființă lăsată de bunul Dumnezeu și care i-a mai dat și harul suprem - *al preoției*.

Este înalt și nu prea, frumos (orice chip aproape cu asemănarea Domnului), părul șaten-închis până la umeri, lăsat pe spate și acoperit cu *un culion*, fiind mai ales în serviciul funcțiunii.

Informându-mă de pe *Google*, aflu despre acesta, redau: „**Culionul** sau **cuculiul** (ngr. ου ουλίον (sec. XIX) - *koukoúlion*, sl. *kukuli*) este un potcap mic sau înalt, rotund, uneori de catifea și fără boruri, purtat pe cap de preoți, călugări și călugărițe. El este specific cultului creștin ortodox. Culionul face parte din hainele uzuale preoțești și nu are rol liturgic. La monahi și monahii, peste culion se pune voalul, numit camilafcă, folosindu-se în mod special la slujbele bisericesti. Monahii trebuie să stea tot timpul cu capul acoperit, iar la anumite momente ei trebuie să-și scoată doar acea pânză ce se îmbracă peste culion, adică camilafcă.

Cuculiul împreună cu levitonul (mantaua), sunt cele mai vechi veșminte călugărești și erau primite de monah din vechime atunci când intra în viața monastică (Avva Foca, *Patericul egiptean*).

Revenind la monahul respectiv, constat că avea ochi blânzi, puțin pătrunzători, căutători spre privirile celor care îi solicitau *mântuirea prin Cuvântul Domnului*.

Parcă prea repede am trecut prin mănăstire, oprindu-mă mai ales la pictura veche și urmele șterse din ceea ce a fost acoperit cu ciment (știm din anii prigoanei monahilor și călugărițelor care au fugit unde le-a dus Cel De Sus pașii) de mai marii comunismului, pentru a nu se mai cunoaște nimic din istorie... (momente cumplite)!

Desigur, tot în grabă, treci și aduc un omagiu martirilor neamului, îngropați la loc de cinste în incinta și văzul pelerinilor.

Simt că ceva mă atrage către monahul, să-l numim *Sorin* (de la Soare), pentru că într-adevăr are un chip luminos și vezi razele soarelui plimbându-se și mângâindu-i chipul ascuns, oarecum, de întunecimea interiorului.

Am scris pomelnice pentru *Vii* și mai ales cei *Adormiți*, unii dintre cei din urmă făcând parte din tragedia vieții noastre...

Și uite-așa, ne-am luat în vorbă și seamă (se cam golise lăcașul) și nici nu știm cum au trecut așa de repede aproape două ceasuri, la final, Dumnezeu legându-ne sufletește prin mai multe îmbrățișări...

Ne-am văzut de drumul nostru - Mașina cu poeți - din cadrul Cenaclului transfrontalier, din care, cu onoare, fac și eu parte, după care ne-am întors acasă cu bine.

Dar, dar... Dumnezeu nu ne-a lăsat „în plata Lui”, am uitat să vă spun că ne-am schimbat numerele de telefon cu Părintele Sorin (nu se știe niciodată...) și am început să ne dăm binețe și saluturi scurte cu binecuvântări celeste, prin mijloace de socializare virtuală...

Zilele au trecut și mi-a venit o idee, desigur, puțin inspirată de cartea la care lucrez a unui preot de mir, fost monah. Îi propun, să încercăm, să scriem pe hârtie câte ceva din viața laică, în prima parte, ca mai apoi, cu ajutorul Bunului, să începem cu anumite aspect din viața din mănăstire, de la intrare și pe parcurs (am avea ceva de așteptat).

Spre surprinderea mea, plăcută, îmi scrie Părintele: „minunat, de ce nu”!!!

Am rămas uimită și încântată de acceptul rapid, parcă nu-mi venea a crede și-i dau e-mailul meu, rugându-l să scrie despre viața laică, încet și nu tot, dintr-o răsufflare, așa cum își amintește episoade, cum spun el - *mai bune și mai nebune*.

Am tot vorbit în fiecare seară, cu scurte reprize de binecuvântare de sănătate și pace sufletească, i-am mai amintit de nararea secvențelor lui de viață pe e-mail, ce e drept, a evitat să-mi mai spună când începem și surpriză...

Astăzi, spre sfârșitul lunii iunie 2023, mă sună monahul meu, pot spune așa, fiind singurul care a acceptat, în singurătatea lui într-un anumit sens spus, confesiuni publice, după salutarile prietenești, îi zic:

- Părinte Sorin, dar mi-ai promis că-mi scrii pe e-mail, ai

uitat, n-ai timp sau ți-e greu a te descătușa din menghinea trecutului, ori te-ai răzgândit?

La care Părintele, răsând cu poftă, după ce mi-a povestit ceva hazliu (altădată, nu ne grăbim), a încheiat conversația și mi-a spus, parcă îi văd razele de pe față, ochii strălucind și bucuria auzului vocilor:

- Elena, dragă, bună prietenă a sufletelului meu mic, prin ceea ce citim seara sau dimineața, împreună cu vocea noastră, selectează și cu acordul meu, preia ce știi tu cel mai bine.

ACESTA ESTE E-MAILUL MEU!
(va urma)

SFINȚII LUI DUMNEZEU

de preot Sorin CROITORU

O, sfinților, adeseori
În piept îmi vin prelungi suspine:
Cu cât vă văd mai mari pe voi,
Cu-atât mă văd mai mic pe mine!

Erați ca Domnul nostru bun,
Cunoscători ai suferinței,
Urmându-L zi de zi pe El
Pe calea strămtă a credinței.

Citind eu ale voastre vieți
Uitate în vreun colț de carte
Pe voi vă văd lângă Hristos,
Pe mine însă prea departe..

În tot ce ați trăit văd Har:
În fapte pline de iubire,
Asceză aspră și minuni,
Curajul în mărturisire,

Va deveni El pentru noi
Și Scop și Ideal și Cale,
Vom arde ca un rug nestins
De râvna imitării Sale?

Vă văd făclii dumnezeiești
Arzând cu o lumină blândă,
Iar eu pe lângă voi mă văd
Fiind feștilă fumegândă..

Răbdarea unor mari dureri
Și viața-n aspră sărăcie,
În mari armate ofițeri,
Sau eremiți în vreo pustie..

Vom duce crucea ce ne-a dat,
Cerând să ne-o îngreuneze,
Ne vom ruga neîncetat,
Cerându-l să ne protejeze?

Erați atât de curajoși,
Cum nu visez s-ajung vreodată:
Voi sunteți lei neînfricați,
Iar eu o mătă leșinată.

Copii, adolescenți, adulți,
Bătrâni cu bărbile albite,
Adesea oameni foarte culți,
Adesea bieți păstori de vite,

Ne vom smeri în fața Lui
La fel ca vameșul din Templu?
Vom îndrăzni să-L implorăm,
Luând de la tâlhar exemplul?

În tot ce ați trăit nu văd
Decât iubire nesfârșită;
În mine însumi ce să văd?
O inimă înțepenită..

Adesea regi și împărați,
Adesea slugi la nobilime,
Adesea oameni rafinați,
Adesea oameni din prostime,

Vom plânge înaintea Lui
Ca desfrânată, din iubire,
Mireasma harului Său sfânt
Ne va aduce fericire?

Senini la suflete erați,
Cu fețe veșnic zâmbitoare;
Mâhnit și tulburat sunt eu
Și nu mai scap de încruntare.

Adesea slabi, adesea tari,
Purtând inelul cărmuirii,
De multe ori neîntrețuți
În arta propovăduirii,

Vom fi dispuși să dăm orice
Ca să-l simțim prezența sfântă,
Vom fi dispuși să fim senini
Când cei mai mulți se înspăimântă?

Voi pururea mulțumitori,
Eu bombănind fără oprire;
Eu egoist cu cei din jur,
Iar voi, model de dăruire.

Adesea săvârșind minuni,
Adesea zăvorâți în casă,
Aseea socotiți nebuni
De lumea cea necredincioasă,

Vom fi dispuși să spunem DA
Când ne va încerca răbdarea?
Vom fi dispuși să spunem NU
Când ne vor cere lepădarea?..

Erați retrași, umili, tăcuți,
Iubind discreția în viață,
Eu nu mai știu ce să scornesc
Ca să mă pot băga în față..

Deși atât de diferiți,
O calitate vă unește:
Ați fost de Dumnezeu iubiți
Și L-ați iubit dumnezeiește!

Voi, sfinților, pe-acestea toate,
Ba și pe altele mai grele,
Le-ați împlinit în viața voastră,
Sfințindu-vă Hristos prin ele,

Școliți de filozofi vestiți
Sau uneori ciobani la turme,
Lumina vă călăuzea
Ca să-l pășiți corect pe urme.

Ca noi erați și voi cândva.
Ca voi noi vom ajunge, oare?..
Vom dobândi și noi acea
Credință mărturisitoare?

De-aceea vă cinstim pe voi
Trecându-vă în calendare,
De-aceea unii scriitori
Au scris de voi în sinaxare,

V-ați mântuit încet, încet,
Strângând din dinți, răbdând durere,
Căci voi știati că fără cruci
Nu se ajunge la-Înviere.

Vom suferi privațiuni
Pe calea strămtă a credinței,
De dragul Domnului Hristos
Vom bea paharul suferinței?

Iar eu citesc și sunt uimit
Și când citesc îmi vin suspine:
Cu cât vă văd mai mari pe voi,
Cu-atât mă văd mai mic pe mine..

PREZENȚE BÂRLĂDENE ÎN DULCELE TÂRG AL IEȘILOR

Florian PRICOP

În perioada 1-3 septembrie 2023, la Cercul Militar Iași, au avut loc o serie de manifestări deosebit de interesante prilejuite de cea de-a 5-a ediție a Simpozionului Național de Medalistică „Victor Antăluță” și cea de-a XIV-a ediție a Congresului ACIR (Asociația Colectionarilor de Insigne din România). Cu această ocazie au fost celebrate mai multe evenimente care au avut loc de-a lungul timpului în Iași. Este vorba de „55 de ani de la prima expoziție de insigne din România” (Iași, 1968), „50 de ani de la înființarea Secției Iași a Societății Numismatice Române” și „5 de la prima ediție a Simpozionului Național de Medalistică Victor Antăluță”, organizat și susținut în fiecare an de av. Claudia Iulia Antăluță, fiica renumitului colecționar ieșean.

Cu această ocazie au fost lansate 2 plicuri filatelice și trei medalii foarte frumos realizate: 350 de ani de la naștere – Dimitrie Cantemir, Medalia evenimentului activității și Medalia „Jubileul SNR Iași”.

Pe parcursul celor trei zile au participat la Secțiunea de medalistică și colecționarii bârlădeni Gheorghe Vasiliu, Florian Pricop, Viorel Bolum și Petru Berescu. Festivitatea a fost deschisă de gazda noastră, av. Claudia Antăluță, și a avut loc în Aula Magna „Carmen Sylva” a Universității Tehnice „Gheorghe Asachi”, urmând apoi mesajele de întâmpinare a staff-ului Institutului Național de Medalistică Iași, a comandantului Brigăzii 15 Mecanizate Iași, a vicepreședintelui SNR, a președintelui ACIR, a Episcopiei Romano-Catolice Iași și a șefului Cercului Militar Iași. A urmat o deosebit de interesantă și elevată conferință cu tema „Dimitrie Cantemir și Alexandru Ioan Cuza – personalități emblematice ale românilor” susținută de prof. univ. dr. Gheorghe Cliveti. S-a vizitat

Biblioteca Universității „Gheorghe Asachi”, Aula „Mihai Eminescu” și Sala „Pașilor Pierduți”, o adevărată galerie cu fresce ale lui Sabin Bălașa. Întorși la Cercul Militar, s-a trecut la comunicările în plen, unde cei peste 30 de vorbitori din toată țara au susținut lucrări cu subiecte de medalistică foarte interesante.

Ziua a doua a debutat cu vizitarea Catedralei Romano-Catolice și a Muzeului „Anton Durcovici”, precum și a Mănăstirii „Sfinții Trei Ierarhi”. Întorși la Cercul Militar au urmat alte interesante expozeuri ale numismaților din țară. Cei patru colecționari bârlădeni

prezenți la manifestare au prezentat următoarele comunicări: Gheorghe Vasiliu – prezentarea plachetei „Alexandru Ioan Cuza – 150 de ani de la moarte”.

Florian Pricop a captat atenția auditoriului cu tema „O medalie mai puțin cunoscută dedicată unui personaj peste care se așterne uitarea – Ilie Ilașcu”. A urmat Viorel Bolum cu „Particularități specifice medalisticii bârlădene privind tematica și elementele imagistice reprezentate”, iar Petru Bereschi a vorbit despre „Medalia Apărătorilor Independenței”.

Cea de-a treia zi a fost rezervată deschiderii festive a celui de al XIV-lea Congres de Insignografie din România. Și-au dat întâlnire 49 de membri, colecționari de insigne (sora mai mică a medaliei) din toată țara.

Inițiatorul și organizatorul celor cinci simpozioane de medalistică, av. Claudia Iulia Antăluță, președinta Institutului Național de Medalistică Iași, a înmănat diplome și medalii participanților la manifestare.

La final au fost adresate aprecieri și mulțumiri av. Iulia Claudia Antăluță pentru modul ireproșabil de organizare, pentru efortul fizic și material depus pe parcursul celor trei zile. Eleganta noastră gazdă ne-a dat întâlnire anul viitor cu prilejul celei de-a 6-a ediție.

Medalie dedicată unui personaj peste care se aşterne uitarea

Florian PRICOP

Printre realizările numismatice bârlădene se numără și medalia dedicată lui Ilie Ilașcu, bătută acum 28 de ani în urmă, adică în anul 1995 în cadrul acțiunilor care se desfășurau în sprijinul luptei pentru eliberarea fondatorului Mișcării de Eliberare Naționale din Basarabia (1988 – 1992). Ilașcu a fost președintele Frontului Popular din Moldova – Filiala Tiraspol, din 1989 până în 1992, an în care organizația a fost lichidată de forțele separatiste transnistrene. A participat la luptele armate de la Nistru, în calitate de comandant al unor trupe militare cu destinație specială ale Ministerului Securității Naționale din Republica Moldova. Ilașcu și unitatea sa specială au luptat în spatele frontului și au adus mari pierderi Armatei a 14 a Federației Ruse și bandelor de cazaci veniți să lupte în Transnistria împotriva moldovenilor. Între 2 și 4 iunie 1992, Ilie Ilașcu, Andrei Ivanțoc, Alexandru Leșco, Tudor Petrov Popa, Petru Godiac și Valeriu Garbuz au fost arestați la domiciliile lor de la Tiraspol de persoane care purtau uniforme cu însemnele Armatei a 14-a a fostei U.R.S.S., fiind acuzați de autoritățile transnistrene de crime de război și acțiuni de terorism.

Procesul de judecată – vă mai amintiți poate aparițiile în sala de judecată a patrioților români în cușca cu gratii groase – a fost considerat inechitabil, un veritabil „simulacru”, deoarece de-a lungul lui nu s-a respectat prezumția de nevinovăție și pe parcursul căruia au fost administrate probe prefabricate pentru susținerea acuzațiilor, membrii „grupului Ilașcu” fiind condamnați, în fapt, pentru „delictul” de a fi luptat pentru independența și integritatea țării lor de baștină – Republica Moldova – succesoarea de drept a Republicii Socialiste Sovietice Moldova, devenită stat

independent din anul 1991.

La 9 decembrie 1993, Colegiul penal al așa numitei Judecătorii Supreme a Republicii Moldovenești Nistrene subordonată intereselor Moscovei, îi condamnă pe Ilie Ilașcu și pe cei 5 camarazi, după cum urmează: Ilie Ilașcu condamnat la moarte prin împușcare, iar ceilalți 5 membri la privațiune de libertate pe termene de la 2 la 15 ani.

În timpul detenției, Ilie Ilașcu a acordat un interviu TVR, făcând semnul victoriei și având în mână un mic steag tricolor. Ultimele sale cuvinte înainte de condamnare au fost: „Vă iubesc, popor român”! Când s-a pronunțat sentința, Ilie Ilașcu a scos printre gratiile cuștii semnul tricolor, exprimându-și susținerea față de cauza românească. A fost deținut politic al regimului de la Tiraspol între 1992-2001.

Deși s-a aflat în detenție, Ilașcu a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în perioadele 1994-1998 și 1998-2000. Îndelungatele eforturi diplomatice ale autorităților române și ale parlamentarilor din Consiliul Europei au dat roade în 5 mai 2001, când Ilie Ilașcu a fost eliberat din închisoare după 9 ani. La 5 mai 2001, Ilie Ilașcu este transferat la Chișinău și predat serviciilor secrete ale Republicii Moldova și României, primind și cetățenie română. Trebuie accentuat faptul că el nu a fost eliberat ci doar transferat, sentința sa de condamnare la moarte fiind încă în vigoare pe teritoriul ocupat în Transnistria. Este ales senator al României pe listele Partidului România Mare, în două mandate, 2000-2004, respectiv 2004-2008. Ca o reparație morală, Președintele interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu, a decorat Grupul Ilașcu în 2010 cu „Ordinul Republicii”, cea mai înaltă distincție din Republica Moldova.

Revenind la medalia bârlădeană emisă în 1995, în

plin proces politic la Tiraspol, Fundația „Dr. Constantin Teodorescu” în colaborare cu Filiala Bârlad a SNR a realizat o frumoasă medalie închinată acestuia, precum și camarazilor săi de luptă. Medalia a fost realizată la Monetăria Statului, fiind confecționată din tombac, cu un diametru de 60 mm și un tiraj de 100 bucăți, dintre care 10 au fost aurite și alte 10 argintate. Medalia prezintă pe avers, în câmpul central, chipul lui Ilie Ilașcu privind printre gratiile cuștii în care a fost ținut în timpul procesului. În partea stângă este scrisă legenda: „EROU PENTRU CAUZA ROMÂNISMULUI”. Pe contur, între un cerc perlat și unul continuu a fost gravat, la partea superioară, numele eroului: „ILIE ILAȘCU”, iar la partea inferioară celebele sale cuvinte: „VĂ IUBESC POPOR ROMÂN”. Reversul medaliei cuprinde în câmpul central harta Basarabiei unde sunt marcate, de la nord, la sud, orașele Bălți, Chișinău și Ismail peste care au fost suprapuse două sârme ghimpate în formă de „X”, precum și inscripția „RIBBENTROP - MOLOTOV”. Pe exteriorul medaliei, între două cercuri perlate, în partea superioară, se găsește textul „REVENIRE LA PATRIA MAMĂ”, iar în partea de jos textul „FUNDAȚIA DR. CONSTANTIN TEODORESCU”.

Gravorul medaliei a fost Maximilian Fetița, de la

Monetăria Statului.

La nivel național, cât și în Republica Moldova, țara de baștină, nu au fost bătute medalii dedicate lui Ilie Ilașcu. Din acest motiv considerăm că medalia bărlădeană este destul de rară.

În ultimii ani ai mandatului prezidențial 1992-1996 al Președintelui României, Ion Iliescu, membrii Convenției Democratice în frunte cu viitorul Președinte al României, Emil Constantinescu, au protestat simbolic în Piața Universității, închizându-se într-o cușcă, în semn de solidaritate cu Grupul Ilașcu. Ratarea invitării României în NATO în 1997 la Summitul de la Madrid, semnarea tratatului României cu Ucraina la 2 februarie 1997, ratificat ulterior de Parlamentul României au fost criticate drept eșecuri ale politicii externe a României. Ca atare, peste campania de eliberare a lui Ilie Ilașcu s-a așezat un strat gros de praf. Eliberarea acestuia avea să se facă mult mai târziu, în timpul mandatului prezidențial al lui Ion Iliescu.

Despre această medalie și despre Ilie Ilașcu am susținut o comunicare în cadrul ediției a 5-a a Simpozionului Național de Medalistică, de la Iași, 1-3 septembrie 2023.

ROMÂNIA, ȚARA LUI DUMNEZEU

Într-o zi, tare demult, când nu se vorbea prea mult,
Creștinii harnici lucrau de viață se bucurau,
Într-o bună zi, pe seară, orice neam primi o țară
De la Dumnezeu Cel Sfânt Ce venise pe Pământ.
Dumnezeu Cel mult iubit a gândit și-a dăruit
Fiecărui neam, prin lege, o patrie; se-nțelege !
Pământul L-a împărțit și acuma mulțumit
C-a lăsat neamurile să-și bată hotarele,
În al Lui rai S-a-nturnat fiindcă-i timpul de cinat.

E seară și Dumnezeu împăcat că ce-a fost greu
Pe vecie-a rezolvat, țările le-a așezat,
Vede că la a Sa poartă un păstor pasu-și îndreaptă
Cu familia iubită, tristă și nefericită
Și cu neamul de păstori supărați și gânditori:
–Dumnezeu-Tatăl Ceresc, iartă-mă că îndrăznesc
Să vin la vreme de seară, dar necazul mă doboară.
–Bine ai venit în casă ! Vă poftesc pe toți la masă.
Bucatele-s așezate bune pentru-a fi mâncate
Și chiar îmi doresc la cină oaspeți în a Mea grădină.
–Mulțumescu-ți, Doamne Sfinte; îmi așez neamul cuminte
Că suntem toți obosiți și de drum lung, chinuiți.
–Bunule păstor, ia spune de-ai ajuns până la Mine...
Ai un păs, deci te ascult: ce-ți dorești așa de mult ?
–Doamne, Dumnezeule și în cer Măritule,
Am venit ca să primim pământ, să ne odihnim
Sufletele întristate, dar vedem, întârziate.
Nu mai e loc pentru noi bieți ciobani la niște oi.
O bucată de pământ vrem s-avem, o, Doamne Sfânt!
Genunchii mi-i plec, Prea Sfinte, asta e-a mea rugămintă.

–Măi, bătrânule păstor la Mine-n cer rugător,
Neamul vostru are-un nume? Spune-Mi, care
este-anume?

–Noi, **Români** ne numim, Sfinte, cât ni-i veacul
înainte.

Dumnezeu lung a privit neamul românesc smerit
Și îndată L-a chemat, iute de L-a întrebat
Pe Sfântul Petru ce are răspuns la orice-ntrebare:
–Petre, mai e loc de-o țară pe pământul de afară ?
–Nu, Doamne. De un' să fie ? L-am dat tot pe veșnicie.
Pământul l-am dăruit după cum Ai poruncit
Tuturor neamurilor pe măsura firii lor.
–Bine, Petre-am auzit, nu mai fi nedumerit...
Românilor ce-au venit pân-aici s-au ostenit,
Dă-le țara ce-am lăsat-o și pentru Noi am păstrat-o.

Și se spune că de-atunci țara cu munți, dealuri, lunci,
Cu ape și mare-albastră este numai țara noastră.
Patria cu cer senin, cu miros de mir divin,
Cu flori mândre în grădină încărcate de lumină,
Este raiul pământesc unde români locuiesc.
Maica Domnului grijește, rugăciunile primește
Ce-s florile cerului din țara românului.
O țară grădină sfântă unde copiii ingeri, cântă.
România e mereu Patria Lui Dumnezeu
De la începutul lumii... Așa povestesc bătrânii.

Versificare de **Lăcrămioara-Iolandina IVAN**

CUM PUTEM REDUCE EFECTELE ÎNCĂLZIRII GLOBALE

prof. **Virgil VESEL**

Măsurătorile efectuate de climatologi au arătat că, de la un an la altul, valorile termice ale pământului cresc.

Planeta este bolnavă din cauza utilizării abuzive a resurselor energetice (țiței, cărbuni de pământ, gaze naturale) generatoare de dioxid de carbon. Dacă nu se iau măsurile convenite, Pământul ar deveni un mediu impropriu vieții locuitorilor.

Considerăm că cea mai eficientă cale de stopare a acestui fenomen dezastruos este recurgerea la utilizarea așa-numitelor energii verzi, nepoluante, regenerabile, cum ar fi:

- energia care ar putea fi furnizată prin instalarea unor centrale eoliene pe culmile Dealului Mare, cât și în acea zonă cunoscută ca Dealul Morilor de Vânt, din preajma Liceului Eminescu, pe Dealul Țuguiata și de pe celelalte înălțimi din vestul orașului. S-ar putea obține astfel suficientă energie pentru a asigura autonomia energetică a orașului și a renunța la energia electrică preluată din rețeaua națională;

- mijloacele de transport ale orașului ar putea

fi dotate cu motoare electrice, renunțându-se la motoarele cu explozie poluante.

După cum se știe, principalul consumator al dioxidului de carbon, element răspunzător de încălzirea globală, sunt plantele verzi. Zestrea de arbori a orașului ar trebui sporită prin plantarea în lungul trotuarelor a unor arbori din specii locale în stare să formeze coroane globuloase cum ar fi: teiul, paltinul, frasinul etc. Să renunțăm la arborii exotici cu reduse coroane și eficiența scăzută în consumarea dioxidului de carbon.

Arborilor din specia mesteacăn de pe trotuarul din fața spitalului ar trebui să li se taie ramurile înalte pentru a-i determina să-și formeze coroane joase, globuloase cu frunziș bogat și trunchiuri viguroase.

Autonomia energetică a localității poate fi dobândită și prin instalarea pe acoperișurile blocurilor a panourilor fotovoltaice. S-ar reduce astfel consumul de curent electric și gaze naturale generatoare de poluanți.

Un efect considerabil de periculos al încălzirii

globale este declanșarea unor stări de vreme neobișnuite, cum ar fi ploi cu debite deosebit de mari, căzute într-un timp scurt, însoțite uneori și de grindină, care provoacă inundații, alunecări de teren și distrugerii de culturi. În țara noastră vijeliile au doborât în zona montană sute de hectare de pădure. Imaginile de pe Internet dovedesc prezența acestor fenomene dezastruoase în numeroase zone ale planetei.

Seceta prelungită întreține apariția incendiilor de vegetație care duc la distrugerea așezărilor și a culturilor. Fenomenul este cunoscut nu numai în țara noastră, ci și în alte țări de pe întreg globul.

Conștiente de nevoia întreprinderii unor măsuri de protejare a planetei, unele state au trecut deja la acțiuni concrete. Norvegienii consideră capitala statului lor *Oraș al pietonilor*, în care posesorii de autoturisme merg la serviciu pe jos sau cu bicicletele.

La noi numărul celor cu autoturisme personale este foarte mare. Mașinile umplu parcurile și ies zilnic în trafic pe raza orașului transportând una sau două persoane.

Ar fi foarte binevenită trasarea unor piste pentru bicicliști, restricția circulației auto pe zona centrală a orașului.

Notăm și câteva sugestii privind amenajarea *Grădinii publice* a orașului: în ultimii ani în incinta grădinii publice se desfășoară un program cu pronunțat caracter tehnic. Au fost create numeroase alei pavate sau asfaltate în lungul cărora s-au instalat elemente de infrastructură cu destinații nebănuite. Spațiul dintre arbori a fost năpădit de buruieni. Acestea ar trebui înlăturate.

Arborii grădinii de altădată, cu piramidale coroane, se usucă. S-a ajuns la această situație din cauza dispariției stratului de frunze moarte cunoscut sub numele de litieră în care mulțimea microorganismelor degradează substanțele organice în apă și săruri minerale. Arborii uscați ar trebui extrași cu grijă și valorificați pe piața lemnului.

Este necesară refacerea litierii pentru că aici au loc procese opuse fotosintezei care închid circuitul materiei și energiei în cadrul ecosistemului. Litiera a fost desființată prin greblarea frunzișului considerat gunoi.

Rolul litierii este deosebit de important pentru că protejează împotriva gerului iernii organele vegetative (bulbi, tuberculi, rizomi) ale așa-numitelor *vestitori ai primăverii* cum ar fi ghiocelul (*Galanthus nivalis*), viorea (Scyla bifolia), toporașul (*Viola odorata*), brebenelul (*Corydalis cava*) etc. prezenți altădată în acest spațiu.

Am putea pune în aplicare o realizare interesantă inițiată de cercetătorii de la Grădina Botanică din Galați. Pornind de la afirmația lui Hipocrate conform căruia cea mai bună încălțăminte este lipsa încălțăminte,

Grădina Publică din Bârlad, 2023

omul este făcut să meargă desculț și organismul său să funcționeze la parametri optimi. Între timp s-a aflat că în talpa piciorului există nu mai puțin de 7200 terminațiuni nervoase conectate la toate părțile și funcțiile organismului. Prin masajul tălpilor, durerile, stresul se atenuază, iar organismul intra într-o senzație de confortabilă relaxare. S-a născut astfel o practică medicală numită reflexoterapie, care constă în masarea și activarea de către tehnicienii cunoscători ai dispoziției centrilor conectați la diverse funcții ale organismului.

Urmând exemplul celor din Galați ar putea fi amenajate așa-numite alei senzoriale în lungul cărora desculți se parcurge un traseu cu diferite suprafețe și materiale naturale, cum ar fi: gazon verde, scoarță de copac, conuri de brad, fân uscat, trunchiuri de copaci, secțiuni de trunchi, cărămidă, nisip, pietriș. Proiectul a fost distins cu trofeul *Spații Verzi Urbane*.

Cele câteva exemplare de arbori seculari (stejar) pot fi păstrate ca monumente ale naturii.

Aleile principale E-V (Enescu și Vlahuță), prevăzute cu peluze inierbate și plantate cu specii ornamentale, oferă accesul a numeroși vizitatori prin mulțimea băncilor dispuse pe laturi.

E necesar ca spațiul verde al grădinii să fie reprezentat de arboret tânăr, plasat la distanțe de 3-4 m unul de altul și tăiat pentru a li se forma coroane joase, globuloase cu trunchiuri viguroase și frunziș bogat în stare să ofere umbră, răcoare și aerul curat pentru care vin în acest spațiu numeroșii cetățeni ai orașului și oaspeți.

Luca MIHAI

„Omul se va uita la față, dar Dumnezeu, la inimă” (I Regi 16, 7)

De unde vin emoțiile, gândurile... și unde se duc ele când se duc? Sunt emoțiile create de gânduri, așa cum se credea până acum sau putem privi acest proces dintr-o altă perspectivă, cea în care emoțiile însele dau naștere gândurilor? Păreră unanimă a comunității științifice s-ar îndrepta către prima variantă, cea în care, gândurile noastre, uneori afectate de percepția subiectivă asupra unui eveniment sau obiect, determină o emoție puternică care se exprimă fie prin bucurie, tristețe, frică, furie, surpriză sau dezgust. Dacă ar fi să o simplificăm și am stabili sediile gândurilor în creier iar cel al emoțiilor în inimă, am obține un traseu unidirecțional, un lift care coboară cu informația din minte către inimă.

Și ar fi rămas așa dacă, în 1991 doctorul Andrew Armour, profesor la Universitatea din Montreal și medic la spitalul Sacre Coeur nu descoperă ceea ce în lucrarea sa academică avea să numească „Micul Creier”, o rețea neuronală intrinsecă localizată la nivelul inimii, 2 miliarde de celule musculare și 40.000 de neuroni.

Deodată, lucrurile capătă un altfel de sens, un dublu-sens, în care, aparent, acest lift al transportului de informații primește și un buton de urcare, fiindcă neuronii inimii, deși foarte puțini la număr în comparație cu cei din creier (100 de miliarde), transmit semnalele inimii și starea acesteia către creier. Mai mult decât atât, unele „decizii” sunt luate deja de „micul creier” din inimă până când să ajungă acolo unde credem că, de fapt, se centralizează toate informațiile și se iau toate deciziile. Spre exemplu, când populații suficiente de cardio neuroni se activează excesiv ca urmare a unui eveniment stresant, aritmiile cardiace pot apărea din senin. Activarea concomitentă și excesivă a neuronilor colinergici și adrenergici pot reprezenta un factor predispozant pentru geneza aritmiilor atriale sau ventriculare.

Procesele de la nivelul inimii sunt mult mai profunde, „gândurile” inimii trezesc în noi emoții care sunt mai apoi transmise către creier, iar acesta le analizează și le evaluează. V-ați gândit de unde vine dorul? Cum, poate, cei 40.000 de cardio-neuroni simt un dezechilibru cauzat de o lipsă, de o nevoie chimică (inima fiind și o glandă endocrină) și se manifesta direct acolo, în centrul ființei noastre, în piept? Nici măcar nu mai e nevoie ca informația să urce, inima are memoria sa, amintirile sale și ca atare, reacționează deseori de la sine, imediat, mai pur și mai sincer decât dacă ar fi analizată de către minte. Studii recente au arătat că inima trimite creierului semnale care nu sunt doar înțelese de ea, ci și respectate. Oamenii de știință au descoperit căi neuronale și mecanisme prin care informația transmisă de

la inimă la creier inhibă sau facilitează activitatea electrică a creierului.

Descoperirea aceasta însă pune sub semnul întrebării abordarea clasică, a psihoterapiilor, care găsesc ca unică metodă de tratament sau de ameliorare a unei simptomatologii, terapia „marelui creier”. Ce ne facem atunci cu „micul creier”, cum i ne adresăm lui și conexiunilor formate acolo, cum lucrăm simultan în minte dar și în inimă prin psihoterapie? Este procesul psihoterapeutic, cel pe care îl folosim astăzi, complet și eficient? Se adresează tuturor instanțelor care generează procese psihice?

E nevoie, așadar, să înțelegem cât de aproape este pacientul de conștientizarea faptului că vindecarea sa sau ameliorarea simptomului vine din sediul credinței și nu neapărat din rădăcina gândurilor pe care, ca terapeuți, ne grăbim să le recadrăm. Să ne întoarcem către tradiții și către înțelepciunea sfințelor cărți, unde, inima este prezentată ca o realitate dinamică. Ea „se bucură” și se poate umple de dorințe. În ea se află iubirea de frați, dar și pacea. Tot ea poate fi plină de mulțumire și se poate înviora, dar se poate umple și de întristare; poate fi zdrobită sau plină de durere... „Căci prin credința din inimă se primește dreptatea și prin mărturisirea cu gura se primește mântuirea” (Romani 10:10).

Ca terapeuți, să căutăm să îmbogățim paleta variată a paradigmatelor psihologiei, profitând de faptul că este o știință modernă, dinamică, neexplorată în complexitatea sa, acordând mai multă atenție inimii, fiindcă, acolo, în cele patru camere ale sale, se află cheile vorbirii și ale minții și pentru că emoțiile inimii dictează natura discursului și orientarea gândirii care este o consecință a simțirii iar simțirea... își are locașul ei în spatele sternului.

Putem astfel concluziona că, inima îți poate deschide mintea sau îți-o poate închide. Din pricina ei poți înțelege anumite lucruri și nu le poți înțelege pe altele. Inima își ia uneori decizii pentru sine, înaintea minții conștiente, „gândește” și reacționează în baza emoțiilor pe care le „simte”. Aproape revelatoriu, vorbele pline de înțelepciune, păstrate în lada de zestre a graiului nostru, capătă sens: „ce pleacă din inimă, la altă inimă ajunge”, „să ne rugăm din inimă” (ceea ce exclude automat mintea conștientă și interacțiunea cu ea), „mi s-a luat o greutate de pe inimă.”, „mă doare inima”, „am un foc la inimioară”, „s-a stins de inimă albastră”, „te iubesc... din inimă!”, „Feriți-vă cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei 5, 8)... și, deodată, ca după o mărturisire, începem să simțim mai profund, și să pricepem altfel, mai simplu, de unde ar trebui începută orice terapie.

Ce vremuri, ce timpuri!...

Daniela Tudorița TEODORU

Specialist în kinetoterapie și motricitate specială

Motto:

Pregătirea înseamnă totul.

Conopida nu este altceva decât o varză care a fost educată într-un colegiu.

Mark Twain

Bine ne-am regăsit, dragii mei!

Aproape imposibil să poți transmite urări de sănătate și liniște persoanelor trecute de o anumită vârstă. Trăim momente grele, atât noi, dar mai ales părinții și bunicii noștri.

Îmi pare tare rău de ceea ce se vehiculează prin presă, pe canalele de știri, și anume acele nenorociri care s-au întâmplat în anumite centre pentru bătrâni. Centre în care majoritatea personalului angajat nu era calificată. Mulți angajați nici nu știau, probabil, care e treaba lor pe-acolo, ce anume aveau de făcut. Clar, nu aveau ce căuta acolo!

Am fost și sunt o susținătoare a centrelor de îngrijiri paleative, a centrelor de îngrijiri pentru persoane vârstnice. Acum, la momentul acesta, îmi dau seama, cel puțin așa cred, de emoțiile, frica, spaima care s-au instalat în mintea „Lor”, a părinților, bunicii. Cred și simt că sunt copii, nepoți, care „profitând” de faptul că peste tot, în mass-media, nu vezi decât acele imagini de groază, cu acei bătrâni chinuți, își schimbă modul de discuție, modul de abordare – trecând la amenințări. Amenințări de genul: „dacă nu faci asta...”, „dacă nu te liniștești...”, „te voi duce acolo!”...

Groaznic... cum putem schimba?! Suntem atât de mici...

Îmi pare tare rău și pentru faptul că, la acest moment, totul se generalizează și nu este corect. Nu este corect pentru faptul că sunt centre în care cu adevărat bătrânii sun foarte bine îngrijiți. Personalul este bine instruit și fiecare își face treaba la locul de muncă conform fișei postului de lucru.

Și, cum ar zice românul nostru, „vom trăi și vom vedea”. Vor trece mulți ani până când lumea va uita. Vom asista la un regres imens în ceea ce privește mentalitatea și deschiderea pe care trebuie să le avem față de înființarea și încrederea în căminele pentru bătrâni și în centrele paleative.

Să nu uităm că, odată cu înaintarea în vârstă, la foarte multe persoane, se instalează demența, boala Alzheimer. E cumplit pentru aparținători ca să poată avea grijă de genul

acesta de persoană. Mai ales dacă au și servicii, copii, nepoți. Nu ai cum să-i lași singuri în casă. Pot deveni un pericol social, în sensul că uită apa, gazul deschis... Ce te faci?? Încotro o iei?! Da!!! O soluție ar fi, să angajezi o persoană. Dar, găsești persoana potrivită? Sunt persoane fără experiență în îngrijiri paleative. Vin doar pentru bani! Și nu sunt puține!

Mesajul transmis prin mass-media conduce la ideea că nu învățăm nimic din greșelile trecutului. Așa se întâmplă atunci când angajările se fac pe pile și nu se mai promovează profesionalismul. „Ce dacă nu au făcut școală?” „Vor învăța din mers...” Cu siguranță, așa au gândit o parte dintre angajatori ai centrelor de îngrijire pentru persoane vârstnice.

Ei, uitate că nu este chiar așa!! Dar, repet, suntem atât de mici ca să mai putem schimba noi ceva!

Dragi părinți, dragi bunici, vă doresc sănătate și liniște! Să fiți înțelegători și iertători!

Nu uitați să fiți buni!

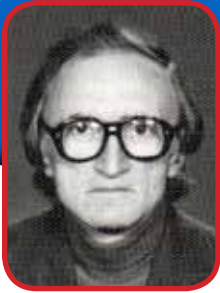
Cu drag,
Daniela!

Motto:

Omul este dispus să fie recunoscător părinților când aceștia nu mai sunt.

Proverb japonez

„Sonetul este fracul lirismului” (Al. O. Teodoreanu)

Gheorghe LEU

SIMȚUL UMORULUI

Când viața este mult prea serioasă,
Eu cred că este chiar ceva firesc
Să râd de ea un pic și să glumesc
Deci să arăt că foarte mult nu-mi pasă.

Eu am un sentiment mai bărbătesc:
Sunt optimist ! Tistețea nu m-apasă
Când este un pahar de vin pe masă
Îi văd doar partea plină și-l golesc !

Iar dacă e pe jumătate plin,
Nu-s pesimist ! Îl umplu până sus
C-așa arată un pahar cu vin !
(Acum citiți în versul opt ce-am spus!)

Cu mine am făcut cândva un pact:
Umorul propriu să-l păstrez intact !

INTRASIGENȚĂ

Un singur drum ajunge-n Cotroceni,
Îl știu toți oamenii acestei nații
Căci doar acolo se primesc ovații
De la suporterii și de la... curteni.

Iar alte drumuri sunt doar imitații
Ce-s ignorate de bucureșteni.
Ei sunt mai înțelepți sau doar vicleni
Și au mult mai înalte aspirații

Toți oamenii politici au o vină :
Prin orișice mijloc vor să parvină.

Iar când ajung să guverneze-o țară
Un lucru foarte important reclamă :
„Că nu au tată și nu au nici mamă!”
(Probabil că-s născuți de-o verișoară).

DINCOLO DE ZÂMBET

Într-un prezent ce încă ne conține
Luptăm să facem multe și de toate,
Ne bucurăm de orice noutate
Căci viitorul chiar prea iute vine.

Atunci voi construi noi aparate
Ce vor munci eficient și bine,
Roboții ne vor face de rușine
Din Terra n-o să mai avem ce scoate.

O să halim mâncare în pastile
Iar mațele nu vor mai fi utile

Căci doar din plastic o să facem flori
Pădurea o vom face scobitori
Chiar muntele va deveni câmpie ...

Și Terra... primul kitsch din Galaxie !

DRESURĂ DE CUVINTE

Am vrut să știu ce-i ăla un sonet
Și cum se face de la cap la coadă,
Cum vorbele se-adună în cascadă
Ca lei și dolarii în buget.

Dar am rămas mereu cu un regret
Că eu aș fi nu vânător, ci pradă
Pentru cuvinte strânse în grămadă
Așa cum stau rugbiștii tête-a-tête!

Destule adjective le refuz
Din clipa-n care scârțâie-n auz,
Iar verbele le-așez după sistem
În locuri foarte bine precizate

E clar! De fapt sonetul e-un poem
Cu buget de austeritate!

BINGO !

Mi-ai spus că de am spirit democratic
Să nu mai critic tot mereu prezentu'
Și că de fapt, nu a sosit momentu'
Iar glasul meu e-al unui singuratic.

Mă certî c-aș fi un tip mult prea apatic
Și că nu merg cum merge azi curentu'
Că nu mă caracterizează sentimentu'
Sau că-n politică nu-s prea îndemânatic.

Eu însă, lumea nu vreau s-o îndrept
Dar cei ce mă citesc de la-nceput
Să râdă doar o clipă, un minut
Și să nu spună că sunt mai deștept.

Dar să afirme, în final mereu :
„Ia uite ! Așa gândesc și eu!”

METAFORE MODERNE

Am reușit chiar tot ce ne-nconjoară
Să punem în rigide teoreme
Din care am ales diverse scheme
Pe care le-nvățăm pe dinafară.

Trecutul a ajuns chiar o povoaară
De care știm cum să scăpăm la vreme.
Computerele, astăzi scriu poeme
Pe lună omul urcă și coboară.

Dar ea ne-a-ntâmpinat cu praf ostil
Și ne-a-nzestrat cu noi figuri de stil

Înlăturând lumina de mătasă
De pe obrazul Lunii, milenar
Metafora „A nopților crăiasă”
Azi o numim mai doct „Pustiul lunar”.

REGRETE

Azi lumea parcă prea mult s-a schimbat;
Avem și laser și televizor,
Și sateliți, și avioane-n zbor
Mereu spre cerul cel mai depărtat

Chiar comunismul, ce s-a stins ușor,
Capitalismul zis civilizată...
Și de curând noi toți am acceptat
Globalizarea – înger păzitor.

Deci suntem pe cea mai înaltă treaptă
Când visul se transformă iute-n faptă.

Știu totul despre toate ce există
Dar un regret în inimă persistă:
Da! Lumea a crescut decenii, ani în șir
Dar n-a mai dat un Mozart, un
Shakespeare.

UMORISTICE

Prof. Ion DOBRIN

Epigrame

Constatare

Ieri, Ion și cu Aneta
Ocupau doar discoteca.
Iară azi, fir-ar să fie,
Doar holul la farmacie.

Tinerețe-bătrânețe

Când ești tânăr-ochi de foc
Ai muta munții din loc.
Bătrânețe, haină „gre”
Tu ai vrea, da’ n-ai cu ce.

Pot să știu

Mai de mult nu prea știam,
Însă toate le puteam.
Astăzi, sincer ca să fiu,
Pot să spun că... doar le știu.

Amintire

Am fost tânăr și frumos
Și bărbat periculos.
Și azi sunt la fel, bărbat,
Că scrie-n certificat.

Poezii de relaxare

Nu mă las

Și vremuri vechi, și vremuri noi
Trecut-au tainic, fără glas
Și m-am trezit la 62,
Dar nu mă las.

Chiar dacă mușchii sunt mai moi
Și acea fibră n-o mai au,
Mă simt „bazat” în 62,
Și nu mă dau.

Și orice-ar zice ăștia „noi”
Că nu mai pot cum am putut
Îl schimb pe 6, și pun 2,
Și nu mă dau bătut.

Verde și uscat

De când sunt pensionar
Un lucru n-am mai mișcat.
Eu aș vrea un pic, măcar,
Dar ce-a fost verde s-a uscat.

Și, când ies la o plimbare,
Doar așa, pentru „marcat”,
Mă gândesc cu întristare,
Ce-a fost verde s-a uscat!

Nu vă spun că, bunăoară
Am fost aspru judecat,
Când mi-a zis o domnișoară:
„Moșule, te-ai cam uscat”!

Atunci am plecat acasă
Neavând ce să mai zic,
Când vecina mea frumoasă
Făcea plajă pe-un țolic.

Am privit-o, m-a văzut,
S-a mișcat și mi-a zâmbit,
Și de mult ce mi-a plăcut
Uscatul mi-a înverzit!

Văzând schimbarea „naturii”
De nimic n-a ținut cont,
Mi-a zâmbit în colțul gurii:
- Moșule, ești „bagabont”!

Dezlegări rebus:

MOȘ ION ROATĂ (I): G, LIBERALI, ADUNARE, AA, JUDETE, ACT, DUR, BOIER, CUSMA, OM, O, HI, ANI, EO, I, C, SURORI, MOLDOVA, NM, VORBA, ISAB, AIDA, FRATI, LD, VALAHIA;
(II): MILCOV, CSA, UNIRE, DACI, FRUMOASA, GLAS, FRATI, HO, TARAN, N, ROATA, TIV, GIR, A, FATA, R, COASA, IL, AVAL, NEGRU, MINTE, STEI; **(III):** VLADICA, NC, I, FERICIRE, ADUSI, EM, L, TARA, TAURI, AMINTE, NEB, IST, ROATA, TEI, CAP, RT, IN, OGRADA, JILT, I, NIT, A, GREUTATE; **(IV):** VASILE, TNT, ALEB, BOIER, USURINTA, UNIRE, BUNI, VALAHIA, TM, RA, SM, F, U, TI, ITALIAN, A OU, SANGE, ROATA, MAI, RASINTELES; **(V):** TULBURAT, H, A, SUPARARE, LA, BOIER, M, O, BOLOVANI, NOI, US, BAC, ADUS, ISO, R, TARAN, MICA, I, GUME, RN, STANCA, HEI, PANA, GLUME; **ION ROATĂ ȘI VODĂ CUZA:** PLACERE, JOC, RAZES, RAITA, ICA, ACASA, L, SUPARARE, VA, TI, NFR, AMAR, ATATA, DRAGI, V, FI, IRAN, E, MOJACI, DO, CUCON, TARAN, ORACOL, CUZA, NIL, DEPUTAT;

Bătrânețe haine grele

Selecție de **Vasile LARCO**

La bătrânețe

Ai senzația acută,
Când lui Cronos dai tribut,
Că memoria-i făcută
Să regreți ce n-ai făcut.

MIHAI BATOG-BUJENIȚĂ, Iași

Speranța bătrânului

De zeci de ani de dus în spate-o țară,
O să stau jos și eu – își spune el –
Și-o să mă bucur iar de primăvară...
Când vor gândi și cei de sus la fel!

GHEORGHE BĂLĂCEANU, Iași

Destăinuiri

Aproape am optzeci de ani
Și sunt azi printre veterani,
N-aș zice că-s „gânsac” bătrân,
La suflet tot „boboc” rămân!

ȘTEFAN BOBOC – PUNGUȘTEANU, Iași

Unui burlac în vârstă

Că nici acum nevastă n-are,
E o dilemă, un miraj:
Ori este lipsă de curaj,
Ori are un curaj prea mare!

MIHAI COSMA, Iași

Sprijin la bătrânețe

Nepotul, falnic, sănătos,
Din slujbă, însă, a fost scos...
Acum, să vezi, nădejdea lui
E pensia bunicului!

AMALIA COSTINESCU-CROSOS, Iași

O nouă expresie a grijii guvernului

În baza unor estimății,
Bătrânilor ce trag să moară,
Li se acordă compensații
La... lumânările de ceară.

NECULAI DARIE, Iași

Regrete eterne

Cu multe doamne am călcat
Porunca Ta, pe care-o știi:
Dar Doamne Sfinte, ce păcat
Că nu mai pot păcătu!

EUGEN DEUTSCH, Iași

Pensionarii

S-aleagă altfel de protest,
De vor să ceară mai mulți bani,
Căci greva foamei e un gest,
Ce-l fac oricum de câțiva ani!

GEORGETA PAULA DIMITRIU, Iași

Bătrânul cu soția tânără

Un bătrân, la care țin,
Poate-avea urmași și bani,
Dacă are un vecin
De vreo... douăzeci de ani.

MAFTEI FLORESCU, Vaslui

La pensie

Nu-l satisface întru totul,
Dar barem e o consolare,
Să-și salte pe genunchi nepotul
În dorul unei secretare.

IOAN FRENȚESCU, Iași

Cugetare

Bună-i tinerețea,
Grea e bătrânețea,
Prima ne tot vrea viril,
Iar a doua doar... util!

DUMITRU GRIGORAȘ, Iași

Regrete

În anii care au trecut
Știai că poți, dar nu ai vrut,
Acum bătrân și cu nepoți,
Degeaba vrei... dar nu mai poți.

MIHAI HAIVAS, Iași

Unui crai bătrân

De iubite-i plin trecutul,
Chiar și azi, o preafrumoasă
A venit să-i dea sărutul,
Dar... cu vârful de la coasă.

IOAN HODAȘ, Vaslui

Politica și pensionarii

Ilustrii noștri demnitari,
Uniți în cuget și simțire,
Nu spun că-s mulți pensionari,
Ci... cam puține cimitire.

EMIL IANUȘ, Suceava

La vârsta a treia

Ai prestigiu prin etate,
Dar o implicare slabă:
Ce folos că știi de toate,
Însă nimeni nu te-ntreabă!

CONSTANTIN IURAȘCU - TATAIA, Iași

La senectute

Dai sănătății-ntăietate,
Ești copt ca bobul dintr-un spic,
E vârsta când le știi pe toate,
Dar nu poți face mai nimic!

VASILE LARCO, Iași

Sfat bătrânesc

Deși e viața foarte grea,
Vă spun, și chiar mă trec fiori,
Să nu vă bateți joc de ea,
Că nu trăiți de două ori!

IOAN V. MAFTEI BUHĂIEȘTI, Vaslui

Conflict între generații

Cei tineri, sinceri cum îi știm,
Ne reproșează-n mod concret,
Nu faptul că îmbătrânim,
Ci că îmbătrânim prea-ncet.

GEORGE PETRONE

Unui poet octogenar

Doar un autograf, firește,
Îi cer acestui autor,
Să-mi dea acum, cât mai trăiește,
Căci nu-l văd eu muritor.

IOAN TODERAȘCU, Vaslui

Mesaj către pensionari

Dragii mei pensionari,
Nu-i de unde pensii mari,
Vă dăm bonus drept mărire:
Drum expres spre cimitire.

CORNELIU VĂLEANU, Iași

EPIGRAME la tema: „persoane de vârsta a treia”, cuprinse în Antologia: „BĂTRÂNEȚE HAINE GRELE”, Editura Fundației Culturale LIBRA, București, 2010, îngrijită de Valerian Lică.

Haz de necaz la vârsta senioratului

Prof. Maximilian OPAIȚ

LA VÂRSTA A TREIA

Ajuns în toamna vieții, parcă
De-un singur lucru-i este frică:
Gândește, inima de-ncearcă,
Degeaba frunza Evei... pică!

UNUI VÂRSTNIC

Fiind marcat mai mult de boală,
Mergea pe drum, gândind, săracul,
Că zilnic, plasa lui e goală,
... ca stomacul!

DINAMICĂ NUANȚATĂ A ISTORIEI

Trecut de-o vârstă, e convins,
Istoria, că se repetă;
De-aceea, nu se lasă-nvins,
Când vine vorba de-o... brunetă!

UNUI SENIOR DIN POLITICĂ

De-o vreme, mult mai optimist,
Cu-atâtea dame-n jur, splendide,
Obișnuit ca *traseist*,
Mai speră, încă, la... *partide*!

ÎN PAPUCI DE CASĂ

Cu pași târșiți, pășește rar,
Ținând în dreapta un baston,
Când pleacă uneori (hoinar),
Cu gândul numai... în balcon!

SPERANȚE LA VÂRSTA A TREIA

Deși, din criză a ieșit,
Rămas-au *datorii* uitate,
Pe care, omul chibzuit,
Le *lichidează*, dar... în rate!

SOLUȚIE DOMESTICĂ

Când se *sparg în cap ulcele*,
Și femeia-i supărată,
Împăcarea stă-n acele
Bucurii, de altă dată!

PE AFARĂ-I VOPSIT GARDUL, ÎNĂUNTRU... LEOPARDUL! (REINTERPRETARE)

E semn de iarnă timpurie,
Căci a albit la tâmple părul,
Dar și motiv de bucurie,
Când nu se află... adevărul!

Strigi, dar nimeni nu te-ascultă!

Vasile LARCO

TACITURNUL

Sucit cum e, nu știu cum face,
E greu să afli ce gândește:
Vorbește și atunci când tace
Și tace chiar și când vorbește!

EXTINDEREA CORUPȚIEI

La noi se minte ne-ntrerupt,
Azi nu se întrevăd minuni,
Căci a ajuns a fi corupt
Și detectorul de minciuni!

CULMEA GÂNDIRII

E-o faptă-admisă, tam-nisam,
De dragul Londrei sau Genevei:
Gândind la Mărul lui Adam,
Să cadă grabnic frunza Evei!

OUL, MISTERUL CREAȚIEI

Când nu e coaja-ndepărtată,
Ce-ascunde oul, e o taină;
Cum nu se știe niciodată
De omul sub oricare haină!

TAINA PĂMÂNTULUI

Și a pământului splendoare
O latură-i puțin umbrită:
Ne dă o viață de mâncare
Ca în final să ne înghită!

ÎNAINTE ȘI DUPĂ CREAȚIE

Geneza-i arhicunoscută,
Știința a găsit răspuns;
Din haos lumea e făcută
Și tot în haos a ajuns!

POVEȘTEA VORBEI

În trecut când nu vorbeai
Veșnic ascultat erai
Azi când sărăcie-i multă
Strigi, dar nimeni nu te-ascultă!

MAIMUȚA

Nemaiputându-se abține
A coborât din vârf de pom
Și s-a trezit că-i om de bine
Chiar înainte de-a fi om.

PRIETENUL OMULUI

Un vechi precept au toți stăpânii
Și țin la el, cum știu doar ei:
Să aibă lângă casă câinii,
Îndepărtându-i pe căței.

Haz de necaz la vârsta senioratului

Laurențiu GHIȚĂ

Ce-ți doresc eu ție...

Un singur lucru îi doresc
Acestei țări, deloc normale:
Și ea să crească precum cresc
Aceste pensii speciale!

„Prejudecată”

„La Botoșani se-agață harta”,
Afirmă unii, cu dispreț;
Deci, restul țării - asta-i soarta! -
Atârnă de acest județ!

Cântă cucul...!

Cântă cucul, bată-l vina,
Însă nu prin Bucovina,
Ci pe la italieni,
Dup-ai lui bucovineni!

„Casting”

La teatru, pentru scena Julietei,
A fost o luptă foarte dificilă,
Dar n-a luat actrița rolul fetei,
Căci a venit o alta, mai... *c-o pilă!*

Bipedul

Bipedul, definit la unison,
Indiferent de sex sau arhetipuri,
E-acela ce posedă telefon,
Și dă la toată lumea numai *beep-uri*.

Umoristul

Este scriitorul care știe
Ca, prin harul său concret, sublim,
Să se relaxeze-atunci când scrie,...
Nu ca noi atunci când îl citim!

Brutăria - definiție de stadion

Un concept care intrigă
Definește brutăria:
Locul unde,-n România,
Mulți o pun de mămăligă.

Realitatea

Cercetători britanici au decis
Într-un raport citat de toți profanii
Că și realitatea-i tot un vis
Din care ne trezim când facem nani.

Constatare tristă

Spunea un mare scriitor
- Și-s de acord total cu dânsul -
Că astăzi, când citești umor,
În loc de râs, te-apucă plânsul!

„Efect”

În viață ades se constată
Un fapt confirmat de morală:
O mână pe alta o spală,
Dar tot nu-i niciuna curată.

Gen minor... la mintea minorilor!

De-anumiți epigramiști se poate,
Dacă vei citi e scriu, să zici,
Că, fiind la vârste-naintate
Dau frecvent în mintea celor mici.

Notă: Selecție după volumul „Pâine și circ(umvoluțiuni)”, apărut în 2022, la Râmnicu Vâlcea, cu prefața lui George Corbu, cu postfața lui Cornel Udrea și cu grafica + desenele hazlii ale lui Costel Pătrășcan. Cartea mi-a oferit-o autorul cu generozitate când m-a vizitat acasă, împreună cu Maximilian Opaț, în seara zilei de 31 august a.c., în drum spre Chișinău, unde a participat la începutul lunii septembrie la Concursul de epigrame dedicat creației eminesciene, ediția a XII-a, a Congresului Mondial al Eminescologilor, cu genericul „Eminescu, homo sapiens”.

Serghei COLOȘENCO

Viața noastră

Să râdem cu...

Gheorghe NICULESCU

SALUT

Mă răscolește-un gând durut,
Născut în timpul cel acut
În care noi ne-am cunoscut
Și ne-am iubit, dar n-am știut
Să facem ce am fi putut,
Fiind prea plini de început
Să fi făcut ce-i de fi făcut
Și-ar face orice evolut
Care prin viață a trecut.

Acum, când timpul m-a umplut
De ofuri, nici chiar Belzebut
Nu-mi poate da ce am pierdut.

Prin aste rânduri, te salut,
Deși aș vrea să te sărut.

REVEDICĂRI

Ziua de muncă să fie
De la prânz pân' la chindie;
Să fim liberi vinerea,
Sâmbăta, duminica,
Dar și luna, tot așa.

Tot plebeul - vrea, nu vrea -
Să primească pensia,
Dacă și-a servit cumva,
Doar zece ani, Patria.

Vacanțele să tot crească,
Leafa să ni se mărească
Și să ni se dea în mână
De trei ori pe săptămână;

Să ni se acorde, frate,
Spor de somn, de sănătate,
De hrană, de trăit bine,
Însă nu și de rușine,

Și spor de conducere
Că plimbăm mașinile
Prin toate hârtoapele
De își pierd șuruburile.

Viața noastră

Să nu fim luați în șuturi
Dacă promovăm rebuturi!

ORTUL ȘI PARUA

O para și cu un ort,
Stând pe pieptul unui mort
Care cât a trăit, cică,
Umbla cu ocaua mică.

Zice ortul: - Dragă, cică,
Acesta, mortul adică,
Umbla cu ocaua mică
Și a fost prins, va să zică,
Cu-o avere măricică,
Care i s-a confiscat,
De asta s-a spânzurat.

- Așa deci, zise paraua,
Sunt mulți care strâng cureaua,
Ca să-îndoape haimanaua !

MORALA:

Orice om, când e să moară,
Nu ia cu el o comoară
Ci un ort și-o para chioară.

UNUI SCRITOR

El a scris o nouă carte
Și-a-nceput a o împarte
Celor care au norocul
S-aibă cu ce-aprinde focul.

UNUI TATĂ DE FOTBALIST

Fiindcă băiatul lui
Are simțul golului,
I-a golit sertarele
Dar și buzunarele.

ÎNSCRISURI

Observai că-n satul tău,
Pe porți scrie „Câine rău”
Nici pe o poartă - îți spun -
Nu am văzut scris „Om bun”.

NAIVITATE

Mai întâi s-a tatuat
Și apoi s-a botoxat,
Sperând să-și atingă scopul,
Cum prevede horoscopul.

UNUI PĂCĂTOS

A mințit și a furat,
Pe Dumnezeu l-a-njurat ...
Acum pupă moaștele
Să-i ierte păcatele.

GHINION

Pe Dumnezeu l-a rugat
Să îi dea o soacră bună
Și Domnul l-a ascultat,
Dar soția-i cam nebună.

CONCURENȚĂ

Concursul a fost luat
De un neșcolarizat.
Școlile sunt inutile
Dacă ai sus-puse pile.

CA TURCUL ȘI PISTOLUL

La pensie a ieșit
Cu un venit nesimțit,
Pentru că, neavenitul,
E și el precum venitul.

VENITURI

Unuia cică-i venea:
Foame, atunci când mânca,
Foarte somn, dacă dormea
Și soacra, când nu voia.

UNUI AMOREZ

Din priviri el o-ndemna
Să-i facă un semn, cumva,
Însă ea, i-a dat papucii,
Căci a făcut semnul... crucii.

MÂȚEASCA FANTEZIE

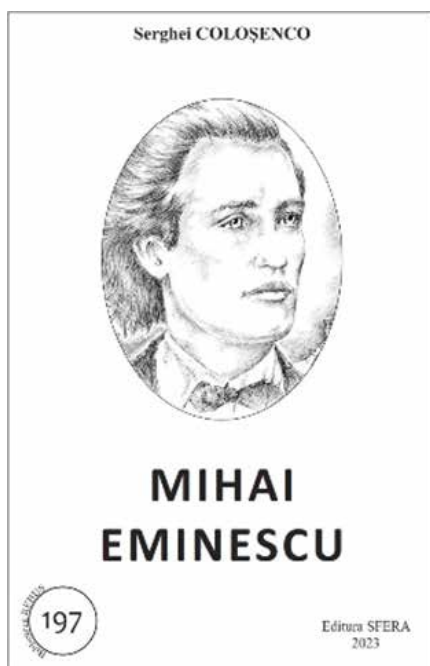
Aristotel PILIPĂUȚEANU

Pisicile au fost dintotdeauna îndrăgite de oameni. La Roma se plimbă nestingherite de mii de ani pe ruinele antichității și modernele edificii. Asiaticii și africanii le-au închinat somptuoase monumente. În lumea contemporană au atins celebritatea scenică prin formația olandeză country și pop "Pussycat". Filmul de animație "Pisicile aristocrate" a fermecat câteva generații. În literatură, motivul a fost ultraexploatat de la "Motanul încălțat", recuperat de Charles Perrault la "Părerile despre viață ale motanului Murr", consemnate de E. T. A. Hoffmann, de la diabolicul patruped pripășit "La hanul lui Mânjoală" până la eroii alegorici Arpagic și Maidaneza.

Era imposibil ca rebusistul Serghei Coloșenco să rateze un asemenea generos motiv, mai ales că are în casă plăcuta companie a motanului Mițu, căruia, "la ceas aniversar" îi dedică o plachetă înnobilită de înaltele auspicii ale lui... Eminescu. Un Eminescu ferit de postura hieratică, un Eminescu apropiat de noi, lumesc, preocupat de griji aparent mărunte, ce țin de lipsuri, foame, oboseală, frustrare, trecând puntea ironiei spre umorul bonom și compasiunea mișcătoare față de necuvântătoare. Un Eminescu amintindu-și de vremurile fericite când *copii eram noi amândoi / Frate-meu și cu mine...* L-am alina cu diminutiv, dacă prin alăturarea Mihăiță Eminescu n-am comite un oximoron de toată frumusețea care ne-ar arunca direct în tabăra huliților detractori ai Luceafărului. **Nu știi**, zice rebusistul, **dacă Poetul a îndrăgit ființele mici, domestice. Nici dacă, la Bojdeuca din Țicău, cât a stat la Creangă, a mângâiat vreo pisică. Dar știi că în poezia și proza sa a descris niște... motani.** Aceștia devin eroii substanțialelor careuri și ai voioaselor enigme ilustrate. Un fragment din poemul "Copii eram noi amândoi..." subliniază contribuția patrupedelor la jocul infantil: motanul alb-vistier, Mârzac cel chior – ministru într-o fabuloasă împărăție septentrională. "Cugetările sărmanului Dionis" reprezintă o succulentă sursă de vocabule semnificative, abil îngriate. Celebra comparație prin care cineva se uită "ca mâța-n calendar" este dejucată prin bănuiala că motanul ar avea preocupări filosofice (**idei înșirate în mățeasca fantezie**) și literare (**heimizând duios la Lună**).

Sedus de mieunatul motanului său real, emis în variate registre, imperativ, tandru-implorator, șugubăț, dictatorial, pufos, insinuant, agresiv sau smerit, Serghei Coloșenco își continuă demersul cercetând atent ungherele textelor eminesciene cu misiunea ludică dar absorbantă de a descoperi mătăsoasele feline. Reîntors din depărtări, Călin regăsește fata de împărat într-o atmosferă domestică: **În cotlon toarce motanul, pieptănându-și o ureche.** Făt-Frumos din lacrimă, în schimb, este terorizat de motanul credincios Genarului. În nuvela „Cezara” călugărul Ieronim împarte chilia sa mobilată sumar cu motanul cel negru. La curtea cuconului Vasile Creangă, niște copii sunt așezați la **masa mățelor** și unul dintre ei este **curios ca un**

motan. Investigațiile se extind la poeziile Elenei Farago, amintirile lui Creangă sau romanele scrise de Georges Simenon. Definițiile sunt împănate cu sintagme de genul „cozile motanilor”, „motan pe margini”, „epitet al unui motan”, „inimă de motan”. Placheta este admirabil ornamentată cu ipostaze ale sărbătoritului Mițu: carte de vizită, pasionat de rebus, cu prietenul său cel mai bun (Coloșenco, desigur), cu priviri leneșe, dezamăgit („Nu mă-nțelegi!”) etc. Cea mai reușită imagine, din multe motive, este subintitulată „Tandrețe...” și garnisită cu o excelentă poezie scrisă de Eugen Deutsch: „Cat story”. Spre final, neamul felin și nefelin din care descinde Mițu este înscris în câteva „zoo-aritmogriфе”. Parcurgând placheta ca dezlegător, m-am întrebat de unde îl cunosc atât de bine pe Mițu, a cărui poveste o știu, dar pe care nu l-am văzut **live** niciodată. Și am descoperit: aproape toate enigmaticele ilustrate ale lui Coloșenco din ultimii 20 de ani au o singură ipostază pentru noțiunea motan (mâță, pisică): Mițu. Nu pot încheia fără a constata că pe copertă avem un desen care sugerează un Eminescu blând cu ochi albaștri, un suedez superb, un viking rasat. Ar fi fost la fel de **astral**, cum zice Călinescu referindu-se la minunea fotografică realizată la Praga și sintetizând tot ce poate avea mai frumos tipologia meridională.

PORTRET

Țăranu-i harnic, mândru, cumsecade,
În straie parcă-i floarea cea de măr,
Înconjurat de cinste și-adevăr,
Trudește zilnic să adune roade.

În spuma laptelui muls în ciubăr
Vezi fruntea lui ridată în arcade
Vrând taina-mbătrânirii s-o deznoade
Și cum de-i merge traiul în răspăr.

Îl știu: stejarul, bradul și țapina,
Din viu respect că duce munții-n spate
Își pleacă fagul înspre el tulpina.

Dar sunt azi defrișori mulți, din păcate,
Avizi, ce prind pe alții să blesteme
Că urșii nu au habitat de-o vreme.

NOSTALGII

Îți mai aduci aminte noaptea-n care
Întâia oară ne-am îmbrățișat,
Eu stelele, pe rând, le-am încărcat
În *Carul Mic*, apoi în *Carul Mare*?

Târziu, doar eu rămas-am nemișcat,
Și stelele plecat-au la culcare,
Pe-un ram o gingașă privighetoare
Doar pentru tine, știu, că a cântat.

Erau pe-atunci doar cânt și poezie,
Apoi o nuntă mare am făcut,
Cotnari, dar și *Fetească* s-a băut.

Toți oamenii trăiau în armonie,
Și n-auzeai de bârfe, vicșuguri,
Iar vinul, încă, se făcea din struguri.

SOLICITARE

Solicitarea pare că-i firească:
Atunci când n-ai și e de unde cere,
Păcat de cel ce n-are în vedere
Că Domnul poate să ne mulțumească.

Poți să primești de toate, după vrere,
Vei fi bogat, doar mană e cerească,
Venitul ar putea mai mult să crească,
Din cer va curge lapte, dar și miere.

Ca tinerii români azi să trăiască
Așa cum vor, în lux și să prospere,
De toate viața lor să le ofere,

Ar trebui, scuzați, să și muncească,
Atâta vreme cât sunt în putere,
Nu prin străini, ci-n țara românească!

Vasile LARCO

Ion Creangă, MOȘ ION ROATĂ (Anecdotală)

Serghei COLOȘENCO

La 1857, pe când se fierbea Unirea în Iași,... (4; nom.; sg.) moldovenii... (1), ca de-alde Costache Hurmuzachi, M. Kogălniceanu și alții, au găsit cu cale să cheme la... (2) și câțiva țărani fruntași, câte unul de fiecare... (3-I; pl.), spre a lua și ei parte la facerea acestui măreț și nobil... (3-II) național. Cum au ajuns țărani la Iași,... (4; nom.) au pus mână de la mână, de i-au ferchezuit frumos și i-au îmbrăcat la fel, cu cheburi albe și... (5-I; sg.) nouă, de se mirau țărani ce berechet i-a găsit. Apoi, se zice că i-ar fi dat pe sama unuia dintre... (4; sg.) să le ție cuvânt, ca să-i facă a înțelege scopul chemării lor la Iași.

... (5-II; sg.) buni, știți pentru ce sunteți chemați aici, între noi? zise... (4; nom.) cu blândeță.

- Vom ști, cucoane, dacă ni-ți spune, răspunde cu sfială un țăran mai bătrân, scărpinându-se în cap.

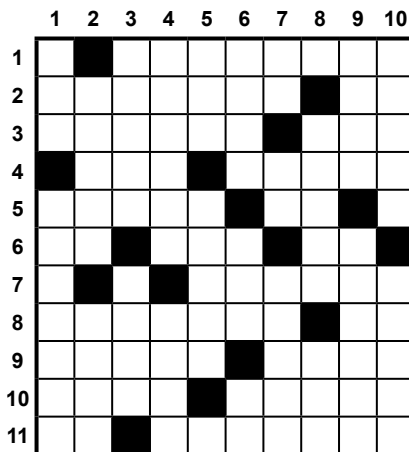
- Apoi, iaca ce,... (5-II; sg.) buni: de sute de... (6), două țări... (7), creștine și megieșe,... (8) noastră și... (11) sau Țara Muntenească, de care poate-ți fi auzit vorbindu-se, se sfâșie și se mănâncă între dănele, spre cumplita urgie și pieire a neamului românesc. Țări... (7) și creștine, am zis,... (5-II; sg.) buni; căci precum ne închinăm noi, moldovenii, așa se închină și... (10; nom.) noștri din... (11). Statura,... (9), hrana, îmbrăcămintea și toate obiceiurile câte le avem noi le au întocmai și... (10; nom.) noștri munteni.

Celelalte definiții: 2) Anca Apostol. 4) Tare. 6) Hai! – Eugenia Olaru. 8) Nae Manea. 9) Muncitor agricol din Egiptul antic. 10) Operă de Verdi. 11) Lidia Dobrea.

VERTICAL: 1) Garanție – Vechi instrument muzical. 2) A se zgudui – De forma unui ou. 3) Oraș în

județul Mureș – „Centre for Liver Research and Diagnostics”, India (siglă). 4) Plantă lipsită de spini – „Dutch Business Association Vietnam” (siglă). 5) Ciomag – Soi de pește mic. 6) Fluture mare, nocturn, din America tropicală – „Industria Usuja Vrhnikā” (siglă) – Cafele! 7) Scriere! – Olga Olaru – Soția lui Ben-Ardun din poezia „El-Zorab”, de George Coșbuc. 8) Insulă în Oceanul Pacific – Sportul minții. 9) Cântec de Grigore Ventura (2 cuv.) – Împodobiți. 10) Element de compunere pentru „tratament” – A ademeni.

Dicționar: ISAB, EREB, LA CE?

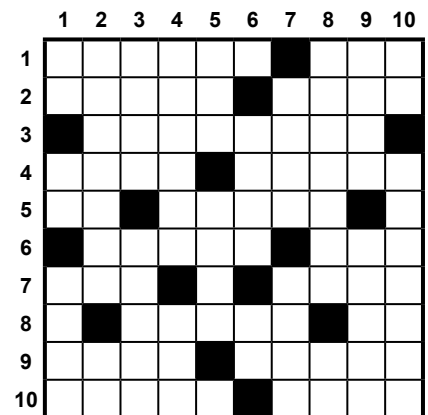

Țări megieșe, am zis, oameni buni; căci numai pârauașul... (1-I), ce trece pe la Focșani! (1-II), le desparte. „Să-l secăm dar dintr-o sorbire” și să facem sfânta... (2-I), adică înfrățirea dorită de strămoșii noștri (2-II), pe care ei n-au putut s-o facă în împrejurările grele de pe atunci. Iaca, oameni buni, ce treabă creștinească și... (3) avem de făcut. Numai Dumnezeu să ne ajute! Înțelege-ați, vă rog, oameni buni, pentru ce v-am chemat? Și dacă aveți ceva de zis, nu vă sfițiți; spuneți verde, moldovenește, ca

la niște... (4) ce vă suntem, că de-aceia ne-am adunat aici, ca să ne luminăm unii pe alții și Dumnezeu să ne lumineze pe toți cum a ști el mai bine!

- Înțelegem, cucoane, așa a fi, răspunseră câțiva... (5; sg.) mai rușinoși; că, dă, dacă nu-ți ști dumnea-voastră ce-i pe lume, noi, țărâtimea de la coarnele plugului, avem să știm ce-i bine și ce-i rău?...

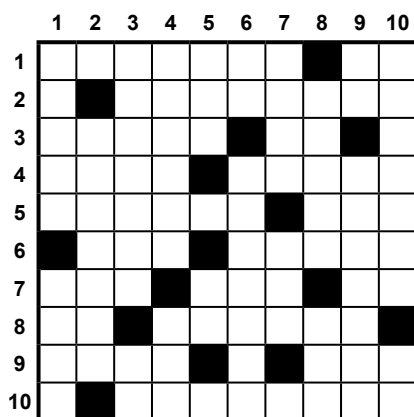
- Ba eu, drept să vă spun, cucoane, n-am înțeales! cică zise cu îndrăzneală unul dintre... (5; sg.), anume Ion... (6). Ș-apoi, chiar dacă ne-am pricepe și noi la câte ceva, cine se mai uită în gura noastră? Vorba ceea, cucoane: „... (5; nom.), când merge, tropăiește, și când vorbește, hodorogește”, să ierte cinstită... (7) dumneavoastră. Eu socot că treaba asta se putea face și fără de noi; că, dă, noi știm a învărti sapa,... (8) și secerea, dar dumneavoastră învărtiți condeii și, când vreți, știți a face din alb... (9) și din... (9) alb... Dumnezeu v-a dăruit cu... (10), ca să ne povățuiți și pe noi, prostimea...

Celelalte definiții: 4) Voce. 5) Horia Oprescu. 6) Tip de cusătură. 7) Garanție. 8) Pe el. 9) În josul apei. 10) Colț de stâncă.

VERTICAL: 1) Vârf de munte! –

Gheorghe – Măsură de greutate. **2)**A se lumina la față – Șase roman. **3)**Instrument muzical cu coarde – Uragan (pop.). **4)**Coajă – Afluent al Dunării. **5)**Uium (înv.) – „Autotun antiaerian” (abr. milit.). **6)**Cetate legendară în Palestina – Sandu Naumescu. **7)**Greutatea ambalajului – Pictor englez (1618-1680). **8)**Fragilă – Ghete! **9)**Stil vocal propriu jazului – Apariție. **10)**Usturoi (reg.) – A se înfășura în ceva.
Dicționar: OEM, OFRA, FAES.

Celelalte definiții: **3)**În temă! **5)** Abreviere oficială pentru statul Nebraska din SUA. **6)**Acest (pop.). **7)**Arbore melifer – Carte! **9)**Cui bont.

VERTICAL: **1)**Trai – Bară de metal subțire. **2)**Sat în județul Mureș. **3)** A anatemia – Lidia Ghica. **4)**Trupe debarcate sau parașutate în spatele frontului inamic – Picături de otravă! **5)**Râu pe care era așezată Sparta (mit.) – Costel Georgescu. **6)**Dimpotrivă – Stâncărie. **7)**Nu aceasta – Trunchi de copac! **8)** Rezistentă la boli – Doamnă (abr.). **9)** Nicoleta Roșca – Moment reamintit. **10)**Starea celui necăsătorit – În eter!
Dicționar: NEB, OTR, IRI.

*

Moș Ion... **(9-I)** se duce și vrea să ridice bolovanul, dar nu poate.

- la du-te și dumneata, moș... **(1)**, și dumneata, bade Ilie, și dumneata, bade Pandelachi.

În sfârșit, se duc ei vro 3-4 țărani, urnesc bolovanul din loc, îl ridică pe umeri și-l aduc lângă... **(2)**.

- Ei, oameni... **(4-II)**, vedeți? S-a dus moș Ion și n-a putut face treaba singur; dar când v-ați mai dus câțiva într-ajutor, treaba s-a făcut cu mare... **(3)**, greutatea n-a mai fost aceeași. Povestea cântecului:

*Unde-i unul, nu-i putere,
 La nevoi și la durere;
 Unde-s mulți, puterea crește,
 Și dușmanul nu sporește.*

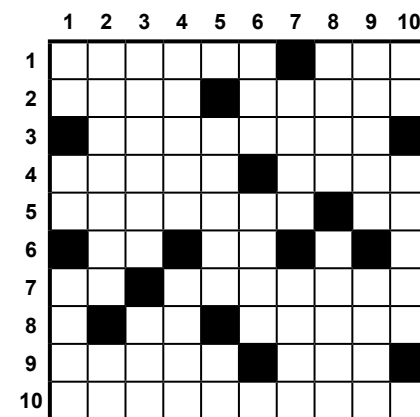
Așa și cu... **(4-I; nom.)**, oameni... **(4-I; nom.)!** Credeți dumneavoastră că, de-a ajuta Dumnezeu a se uni Moldova cu... **(5)**, avem să fim numai atâția? Frații noștri din Transilvania! **(6)**, Bucovina, Basarabia și cei de peste Dunăre, din Macedonia și de prin alte părți ale lumii, numai

să ne vadă că trăim bine, și ei se vor bucura și ne vor iubi, de n-or mai îndrăzni dușmanii, în vecii vecilor, a se lega de români. D-apoi frații noștri de... **(8)**: franțujii,... **(7)**; sg; nom.), spaniolii și portughezii, ce așteaptă? La orice întâmplare, Doamne ferește, stau gata să-și verse... **(8)**; nom.) pentru noi..... **(4-I)**; nom.) face puterea, oameni... **(4-II)**. Ei, acum cred c-ați înțeles și... **(10)**.

- Ba eu, unul, să iertați dumneavoastră, cucoane, încă tot n-am înțeles, răspunde moș... **(9-I)**.

- Cum se face asta, moș loane? Mai bine ce v-am talmăcit, și un copil putea să înțeleagă.

- Mai așa, cucoane, răspunseră ceilalți.

Celelalte definiții: **1)**Trinitrotoluen (abr.). **2)**Abreviere numismatică folosită la unele monede romane, bătute la Alexandria. **5)**Temel! **6)** Cușme! **7)**Tei! **8)**Produs galinaceu. **9)**Încă.

VERTICAL: **1)**Auxiliar al viitorului – În cuvă! – Râu în Franța. **2)** Gaițe-de-munte – Olga Axinte. **3)** Frunză lipsită de pețiol – Țara de Sus. **4)**Localitate în Turcia – Soi de ardei (pl.). **5)**Oraș în Iran – Timp calendaristic. **6)**Lac în China – Loc pentru păscut. **7)**„Orchestra Națională Bordeaux Aquitaine” (siglă) – Bune la bărbierit. **8)**Oraș dâmbovițean – Aflat în urmă. **9)** Inexistență – Vechea poliție. **10)** Județul Teleorman (abr.) – N-au cum să se îmbolnăvească.

Dicționar: TARR, EBI.

*

- Moș loane, zise acum... **(3)**; nom.), cam... **(1)** de multă oboseală, ia spune dumneata, în legea dumitale, cum ai înțeles, cum n-ai înțeles, de când se face atâta vorbă;

să auzim și noi!

- Dă, cucoane, să nu vă fie cu... (2), dar de la vorbă și până la faptă este mare deosebire... Dumneavoastră, ca fiecare... (3), numai ne-ați poruncit să aducem... (4; pl.; nom.), dar n-ați pus umărul împreună cu... (5) la... (6), cum ne spuneți dinioarea, că de-acum toți au să ieie parte la sarcini, de la vlădică până la opincă. Bine-ar fi dac-ar fi așa, cucoane, căci la război înapoi și la pomană năvală, parcă nu prea vine la socoteală... Iar de la... (4; pl.; nom.) dumneavoastră am înțeles așa: că... (10-I) acum... (5),... (7-I; nom.), am dus fiecare câte-o peatră mai mare sau mai... (7-II) pe umere; însă acum suntem chemați a purta împreună tot... (5), *opinca*, o... (9) pe umerele noastre... Să dea Domnul, cucoane, să fie altfel, că mie unuia, nu mi-a părè rău...

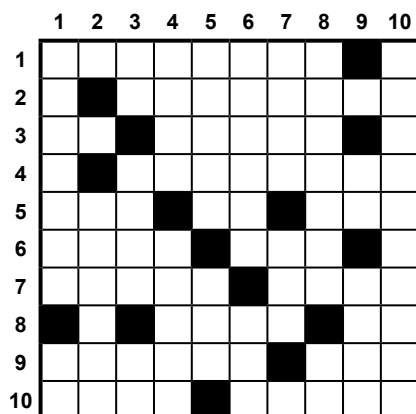
La aceste vorbe,... (7-I; nom.)

ceialți au început a strânge din umere, a se uita lung unul la altul și a zice:

- Ia, poate că și Roată al nostru să aibă dreptate!...

Iar... (3; nom.), luându-i înainte cu... (10-II), a înghițit gălușca și a tăcut molcum.

lași, 4 maiu 1880

ION ROATĂ ȘI VODĂ CUZA (fragment)

[...]

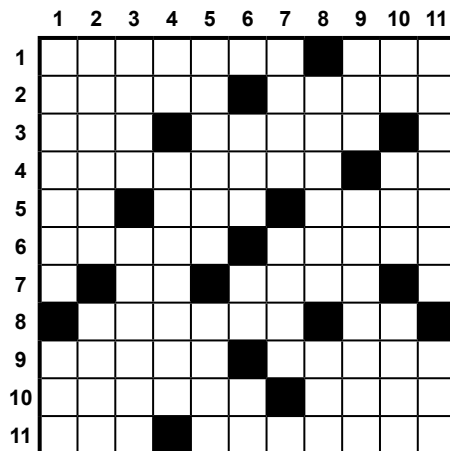
- Dar bine, ...(9-I; nom.), dacă nu v-a fost cu... (1-I) să pricepem și noi câte ceva din cele ce spuneți dumneavoastră, de ce ne-ați mai adus aici să vă bateți... (1-II) de noi? Ei, ...(9-I; nom.), ...(9-I; nom.)! Puternic ești, megieș îmi ești, ca... (2) ce mă găsesc, și știu bine că n-are să-mi fie moale când m-oi întoarce... (3), unde mă așteaptă nevoile. Dar să nu vă fie cu... (4), ia, palmele aceste țărănești ale noastre, străpunse de pălămidă și pline de bătăături, cum le vedeți, vă țin pe d-neavoastră de-... (6-I)... (5) de vreme și vă fac să huzuriți de bine. Și mai mult decât... (6-II): orice venetic, în țara asta, este oploșit de dumneavoastră, și-l priviți cu nepăsare cum ne sughe sângele, și tăceți și-l îmbrățișați! Numai noi, vite de muncă, vă suntem... (6-II) ca sarea-n ochi... Din... (8), din *ghiorlani* și din *dobitoci* nu ne mai scoateți! Dumnezeu să ne ierte, și să ne iertați și dumneavoastră, ...(9-I; nom.), dar cu adevărat așa este: v-ați deprins a lua focul totdeauna cu mâinile noastre cele *mojicești*... și tot noi cei horopșiți!

- Sfânt să-ți fie rostul, moș loane, că ai vorbit din durere, răspunse atunci... (9-I; nom.) Alecu Forăscu; și sunt fericit că stai alături cu mine. Decât un bonjurist c-o mână de învățătură, mai bine un... (9-II) cu un car de minte!

La aceste vorbe, mulți dintre boieri s-au simțit atinși; cel cu pricina... a rămas ca opărit. Iar colonelul *Alexandru*... (10) a dat mâna prietenește cu moș Ion Roată.

În sfârșit, după multe dezbateri furtunoase urmate în Divanul ad-hoc, s-a încuviințat „Unirea”, ș-apoi... (11; sg.; nom.) s-au întors fiecare pe la vetrele lor.

Celelalte definiții: 2)O scurtă plimbare. 3)Aici s-a întors! 4)În viitor. 5)Tei! – „Necesar de fond de rulment” (abr.). 7) A exista – Țară asiatică. 8)Doina Oprișan. 10)Profeție. 11) Fluviu în Africa.

VERTICAL: 1)Crainic (od.) – Fructul bradului. 2)Lustruit bine – Ziduri vechi. 3)Poet bănățean (Gheorghe) – Sistem optic. 4) Întrebare – Joc nesportiv. 5)Fâșie de mătase – Opus catodului. 6)Vehicul rustic – Ion Creangă – Pe ele. 7)Tezaur public (inv.) – Drept (reg.). 8)Seara trecută – Imediat (pop.). 9)„Juvenile idiopathic arthritis” (abr. med.) – Om iubit (pop.). 10)Olga Tudorache – Confuz – Loc cu vegetație bogată. 11)Echitație – Fecior din Banat.

Dicționar: AZAP, ERAR, DRIT.

ASOCIAȚIA C.A.R. PENSIONARI
„ELENA CUZA” BÂRLAD

Iceland Liechtenstein Norway
Active citizens fund

CARTA ALBĂ

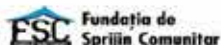
A DREPTURILOR PERSOANELOR VÂRSTNICE DIN ROMÂNIA

Vrem un trai
decent
pentru vârstnicii
noștri!
Semnează și tu
pentru a le
schimba viața
în bine!

Proiect derulat de

Sușținem Carta Albă a Drepturilor Persoanelor Vârstnice din România

România îmbătrânește rapid! În prezent, 19.2 % din populație are vârsta de 65 de ani sau mai mult. Până în 2050, ponderea populației adulte vârstnice va ajunge la 27.7%. (*conform Strategiei Naționale privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023 - 2030*)

Persoanele vârstnice au DREPTUL la o bătrânețe demnă și activă. CARTA ALBĂ este un document manifest care pune pe agenda publică, respectarea drepturilor seniorilor din România:

- Dreptul la o bătrânețe demnă, autonomă, activă și utilă
- Dreptul la protecție, asistență socială și o viață în siguranță
- Dreptul la îngrijire de calitate și servicii sociale
- Dreptul la sănătate, servicii medicale, tratamente și îngrijiri adaptate la nevoile fiecărui vârstnic
- Dreptul la o viață petrecută în familie
- Dreptul la informare și comunicare directă, cu acces facil la mijloacele digitale de comunicare

Pentru a susține acest demers și importanța lui, în fața autorităților, este nevoie să obținem peste 10.000 de semnături. Mai multe informații despre Carta Albă a Drepturilor Persoanelor Vârstnice din România, găsiți aici: <https://seniorinet.ro/cartaalba/>
https://www.carpbarlad.org/files/articles/245_Carta-alba.pdf

Formularele pentru semnat le puteți găsi, până pe data de 15 iulie 2023, atât la sediul CARP „Elena Cuza” Bârlad la oricare dintre ghișee cât și la sediile sucursalelor din teritoriu.

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, în acest demers, a obținut un număr de 4570 de adeziuni. Mulțumim tuturor membrilor, voluntarilor, simpatizanților și colaboratorilor care au înțeles și susținut acest proiect de lege.

*Bunicii sunt un amestec minunat de râsete, grijă,
povești minunate și dragoste !*

*1 Octombrie - Ziua Internațională a
Persoanelor Vârstnice*